

T.C.

Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü

Özel Hukuk Anabilim Dalı

Yüksek Lisans Tezi

NIŞANIN SONA ERMESİNİN HÜKÜM VE SONUÇLARI

Coşkun ÇALDAĞ
16906010

Danışman
Dr. Öğr. Üyesi Filiz YAVUZ İPEKYÜZ

Diyarbakır 2019

T.C.
Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
Özel Hukuk Anabilim Dalı

Yüksek Lisans Tezi

NIŞANIN SONA ERMESİNİN HÜKÜM VE SONUÇLARI

Coşkun ÇALDAĞ
16906010

Danışman
Dr. Öğr. Üyesi Filiz YAVUZ İPEKYÜZ

Diyarbakır 2019

TAAHHÜTNAME

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Dicle Üniversitesi Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliğine göre hazırlamış olduğum “Nişanın Sona Ermesinin Hüküm ve Sonuçları” adlı tezin tamamen kendi çalışmam olduğunu ve her alıntıya kaynak gösterdiğimi ve tez yazım kılavuzuna uygun olarak hazırladığımı taahhüt eder, tezimin kağıt ve elektronik kopyalarının Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü arşivlerinde saklanmasına izin verdiğimi onaylarım. Lisansüstü Eğitim-Öğretim yönetmeliğinin ilgili maddeleri uyarınca gereğinin yapılmasını arz ederim.

17/05/2019

Coşkun ÇALDAĞ

T.C
DİCLE UNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ
DİYARBAKIR

Coşkun ÇALDAĞ tarafından yapılan “Nişanın Sona Ermesinin Hüküm ve Sonuçları” konulu bu çalışma, jürimiz tarafından Özel Hukuk Anabilim Dalı’nda, YÜKSEK LİSANS tezi olarak kabul edilmiştir

Jüri Üyesinin

Ünvanı

Adı Soyadı

Başkan: Prof. Dr. (Başkan) Havva KARAGÖZ

Üye: Dr. Öğr. Üyesi Filiz YAVUZ İPEKYÜZ

Üye: Dr. Öğr. Üyesi Ömer ERGÜN

Tez Savunma Sınavı Tarihi: 17/05/2019

Yukarıdaki bilgilerin doğruluğunu onaylarım.

.../...../2019

Prof. Dr. Nazım HASIRCI

ENSTİTÜ MÜDÜRÜ

(MÜHÜR)

ÖN SÖZ

Toplumun temel yapı taşı olan ailenin sağlıklı kurulabilmesi için evlilik öncesi süreç çok önemlidir. Zira taraflar bu süreç sonunda sadece kendilerini ilgilendirmekle kalmayacak bir karar vereceklerdir. Bu kararın doğru verilebilmesi için, tarafların birbirlerini tanımaya dair ‘güvenceli’ bir sürecin bulunması gerekmektedir. Bu sebeple hukukumuz ‘nişanlılık’ kurumunu düzenlemiştir. Böylelikle, taraflar arasındaki ilişki arkadaşlık, dostluk gibi akıbeti vefa ve vicdan duygularına bırakılmamış; hukuken güvence altına alınarak, tarafların daha serbest hareket edebilmeleri sağlanmaya çalışılmıştır. Hukuk alanında çalışma yapmanın bir gereği, uyuşmanın değil uyuşmazlıkların incelenmesi olduğundan, biz de evlilikle sona eren nişanı değil, evlilik dışında sona eren nişanın sonuçlarını inceleme gereği duyduk.

Tüm çalışma ve uğraşlarımda omzunu omzumda hissettiğim değerli ağabeyim Mehmet İlhan ÜNVER’e teşekkürü borç bilirim. Tezimi inceleyip kıymetli vakitlerini ayıran, tavsiyeleriyle çalışmama çok şey katan değerli hocam Dr. Öğr. Üyesi Neşe BARAN ÇELİK’e çok teşekkür ederim. Titizlikle tezimi inceleyen, her çalışmamı kendi çalışması gören, manevi ağabeyim H. Yusuf YILDIRIM’a bir ömür kardeşlik borçluyum. Asistan olarak yanında çalışma fırsatı bulduğum için kendimi çok şanslı hissettiğim danışman hocam Dr. Öğr. Üyesi Filiz YAVUZ İPEKYÜZ’e mesleğime ve yıllara sığmayacak bir vefa borçluyum.

ÖZET

Nişanın sona ermesine dayalı hükümlerin uygulanabilmesi için her şeyden önce geçerli bir nişan ilişkisinin varlığı gerekmektedir. Bu sebeple çalışmamızda önce nişanın kurucu ve geçerlilik unsurlarını inceledik. Ayrıca taraflar arası ilişkinin nişan olarak değerlendirilmesi üzerinde olabildiğince durarak nişan hükümlerinin uygulanabileceği ilişkileri tespit etmeye çalıştık.

Nişan hükümlerinin uygulanabilmesi için, nişanın evlilik olmaksızın sona ermesi gerekmektedir. Çalışmamızda, nişanı evlilik dışında sona erdiren tüm hâlleri inceledik.

Nişanın evlilik olmaksızın sona ermesi hâlinde karşımıza bazı sonuçlar çıkmaktadır. Bunlar: Maddi tazminat, manevi tazminat ve hediyelerin iadesidir. Maddi tazminat mal varlığına ilişkin, manevi tazminat ise kişi varlığına ilişkin bir zarar olması hâlinde karşımıza çıkmaktadır. Hediyelerin iadesi ise nişan sürecinde nişanlılara verilen hediyelerin iadesine ilişkin bir taleptir. Her talep özelinde, talep hakkı olanlar, talebin hukuki niteliği ve şartları ayrı ayrı incelenmiş olup uygulamada özellik arz eden noktalar çalışmamızda yer almıştır.

Anahtar Sözcükler

Nişan, Nişanın Sona Ermesi, Maddi Tazminat, Manevi Tazminat, Hediyelerin İadesi, Zaman Aşımı.

ABSTRACT

In order for the execution of the provisions about the termination of engagement, first of all, there should be an engagement relationship. Therefore, in our study, we examined the constituent and validity elements of the engagement. Additionally, particularly dwelling on whether the relationship between the parties is evaluated as an engagement, we attempted to determine the relationships over which the provisions of engagement can be applied.

In order for the provisions of engagement to be applied, it is necessary that the engagement is terminated before the marriage. In our study, we examined all the cases in which the engagement is terminated before the marriage.

In case of the termination of an engagement before the marriage, some demands are emerged. These are: material compensation, immaterial compensation, and return of the gifts. The material compensation is demanded in case of a pecuniary damage, and the immaterial compensation emerges in case of a damage to the immaterial rights. As per the return of the gifts, it is a demand requesting to receive the gifts given to the fiancées during the engagement. The owners of the demand right and the conditions of the demand were separately investigated for each particular demand, and important disputes in the implementation were emphasized in our study.

Keywords

Engagement, Termination of Engagement, Material Compensation, Immaterial Compensation, Return of the Gifts, Time-out.

İÇİNDEKİLER

Sayfa No.

ÖN SÖZ.....	I
ÖZET.....	I
ABSTRACT.....	II
İÇİNDEKİLER.....	III
KISALTMALAR.....	VIII
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM

NİŞAN VE NİŞANIN SONA ERMESİ

1.1. NİŞAN - NİŞANLANMA - NİŞANLILIK KAVRAMLARI, NİŞANIN HUKUKİ NİTELİĞİ	2
1.1.1. Nişan, Nişanlanma, Nişanlılık Kavramları	2
1.1.2. Nişanın Hukuki Niteliği	5
1.1.2.1. Ön Sözleşme Görüşü	5
1.1.2.2. Karar Görüşü	6
1.1.2.3. Bağımsız Bir Aile Hukuku Sözleşmesi Görüşü	7
1.2. NİŞANINLANMANIN GEÇERLİLİĞİ VE ŞEKLİ	8
1.2.1. Genel Olarak	8
1.2.2. Nişanlanmanın Geçerliliği.....	9
1.2.2.1. Nişanlanmanın Kurucu Unsurları.....	9
1.2.2.1.1. Karşılıklı ve Birbirine Uygun İrade Beyanı	9

1.2.2.1.2. Tarafların Farklı Cinsiyetten Olması.....	10
1.2.2.2. Nişanlanma Ehliyeti	11
1.2.2.2.1. Ayırt Etme Gücü	11
1.2.2.2.2. Ehliyet Türleri	12
1.2.2.2.2.1. Tam Ehliyetliler.....	12
1.2.2.2.2.2. Sınırlı Ehliyetliler	13
1.2.2.2.2.3. Tam Ehliyetsizler	13
1.2.2.2.2.4. Sınırlı Ehliyetsizler.....	14
1.2.2.3. Nişanlanma Engelleri	16
1.2.2.3.1. Evlenme Yasağı Oluşturacak Derecede Hısımlık	17
1.2.2.3.2. Ayırt Etme Gücünden Sürekli Yoksunluk	17
1.2.2.3.3. Mevcut Evlilik.....	18
1.2.2.3.4. Evlenmeye Engel Akıl Hastalığı	18
1.2.3. Nişanlanmanın Şekli	19
1.3. NİŞANIN SONA ERMESİ	25
1.3.1. Genel Olarak	25
1.3.2. Nişanın Sona Erme Hâlleri.....	25
1.3.2.1. Evlenme.....	25
1.3.2.2. Ölüm veya Gaiplik	26
1.3.2.2.1. Ölüm.....	26
1.3.2.2.2. Gaiplik.....	27
1.3.2.3. Bozucu Şartın Gerçekleşmesi.....	27
1.3.2.4. Kesin Bir Evlenme Engelinin Ortaya Çıkması	29
1.3.2.5. İmkânsızlık	29
1.3.2.6. Çifte Nişanlanma.....	29
1.3.2.7. Anlaşma.....	30
1.3.2.8. Nişanın Tek Taraflı Olarak Sona Erdirilmesi.....	31
1.3.2.9. İrade Bozukluğu	33

İKİNCİ BÖLÜM

NİŞANIN SONA ERMESİNİN HÜKÜM VE SONUÇLARI

2.1. NİŞANIN SONA ERMESİ HÂLİNDE UYGULANABİLECEK HÜKÜMLER.....	35
2.2. NİŞANIN SONA ERMESİNİN SONUÇLARI.....	36
2.2.1. Maddi Tazminat	36
2.2.1.1. Maddi Tazminat Talebinin Hukuki Niteliği.....	37
2.2.1.2. Maddi Tazminatı Talep Edebilecek Kimseler.....	37
2.2.1.3. Maddi Tazminat Talebinin Şartları	39
2.2.1.3.1. Geçerli Bir Nişan İlişkisinin Bulunması	39
2.2.1.3.2. Nişan Sürecinde Mal Varlığında Bir Eksilme Olması	39
2.2.1.3.3. Mal Varlığındaki Eksilmenin Nişan Sebebiyle Olması	40
2.2.1.3.3.1. Genel Olarak	40
2.2.1.3.3.2. Evlenme Amacıyla Yapılan Masraflar	41
2.2.1.3.3.3. Nişan Giderleri	42
2.2.1.3.3.4. Masrafların Dürüstlük Kuralına Uygun Yapılması	43
2.2.1.3.4. Nişanın Haklı Sebeple Bozulması ya da Diğer Tarafça Haklı Sebeplere Sebep Olmaksızın Bozulması	44
2.2.1.3.5. Tazminat Talep Edenin Kusursuz Yahut Daha Az Kusurlu Olması	50
2.2.1.3.6. Kendisinden Tazminat Talep Edilen Nişanlının Kusurlu Olması	50
2.2.1.3.7. Nişanın Bozulmuş Olması.....	52
2.2.1.3.8. Maddi Tazminatın Talep Edilmiş Olması	53
2.2.1.4. Maddi Tazminat Miktarının Tayini	53
2.2.2. Manevi Tazminat.....	55
2.2.2.1. Manevi Tazminat Talebinin Hukuki Niteliği	56
2.2.2.2. Manevi Tazminatı Talep Edebilecek Kimseler	58
2.2.2.3. Manevi Tazminat Talebinin Şartları.....	58

2.2.2.3.1. Geçerli Bir Nişan İlişkisinin Bulunması	58
2.2.2.3.2. Nişanın Bozulmuş Olması.....	59
2.2.2.3.3. Nişanın Bozulması Sebebiyle Kişilik Hakkının Saldırıya Uğraması	59
2.2.2.3.4. Nişanın Haklı Sebepçe Bozulması ya da Diğer Tarafça Haklı Sebep Olmaksızın Bozulması	64
2.2.2.3.5. Tazminat Talep Edenin Kusursuz Yahut Daha Az Kusurlu Olması	65
2.2.2.3.6. Kendisinden Tazminat Talep Edilen Nişanlının Kusurlu Olması	66
2.2.2.3.7. Manevi Tazminatın Talep Edilmiş Olması	66
2.2.2.4. Manevi Tazminat Miktarının Tayini	66
2.2.3. Hediye İadesi	67
2.2.3.1. Hediye Kavramı	69
2.2.3.1.1. Başlık, Ağırlık, Kalın, Drahoma	70
2.2.3.1.2. Mektup ve Fotoğraflar.....	71
2.2.3.2. Hediye İadesi Talebinin Hukuki Niteliği	72
2.2.3.3. Hediye İadesini Talep Edebilecek Kimseler.....	73
2.2.3.4. Hediye İadesi Talebinin Şartları	75
2.2.3.4.1. Geçerli Bir Nişan İlişkisinin Bulunması	75
2.2.3.4.2. Hediye İadesi Talebinin Sebebiyle Verilmiş Olması.....	76
2.2.3.4.3. Hediye İadesi Talebinin Sürecinde Verilmiş Olması	76
2.2.3.4.4. Hediye İadesi Talebinin Diğer Nişanlıya Verilmiş Olması	77
2.2.3.4.5. Hediye İadesi Talebinin Alışılmışın Dışında Olması	77
2.2.3.4.6. Sebepçenin Haklılığı Yahut Kusurun Gerekmemesi	79
2.2.3.4.7. Nişanın Sona Ermiş Olması	79
2.2.3.4.8. Hediye İadesi Talebinin Verilmiş Olması	80
2.2.3.5. Hediye İadesi Talebinin Kapsamı	80

**2.3. NİŞANIN SONA ERMESİNDEN DOĞAN HAKLARIN
KULLANILMASI.....81**

2.3.1. Zaman Aşımı	81
2.3.2. İspat Külfeti	84
2.3.3. Yetkili ve Görevli Mahkeme	86
SONUÇ	89
KAYNAKÇA	95

KISALTMALAR

ABD	Ankara Barosu Dergisi
AÜEHFD	Atatürk Üniversitesi Erzincan Hukuk Fakültesi Dergisi
AÜHFD	Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
Bkz.	Bakınız
C.	Cilt
dn.	Dipnot
D.E.Ü	Dokuz Eylül Üniversitesi
E.	Esas
E.T	Erişim Tarihi
FSEK	5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu
HD	Hukuk Dairesi
HGK	Hukuk Genel Kurulu
HMK	6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu
İBD	İstanbul Barosu Dergisi
İBK	İçtihadı Birleştirme Kararı
İÜHFM	İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası
İÜMHAD	İstanbul Üniversitesi Mukayeseli Hukuk Araştırmaları Dergisi
K.	Karar
M.Ö	Milattan Önce
M.	Marmara Üniversitesi
m.	Madde
n	Numara
RG	Resmî Gazete
s.	Sayfa
S.	Sayı
SA.	Sayfa aralığı
T.	Tarih
TBK	6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu
TMK	4721 sayılı Türk Medeni Kanunu
vb.	Ve benzeri
vd.	Ve devamı
Y.	Yargıtay

GİRİŞ

Aile, toplumun vazgeçilmez ve en küçük birimidir. Ailenin kuruluşu ve devamı hatta sona ermesi ne kadar sağlıklı gerçekleşirse toplum da o kadar sağlıklı teşekkül edecektir. Aile kurmaya ilk ciddi adım olarak görülebilecek nişan, sağlıklı bir evlilik, dolayısıyla sağlıklı bir aile yaşamı için büyük bir öneme sahiptir. Zira taraflar bu sürede birbirlerinin kendileri için en doğru insan olduğuna karar verecek ve bu kararları doğrultusunda evlenecek, çocuk sahibi olacak, sadece kendilerinden ibaret olmayan ve sonuçları sadece kendileriyle sınırlı olmayan bir birliktelik kuracaklardır. Hiç şüphesiz bu kararı serbest iradeleriyle verecek, karar verme sürecinde kanun koyucu tarafından nişana ilişkin hükümler gereği korunacak ve en doğru kararı verebilmek için uygun zemin yaratılmış olacaktır.

Kanunumuzda nişan hükümlerinin düzenlenmiş olmasının amacı, tarafları evlenmeye zorlamak değil, sağlıklı evlilikler kurabilmektir. Nişan, sağlıklı evlilik kurabilmek için tarafların birbirlerini yakından tanımasını sağlayan bir süreç olduğuna göre, birbiriyle anlaşamayacağını öngören kimselerin bu süreci evlilik olmaksızın sonlandırmaları hâlinde de nişan süreci kendisinden beklenen faydayı yine sağlamış olacaktır. Bu sebeple nişanın evlilik olmaksızın sona ermesi hâlinde uygulanacak sonuçlar kanunumuzda düzenlenmiştir.

Bizim çalışmamızın birinci bölümünde nişan ve nişanın sona ermesi incelenmiş olup, ikinci bölümünde ise nişanın sona ermesinin hüküm ve sonuçları incelenmiştir.

BİRİNCİ BÖLÜM

NİŞAN VE NİŞANIN SONA ERMESİ

1.1. NİŞAN - NİŞANLANMA - NİŞANLILIK KAVRAMLARI, NİŞANIN HUKUKİ NİTELİĞİ

1.1.1. Nişan, Nişanlanma, Nişanlilik Kavramları

Nişanın tarihi çok eskilere dayanmaktadır.¹ Önceleri nişan, neredeyse evlenme kadar önemi bir bağ vücuda getirmekteydi.² Zamanla bu, değişim gösterdi ve Code Civil’de nişan kendine yer bulamadı.³ Ancak buna rağmen mahkemeler haksız yere nişanı bozan tarafı haksız fiil hükümlerine göre sorumlu tuttular.⁴

Nişan kurumu Roma hukukunda da kendine yer bulmuştur.⁵ Roma hukukunda çok eski zamanlarda nişan şekle bağlı yapılmaktayken klasik Roma hukukunda nişan şekle bağlı tutulmamıştır.⁶

Türk Medeni Kanunu⁷ (TMK) 118. maddesinde nişanlanmanın evlenme vaadiyle olacağını söylemiş, fakat kanunda ne nişanlanma ne de nişanlilik

¹ Topkapı Sarayı Müzesinde, Sümerce yazılmış M. Ö 2035 yılına ait ‘Nişanı Bozan Erkek Hakkında Mahkeme Kararı’ bulunmaktadır.

² Egger (çeviri), **Aile Hukuku**, s. 28-29.

³ Egger (çeviri), **Aile Hukuku**, s. 28-29. Nişan Fransız hukukunda düzenlenmemiştir. Bu sebeple nişanın bozulması, belirli şartlar altında haksız fiil hükümlerinin uygulanmasını gerektirebilecektir. Bkz. Ergin Nomer, **Devletler Hususi Hukuku**, Yenilenmiş 21. Bası, Beta Yayınları, İstanbul 2015, s. 232-233; Cemal Şanlı, Emre Esen ve İnci Ataman-Fıganmeşe, **Milletlerarası Özel Hukuk**, 4. Bası, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2015, s. 118.

⁴ Egger (çeviri), **Aile Hukuku**, s. 29; Schwarz, **Aile Hukuku**, s. 34.

⁵ Roma hukukunda nişanın bozulması tazminat sebebi teşkil etmektedir. Detaylı bilgi için bkz. Abdurrahman Savaş, “Hitit, Roma, İslam ve Yahudi Hukukları Üzerine Mukayeseli Bir Çalışma”, **İslam Hukuku Araştırmaları Dergisi**, S. 18, 2011, s. 264. Roma hukukunda nişanın sona ermesi hâlinde hediyeilerin iadesine ilişkin hükümler de bulunmaktadır. Detaylı bilgi için bkz. Paul Koschaker ve Kudret Ayiter, **Roma Hususi Hukukunun Ana Hatları**, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları, Ankara 1971, s. 300-301 (Roma).

⁶ Koschaker ve Ayiter, **Roma**, s. 300-301.

⁷ RG: T. 8/12/2001, S. 24607.

tanımlanmıştır. Nişan, nişanlanma, nişanlılık kavramlarını incelemek gerekirse; nişan, kelime anlamı itibariyle işaret, iz, belirti, alamet anlamlarına gelmektedir.⁸ Nişanlanma, nişanlanma sözleşmesinin yapılmasıdır.⁹ Nişanlılık ise nişan sözleşmesinin yapılmasıyla başlayan hukuki durum, taraflar arasında gerçekleşen hukuki ilişkidir.¹⁰

Nişanlılar, birbiriyle evlenme yönünde karar almalarına rağmen bunu gerçekleştirmek için bir süre daha beklemektedirler. Bu bekleme süresi, o ana kadar tarafların birbirlerini tanımaları için geçirdikleri süreden daha farklı bir süredir. Zira bu süreye, nişanlılığa, toplumumuzda atfedilen önem,¹¹ hukukumuzda da bu önemle

⁸ (<http://www.tdk.gov.tr>) (E.T: 07.05.2018). Nevzat Koç, **Türk-İsviçre Hukukunda Nişanlanma Sözleşmesi**, Dokuz Eylül Üniversitesi Yayını, İzmir, 2002, s. 13 (Nişanlanma Sözleşmesi). Nişanın eski hukukumuzda hitbe olarak ifade edildiğine dair bkz. H. İbrahim Acar, “İslam Hukuku Açısından Nişanlanma”, **Atatürk Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi**, S. 23, 2005, s. 72-73. Aynı doğrultuda Şükrü Selim Has, “Nişanın Bozulmasının Hukukî ve Dinî/Ahlâkî Neticeleri (İslâm Hukuku ve Modern Hukuk Arasında bir Mukayese)”, **M.Ü. İlahiyat Fakültesi Dergisi**, S. 30, 2006, s. 114-115. Nişandan bir önceki sayfayı ifade etmek üzere kullanılan bir terim olan namzedlik hakkında detaylı bilgi için bkz. Esra Yakut, “XIX. Yüzyılda Orta Anadolu Bölgesi’nde Evliliğin Ortaya Çıkışı, Sona Ermesi ve Sonuçları”, **Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, C. 12, S. 1-2, 2008, s. 240. Namzed’in nişanı ifade eden bir kavram olduğuna dair bkz. İzzet Sak, “Osmanlı Toplumunda Nâmzedin (Nişanın) Bozulması ve Sonuçları: Konya Örneği”, **Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, S. 16, s. 493-494. Aynı doğrultuda Arzu Karaslan, “Osmanlı Toplumunda Ailenin Teşekkülünde İlk Adım: Namzedlik”, **Batman Üniversitesi Yaşam Bilimleri Dergisi**, C. 5, S. 2, 2005, s. 191; Süleyman Mortaş, “Türk Medeni Kanununda Nişanlılığın Sona Ermesi ve Sonuçları”, **e-akademi Hukuk, Ekonomi, ve Siyasal Bilimler Aylık Dergisi**, S. 139, 2016, s. 4 (Nişanlılık).

⁹ Feyzi Necmeddin Feyzioğlu, **Aile Hukuku**, 3. Baskı, Filiz Kitabevi, İstanbul 1986, s. 21; Bülent Köprülü ve Selim Kaneti, **Aile Hukuku**, Özdem Kardeşler Matbaası, İstanbul 1985-1986, s. 43; Hüseyin Avni Göktürk, **Türk Medeni Hukuku**, 2. Kitap Aile Hukuku, 3. Basım, Güney Matbaacılık ve Gazetecilik T. A. O., Ankara, 1954, s. 276 (Aile Hukuku); Hıfzı Veldet Velidedeoğlu, **Türk Medeni Hukuku**, C. 2, Aile Hukuku, 5. Bası, Nurgök Matbaası, İstanbul 1965, s. 20 (Aile Hukuku); Hüseyin Hatemi ve Rona Serozan, **Aile Hukuku**, Filiz Kitabevi, İstanbul 1993, s. 29; Koç, **Nişanlanma Sözleşmesi**, s. 13; Ferit H. Saymen ve Halid K. Elbir, **Türk Medeni Hukuku**, Cilt 3, 2. Baskı, İsmail Akgün Matbaası, İstanbul 1960, s. 43 (Medeni Hukuk); Mehmet Erdem, **Aile Hukuku**, 1. Baskı, Seçkin Yayınevi, Ankara 2018, s. 21; Bilge Öztan, **Aile Hukuku**, 6. Bası, Turhan Kitabevi, Ankara 2015, s. 24. Nişanlanma, ileride birbiriyle evlenmek isteyen farklı cinsiyetten iki kişinin evlenme iradelerini karşılıklı olarak açıklamalarıdır. Bkz. Turgut Akıntürk ve Derya Ateş, **Aile Hukuku**, Yenilenmiş 21. Bası, Beta Yayınevi, İstanbul 2019, s. 23.

¹⁰ Feyzioğlu, **Aile Hukuku**, s. 21; Köprülü ve Kaneti, **Aile Hukuku**, s. 43; Velidedeoğlu, **Aile Hukuku**, s. 20; Hatemi ve Serozan, **Aile Hukuku**, s. 29; Kemal Oğuzman ve Mustafa Dural, **Aile Hukuku**, 2. Bası, Filiz Kitabevi, İstanbul 1998, s. 22; Koç, **Nişanlanma Sözleşmesi**, s. 13; Ömer Uğur Gençcan, **Aile Hukuku**, Yetkin, Ankara, 2011, s. 185; A. Egger, **Aile Hukuku**, Birinci Kısım Evlenme Hukuku, Tahir Çağa (Çeviren), Kenan Matbaası, İstanbul 1943, s. 31 (Aile Hukuku); Saymen ve Elbir, **Aile Hukuku**, s. 43; Erdem, **Aile Hukuku**, s. 21; Öztan, **Aile Hukuku**, s. 24.

¹¹ Nişanın eski Türk örfünde evliliğe eş olarak görüldüğüne dair ve ayrıca detaylı açıklama için bkz. Ali Osman Abdurrezzak, “Kalevala Destanı Bağlamında Türk ve Fin Kültürlerinin Evlilik Âdetleri ve Kadın Algısı Konusundaki Müşterekleri”, **Motif Akademi Halkbilimi Dergisi**, C. 8, S. 15, 2015, s. 182-183.

birlikte bağlanan sonuçlar bulunmaktadır.¹² Dolayısıyla nişanlılar, bu sürede birbirlerini daha rahat tanıyabilecek ve daha sağlıklı kararlar alabileceklerdir.¹³

Nişanı, tarafların evlenmeye yönelmesi olarak ifade edebiliriz.¹⁴ Dolayısıyla bu birleşme kanuni ve medeni evlenmeye tekaddüm¹⁵ eden mahiyette olmalıdır.¹⁶ Ancak nişan, evlenmeye zorlamak için dava hakkı vermemektedir.¹⁷ Nişan, tarafları evlenmeye zorlamayıp nişanlıların özgür iradeleriyle gerçekleştirecekleri evlenme için bir geçiş dönemi oluşturmaktadır. Nişanın amacını kısaca, daha sağlıklı evlilikler kurmak için izlenen bir süreç olarak ifade etmek mümkündür.¹⁸ Tarafların birbirlerini daha yakından tanınması üzerine nişan ilişkisini sona erdirmeleri hâlinde bu amaç yine gerçekleşmiş olacaktır.

Nişanlılar evlenme amacıyla harcamalar yapacak, birbirlerine hediyeler verecek, netice olarak da birbirlerini daha yakından tanımak isteyecektir.¹⁹ Hukukumuz bu sürede tarafların daha serbest ve karşılıklı güven içinde davranabilmesi için özel hükümler getirmiştir.²⁰ TMK'nın m. 120-122 arası hükümlerinde; tazminatlar ve hediyelerin geri verilmesi düzenlenerek nişanlıların kendilerini daha güvende hissetmeleri sağlanmaya çalışılmıştır.²¹

¹² Hukuk-i Aile Kararnamesinin, Türk hukukunda nişanlanmayı ilk tanıyan ve bugünkü esaslara uygun olarak düzenleyen kanun olduğuna dair bkz. Mehmet Ünal, 1917 Tarihli Hukuk-i Aile Kararnamesi, **Aile Yazıları 1 Temel Kavramlar ve Tarihi Süreç (354-377)**, T.C. Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu Başkanlığı Yayınları, Ankara 1991, s. 374; Mehmet Ünal, "Medeni Kanunun Kabulünden Önce Türk Aile Hukukuna İlişkin Düzenlemeler ve Özellikle 1917 Tarihli Hukuk-i Aile Kararnamesi", **AÜHFD**, C. 34, S. 1-4, 1977, s. 226.

¹³ Koç, **Nişanlanma Sözleşmesi**, s. 11; Gençcan, **Aile Hukuku**, s. 188; Saymen ve Elbir, **Aile Hukuku**, s. 40; Yıldız Abik, "Nişanlanma ve Nişanlılık", **AÜHFD**, C. 54, S. 2, 2005, s. 69; Öztan, **Aile Hukuku**, s. 26.

¹⁴ Cevad Abdurrahim Gücün, **Nazari ve Ameli Hukuk Davaları**, C. 3, K. 1, İstanbul Matbaacılık T. A. O, İstanbul 1951, s. 144 (Hukuk Davaları). Y. 3. HD, T. 19.10.2004, E. 2004/9020, K. 2004/11312 (<https://www.kazanci.com.tr>) (E.T: 30.05.2018).

¹⁵ Tekaddüm: Öncesine gelmek, öncesinde yer almak. (<http://www.tdk.gov.tr>) (E.T: 30.05.2018).

¹⁶ Andreas B. Schwarz, **Aile Hukuku I**, 2. Bası, Bülent Davran (Çev.), İsmail Akgün Matbaası, İstanbul 1946, s. 33 (Aile Hukuku). "Tarafların iki sene nikâhsız yaşamaları bu birleşmenin kanuni ve medeni evlenmeye tekaddüm eden bir nişanlanma mahiyetinde olmadığını göstermektedir." Yargıtay 4. HD, T. 21.1.2016, E. 2015/15479, K. 2016/793 (<https://www.kazanci.com.tr>) (E.T: 30.05.2018).

¹⁷ TMK m. 119/1.

¹⁸ Köprülü ve Kaneti, **Aile Hukuku**, s. 44; Hasan Hüseyin Özese, "Nişanlılık İlişkinin Sona Ermesi ve Sona Ermenin Hukuki Sonuçları", "Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi", İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul 1988, s. 1 (Nişan).

¹⁹ Gençcan, **Aile Hukuku**, s. 189; Schwarz (çeviri), **Aile Hukuku**, s. 2.

²⁰ Saymen ve Elbir, **Aile Hukuku**, s. 40.

²¹ Koç, **Nişanlanma Sözleşmesi**, s. 11; Abik, **Nişanlanma ve Nişanlılık**, s. 69-70.

Nişan hükümlerinin bir işlevi de henüz evlenme yaşına ulaşmamış kimselerde kendini göstermektedir. Bu kimseler evlenme yaşına ulaşana kadar nişanlı olabilecek ve hukukun koruduğu bir ilişki tesis etmiş olacaktır.²²

Nişanın amacı, işlevi ve aile kurumunun önemi sebebiyle nişanın kanunen düzenlenmiş olması son derece yerindedir.²³

1.1.2. Nişanın Hukuki Niteliği

Nişanın²⁴ hukuki niteliğine ilişkin öğretilerde farklı görüşler ileri sürülmektedir. Temel olarak savunulan üç görüş bulunmaktadır. Bunlar: Ön sözleşme görüşü, karar görüşü ve bağımsız bir aile hukuku sözleşmesi görüşüdür.

1.1.2.1. Ön Sözleşme Görüşü

Öğretilerde savunulan görüşlerden ilki, nişanın bir *ön sözleşme* olduğudur.²⁵ Bu görüş, nişanın, yapılması istenen asıl sözleşme olan evlenmenin yapılacağına dair bir taahhüt olması sebebiyle savunulmaktadır. Fakat nişan, tarafları sadece evlilik sürecine götüren, tüm işlevi evlenmeyi sağlamak olan bir sözleşme değildir.²⁶ Nişanlanma sözleşmesi, taraflara birtakım haklar sağlar ve yükümlülükler getirir.

Öğretilerde bu görüşe yöneltilen eleştiriler şunlardır:

- ❖ Ön sözleşmelerde, taraflar sözleşme ile yükümlendiği edimi yerine getirmese, bunun yerine getirilmesi için dava açılabilirken;²⁷

²² Koç, **Nişanlanma Sözleşmesi**, s. 11; Abik, **Nişanlanma ve Nişanlılık**, s. 70; Öztan, **Aile Hukuku**, s. 26.

²³ Anayasamızın 41. maddesi ailenin korunması ve çocuk hakları başlıklıdır. Birinci fıkrada; ailenin Türk toplumunun temeli olduğu ve eşler arasında eşitliğe dayandığı açıkça ifade edilmiştir. Bkz. Türkiye Cumhuriyeti Anayasası, RG. T: 18/10/1982, S. 17863. Ailenin önemine dair ayrıca bkz. Akıntürk ve Ateş, **Aile Hukuku**, s. 3-4; Öztan, **Aile Hukuku**, s. 24; Özlem Tüzüner, "Türk ve İslâm Hukuku Bakış Açısından Evlenmenin Hukukî Niteliği Hakkında Bir İnceleme", **ABD**, S. 1, 2013, s. 130.

²⁴ Çalışmamızda nişanlanma sözleşmesini birçok kere 'nişan' olarak kısaltmış bulunmaktayız.

²⁵ Velidedeoğlu, **Aile Hukuku**, s. 22; Cahit Oğuzoğlu, **Medeni Hukuk**, C. 1, Şahıs Hukuku, 5.basım, Yeni Desen Matbaası, Ankara 1963, s. 15 (Medeni Hukuk); Şakir Berki, **Medeni Hukuk Umumi Esaslar Şahıs ve Aile Hukuku**, Yargıçoğlu Matbaası, Ankara 1961, s. 113, (Medeni Hukuk); Schwarz (çeviri), **Aile Hukuku**, s. 36.

²⁶ Tekinay, **Türk Aile Hukuku**, s. 9; Feyzioğlu, **Aile Hukuku**, s. 22-23; Oğuzman ve Dural, **Aile Hukuku**, s. 24; Akıntürk ve Ateş, **Aile Hukuku**, s. 29.

²⁷ Necip Kocayusufoğlu, Hüseyin Hatemi, Rona Serozan ve Abdülkadir Arpacı, **Borçlar Hukuku**, 1. Cilt, Filiz Kitabevi, İstanbul 2017, s. 104; Ahmet M. Kılıçoğlu, **Borçlar Hukuku Genel Hükümler**, Genişletilmiş 22. Bası, Turhan Kitabevi, Ankara 2018, s. 360-361 (Borçlar Hukuku).

nişanda ise durum tam tersidir.²⁸ Kanunumuz, nişanın evlenmeye zorlamak için dava hakkı vermeyeceğini hüküm altına almıştır.²⁹

- ❖ Ön sözleşmeler için ceza şartı kararlaştırabilmenin mümkün olmasına rağmen nişanda, kanun hükmü³⁰ gereği evlenmeden kaçınma hâli için öngörülen cayma tazminatı veya ceza şartı dava edilemeyecektir.³¹
- ❖ Ön sözleşmelerin şekli, Türk Borçlar Kanunu³² (TBK) m. 29/2 gereği ileride kurulacak sözleşmenin şekline bağlıyken, nişanın şeklini kanunumuz evlenmenin şekline bağlı tutmamış, hatta herhangi bir şekil şartı aramamıştır.³³

Nişanı ön sözleşme olarak niteleyen görüş taraftarları yukarıda sayılan hususları göz önünde tutarak; nişanın bu hususlarda kendine mahsus özellik taşıyan bir ön sözleşme olduğunu ifade etmektedirler.³⁴ Nişanın bağımsız bir aile hukuku sözleşmesi olduğunu savunanlar da sözleşmeyle örtüşmeyen noktalarda nişanın, kendine mahsus özellik taşıyan bir sözleşme olduğunu ifade etmektedirler.³⁵

1.1.2.2. Karar Görüşü

Öğretide savunulan görüşlerden ikincisi, nişanın *karar* olduğudur.³⁶ Karar, iki tarafın iradelerinin aynı yönde olması mıdır? Yoksa karar, toplulukların organlarında yetkili kişi veya kurula yöneltilen irade beyanı mıdır? İkinci görüşün esas alınması hâlinde nişanın karar olduğunu savunmaya imkân yoktur. Karar görüşüne getirilen

²⁸ Feyzioğlu, **Aile Hukuku**, s. 22; Velidedeoğlu, **Aile Hukuku**, s. 22; Oğuzman ve Dural, **Aile Hukuku**, s. 23; Gençcan, **Aile Hukuku**, s. 186; Saymen ve Elbir, **Aile Hukuku**, s. 42; Köprülü ve Kaneti, **Aile Hukuku**, s. 45-46; Öztan, **Aile Hukuku**, s. 29.

²⁹ TMK m. 119/1.

³⁰ TMK m. 119/2.

³¹ Feyzioğlu, **Aile Hukuku**, s. 23; Velidedeoğlu, **Aile Hukuku**, s. 22; Oğuzman ve Dural, **Aile Hukuku**, s. 23; Gençcan, **Aile Hukuku**, s. 186; Saymen ve Elbir, **Aile Hukuku**, s. 42; Köprülü ve Kaneti, **Aile Hukuku**, s. 46; Öztan, **Aile Hukuku**, s. 29.

³² RG: T. 4/2/2011, S. 27836.

³³ Feyzioğlu, **Aile Hukuku**, s. 23; Velidedeoğlu, **Aile Hukuku**, s. 22; Oğuzman ve Dural, **Aile Hukuku**, s. 23; Gücün, **Hukuk Davaları**, s. 145; Gençcan, **Aile Hukuku**, s. 186; Schwarz (çeviri), **Aile Hukuku**, s. 38; Saymen ve Elbir, **Aile Hukuku**, s. 42; Öztan, **Aile Hukuku**, s. 29;

³⁴ Oğuzoğlu, **Medeni Hukuk**, s. 15; Velidedeoğlu, **Aile Hukuku**, s. 22.

³⁵ Feyzioğlu, **Aile Hukuku**, s. 23; Abik, **Nişanlanma ve Nişanlılık**, s. 75; Koç, **Nişanlanma Sözleşmesi**, s. 21.

³⁶ Saymen ve Elbir, **Aile Hukuku**, s. 43-44.

eleştirilere bakıldığında, aslında bir hukuki işlem türü olan kararın, niteliği hakkında öğretide ikinci görüşün baskın olduğu görülmektedir.³⁷

1.1.2.3. Bağımsız Bir Aile Hukuku Sözleşmesi Görüşü

Öğretide savunulan son görüş, nişanın *bağımsız bir aile hukuku sözleşmesi* olduğudur. Bu görüş, öğretide baskın olarak kabul edilen görüştür.³⁸ Yargıtay kararlarında da nişanın, aile hukukuna özgü bir sözleşme olduğu görüşü kabul edilmektedir.³⁹ Biz de nişanın bağımsız bir aile hukuku sözleşmesi olduğu görüşünü esas alarak çalışmamızı sürdüreceğiz.

Bu görüşü savunanlara göre nişan, bir karar yahut ön sözleşme olmayıp bağımsız bir sözleşmedir. Sözleşmeyle nasıl ki taraflar birbirlerine karşı hak ve yükümlülük altına girerler, nişanda da durum bundan farklı değildir. Fakat nişanlanma sözleşmesi, borçlar hukukunda sözleşmeler için getirilmiş hükümlerin tamamının uygulanabileceği nitelikte tipik bir sözleşme olmayıp aile hukuku niteliklerini taşıyan, aile hukukuna özgü bir sözleşmedir.⁴⁰ Nişanlıların birbirlerini evlenmeye

³⁷ Detaylı bilgi için bkz. Feyzioğlu, **Aile Hukuku**, s. 25; Tekinay, **Türk Aile Hukuku**, s. 8 dn. n. 9; Hatemi ve Serozan, **Aile Hukuku**, s. 29; Oğuzman ve Dural, **Aile Hukuku**, s. 23; Koç, **Nişanlanma Sözleşmesi**, s. 14. Karşı yönde Saymen ve Elbir, **Aile Hukuku**, s. 43; Esat Şener, **Açıklamalı-İçtihatlı Türk Medeni Kanunu**, Seçkin Yayınevi, Ankara 1991, s. 195; Ahmet M. Kılıçoğlu, **Aile Hukuku**, Genişletilmiş 3. Bası, Turhan Kitabevi, Ankara 2017, s. 10.

³⁸ Feyzioğlu, **Aile Hukuku**, s. 23; Hatemi ve Serozan, **Aile Hukuku**, s. 30; Oğuzman ve Dural, **Aile Hukuku**, s. 24; Tekinay, **Türk Aile Hukuku**, s. 7; Esat Arsebük, **Medeni Hukuk**, C. 2, K. 2, Aile Hukuku, Recep Ulusoglu Basımevi, Ankara 1940, s. 523 dn. n. 40 (Aile Hukuku); Koç, **Nişanlanma Sözleşmesi**, s. 20; Kemal Fikret Arık, **Türk Hususi Hukuk Sistemi ve Yargı Sistemi**, Balkanoğlu Matbaacılık, Ankara 1964, s. 101 (Türk Hukuk Sistemi); Etem Saba Özmen, “Nişanın Bozulmasında Cayma Akçası ve Cezai Şart (M.K 83. Madde Değişikliği)”, **TBBD**, S. 4, 1995, s. 525 (Nişanın Bozulması); Köprülü ve Kaneti, **Aile Hukuku**, s. 47; Özese, **Nişan**, s. 6; Max Gmür, **Medeni Kanuna Göre Nişanlılık Münasebeti**, Volf Çernis (Çev.), Hak Kitabevi, İsmail Akgün Matbaası, İstanbul 1945, s. 3 (Nişanlılık); Münip Hayri Ürgüplü, **Nişanlanma Mukavelesi**, Selâmet Matbaası, İstanbul 1934, s. 11 (Nişanlanma); Abdulkerim Yıldırım, **Türk Aile Hukuku**, Monopol Yayınları, Güncellenmiş 2. Baskı, Ankara 2018, s. 16; Kılıçoğlu, **Aile Hukuku**, s. 10-11; Mustafa Dural, Tufan Ögüz ve Mustafa Alper Gümüş, **Türk Özel Hukuku**, Cilt 3, Aile Hukuku, Filiz Kitabevi, İstanbul 2018, s. 14-15 (Aile Hukuku); Öztan, **Aile Hukuku**, s. 32; Nihat Yavuz, **Uygulamada Nişan Davaları**, Seçkin Yayınevi, Ankara 1995, s. 43 (Nişan); Akıntürk ve Ateş, **Aile Hukuku**, s. 30.

³⁹ “TMK'nın 118. maddesi uyarınca nişanlanma; karşılıklı evlenme vaadi içeren aile hukukuna özgü bir sözleşmedir.” Y. 4. HD, T. 13.12.2017, E. 2016/2846, K. 2017/8285, (<https://www.kazanci.com.tr>) (E.T: 30.05.2018). Aynı yönde Y. 3. HD, T. 12.2.2007, E. 2007/1442, K. 2007/1598 (<https://www.kazanci.com.tr>) (E.T: 30.05.2018); Y. 3. HD, E. 2016/21296; K. 2018/8658; T. 18.9.2018 (<https://www.kazanci.com.tr>) (E.T: 15.03.2019).

⁴⁰ Feyzioğlu, **Aile Hukuku**, s. 23; Velidedeoğlu, **Aile Hukuku**, s. 22; Oğuzman ve Dural, **Aile Hukuku**, s. 24; Koç, **Nişanlanma Sözleşmesi**, s. 21; Gençcan, **Aile Hukuku**, s. 187.

zorlayamaması, cayma tazminatı ve ceza şartı için özel hükümlerin getirilmiş olması, nişanlanma sözleşmesinin aile hukuku niteliğindedir.⁴¹

Nişanlanmak evlenmek için zorunlu bir unsur mudur? Bu konu öğretide tartışmalıdır.⁴² Bu tartışma; Eğer çiftler evlendiyse, evlenmeden önce mutlaka nişan süreci geçirmiş olacaklarını savunan görüş⁴³ ile tarafların evlenmiş olmasının, evlenmeden önce mutlaka bir nişan süreci geçirdiklerini göstermeyeceğini savunan diğer görüş⁴⁴ arasında yaşanmaktadır. Kanunumuzun, “Birbiriyle evlenecek erkek ve kadın, içlerinden birinin oturduğu yer evlendirme memurluğuna birlikte başvururlar.”⁴⁵, “Başvuru, evlenecekler tarafından yazılı veya sözlü olarak yapılır.”⁴⁶ hükümleri karşısında, evlilik gerçekleşmişse öncesinde kısa bir süre de olsa nişanın gerçekleştiği söylenebilecektir. Zira tarafların evlilik işlemlerine girişmesi, zımni irade beyanıyla birbirilerine evlenmeyi vaat ettikleri anlamına gelecektir.

1.2. NİŞANLANMANIN GEÇERLİLİĞİ VE ŞEKLİ

1.2.1. Genel Olarak

Nişanlanma bağımsız bir aile hukuku sözleşmesidir. TMK m. 5 hükmü⁴⁷ gereği nişanlanma sözleşmesine, niteliğine uygun düştüğü ölçüde, TBK’nın genel nitelikteki hükümleri uygulanacaktır.⁴⁸ Burada hem TBK’nın sözleşmeler için aradığı geçerlilik koşullarına hem de nişanlanma sözleşmesinin kendine özgü geçerlilik koşullarına değineceğiz. Ayrıca nişanın şeklini ayrı bir başlıkta inceleyeceğiz.

⁴¹ Feyzioğlu, **Aile Hukuku**, s. 23; Abik, **Nişanlanma ve Nişanlılık**, s. 75; Koç, **Nişanlanma Sözleşmesi**, s. 21.

⁴² Tartışmalar için bkz. Tekinay, **Türk Aile Hukuku**, s. 9; Arsebük, **Aile Hukuku**, s. 517; Gücün, **Hukuk Davaları**, s. 145; Schwarz (çeviri), **Aile Hukuku**, s. 35-36; Koç, **Nişanlanma Sözleşmesi**, s. 20; Saymen ve Elbir, **Aile Hukuku**, s. 39; Abik, **Nişanlanma ve Nişanlılık**, s. 70.

⁴³ Arsebük, **Aile Hukuku**, s. 517; Schwarz (çeviri), **Aile Hukuku**, s. 35-36; Koç, **Nişanlanma Sözleşmesi**, s. 20; Köprülü ve Kaneti, **Aile Hukuku**, s. 45; Gmür, **Nişanlılık (Çeviri)**, s. 4; Ürgüplü, **Nişanlanma**, s. 14; Akıntürk ve Ateş, **Aile Hukuku**, s. 24-26.

⁴⁴ Oğuzoğlu, **Medeni Hukuk**, s. 19; Tekinay, **Türk Aile Hukuku**, s. 9.

⁴⁵ TMK m. 134/1.

⁴⁶ TMK m. 135.

⁴⁷ TMK m. 5: Bu Kanun ve Borçlar Kanununun genel nitelikli hükümleri, uygun düştüğü ölçüde tüm özel hukuk ilişkilerine uygulanır.

⁴⁸ Abik, **Nişanlanma ve Nişanlılık**, s. 74; Kılıçoğlu, **Aile Hukuku**, s. 16; Akıntürk ve Ateş, **Aile Hukuku**, s. 26; Öztan, **Aile Hukuku**, s. 25; Murat Doğan, Nişanlanmanın Sona Ermesi Halinde Hediyelerin Geri Verilmesi, **AÜEHFD**, C. 2, S. 1, s. 208 (Nişan).

1.2.2. Nişanlanmanın Geçerliliği

Nişanın sona ermesinin hüküm ve sonuçlarının doğması için her şeyden önce geçerli bir nişanlanma sözleşmesinin varlığı gerekmektedir.⁴⁹ Taraflar arasındaki ilişki nişan olarak nitelendirilemezse artık nişanın sona ermesine bağlı hiçbir sonuç doğmayacaktır.

1.2.2.1. Nişanlanmanın Kurucu Unsurları

Nişanın kurucu unsurları, farklı cinsiyetten iki kişinin evlenme yönünde karşılıklı ve birbirine uygun irade beyanıdır.

1.2.2.1.1. Karşılıklı ve Birbirine Uygun İrade Beyanı

Her sözleşmede olduğu gibi nişanlanma sözleşmesinde de tarafların iradelerini karşılıklı ve birbirine uygun olarak açıklamaları, kurucu unsur olarak karşımıza çıkmaktadır. Evlenme yönünde karşılıklı ve birbirine uygun irade beyanlarının bulunmaması hâlinde nişan, yokluk yaptırımına tabi olacaktır.⁵⁰

Nişanlanma sözleşmesi yapma hakkı kişiye sıkı sıkıya bağlı haklardandır; dolayısıyla bu hakkın kullanılıp kullanılmayacağı kararı devredilemez. Evlenme vadinin diğer tarafa iletilmesi veya kabul edilmesine ilişkin kararı, bizzat nişanlanacak kimse vermelidir. Bu karar temsil yoluyla verilemez.⁵¹ Kararın nişanlı tarafından verildikten sonra üçüncü kişi vasıtasıyla (haberci aracılığıyla) diğer tarafa iletilmesinde bir sakınca bulunmamaktadır.⁵² Ancak, nişanlanacak kişiden yahut onun

⁴⁹ Gençcan, **Aile Hukuku**, s. 219; Oğuzman ve Dural, **Aile Hukuku**, s. 36.

⁵⁰ Karşılıklı ve birbirine uygun irade beyanı yoksa hâkimin yorumuna da ihtiyaç kalmayacaktır. Bkz. Nurcihan Dalcı Özdoğan, “Sözleşmenin Yorumunda Gerçek İradenin Tespiti”, **İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, C. 8, S. 1, 2017, s. 36. İrade açıklamaları evlenme yönünde olmalıdır. Birbirlerini sevdiklerini açıklamaları nişan ilişkisini kurmaz. Detaylı açıklama için bkz. Ürgüplü, **Nişanlanma**, s. 19.

⁵¹ Feyzioğlu, **Aile Hukuku**, s. 32; Velidedeoğlu, **Aile Hukuku**, s. 26; Arsebük, **Aile Hukuku**, s. 524; Hatemi ve Serozan, **Aile Hukuku**, s. 35; Oğuzman ve Dural, **Aile Hukuku**, s. 23; Tekinay, **Türk Aile Hukuku**, s. 13; Koç, **Nişanlanma Sözleşmesi**, s. 22; Gücün, **Hukuk Davaları**, s. 145; Saymen ve Elbir, **Aile Hukuku**, s. 49; Köprülü ve Kaneti, **Aile Hukuku**, s. 50; Akıntürk ve Ateş, **Aile Hukuku**, s. 35; Erdem, **Aile Hukuku**, s. 23.

⁵² Feyzioğlu, **Aile Hukuku**, s. 31; Koç, **Nişanlanma Sözleşmesi**, s. 23; Kemaleddin Birsen, **Medeni Hukuk**, Fakülteler Matbaası, İstanbul 1966, s. 241; Gençcan, **Aile Hukuku**, s. 210; Saymen ve Elbir, **Aile Hukuku**, s. 49; Köprülü ve Kaneti, **Aile Hukuku**, s. 50; Erdem, **Aile Hukuku**, s. 23; Öztan, **Aile Hukuku**, s. 48; Akıntürk ve Ateş, **Aile Hukuku**, s. 35.

aracı kıldığı kimseden gelen açık ya da örtülü bir irade açıklaması olmadıkça, nişanlanma sözleşmesinin kurulmasından bahsetmek mümkün olmayacaktır.

Tarafların karşılıklı ve birbirine uygun irade beyanlarının, evlenme yönünde olması gerekmektedir. Bu beyanlar gerçek iradeyi yansıtmıyorsa geçerli olmayacaktır. Buna göre, muvazaalı nişanlanmalar hükümsüzdür.⁵³ Nişan bir sözleşme olduğundan TBK'da sözleşmeler için aranan geçerlilik koşulları burada da aranacaktır.⁵⁴ Kanunun emredici hükümlerine, ahlaka, kamu düzenine, kişilik haklarına aykırı veya konusu imkânsız olan nişanlanma sözleşmeleri kesin hükümsüz olacaktır.⁵⁵

1.2.2.1.2. Tarafların Farklı Cinsiyetten Olması

Nişanlanma sözleşmesinin aile hukukuna özgü bir sözleşme olması sebebiyle, ek bir kurucu unsur daha karşımıza çıkmaktadır: Nişanlanacak kimselerden birinin kadın, diğerinin erkek olması şarttır.⁵⁶ Aynı cinsiyetten olan kişilerin evlenme yönünde beyanları nişan ilişkisini oluşturmayacak, nişan; yokluk yaptırımına tabi olacaktır.⁵⁷ Tarafların nişanlanma sözleşmesi yapılırken farklı cinsiyette olmasına rağmen sonradan birinin cinsiyetini değiştirmesi hâlinde bu andan itibaren nişan hükümsüz olacaktır.⁵⁸

⁵³ Feyzioğlu, **Aile Hukuku**, s. 29; Hatemi ve Serozan, **Aile Hukuku**, s. 37; Tekinay, **Türk Aile Hukuku**, s. 19; Koç, **Nişanlanma Sözleşmesi**, s. 24; Gençcan, **Aile Hukuku**, s. 218; Schwarz (çeviri), **Aile Hukuku**, s. 41; Saymen ve Elbir, **Aile Hukuku**, s. 48; Abik, **Nişanlanma ve Nişanlılık**, s. 83; Dural, Öğüz ve Gümüş, **Aile Hukuku**, s. 22; Öztan, **Aile Hukuku**, s. 51; Yavuz, **Nişan**, s. 46; Akıntürk ve Ateş, **Aile Hukuku**, s. 38.

⁵⁴ Birsen, **Medeni Hukuk**, s. 240; Schwarz (çeviri), **Aile Hukuku**, s. 36-37; Köprülü ve Kaneti, **Aile Hukuku**, s. 50; Gmür, **Nişanlılık (Çeviri)**, s. 4-5; Akıntürk ve Ateş, **Aile Hukuku**, s. 36-37.

⁵⁵ TBK m. 27/1.

⁵⁶ “Nişan sözleşmesi birbiriyle evlenmek isteyen kadın ve erkeğin bu husustaki iradelerini açıklamalarıyla meydana gelir.” Y. 4. HD, T. 13.12.2017, E. 2016/2846, K. 2017/8285 (<https://www.kazanci.com.tr>) (E.T: 30.05.2018).

⁵⁷ Oğuzman ve Dural, **Aile Hukuku**, s. 26; Gençcan, **Aile Hukuku**, s. 216; Öztan, **Aile Hukuku**, s. 47. Feyzioğlu, aynı cinsiyetten iki kişinin nişanlanması hâlinde, imkânsızlık ve ahlaka aykırılık sebeplerine dayalı olarak nişanın hükümsüz olacağını savunmaktadır. Bkz. Feyzioğlu, **Aile Hukuku**, s. 35. Aynı doğrultuda Akıntürk ve Ateş, **Aile Hukuku**, s. 38.

⁵⁸ Gençcan, **Aile Hukuku**, s. 220; Oğuzman ve Dural, **Aile Hukuku**, s. 38; Tekinay, **Türk Aile Hukuku**, s. 24; Mortaş, **Nişanlılık**, s. 7; Koç, **Nişanlanma Sözleşmesi**, s. 76; Doğan, **Nişan**, s. 216; Akıntürk ve Ateş, **Aile Hukuku**, s. 44.

1.2.2.2. Nişanlanma Ehliyeti

Bu başlıkta nişanlanacak kimselerin nişanın önemini anlayabilecek bir ayırt etme gücüne sahip olup olmadıkları, hukukumuzda kabul edilen ehliyet türlerine göre incelenecektir.

1.2.2.2.1. Ayırt Etme Gücü

TMK, nişanlanabilmek için belli bir yaş şartı aramamıştır. Her ne kadar belli bir yaş şartı aranmıyor olsa da hukuki işlemleri yapabilmek için şart olan ayırt etme gücü burada da aranacaktır.⁵⁹

Ayırt etme gücü nisbi bir kavramdır, her somut olayda varlığı yeniden araştırılmalıdır.⁶⁰ Gerçekleştirilecek işlemin türü, niteliği ve önemi de kişinin bu işlem için ayırt etme gücüne sahip olup olmadığına belirleyici olacaktır.⁶¹ Nişanlanma sözleşmesi yapabilme ayırtım gücüne sahip olabilmek için, kişinin en azından ergenlik çağına girmesi, belirli bir cinsel olgunluk kazanmış olması gerekir.⁶² Aksi hâlde nişan, kesin hükümsüz olacaktır.

Geçici ayırt etme gücünden yoksunluk hâlinde yapılan nişanlanma sözleşmesinin akıbeti üzerinde de durmakta fayda vardır. Ayırt etme gücünün varlığı, hukuki işlemlerin yapıldığı anda aranmaktadır. Nişanlanma sözleşmesinin yapıldığı anda kişinin ayırt etme gücüne sahip olmaması hâlinde nişanlanma sözleşmesi kesin

⁵⁹ Göktürk, **Aile Hukuku**, s. 276; Velidedeoğlu, **Aile Hukuku**, s. 23; Tekinay, **Türk Aile Hukuku**, s. 15; Arık, **Türk Hukuk Sistemi**, s. 102; Gençcan, **Aile Hukuku**, s. 190; Saymen ve Elbir, **Aile Hukuku**, s. 45.

⁶⁰ Ahmet M. Kılıçoğlu, **Medeni Hukuk**, Gözden Geçirilmiş 2. Bası, Turhan Kitabevi, Ankara 2018, s. 216-217; Jale Akipek, Turgut Akıntürk, Derya Ateş, **Türk Medeni Hukuku Başlangıç Hükümleri Kişiler Hukuku**, C. 1, Yenilenmiş 14. Baskı, Beta Yayınevi, İstanbul 2018, s. 289 (Kişiler Hukuku).

⁶¹ Vehbi Umut Erkan ve İpek Yücer, “Ayırt Etme Gücü”, **AÜHFD**, C. 60, S. 3, 2011, s. 494 vd.; Abik, **Nişanlanma ve Nişanlılık**, s. 78.

⁶² Gmür, **Nişanlılık (Çeviri)**, s. 6; Koç, **Nişanlanma Sözleşmesi**, s. 27; Akıntürk ve Ateş, **Aile Hukuku**, s. 33; Kılıçoğlu, **Aile Hukuku**, s. 12; Feyzioğlu, **Aile Hukuku**, s. 34; Köprülü ve Kaneti, **Aile Hukuku**, s. 52; Velidedeoğlu, **Aile Hukuku**, s. 24; Oğuzman ve Dural, **Aile Hukuku**, s. 26; Göktürk, **Aile Hukuku**, s. 276; Tekinay, **Türk Aile Hukuku**, s. 15; Gençcan, **Aile Hukuku**, s. 185; Öztan, **Aile Hukuku**, s. 39; Akıntürk ve Ateş, **Aile Hukuku**, s. 33. Koç, **Nişanlanma Sözleşmesi**, s. 27. Kanunumuzda aranan evlenme yaş şartını sağlamaksızın gerçekleşen evlenmelerin akıbetiyle ilgili olarak, kanunun aradığı yaş şartının evlenmek için gerekli ayırtım gücü kabulüne dayandığından bahisle, evlenmenin mutlak butlan yaptırımına tabi olacağına dair ve ayrıca savunulan tüm görüşler için bkz. Dilşad Keskin, “Küçük Yaşta Evlenmenin Müeyyidesi”, **Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, C. 15, S. 4, 2011, s. 76 vd. Bizce evliliğin anlam ve önemini kavrayacak seviyede olması aranmalıdır. Nişanlı olabilmek için cinsel olgunluk aramak yerinde değildir.

hükümsüz olacaktır.⁶³ Fakat kişi sonradan ayırt etme gücünü kazanır ve geçerli olmayan bu ilişkiyi devam ettirirse, bu kararın açık veya örtülü olarak ortaya konduğu anda nişanlanma sözleşmesinin tekrar kurulduğunu söylemek gerekecektir.⁶⁴

1.2.2.2.2. Ehliyet Türleri

Aşağıda dört gruba ayrılmış olan ehliyet türlerinde, nişan ehliyetinin varlığı incelenecektir.

1.2.2.2.2.1. Tam Ehliyetliler

Tam ehliyetliler, ayırt etme gücüne sahip, ergin ve kısıtlı olmayan kimselerdir.⁶⁵ Ek olarak, tam ehliyetlilerin sınırlı ehliyetlilerden farkını ortaya koymak için kendilerine yasal danışman atanmamış kimseler diyebiliriz.⁶⁶ Bu kimselerin fiil ehliyeti tamdır. Herhangi bir izin, icazet şartı bulunmaksızın kendi iradeleriyle nişanlanabileceklerine şüphe bulunmamaktadır.⁶⁷

⁶³ Hatemi ve Serozan, **Aile Hukuku**, s. 29; Oğuzman ve Dural, **Aile Hukuku**, s. 31; Gençcan, **Aile Hukuku**, s. 198; Abik, **Nişanlanma ve Nişanlılık**, s. 88; Erdem, **Aile Hukuku**, s. 24; Dural, Ögüz ve Gümüş, **Aile Hukuku**, s. 19; Öztan, **Aile Hukuku**, s. 40. Karşı görüşler için bkz. Feyzioğlu, **Aile Hukuku**, s. 35; Velidedeoğlu, **Aile Hukuku**, s. 24; Schwarz (çeviri), **Aile Hukuku**, s. 37; Saymen ve Elbir, **Aile Hukuku**, s. 45; Gmür, **Nişanlılık (Çeviri)**, s. 8; Akıntürk ve Ateş, **Aile Hukuku**, s. 34.

⁶⁴ Oğuzman ve Dural, **Aile Hukuku**, s. 27; Koç, **Nişanlanma Sözleşmesi**, s. 29; Mortaş, **Nişanlılık**, s. 12.

⁶⁵ Hüseyin Hatemi, **Kişiler Hukuku**, Güncellenmiş 7. Bası, On iki levha Yayıncılık, İstanbul 2018, s. 19; Serap Helvacı, **Gerçek Kişiler**, 8. Bası, Legal, İstanbul 2017, s. 64; Kemal Oğuzman, Özer Seliçi ve Saibe Oktay-Özdemir, **Kişiler Hukuku**, 17. Bası, Filiz Kitabevi, İstanbul 2018, s. 80; Mehmet Ayan ve Nurşen Ayan, **Kişiler Hukuku**, 8. Baskı, Seçkin Yayınevi, Ankara, 2016, s. 61; Rona Serozan, **Medeni Hukuk, Genel Bölüm/ Kişiler Hukuku**, Vedat Kitapçılık, 8. Bası, İstanbul 2018, s. 429-430 (Medeni Hukuk); Kılıçoğlu, **Medeni Hukuk**, s. 232; Mustafa Dural ve Tufan Ögüz, **Türk Özel Hukuku**, Cilt 2, Kişiler Hukuku, Filiz Kitabevi, İstanbul 2018 (Kişiler Hukuku), s. 65-66; Turgut Akıntürk ve Derya Ateş, **Medeni Hukuk**, Beta Yayınları, 24. Baskı, İstanbul 2018, s. 129.

⁶⁶ Aydın Zevkliler, **Kişiler Hukuku Gerçek Kişiler**, Olgaç Matbaası, Ankara 1981, s. 91 (Kişiler Hukuku); Abdülkadir Arpacı, **Kişiler Hukuku (Gerçek Kişiler)**, 2. Bası, Beta Yayınları, İstanbul 2000, s. 34 (Gerçek Kişiler); Ergun Özsunay, **Gerçek Kişilerin Hukuki Durumu**, Der Yayınları, 5. Basım, İstanbul 1982; s. 48 (Gerçek Kişiler); İhsan Tarakcıoğlu, **Türk Medeni Hukuku**, Emel Matbaacılık, Ankara 1978, s. 111.

⁶⁷ Feyzioğlu, **Aile Hukuku**, s. 32; Köprülü ve Kaneti, **Aile Hukuku**, s. 51; Koç, **Nişanlanma Sözleşmesi**, s. 28; Gençcan, **Aile Hukuku**, s. 190; Abik, **Nişanlanma ve Nişanlılık**, s. 78; Öztan, **Aile Hukuku**, s. 39; Akıntürk ve Ateş, **Aile Hukuku**, s. 31.

1.2.2.2.2.2. Sınırlı Ehliyetliler

Sınırlı ehliyetliler, kendilerine yasal danışman atanan kimselerdir.⁶⁸ Bu kimseler için atanan yasal danışman, kişinin nişanlanmasına hiçbir etki edemeyecektir. Dolayısıyla sınırlı ehliyetliler, tam ehliyetliler gibi serbestçe nişanlanabileceklerdir.⁶⁹

1.2.2.2.2.3. Tam Ehliyetsizler

Tam ehliyetsizler, ayırt etme gücüne sahip olmayan kimselerdir.⁷⁰ Bu kimseler, kendi başlarına herhangi bir hukuki işlem yapamazlar.⁷¹ Kural olarak, tam ehliyetsizler adına yasal temsilcileri hukuki işlem yapar. Fakat nişanlanma sözleşmesi kişiye sıkı sıkıya bağlı bir sözleşme olduğu için, bu konuda temsil yasağı bulunmaktadır. Kısaca, hem tam ehliyetsizler hem de onların adına yasal temsilcileri nişanlanma sözleşmesi yapamayacaktır.⁷²

⁶⁸ Zevkliler, **Kişiler Hukuku**, s. 92; Arpacı, **Gerçek Kişiler**, s. 37-38; Özsunay, **Gerçek Kişiler**, s. 49; Hatemi, **Kişiler Hukuku**, s. 20-21; Helvacı, **Gerçek Kişiler**, s. 64-65; Oğuzman, Seliçi ve Oktay-Özdemir, **Kişiler Hukuku**, s. 110-111; Ayan ve Ayan, **Kişiler Hukuku**, s. 62; Akıntürk ve Ateş, **Medeni Hukuk**, s. 129-130. Ehliyet türleri arasında sınırlı ehliyetlilerin farklı bir başlıkta sayılmasının gerekmediğine dair bkz. Dural ve Ögüz, **Kişiler Hukuku**, s. 65 vd.; Kılıçoğlu, **Medeni Hukuk**, s. 260.

⁶⁹ Feyzioğlu, **Aile Hukuku**, s. 32; Köprülü ve Kaneti, **Aile Hukuku**, s. 51; Koç, **Nişanlanma Sözleşmesi**, s. 28; Gençcan, **Aile Hukuku**, s. 190-191; Abik, **Nişanlanma ve Nişanlılık**, s. 78; Öztan, **Aile Hukuku**, s. 39; Akıntürk ve Ateş, **Aile Hukuku**, s. 31.

⁷⁰ Zevkliler, **Kişiler Hukuku**, s. 165-166; Arpacı, **Gerçek Kişiler**, s. 41; Özsunay, **Gerçek Kişiler**, s. 50; Tarakcioğlu, **Türk Medeni Hukuku**, s. 111; Öztan, **Aile Hukuku**, s. 40; Hatemi, **Kişiler Hukuku**, s. 19; Helvacı, **Gerçek Kişiler**, s. 67-68; Oğuzman, Seliçi ve Oktay-Özdemir, **Kişiler Hukuku**, s. 80-81; Ayan ve Ayan, **Kişiler Hukuku**, s. 69; Serozan, **Medeni Hukuk**, s. 429-430; Kılıçoğlu, **Medeni Hukuk**, s. 232-233; Dural ve Ögüz, **Kişiler Hukuku**, s. 69; Akıntürk ve Ateş, **Medeni Hukuk**, s. 135-136.

⁷¹ Zevkliler, **Kişiler Hukuku**, s. 166; Arpacı, **Gerçek Kişiler**, s. 41; Özsunay, **Gerçek Kişiler**, s. 50; Öztan, **Aile Hukuku**, s. 40; Akıntürk ve Ateş, **Aile Hukuku**, s. 33.

⁷² Feyzioğlu, **Aile Hukuku**, s. 32; Velidedeoğlu, **Aile Hukuku**, s. 26; Arsebük, **Aile Hukuku**, s. 524; Hatemi ve Serozan, **Aile Hukuku**, s. 35; Oğuzman ve Dural, **Aile Hukuku**, s. 23; Tekinay, **Türk Aile Hukuku**, s. 13; Koç, **Nişanlanma Sözleşmesi**, s. 22; Gücün, **Hukuk Davaları**, s. 145; Birsen, **Medeni Hukuk**, s. 241; Şener Akyol, **Medeni Hukukta Uygulama Örnekleri**, C. 1, Filiz Kitabevi, İstanbul 1984, s. 133 (Medeni Hukuk); Gençcan, **Aile Hukuku**, s. 198; Schwarz (çeviri), **Aile Hukuku**, s. 42; Abik, **Nişanlanma ve Nişanlılık**, s. 79; Köprülü ve Kaneti, **Aile Hukuku**, s. 50; Öztan, **Aile Hukuku**, s. 40; Akıntürk ve Ateş, **Aile Hukuku**, s. 33.

1.2.2.2.4. Sınırlı Ehliyetsizler

Ayırt etme gücüne sahip küçük ve kısıtlılar, sınırlı ehliyetsiz kategorisinde yer almaktadır.⁷³ Bu kimseler, kendilerini borç altına girecekleri işlemleri yapabilmek için kural olarak yasal temsilcilerinin rızasını almaya muhtaçtır.⁷⁴

TMK, küçüklerin ve kısıtlıların yapmış olduğu nişanlanmanın yasal temsilcilerinin rızası⁷⁵ olmadıkça onları bağlamayacağını hüküm altına almıştır.⁷⁶ Sınırlı ehliyetsizin, yasal temsilcisinin rızası olmaksızın nişanlanması halinde ne olacağına dair öğretilerde farklı görüşler ileri sürülmektedir.

- ❖ Birinci görüşe göre⁷⁷ nişan, kişiye sıkı sıkıya bağlı bir hak olduğu için yasal temsilcinin rızası gerekmeyecektir. Bu görüşte olanlar, TMK m. 118'deki hükmün sadece küçük ve kısıtlıyı korumak için vazedildiğini, rızanın verilmemesi hâlinde küçük veya kısıtlının akdettiği nişanlanma sözleşmesinin geçerli olacağını fakat küçük veya kısıtlının nişanın mali sonuçlarıyla bağlı tutulamayacağını savunmaktadır.
- ❖ Savunulan diğer görüşe⁷⁸ göre, yasal temsilcinin rızasının olmaması hâlinde nişan kesin hükümsüz olacaktır. Rızanın verilip verilmeyeceğinin belli olmadığı dönemde küçük veya kısıtlı mali ve şahsi bakımdan sorumlu olmayacaktır. Yasal temsilci rıza (icazet)

⁷³ Zevkliler, **Kişiler Hukuku**, s. 109; Arpacı, **Gerçek Kişiler**, s. 55; Özsunay, **Gerçek Kişiler**, s. 59; Tarakcıoğlu, **Türk Medeni Hukuku**, s. 115-116; Hatemi, **Kişiler Hukuku**, s. 20; Helvacı, **Gerçek Kişiler**, s. 77-78; Oğuzman, Seliçi ve Oktay-Özdemir, **Kişiler Hukuku**, s. 93-94; Dural ve Ögüz, **Kişiler Hukuku**, s. 84-85; Serozan, **Medeni Hukuk**, s. 429-430; Kılıçoğlu, **Medeni Hukuk**, s. 239-240; Akıntürk ve Ateş, **Medeni Hukuk**, s. 131.

⁷⁴ Zevkliler, **Kişiler Hukuku**, s. 141; Arpacı, **Gerçek Kişiler**, s. 55-56; Özsunay, **Gerçek Kişiler**, s. 59; Tarakcıoğlu, **Türk Medeni Hukuku**, s. 116; Ayan ve Ayan, **Kişiler Hukuku**, s. 66.

⁷⁵ Rızanın, nişandan önce izin, nişandan sonra onam olarak verilebileceği hakkında bkz. Gençcan, **Aile Hukuku**, s. 193; Saymen ve Elbir, **Aile Hukuku**, s. 46; Hatemi ve Serozan, **Aile Hukuku**, s. 42; Kılıçoğlu, **Aile Hukuku**, s. 13; Erdem, **Aile Hukuku**, s. 24.

⁷⁶ TMK m. 118/2. Şahin, sınırlı ehliyetsizlerin nişanlanmasının yasal temsilcilerin rızasına bağlı tutulmaması gerektiğini savunur. Yazar, mali temellere dayanmaksızın kısıtlanan kimseler için dahi yasal temsilcinin rızasını aramanın hiçbir gerekçesinin olamayacağını düşünmektedir. Detaylı açıklamalar için bkz. Mustafa Şahin, "İsviçre Medeni Kanunu'nda Yapılan Değişiklikler Çerçevesinde Türk Hukukunda Ayırt Etme Gücüne Sahip Küçük ve Kısıtlıların (Sınırlı Ehliyetsizlerin) Nişanlanma Ehliyeti (TMK m. 16/1, 118/2)", **ABD**, S. 4, 2014, s. 91 vd.

⁷⁷ Oğuzman ve Dural, **Aile Hukuku**, s. 28; Schwarz (çeviri), **Aile Hukuku**, s. 38; Saymen ve Elbir, **Aile Hukuku**, s. 46-47; Kılıçoğlu, **Aile Hukuku**, s. 13; Dural, Ögüz ve Gümüş, **Aile Hukuku**, s. 19.

⁷⁸ Koç, **Nişanlanma Sözleşmesi**, s. 38; Egger (çeviri), **Aile Hukuku**, s. 36; Velidedeoğlu, **Aile Hukuku**, s. 25; Öztan, **Aile Hukuku**, s. 42; Akıntürk ve Ateş, **Aile Hukuku**, s. 31-32

gösterirse işlem baştan itibaren geçerli olacak; rıza göstermezse işlem kesin hükümsüz olacaktır. Rıza verildikten sonra her iki taraf da nişandan doğan yükümlülüklerle tabi olacaktır.⁷⁹

Rıza verilmese dahi, nişanlanma sözleşmesinin geçerli olarak devam edeceğini kabul edersek yasal temsilci; nişanlanma sözleşmesine rızasının olmadığını açıklamışsa (doğrudan kendisi ya da sözleşmenin karşı tarafının kendisine bu beyanı açıklaması için süre vermesi ya da mahkeme aracılığıyla süre verdirmesi üzerine) bu durum diğer taraf için nişanı haklı sebeple bozma nedeni olacaktır.⁸⁰

Yasal temsilcinin rıza açıklaması açık veya örtülü olabilir.⁸¹ Bu rıza açıklaması kurucu yenilik doğuran bir haktır. Kural olarak geri alınamaz ve şarta bağlanamaz.⁸² Ancak yasal temsilci, rıza beyanında bulunurken irade bozukluğuna uğramışsa bu beyanını iptal edebilecektir.⁸³

Yasal temsilci henüz herhangi bir açıklamada bulunmamışken, küçük veya kısıtlı ergin olur veya kısıtlılıktan kurtulursa nişanın kendiliğinden geçerli hâle geleceği savunulmaktadır.⁸⁴ Bununla birlikte, kendiliğinden geçerli hâle gelmeyip ergin olan veya kısıtlılıktan kurtulan tarafın, nişanlanma iradesini sürdürmesi hâlinde geçerli olacağı da savunulmaktadır.⁸⁵

Küçük veya kısıtlı, kendisini tam ehliyetli gibi göstererek nişanlanma sözleşmesi yaparsa, sözleşmenin karşı tarafı yanıltma veya aldatma sebebinin ileri

⁷⁹ Feyzioglu, **Aile Hukuku**, s. 33; Göktürk, **Aile Hukuku**, s. 276; Velidedeoğlu, **Aile Hukuku**, s. 25; Hatemi ve Serozan, **Aile Hukuku**, s. 43.

⁸⁰ Tekinay, **Türk Aile Hukuku**, s. 15; Birsen, **Medeni Hukuk**, s. 242; Dural, Öğüz ve Gümüş, **Aile Hukuku**, s. 20. Velidedeoğlu, haklı sebep olarak nitelendirmekten ziyade diğer tarafın doğrudan nişanlanmayla bağlı olmaktan kurtulacağını düşünmektedir. Bkz. Velidedeoğlu, **Aile Hukuku**, s. 26. Aynı doğrultuda Gençcan, **Aile Hukuku**, s. 197; Kılıçoğlu, **Aile Hukuku**, s. 13; Akıntürk ve Ateş, **Aile Hukuku**, s. 32.

⁸¹ A.Samim Gönensay, **Medeni Hukuk**, C. 2, K. 1, İÜHF Yayını, İstanbul 1937, s. 8 (Medeni Hukuk); Gençcan, **Aile Hukuku**, s. 193; Saymen ve Elbir, **Aile Hukuku**, s. 46; Kılıçoğlu, **Aile Hukuku**, s. 13; Koç, **Nişanlanma Sözleşmesi**, s. 31; Akıntürk ve Ateş, **Aile Hukuku**, s. 32.

⁸² Koç, **Nişanlanma Sözleşmesi**, s. 32; Gönensay, **Medeni Hukuk**, s. 8. Şarta bağlanabileceği yönünde bkz. Oğuzman ve Dural, **Aile Hukuku**, s. 29; Gençcan, **Aile Hukuku**, s. 193; Abik, **Nişanlanma ve Nişanlılık**, s. 80; Dural, Öğüz ve Gümüş, **Aile Hukuku**, s. 20; Öztan, **Aile Hukuku**, s. 45.

⁸³ Oğuzman ve Dural, **Aile Hukuku**, s. 29; Öztan, **Aile Hukuku**, s. 46.

⁸⁴ Oğuzman ve Dural, **Aile Hukuku**, s. 29; Koç, **Nişanlanma Sözleşmesi**, s. 33; Akyol, **Medeni Hukuk**, s. 133; Gençcan, **Aile Hukuku**, s. 194-197; Abik, **Nişanlanma ve Nişanlılık**, s. 81; Öztan, **Aile Hukuku**, s. 46.

⁸⁵ Tekinay, **Türk Aile Hukuku**, s. 15; Erdem, **Aile Hukuku**, s. 25.

sürerek nişanlanma sözleşmesini haklı sebeple sona erdirebilecektir. Ayrıca karşı taraftan şartları varsa haksız fiil hükümlerine göre tazminat da talep edebilecektir.⁸⁶

Yasal temsilci rıza beyanında bulunma hakkını, bu hakkın verilmiş amacına uygun kullanmak zorundadır. Öğretideki hâkim görüş, hakkın kötüye kullanılma ihtimaline karşı küçük veya kısıtlının, yasal temsilcisi aleyhine hâkime başvurabileceği yönündedir.⁸⁷

Yasal temsilci kural olarak ana ve babadır.⁸⁸ Ana ve baba temsil yetkisini birlikte kullanır. Dolayısıyla ana ve babanın birlikte rıza vermesi gerekmektedir.⁸⁹ Velayet hakkı yalnızca birine verilmişse rıza gösterebilecek kimse de olur.⁹⁰

1.2.2.3. Nişanlanma Engelleri

Öğretide, kesin evlenme engellerinin nişanlanma için de engel teşkil edeceği kabul edilmektedir.⁹¹ Kesin evlenme engelleri: Yasak derecede hısımlık bağının olması (TMK m. 129 ve m. 145) ayırt etme gücünden sürekli yoksunluk, (TMK m.

⁸⁶ Velidedeoğlu, **Aile Hukuku**, s. 25; Hatemi ve Serozan, **Aile Hukuku**, s. 44; Koç, **Nişanlanma Sözleşmesi**, s. 36; Saymen ve Elbir, **Aile Hukuku**, s. 47; Öztan, **Aile Hukuku**, s. 44; Akıntürk ve Ateş, **Aile Hukuku**, s. 32. Sorumluluğun culpa in contrahendo'ya dayandırılabilirliği hakkında bkz. Öztan, **Aile Hukuku**, s. 44.

⁸⁷ Ürgüplü, **Nişanlanma**, s. 23-24; Feyzioğlu, **Aile Hukuku**, s. 34; Saymen ve Elbir, **Aile Hukuku**, s. 42; Koç, **Nişanlanma Sözleşmesi**, s. 35-36. Karşı görüşler için bkz. Velidedeoğlu, **Aile Hukuku**, s. 26; Oğuzman ve Dural, **Aile Hukuku**, s. 29; Gönensay, **Medeni Hukuk**, s. 9. Gençcan, TMK m. 128'in kıyasen uygulanabileceği görüşündedir. Bkz. Gençcan, **Aile Hukuku**, s. 194. Aynı doğrultuda Akıntürk ve Ateş, **Aile Hukuku**, s. 33. İlgili madde: Hâkim, haklı sebep olmaksızın evlenmeye izin vermeyen yasal temsilciyi dinledikten sonra, bu konuda başvuran küçük veya kısıtlının evlenmesine izin verebilir. Egger, vasi hakkında hâkime başvurulabileceğini fakat ana ve babaya karşı böyle bir imkânın olmadığını düşünmektedir. Bkz. Egger (çeviri), **Aile Hukuku**, s. 36. Aynı doğrultuda Gmür, **Nişanlılık (Çeviri)**, s. 7.

⁸⁸ Kendisine vasi atanmış kimselerin yasal temsilcisi, atanan vasi olacaktır. Bkz. Tekinay, **Türk Aile Hukuku**, s. 15; Gönensay, **Medeni Hukuk**, s. 8; Gençcan, **Aile Hukuku**, s. 192; Abik, **Nişanlanma ve Nişanlılık**, s. 80; Erdem, **Aile Hukuku**, s. 24; Kılıçoğlu, **Aile Hukuku**, s. 13; Dural, Öğüz ve Gümüş, **Aile Hukuku**, s. 20; Öztan, **Aile Hukuku**, s. 44; Akıntürk ve Ateş, **Aile Hukuku**, s. 32.

⁸⁹ Tekinay, **Türk Aile Hukuku**, s. 15; Gönensay, **Medeni Hukuk**, s. 8; Gençcan, **Aile Hukuku**, s. 192; Abik, **Nişanlanma ve Nişanlılık**, s. 80; Erdem, **Aile Hukuku**, s. 24; Kılıçoğlu, **Aile Hukuku**, s. 13; Dural, Öğüz ve Gümüş, **Aile Hukuku**, s. 20; Öztan, **Aile Hukuku**, s. 44; Akıntürk ve Ateş, **Aile Hukuku**, s. 32.

⁹⁰ Gençcan, **Aile Hukuku**, s. 192; Kılıçoğlu, **Aile Hukuku**, s. 13.

⁹¹ Feyzioğlu, **Aile Hukuku**, s. 37; Köprülü ve Kaneti, **Aile Hukuku**, s. 52; Velidedeoğlu, **Aile Hukuku**, s. 27; Koç, **Nişanlanma Sözleşmesi**, s. 38; Gençcan, **Aile Hukuku**, s. 203; Egger (çeviri), **Aile Hukuku**, s. 34; Saymen ve Elbir, **Aile Hukuku**, s. 76; Abik, **Nişanlanma ve Nişanlılık**, s. 88; Ateş, **Nişanlanma**, s. 19; Mehmet Altunkaya, "Nişanlanmanın Sona Ermesi Halinde Hediyelerin Geri Verilmesi", **Sosyal Bilimler Araştırma Dergisi**, S. 8, 2006, s. 222 (Nişan); Gmür, **Nişanlılık (Çeviri)**, s. 6; Ürgüplü, **Nişanlanma**, s. 25; Öztan, **Aile Hukuku**, s. 59; Akıntürk ve Ateş, **Aile Hukuku**, s. 37.

125 ve m. 145) kişinin mevcut evliliği (TMK m. 130 ve m. 145) ve evlenmeye engel akıl hastalığının bulunmasıdır (TMK m. 133 ve m. 145).

Kesin olmayan evlenme engelleri, nişanlanma için engel teşkil etmeyecektir.⁹² Kesin olmayan evlenme engelleri, evliliğin sıhhatine etki etmeyen hâllerdir. Örneğin, kadın için bekleme süresi kesin olmayan evlenme engelidir (TMK m. 132).

1.2.2.3.1. Evlenme Yasağı Oluşturacak Derecede Hısımlık

Türk Medeni Kanunu'nda evlenmeye engel olacak hısımlık dereceleri sayılmıştır (TMK m. 129). Buna göre, kan hısımlığı için getirilmiş olan evlenme yasağı, üstsoy ile altsoy, kardeşler; amca, dayı, hala ve teyze ile yeğenleri arasındadır. Kayın hısımlığı için getirilmiş olan evlenme yasağı ise eski eşlerden biri ile diğerinin üstsoyu veya altsoyu arasında bulunmaktadır. Son olarak, evlat edinen ile evlatlığın veya bunlardan biri ile diğerinin altsoyu ve eşi arasında da evlenme yasağı bulunmaktadır.

Türk Medeni Kanunu'nda düzenlenen evlenme yasağı, kesin evlenme engeli oluşturmaktadır. Dolayısıyla nişan için de engel teşkil edecektir. Kısaca, birbiriyle evlenemeyecek hısımlar arasında nişanlanma engeli de bulunmaktadır.

1.2.2.3.2. Ayırt Etme Gücünden Sürekli Yoksunluk

Türk Medeni Kanunu'nun ayırt etme gücünü, akla uygun biçimde davranma yeteneği olarak tanımladığını söyleyebiliriz (TMK m. 13). Buna göre, yaşının küçüklüğü yüzünden veya akıl hastalığı, akıl zayıflığı, sarhoşluk ya da bunlara benzer sebeplerden biriyle akla uygun biçimde davranma yeteneğinden yoksun olmayan herkes ayırt etme gücüne sahiptir.

Ayırt etme gücünden yoksun olanlar, kendi başlarına herhangi bir hukuki işlem yapamazlar.⁹³ Dolayısıyla nişanlanma sözleşmesini de yapamayacaklardır. Ayırt etme

⁹² Feyzioğlu, **Aile Hukuku**, s. 37; Köprülü ve Kaneti, **Aile Hukuku**, s. 53; Arsebük, **Aile Hukuku**; s. 526; Schwarz (çeviri), **Aile Hukuku**, s. 39; Egger (çeviri), **Aile Hukuku**, s. 34; Abik, **Nişanlanma ve Nişanlılık**, s. 89; Öztan, **Aile Hukuku**, s. 61; Akıntürk ve Ateş, **Aile Hukuku**, s. 37.

⁹³ Zevkliler, **Kişiler Hukuku**, s. 166; Arpacı, **Gerçek Kişiler**, s. 41; Özsunay, **Gerçek Kişiler**, s. 50; Öztan, **Aile Hukuku**, s. 40; Akıntürk ve Ateş, **Aile Hukuku**, s. 33.

gücünden yoksunluk, tam ehliyetsizlik hâlini karşılamaktadır.⁹⁴ Kural olarak, tam ehliyetsizler adına yasal temsilcileri hukuki işlem yapar. Fakat nişanlanma sözleşmesi kişiye sıkı sıkıya bağlı bir sözleşme olduğu için, bu konuda temsil yasağı bulunmaktadır.⁹⁵ Dolayısıyla, yasal temsilci tam ehliyetsiz adına nişanlanma sözleşmesi yapamayacaktır. Sonuç olarak, ayırt etme gücünden sürekli yoksunluk; nişanlanma engeli olarak kabul edilmektedir.⁹⁶

1.2.2.3.3. Mevcut Evlilik

Kesin evlenme engeli olan bir diğer hâl, evlenecek kimselerden birinin veya her ikisinin hâlihazırda evli olmasıdır. Kanunumuz, eşlerden birinin evlenme sırasında evli bulunmasını mutlak butlan yaptırımına tabi tutmuştur.⁹⁷ Kesin evlenme engeli olan bu durum, nişanlanma için de engel oluşturacaktır.⁹⁸

1.2.2.3.4. Evlenmeye Engel Akıl Hastalığı

Akıl hastaları, evlenmelerinde tıbbî sakınca bulunmadığı resmî sağlık kurulu raporuyla anlaşılmadıkça evlenemeyeceklerdir (TMK m. 133). Buna rağmen

⁹⁴ Zevkliler, **Kişiler Hukuku**, s. 165-166; Arpacı, **Gerçek Kişiler**, s. 41; Özsunay, **Gerçek Kişiler**, s. 50; Tarakcıoğlu, **Türk Medeni Hukuku**, s. 111; Öztan, **Aile Hukuku**, s. 40; Hatemi, **Kişiler Hukuku**, s. 19; Helvacı, **Gerçek Kişiler**, s. 67-68; Oğuzman, Seliçi ve Oktay-Özdemir, **Kişiler Hukuku**, s. 80-81; Ayan ve Ayan, **Kişiler Hukuku**, s. 69; Serozan, **Medeni Hukuk**, s. 429-430; Kılıçoğlu, **Medeni Hukuk**, s. 232-233; Dural ve Ögüz, **Kişiler Hukuku**, s. 69; Akıntürk ve Ateş, **Medeni Hukuk**, s. 135-136.

⁹⁵ Feyzioğlu, **Aile Hukuku**, s. 32; Velidedeoğlu, **Aile Hukuku**, s. 26; Arsebük, **Aile Hukuku**, s. 524; Hatemi ve Serozan, **Aile Hukuku**, s. 35; Oğuzman ve Dural, **Aile Hukuku**, s. 23; Tekinay, **Türk Aile Hukuku**, s. 13; Koç, **Nişanlanma Sözleşmesi**, s. 22; Gücün, **Hukuk Davaları**, s. 145; Birsen, **Medeni Hukuk**, s. 241; Akyol, **Medeni Hukuk**, s. 133; Gençcan, **Aile Hukuku**, s. 201; Schwarz (çeviri), **Aile Hukuku**, s. 42; Abik, **Nişanlanma ve Nişanlılık**, s. 79; Öztan, **Aile Hukuku**, s. 40.

⁹⁶ Abik, **Nişanlanma ve Nişanlılık**, s. 98. Akıl hastalığının, evlenmelerinde tıbbî sakınca bulunmadığı resmî sağlık kurulu raporuyla anlaşılmadıkça bir evlenme engeli olduğu hakkında bkz. Gençcan, **Aile Hukuku**, s. 204.

⁹⁷ TMK m. 145. Yeniden evlenmek isteyen kimsenin, önceki evliliğinin sona ermiş olduğunu ispat etmek zorunda olması da evli kimselerin yeniden evlenmelerinin yasak olduğunu göstermektedir (TMK m. 130.).

⁹⁸ Gençcan, **Aile Hukuku**, s. 204; Schwarz (çeviri), **Aile Hukuku**, s. 40; Egger (çeviri), **Aile Hukuku**, s. 34; Kılıçoğlu, **Aile Hukuku**, s. 14. “Ancak anılan tarihte davacının ... Yolcu isimli bir şahısla evli olduğu dosya arasındaki nüfus kayıtlarından anlaşıldığından, aile hukukunu ilgilendiren, nişanlılığın hükümleri, nişanın bozulmasının sonuçları, hediyelerin geri verilmesi konuları incelenip, değerlendirilemeyeceğinden, uyuşmazlığın genel hükümlere göre sonuçlandırılması gerekir.” Y. 20. HD, T. 14.11.2016, E. 2016/9974, K. 2016/10667 (<https://www.kazanci.com.tr>) (E.T: 30.05.2018). Aynı yönde Y. 3. HD, T. 23.1.2014, E. 2013/15535 K. 2014/884 (<https://www.kazanci.com.tr>) (E.T: 30.05.2018); Y. 3. HD, T. 28.6.2011, E. 2011/2322, K. 2011/11266 (<https://www.kazanci.com.tr>) (E.T: 30.05.2018).

gerçekleşen evlilik mutlak butlan yaptırımına tabi olacaktır (TMK m. 145). Kesin evlenme engeli olan bu durum, nişanlanma için de engel oluşturacaktır.

1.2.3. Nişanlanmanın Şekli

Sözleşmeler, kanunda aksi öngörülmedikçe hiçbir şekle bağlı değildir (TBK m. 12/1). Bir sözleşmenin şekle tabi olması için mutlaka şekil şartının kanunda aranmış olması gerekmez. Taraflar da yapacakları sözleşmeyi belirli bir şekilde yapmayı kararlaştırabilirler (TBK m. 17/1). Ancak, hukukumuzda temel kural, şekil serbestisidir.⁹⁹

Türk Medeni Kanunu m. 118'de nişanlanmanın evlenme vaadiyle olacağı söylenmiş, nişan için herhangi bir şekil şartı öngörülmemiştir. Dolayısıyla birbiriyle evlenmek isteyen tarafların bu irade açıklamaları herhangi bir şekle bağlı değildir. İradeler açık yahut örtülü olarak açıklanabilir.¹⁰⁰ Taraflardan birinin diğerine nişan yüzüğü sunması, bir ömür birlikte, beraberce yaşamak istediğini anlatan cümleler kurması ya da şiirler okuması bu anlama gelebilecektir. Evlenme vaadinin açık bir beyanla yapılmadığı hâllerde hangi sözlerin, davranışların evlenme vaadi olarak

⁹⁹ Kılıçoğlu, **Borçlar Hukuku**, s. 157; Oğuzman ve Öz, **Borçlar Hukuku**, s. 139; Fikret Eren, **Borçlar Hukuku Genel Hükümler**, 23. Baskı, Yetkin Yayınları, Ankara 2018, s. 282.

¹⁰⁰ Feyzioğlu, **Aile Hukuku**, s. 26; Göktürk, **Aile Hukuku**, s. 276; Adliye Vekaleti, **Kanunu Medeni Şerhi**, İstanbul Cumhuriyet Matbaası, İstanbul 1930, s. 151; Velidedeoğlu, **Aile Hukuku**, s. 22; Arsebük, **Aile Hukuku**, s. 523; Hatemi ve Serozan, **Aile Hukuku**, s. 33; Oğuzman ve Dural, **Aile Hukuku**, s. 23; Tekinay, **Türk Aile Hukuku**, s. 11; Birsen, **Medeni Hukuk**, s. 239; Berki, **Medeni Hukuk**, s. 113; Kılıçoğlu, **Aile Hukuku**, s. 15; Nurettin Gürsel, "Nişanın Bozulması Halinde Maddi ve Manevi Tazminat ve Nişan Hediyelerinin -Ağırlığın- Geri Verilmesi", **Adalet Dergisi**, S. 1-2, 1963, s. 18 (Nişan); Gençcan, **Aile Hukuku**, s. 198-199; Egger (çeviri), **Aile Hukuku**, s. 32-33; Saymen ve Elbir, **Aile Hukuku**, s. 44; Abik, **Nişanlanma ve Nişanlılık**, s. 77; Mortaş, **Nişanlılık**, s. 4-5; Köprülü ve Kaneti, **Aile Hukuku**, s. 49; Öztan, **Aile Hukuku**, s. 34 vd.; Koç, **Nişanlanma Sözleşmesi**, s. 49; Erdem, **Aile Hukuku**, s. 22. Nişanın geçerliliğinin herhangi bir şekle bağlı olmadığına dair Yargıtay'ın birçok kararı bulunmaktadır: "Nişanlanma için Medeni Kanun özel bir şekil şartı öngörmemiştir. Bu itibarla nişanlanmanın geçerliliği herhangi bir özel şarta bağlı olmadığı gibi, kanıtlanması da yazılı delil gerektirmez." Y. HGK, T. 29.05.1996, E. 1996/3-279, K. 1996/420 (<https://www.kazanci.com.tr>) (E.T: 30.05.2018); "TMK'nın 118. maddesi uyarınca nişanlanma; karşılıklı evlenme vaadi içeren aile hukukuna özgü bir sözleşmedir. Nişan sözleşmesi birbiriyle evlenmek isteyen kadın ve erkeğin bu husustaki iradelerini açıklamalarıyla meydana gelir. Taraflar iradelerini şekle bağlı veya örtülü olarak açıklayabilirler." Y. 4. HD, T. 13.12.2017, E. 2016/2846, K. 2017/8285 (<https://www.kazanci.com.tr>) (E.T: 30.05.2018); "Nişanın varlığı bazen, o ülkede geçerli örf ve adetin aradığı hususların gerçekleşip gerçekleşmemiş olmasına göre değerlendirilir; fakat örf ve adete uygun olarak yapılmayan bir nişanlanma da geçerli sayılmalıdır. Nişanlanma sözleşmesinin varlığını ileri süren taraf bunu ispat ile yükümlüdür. Prof. TUOR'un da belirttiği üzere: "Nişanlılık, nişanlıların ileride evlenmeyi isteme hususundaki rıza beyanlarının mücerret mutabakatı ile meydana gelir, Kanun buna nişanlanma akdi der. Binaenaleyh nişanlanma hiç bir şekle bağlı değildir. O basit rızai bir akittir." Y. 3. HD, T. 24.11.1998, E. 1998/10173, K. 1998/12105 (<https://www.kazanci.com.tr>) (E.T: 30.05.2018).

değerlendirilebileceğini hâkim takdir edecektir. Bu takdirde bulunurken tarafların içinde buldukları çevreye, örf âdete ve kişisel durumlarına bakacaktır.¹⁰¹

Yargıtay'ın nişanlanma sözleşmesinin duyurulması, belirli bir ritüel içinde yapılmış olması ve aile bireylerinin şahitliğinde gerçekleşmiş olmasını, nişanın hukuken geçerlilik koşulu¹⁰² sayan kararına¹⁰³ değinmek gerekecektir. Yargıtay'ın

¹⁰¹ “Evllenme vaadi açık olmadığı takdirde hangi sözlerin ve davranışların buna delalet edeceği çevrede hakim olan telakkilere, tarafların kişisel durumuna ve bağlı oldukları sosyal tabakaya göre belirlenir. Davacı tarafından delil olarak sunulan e-mail ve mesajlaşma dökümleri incelendiğinde, tarafların evlenme vaadinde buldukları anlaşılmaktadır” Y. 4. HD, T. 13.12.2017, E. 2016/2846, K. 2017/8285 (<https://www.kazanci.com.tr>) (E.T: 30.05.2018). Aynı yönde Y. 3. HD, T. 12.2.2007, E. 2007/1442, K. 2007/1598 (<https://www.kazanci.com.tr>) (E.T: 30.05.2018). ; Y. 3. HD, T. 24.11.1998, E. 1998/10173, K. 1998/12105 (<https://www.kazanci.com.tr>) (E.T: 30.05.2018).

¹⁰² İlgili Yargıtay kararında, nişanın belirli bir ritüel içinde yapılmış olması nişanın geçerlilik koşulu olarak görülmektedir. Halbuki nişanın bir ritüel içerisinde yapılmış olması geçerlilik koşulu olmadığı gibi ispat koşulu da değildir. Ayrıca bkz. 2.3.2. başlık.

¹⁰³ “Davacı; davalı ile 2005 yılında tanıştıklarını, giderek duygusal anlamda yakınlaştıklarını, ortak iradeleri ile evlilik kararı aldıklarını, davalıyı ablası ve eniştesi ile tanıştırdığını, ve babası olmadığından geleneksel nişan merasiminin yapılmadığını, uzunca süren evlilik planlarının ardından nikâh günü aldığını, nikâh şekeri, davetiye yaptırdığını ve çevresine dağıttığını, çeyiz eşyalarını davalının ...’deki evine yerleştirdiğini, ancak davalının nikâha gelmediğini ve kişilik haklarının ihlal edildiğini ileri sürerek, fazlaya dair hakları saklı tutulmak kaydı ile nişan ve birliktelik için harcadığı çeyizin ...’e taşınması, yol giderleri, davalıda kalan eşya bedelleri gibi maddi değerler için şimdilik 1.000 TL maddi tazminat ve 50.000 TL manevi tazminatın davalıdan tahsiline, eşyaların kullanılmamış olması kaydıyla aynen iadesine, aynen iadesi mümkün değilse bedelinin iadesine karar verilmesini istemiştir. Davalı; davacı ile aralarında nişan olmadığını, davacının ...’e getirdiği eşyaların bedelini kendisinin ödediğini savunarak, davanın reddini dilemiştir. Mahkemece; eşya davasının kabulüne, eşyaların aynen, aynen iade mümkün olmazsa bedelinin iadesine, manevi tazminat davasının kısmen kabulüne, 15.000 TL tazminatın davalıdan alınarak davacıya verilmesine, fazlaya ilişkin taleplerin reddine karar verilmiş, hüküm davalı tarafından temyiz edilmiştir. 1- Dava; maddi ve manevi tazminat istemine ilişkindir. Aile Mahkemelerinin Kuruluş, Görev ve Yargılama Usullerine Dair Kanununun 4.maddesi uyarınca 4721 sayılı Türk Medeni Kanununun 2.kitabı ile (3 kısım hariç) 4722 sayılı Türk Medeni Kanununun Yürürlüğü ve Uygulanış Şekli Hakkında Kanun kapsamındaki aile hukukundan doğan dava ve işler aile mahkemesinde görülür. 04.06.1958 gün 15/6 sayılı Yargıtay İçtihadı Birleştirme kararında da vurgulandığı gibi; bir davada dayanılan maddi vakiaları açıklamak tarafların, bu olguları hukuken nitelendirmek, uygulanacak yasa maddelerini arayıp bulmak ve doğru olarak yorumlayıp uygulamak da hâkimin görevidir. Diğer bir deyişle; bir davada maddi olayı anlatmak taraflara, hukuki nitelendirmeyi yapmak hâkime aittir. (HMK. Madde 33). Anılan yasal düzenlemeye göre davayı aydınlatma görevinin mahkeme hâkimine ait olmasına göre uyumsuzluğun çözümüne ilişkin hukuki nitelendirme yapılmalıdır. Mahkemece, uyumsuzluğun TMK’nın 121. maddesine dayalı nişanın bozulması nedenine dayalı olduğu belirtilerek, davanın esası hakkında karar verilmiştir. *Nişan; evlenme yaşına gelmiş kız ve erkeğin aileleri ile yakın dostları tarafından yörenin örf ve adetleri doğrultusunda evleneceklerine ilişkin bir çeşit söz vermedir. Nişanlanma, bir aile hukuku sözleşmesi olup, TMK’nın 118’inci maddesinde düzenlenmiş ve şekil şartı koyulmamıştır. Nişanın hukuken geçerli olması için belli bir ritüel içinde yapılması, nişanın duyurulması (ilan edilmesi) ve aile bireylerinin şahitliği çerçevesinde yapılması gerekmektedir.* Davacı dava dilekçesinde nişanın bozulması nedeni ile kişilik haklarının zedelendiğini iddia ederek, maddi ve manevi tazminat isteminde bulunmuş ise de; taraflar arasında geleneksel anlamda nişan merasimi bulunmadığı gibi, bu husus davacının da kabulündedir. Somut olayda; taraflar belirli aralıklarla gayri resmi şekilde bir araya gelmiş olup, bu durumda nişandan ve yasal olarak korunması gereken bir birliktelikten söz edilmesi mümkün değildir. Dosya kapsamından tarafların nişanlanmadıkları anlaşıldığına göre, taraflar arasındaki ilişkinin aile hukuku prensiplerine göre değil, borçlar hukuku kurallarına,

kökleşmiş içtihatları nişanlanma sözleşmesinin şekle bağlı olmadığı yönündedir.¹⁰⁴ Hatta nişanı belirli bir ritüel şartına bağlayan kararda da nişanın şekle bağlı olmadığı açıkça ifade edilmiştir. Ancak Yargıtay, ilgili kararında nişanlanma sözleşmesini geleneksel anlamda bir merasim koşuluna bağlamıştır. Yargıtay; nişanın hukuken geçerli olması için nişanın belli bir ritüel içinde yapılmış olması, duyurulması (ilan edilmesi) ve aile bireylerinin şahitliği çerçevesinde yapılmasının zorunlu olduğuna hükmetmiştir. İlgili uyuşmazlıkta taraflar arasında geleneksel bir nişan merasimi yapılmamıştır. Ancak davacının iddiasına göre nikâh günü alınmış, davetiyeler bastırılmış ve dağıtılmıştır. Davacı bazı eşyaları davalının evine yerleştirmiştir. Fakat Yargıtay, tarafların belirli aralıklarla gayriresmî şekilde bir araya gelmelerinden bahisle aralarındaki ilişkinin nişan olamayacağına hükmetmiştir. Bu kararı burada inceleme gereği duymamızın sebebi, taraflar arasında karşılıklı ve birbirine uygun bir evlenme vaadi olsa hatta Yargıtay tarafından nişan olarak kabul edilecek bir münasebet doğsa dahi;¹⁰⁵ tarafların sonradan birlikte tatile gitmeleri, aynı evde kalmaları, beraber yaşamaları gibi olguların varlığı hâlinde Yargıtay'ın ilişkiyi nişan olmaktan çıkartma çabasıdır. Gerçekten, Yargıtay birçok kararında bu tür ilişkileri nişan olmaktan çıkartmaya karar vermiş ve sonra gerekçe bulmaya çalışmıştır.¹⁰⁶ Bu

---

özellikle de haksız eyleme ilişkin hükümlere göre değerlendirilmesi gerekmektedir. Görev kuralları, kamu düzenine ilişkin olup, HMK'nun 114/1-c maddesi uyarınca mahkemenin görevli olması dava şartlarındadır. Mahkeme, görevli olup olmadığını yargılamanın her aşamasında kendiliğinden gözetmelidir. O hâlde; eldeki davada, istem nişana dayalı tazminat talebi olmayıp, haksız fiilden kaynaklanmakla, bu çerçevede değerlendirme yapılarak görevsizlik kararı verilmesi ve dosyanın görevli Asliye Hukuk Mahkemesine gönderilmesi gerekmektedir. Tüm bu açıklamalar ışığında; uyuşmazlığın Aile Mahkemesi'nin görevine girmediği düşünülerek, görevsizlik kararı verilmesi gerekirken, yazılı şekilde davanın esası hakkında hüküm tesisi doğru olmamış, bozmayı gerektirmiştir.” (Y. 3. HD. T. 05.03.2018, E. 2016/12231, K. 2018/2059 <https://karararama.yargitay.gov.tr/>) (E.T: 15.02.2019). Aynı yönde 1958 tarihli bir Yargıtay kararı için bkz. Akıntürk ve Ateş, **Aile Hukuku**, s. 35.

¹⁰⁴ Bkz. dn. n. 102.

¹⁰⁵ “*Somut olayda, davacı ile davalı dava tarihinden 3,5 yıl kadar önce nişanlanmışlar*, 2010 yılından itibaren de davacıya ait evde birlikte yaşamaya başlamışlardır. Bu durumda artık TMK'nın 118. maddesinde düzenlenen "nişandan" ve yasal olarak korunması gereken bir birliktelikten söz edilmesi mümkün olmadığından...” Y. 20. HD, T. 14.10.2015, E. 2015/8347, K. 2015/9132. (<https://www.kazanci.com.tr>) (E.T: 12.06.2018).

¹⁰⁶ “Somut olayda; tarafların bir süre *birlikte yaşadıkları, tatile gittikleri* mahkemenin de kabulünde olduğu gibi aralarındaki ilişkinin TMK'nun 118.maddesinde düzenlenen "nişanlanma" kapsamında bulunmadığı anlaşılmaktadır.” Y. 3. HD, T. 26.11.2015, E. 2015/11211, K. 2015/18974 (<https://www.kazanci.com.tr>) (E.T: 12.06.2018). Aynı yönde Y. 3. HD, T. 20.1.2014, E. 2013/16090, K. 2014/623 (<https://www.kazanci.com.tr>) (E.T: 12.06.2018). “Dava dilekçesi içeriğinden, davacının isteminin; resmi nikah yapılmaksızın *birlikte yaşamaya dayalı* tazminat istemine ilişkin olup, Borçlar Kanunu'nda düzenlenen haksız fiilden kaynaklandığı; aile hukukuyla bir ilgisinin bulunmadığı anlaşılmaktadır.” Y. 3. HD, T. 17.2.2015, E. 2014/15548, K. 2015/2366 (<https://www.kazanci.com.tr>) (E.T: 12.06.2018); “Somut olayda; dosyadaki tüm bilgi ve belgelere

tür kararlarında, “Taraflar arasında, artık TMK'nın 118. maddesinde düzenlenen nişandan ve yasal olarak korunması gereken bir birliktelikten söz edilmesi mümkün olmadığından...” şeklinde gerekçe kurmaktayken bu davada daha ileri gitmiş ve taraflar arasında geleneksel nişan merasiminin olmamasını gerekçe göstermiştir. Ayrıca, kararda nişanın şekle bağlı olmadığı da belirtilmiştir. Nişana ilişkin kanun hükümleri, bilimsel görüşler ve kökleşmiş Yargıtay kararları karşısında, nişanın merasim koşuluna bağlı olduğunu söylemek pek mümkün gözükmemektedir.

Tarafların birbirlerine soyut evlenme vaadinde bulunması nişanı kurmak için yeterli midir? TMK'nın 118. maddesine baktığımızda, ayrıca olması gereken bir şart aramak pek mümkün gözükmemektedir. Fakat olmaması gereken bir şarttan bahsetmek mümkün müdür? Bu şart, tarafların fiili birlikteliğidir. Gerçekten, Yargıtay'ın kararlarına baktığımızda görmekteyiz ki nişanlılık, evlenmeye tekaddüm

---

ve tanık beyanlarına göre, davacının davalıyla *resmi nikah olmaksızın karı koca hayatı yaşamak üzere düğün yapıp bir araya geldiği anlaşılmaktadır*. Yargıtay'ın yerleşmiş içtihatlarında bu tip durumlarda, eylemin haksız fiil niteliğinde olduğu ve nişan kapsamında değerlendirilemeyeceği vurgulanıp, davanın Aile Mahkemesinde değil, genel mahkemede bakılıp sonuçlandırılması gerektiği şeklindedir” Y. 3. HD, T. 30.9.2013, E. 2013/12717, K. 2013/13508 (<https://www.kazanci.com.tr>) (E.T: 12.06.2018); “Somut olayda; taraflar arasında yapılan nişan sonrasında, dinlenen tanık beyanları da dikkate alındığında, taraflar (yerel mahkemenin de kabulünde olduğu gibi) *aynı evde uzun bir süre gayri resmi olarak birlikte yaşamışlardır*. Bu durumda taraflar arasında nişandan ve yasal olarak korunması gereken bir birliktelikten söz edilmesi mümkün değildir.” Y. 3. HD, T. 15.5.2013, E. 2013/5267, K. 2013/8175 (<https://www.kazanci.com.tr>) (E.T: 12.06.2018); “*Dosya kapsamından davacı ile davalı düğün yaparak gayri resmi olarak bir araya gelmişler ve kısa sürede olsa birlikte yaşamışlardır*. Bu durumda nişandan ve yasal olarak korunması gereken bir birliktelikten söz edilmesi mümkün olmadığından, haksız zenginleşmeden ve tazminat isteminden kaynaklanan uyuşmazlığın genel hükümlere göre Asliye Hukuk Mahkemesinde görülerek sonuçlandırılması gerekmektedir” Y. 20. HD, T. 31.1.2017, E. 2016/14363, K. 2017/642 (<https://www.kazanci.com.tr>) (E.T: 12.06.2018). Yargıtay'ın aksi yönde kararı da mevcuttur: “Mahkemece; dava, tarafların nişanlılık döneminde, davalının evlenme vaadi ile tarafların karı koca olarak birlikte yaşamaları ve daha sonra da davalının davacıyı terk etmesi ona karşı hakaret etmesi ve aşağılayıcı tavır içerisinde olması sebebiyle maddi ve manevi tazminat talebi olarak nitelendirilmiş ve tarafların resmi nikah yapmaksızın yapılan düğün merasimi ile gayri resmi olarak birlikte yaşamaya başladıkları, bu şekilde bir süre yaşamaya devam ettikleri, ancak resmi nikahın geçen zaman içerisinde gerçekleşmediği, bu şekilde evlilik birliği olmadığından, taraflar arasındaki davanın genel yetkili mahkemelerde görülmesi gerektiği gerekçesi ile mahkemenin görevsizliğine karar verilmiş... TMK'nun ikinci kitabı içindeki düzenlemede yer alması sebebiyle "Aile Hukukuna" dair bulunduğu anlaşılmaktadır. Mahkemece, açılan bu davaya 4787 Sayılı Kanun'un .... maddesi gereğince, Aile Mahkemesinde bakılması gerektiği hususu nazara alınarak, işin esasına girilip yapılacak yargılama sonucuna göre hüküm kurulması gerekirken yanılığlı değerlendirme sonucu görevsizlik kararı verilmesi doğru görülmemiş, bozmayı gerektirmiştir.” Y. 3. HD, T. 1.4.2013, E. 2013/5261, K. 2013/6489 (<https://www.kazanci.com.tr>) (E.T: 12.06.2018). Nişanın uzaması ve birlikte yaşamının tazminat talebine mani olmayacağına dair Yargıtay kararı için bkz. Halit Kömürçüoğlu ve Hilmi Ergüney, **Şahıs Aile ve Miras Hukuku**, Güney Matbaacılık, Ankara 1951, s. 222-223. Tarafların gerçek amaçlarının önemli olduğuna dair Yargıtay kararı için bkz. Ömer Uğur Gençcan, **4721 Sayılı Türk Medeni Kanunu Yorumu**, C. 1, Yetkin Basımevi, Ankara 2015, s. 688.

eden bir sözleşmedir.¹⁰⁷ Tarafların birlikte yaşıyor olması, karı koca gibi hayat sürmesi, dini nikâhlı olması aslında TMK m. 118'de aranan soyut evlenme vaadinin çok üzerindedir. Ancak taraflar arası ilişkinin soyut evlenme vaadinin ötesine geçmesi, bu ilişkiyi nişanlılık yapmayacaktır.¹⁰⁸ Zira nişanlanma sözleşmesinin kanunumuzda düzenlenmiş olmasının sebebi, tarafların fiili birlikteliklerini değil; evlenmek üzere yola çıkan bireylerin nişan sürecini korumak, taraflara bu sürede kanuni güvence getirmektir. Kısaca, karı koca gibi yaşayan tarafların bu hükümlerden yararlanmalarına olanak bulunmamaktadır.

Kendi içerisinde belki tutarlılığı olan yukarıda savunulan görüş, eleştiriye açıktır. Zira karı koca gibi yaşamının ölçüsü nedir? Mademki taraflar evliliğe ulaşma sürecindedirler, o zaman evlilik özelinde birbirlerini tanımaları da en doğal olanıdır. Zira en sağlıklı evlilikler tarafların birbirini en iyi tanıyarak verdiği kararlar kurulacaktır. Tarafların istekleri doğrultusunda birlikte tatile gitmeleri, birlikte yaşamaları, cinsel birliktelik sağlamaları taraflar arasındaki ilişkiyi nişan olmaktan çıkartmamalıdır. Tarafların yalnızca evlendikleri zaman yapabilecekleri şeylerin bir listesi bulunmamaktadır. Aralarındaki ilişkinin hangi boyutta olmaması gerektiğine dair bir kanun hükmü de yoktur. Evliliklerinde en çok sorun yaratabilecek konuları, nişan sürecinde yasak tutmak her şeyden önce evlenme kararının sıhhatine olumsuz etki edecektir. Fakat Yargıtay, yukarıda sayılan hâllerde taraflar arası ilişkinin nişan olamayacağını; fiili birliktelik olarak nitelendirilebileceğini kabul etmektedir. Bu görüş, nişanla evliliğin davranışsal olarak ayrılması üzerine kurulduğu için kendi içinde tutarlılık sağlasa da sınırlarını objektif olarak çizmenin mümkün olmaması, evlilikle nişanın farkını sadece davranışlara indirgemesi ve kanunun açık hükmüne¹⁰⁹ aykırılık sebebiyle dayanaktan yoksun kalmaktadır. Kısaca; tarafların birlikte yaşaması, cinsel birliktelik kurması, birlikte tatile gitmeleri onların arasındaki ilişkiyi nişan olmaktan çıkartmamalıdır.

---

¹⁰⁷ Y. 4. HD, T. 21.1.2016, E. 2015/15479, K. 2016/793 (<https://www.kazanci.com.tr>) (E.T: 12.06.2018); Yargıtay 4. HD, T. 29.9.2011, E. 2010/8156, K. 2011/9793 (<https://www.kazanci.com.tr>) (E.T: 30.05.2018).

¹⁰⁸ Feyzioğlu, **Aile Hukuku**, s. 27; Velidedeoğlu, **Aile Hukuku**, s. 23; Tekinay, **Türk Aile Hukuku**, s. 17; Saymen ve Elbir, **Aile Hukuku**, s. 44.

¹⁰⁹ TMK m. 118: Nişanlanma, evlenme vaadiyle olur.

Taraflar arasında gerçekleşen ilişkideki davranışlara ve olaylara değil de tarafların iradelerine bakılarak bir ayrıma gidilebilir.¹¹⁰ Örneğin, taraflar evlilik niyetinde olmaksızın dost hayatı yaşıyorlarsa aralarındaki ilişkinin nişan olmadığından bahsetmek yanlış olmayacaktır.¹¹¹

Dini nikâh kıydırıp resmî nikâh kıydırma amacı olmaksızın birlikte yaşayanların durumu, üzerinde ayrıca durulması gereken bir konudur. Hukuk düzenimizin bu birlikteliği nişan olarak tanınması pek mümkün gözükmemektedir.¹¹² Fakat dini nikâhlı yaşarken evlenme amaçlanıyorsa mevcut birlikteliği nişan olarak değerlendirmek ve nişanın koruyucu hükümlerinden tarafların yararlanmasını sağlamak mümkün olmalıdır. Tarafların aralarındaki ilişkiyi, sadece gerçekleşen olaylara göre nitelendirmeye çalışmamız hâlinde, bu örnekte fiili birlikteliğin olduğu ve nişan ilişkisinin bulunmadığı sonucuna ulaşılabilecek ve taraflar evlenmeyi düşünseler dahi nişanın sona ermesine dair kanun hükümlerinden yararlanmaları mümkün olamayacaktır.

Taraflar arası ilişkinin nişan olarak nitelendirilmesi hâlinde uyuşmazlık, aile mahkemelerinde görülecekken ilişkinin haksız fiil yahut sebepsiz zenginleşme olarak nitelendirilmesi hâlinde, uyuşmazlık asliye hukuk mahkemelerinde görülecektir. Kısaca, bu nitelendirme hem taraflar arasındaki uyuşmazlığa uygulanacak hükümleri¹¹³ hem de uyuşmazlığı çözmekle görevli mahkemeyi değiştirecektir.¹¹⁴

¹¹⁰ Öztan, **Aile Hukuku**, s. 25; Hatemi ve Serozan, **Aile Hukuku**, s. 51.

¹¹¹ Feyzioğlu, **Aile Hukuku**, s. 27; Velidedeoğlu, **Aile Hukuku**, s. 23; Mortaş, **Nişanlılık**, s. 6; Kılıçoğlu, **Aile Hukuku**, s. 15; Öztan, **Aile Hukuku**, s. 36; Hatemi ve Serozan, **Aile Hukuku**, s. 51-52. Y. 4. HD, T. 29.9.2011, E. 2010/8156, K. 2011/9793 (<https://www.kazanci.com.tr>) (E.T: 12.06.2018). Aynı yönde Y. 3. HD, T. 13.11.1986, E. 1986/3944, K. 1986/10387 (<https://www.kazanci.com.tr>) (E.T: 20.07.2018); Y. 13. HD, T. 24.4.2006, E. 2006/355, K. 2006/6349 (<https://www.kazanci.com.tr>) (E.T: 20.07.2018).

¹¹² Hatemi ve Serozan, **Aile Hukuku**, s. 51.

¹¹³ “..bu sebeple taraflar arasındaki ilişkinin aile hukuku prensiplerine göre değil, borçlar hukuku kurallarına, özellikle de haksız eyleme dair hükümlere göre değerlendirilmesi gerekmektedir... Dava konusu olay haksız eylemden kaynaklandığına göre zamanaşımı konusunda BK'nın 60/1 ve 2. maddelerinin uygulanması, taleplerin haksız fiil hükümleri çerçevesinde değerlendirilmesi gerekir.” Y. 3. HD, T. 6.5.2013, E. 2013/5424, K. 2013/7367 (<https://www.kazanci.com.tr>) (E.T: 20.07.2018).

¹¹⁴ “Dava konusu alacak genel hükümlere tabi alacak davası niteliğinde olup, 4787 sayılı Aile Mahkemelerinin Kuruluş, Görev ve Yargılama Usullerine Dair Kanun'un 1. maddesi ile 4.maddelerinin birlikte değerlendirilmesi halinde, bu tür davaların Aile Mahkemelerinin görevi dahilinde olmadığı, bu nedenle mahkemece, miktar itibariyle davaya Asliye Hukuk Mahkemesinde bakılmak üzere görevsizlik kararı verilmesi gerekirken, işin esası hakkında hüküm kurulması usul

1.3. NİŞANIN SONA ERMESİ

1.3.1. Genel Olarak

Taraflar birbirlerine evlenmeyi vaat etmekle birlikte, aile hukukuna özgü bir sözleşme kurmuş olurlar.¹¹⁵ Bu sözleşme, aile hukukuna özgü sebeplerle sona erebileceği gibi, sözleşmeler için genel olarak kabul edilen sebeplerle de sona erebilecektir. Örneğin; ifa borcun sona erme sebebidir¹¹⁶. İfa, nişanlanma sözleşmesinde karşımıza evlenme olarak çıkar. Tarafların, yaptıkları sözleşmenin sona ermesine dair yaptıkları bozma sözleşmesi (ikale) de sözleşmeleri sona erdiren genel sebeplerdendir.¹¹⁷ Nişanlanma sözleşmesini de nişanlılar, aralarında yapacakları bir anlaşmayla sona erdirebilecektir.¹¹⁸

1.3.2. Nişanın Sona Erme Hâlleri

Nişanın sona erme hâlleri: Evlenme, ölüm veya gaiplik, bozucu şartın gerçekleşmesi, kesin bir evlenme engelinin ortaya çıkması, imkânsızlık, çifte nişanlanma, anlaşma, nişanın tek taraflı olarak sona erdirilmesi ve irade bozukluğu başlıkları altında incelenecektir.¹¹⁹

1.3.2.1. Evlenme

Evlenme, nişanın en doğal sona erme sebebidir.¹²⁰ Gerçekten, nişanlılık evlenmek üzere kurulan bir hukuki ilişkidir ve amacın gerçekleşmesiyle sona

---

ve yasaya aykırıdır.” Y. 3 HD, T. 14.11.2012, E. 2012/18775, K. 2012/23545 (<https://www.kanunum.com/>) (E.T: 12.06.2018).

¹¹⁵ Oğuzman ve Dural, **Aile Hukuku**, s. 24-25; Hatemi ve Serozan, **Aile Hukuku**, s. 29-30; Velidedeoğlu, **Aile Hukuku**, s. 22; Tekinay, **Türk Aile Hukuku**, s. 20.

¹¹⁶ Kılıçoğlu, **Borçlar Hukuku**, s. 689; M. Kemal Oğuzman ve M. Turgut Öz, **Borçlar Hukuku Genel Hükümler**, Cilt 1, Gözden Geçirilmiş 16. Bası, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2018, s. 251 (Borçlar Hukuku).

¹¹⁷ Feyzioğlu, **Aile Hukuku**, s. 47; Oğuzman ve Dural, **Aile Hukuku**, s. 37.

¹¹⁸ Feyzioğlu, **Aile Hukuku**, s. 48; Velidedeoğlu, **Aile Hukuku**, s. 30; Oğuzman ve Dural, **Aile Hukuku**, s. 37; Tekinay, **Türk Aile Hukuku**, s. 24; Gençcan, **Aile Hukuku**, s. 221; Schwarz (çeviri), **Aile Hukuku**, s. 43; Saymen ve Elbir, **Aile Hukuku**, s. 55; Abik, **Nişanlanma ve Nişanlılık**, s. 98; Altunkaya, **Nişan**, s. 222; Öztan, **Aile Hukuku**, s. 74-75; Akıntürk ve Ateş, **Aile Hukuku**, s. 44.

¹¹⁹ Oğuzman ve Dural, **Aile Hukuku**, s. 36 vd; Feyzioğlu, **Aile Hukuku**, s. 47 vd; Öztan, **Aile Hukuku**, s. 71 vd.

¹²⁰ Feyzioğlu, **Aile Hukuku**, s. 47; Velidedeoğlu, **Aile Hukuku**, s. 29; Hatemi ve Serozan, **Aile Hukuku**, s. 49; Oğuzman ve Dural, **Aile Hukuku**, s. 37; Gençcan, **Aile Hukuku**, s. 219-220; Schwarz (çeviri), **Aile Hukuku**, s. 43; Saymen ve Elbir, **Aile Hukuku**, s. 55; Abik, **Nişanlanma ve Nişanlılık**, s. 96; Mortaş, **Nişanlılık**, s. 6; Koç, **Nişanlanma Sözleşmesi**, s. 74; Köprülü ve Kaneti,

erecektir.¹²¹ Nişanlılar, evlenmekle birlikte yeni bir hukuki ilişkiye gireceklerdir. Artık, TMK’da nişanın sona ermesine ilişkin olarak düzenlenen maddi tazminat, manevi tazminat ve hediyelerin iadesi hükümlerini uygulamak mümkün olmayacaktır.¹²²

Nişanlılardan birinin üçüncü kişiyle evlenmesi de aralarındaki nişanı sona erdirecektir.¹²³ Nişanlıların birbiriyle evlenmesi hâlinde nişanın sona ermesinin asıl sebebi, tarafların birbirilerine karşı taahhütlerini yerine getirmesidir. Fakat nişanlılardan birinin üçüncü kişiyle evlenmesi hâlinde, aralarındaki nişanın sona erme sebebi bu değildir. Bu hâlde sona erme sebebi, üçüncü kişiyle evlenen nişanlının, nişanlanma sözleşmesini tek taraflı olarak sona erdirmesidir. Zira nişanlılardan biri, bir başkasıyla evlenirse bu davranış, mevcut nişanlanma sözleşmesini zımni olarak sona erdirme anlamına gelecektir.¹²⁴

1.3.2.2. Ölüm veya Gaiplik

1.3.2.2.1 Ölüm

Ölümlerle birlikte, kişilik sona erecektir (TMK m. 28/1). Nişanlanma sözleşmesinde kişilerin şahsının önemi sebebiyle nişanlılardan birinin ölümü hâlinde nişan kendiliğinden sona erecektir.¹²⁵ Ölüm karinesi de ölüm gibi nişanı sona erdiren bir diğer hâldir.¹²⁶

Aile Hukuku, s. 56; Erdem, **Aile Hukuku**, s. 31; Dural, Ögüz ve Gümüş, **Aile Hukuku**, s. 28; Öztan, **Aile Hukuku**, s. 71; Akıntürk ve Ateş, **Aile Hukuku**, s. 42-43.

¹²¹ Schwarz (çeviri), **Aile Hukuku**, s. 43; Feyzioğlu, **Aile Hukuku**, s. 47; Hatemi ve Serozan, **Aile Hukuku**, s. 49-50.

¹²² Gençcan, **Aile Hukuku**, s. 220; Abik, **Nişanlanma ve Nişanlılık**, s. 96; Kılıçoğlu, **Aile Hukuku**, s. 19; Öztan, **Aile Hukuku**, s. 71; Altunkaya, **Nişan**, s. 221.

¹²³ Velidedeoğlu, **Aile Hukuku**, s. 29-30; Gençcan, **Aile Hukuku**, s. 220; Saymen ve Elbir, **Aile Hukuku**, s. 55; Abik, **Nişanlanma ve Nişanlılık**, s. 96; Mortaş, **Nişanlılık**, s. 6; Köprülü ve Kaneti, **Aile Hukuku**, s. 56; Akıntürk ve Ateş, **Aile Hukuku**, s. 42-43.

¹²⁴ Velidedeoğlu, **Aile Hukuku**, s. 26; Koç, **Nişanlanma Sözleşmesi**, s. 74; Altunkaya, **Nişan**, s. 221; Özese, **Nişan**, s. 19; Dural, Ögüz ve Gümüş, **Aile Hukuku**, s. 28; Öztan, **Aile Hukuku**, s. 74; Akıntürk ve Ateş, **Aile Hukuku**, s. 43.

¹²⁵ Feyzioğlu, **Aile Hukuku**, s. 47; Köprülü ve Kaneti, **Aile Hukuku**, s. 55-56; Velidedeoğlu, **Aile Hukuku**, s. 30; Oğuzman ve Dural, **Aile Hukuku**, s. 37-38; Tekinay, **Türk Aile Hukuku**, s. 24; Gençcan, **Aile Hukuku**, s. 226; Schwarz (çeviri), **Aile Hukuku**, s. 43; Saymen ve Elbir, **Aile Hukuku**, s. 55; Abik, **Nişanlanma ve Nişanlılık**, s. 96; Öztan, **Aile Hukuku**, s. 72; Akıntürk ve Ateş, **Aile Hukuku**, s. 43.

¹²⁶ Mortaş, **Nişanlılık**, s. 7; Altunkaya, **Nişan**, s. 221; Öztan, **Aile Hukuku**, s. 72.

1.3.2.2.2. Gaiplik

Gaipliğin evliliğe etkisi kanunumuzda düzenlenmiştir. Buna göre kaybolanın eşi evliliğin feshini, gaiplik başvurusuyla birlikte veya ayrıca açacağı bir dava ile isteyebilir.¹²⁷ Ancak gaipliğin nişan üzerindeki etkisi kanunumuzda düzenlenmemiştir. Öğretide gaipliğin nişan üzerindeki etkisi tartışmalıdır. Baskın görüş, gaipliğin nişanı kendiliğinden sona erdireceği yönündedir.¹²⁸

1.3.2.3. Bozucu Şartın Gerçekleşmesi

Nişan, şarta yahut vadeye bağlı olarak kurulabilir.¹²⁹ Şart, gerçekleşip gerçekleşmeyeceğinin belli olmayıp bunun ileri bir tarihte anlaşılacağı şeydir.¹³⁰ Vade ise, gerçekleşmesi kesin olmakla birlikte, ileri bir tarihte karşılaşıcağımız şeydir.¹³¹

¹²⁷ TMK m. 131/2.

¹²⁸ Akıntürk ve Ateş, **Aile Hukuku**, s. 43; Öztan, **Aile Hukuku**, s. 72; Hatemi ve Serozan, **Aile Hukuku**, s. 50; Oğuzman ve Dural, **Aile Hukuku**, s. 37-38; Saymen ve Elbir, **Aile Hukuku**, s. 42; Koç, **Nişanlanma Sözleşmesi**, s. 75; Gençcan, **Aile Hukuku**, s. 192; Lale Ateş, “4721 Sayılı Yeni Türk Medeni Kanununda Nişanlanma”, “Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi”, Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kayseri 2010, s. 31-32 (Nişanlanma); Altunkaya, **Nişan**, s. 221; Doğan, **Nişan**, s. 214-215; Hüseyin Tokat, “Gaipliğin Aile Hukuku Yönünden Sonuçları”, **Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, C. 25, S. 2, 2017, s. 549. Abik, gaipliğin nişanı sona erdirmek için haklı bir sebep sayılması gerektiğini düşünmektedir. Detay için bkz. Yıldız Abik, “Gaipliğin Nişanlılık Üzerinde ki Etkisi”, **AÜHF**, C. 54, S. 2, 2005, s. 171. Aynı doğrultuda Köprülü ve Kaneti, **Aile Hukuku**, s. 56; Erdem, **Aile Hukuku**, s. 32.

¹²⁹ Feyzioğlu, **Aile Hukuku**, s. 38; Oğuzman ve Dural, **Aile Hukuku**, s. 31-32; Ürgüplü, **Nişanlanma**, s. 24; Yavuz, **Nişan**, s. 30; Göktürk, **Aile Hukuku**, s. 277; Koç, **Nişanlanma Sözleşmesi**, s. 51-52; Arık, **Türk Hukuk Sistemi**, s. 102; Akıntürk ve Ateş, **Aile Hukuku**, s. 36; Saymen ve Elbir, **Aile Hukuku**, s. 50; Kılıçoğlu, **Aile Hukuku**, s. 16; Oğuzoğlu, **Medeni Hukuk**, s. 17. Kimi yazarlar nişanın şarta bağlanabileceğini savunmakla birlikte vade konusuna değinmemiştir. Bkz. Tekinay, **Türk Aile Hukuku**, s. 11; Schwarz (çeviri), **Aile Hukuku**, s. 42-43; Arsebük, **Aile Hukuku**, s. 526; Egger (çeviri), **Aile Hukuku**, s. 35; Adliye Vekaleti, **Kanunu Medeni Şerhi**, s. 151; Yıldırım, **Türk Aile Hukuku**, s. 20; Dural, Öğüz ve Gümüş, **Aile Hukuku**, s. 24. Gençcan nişanın vadeye bağlanamayacağı fikrindedir. Yazar, karşılıklı olarak yapılmış evlenme vaa dinin belirli bir süre sonra yapılmış olmasının kabul edilmesini, tarafların aralarında kararlaştırmasının mümkün olmaması gerektiğini düşünmektedir. Detay için bkz. Gençcan, **Aile Hukuku**, s. 206. Aynı doğrultuda Abik, **Nişanlanma ve Nişanlılık**, s. 87-88; Erdem, **Aile Hukuku**, s. 27; Öztan, **Aile Hukuku**, s. 57-58. Nişanın bozucu şarta bağlanabileceği fakat geciktirici şarta bağlanamayacağına dair bkz. Aydın Zevkliler, Ayşe Havutçu, Şeref Ertaş, M. Beşir Acabey, Damla Gürpınar, **Yeni Medeni Kanuna Göre Medeni Hukuk (Temel Bilgiler)**, 10. Bası, Turhan Kitabevi, Ankara 2018, s. 218. Kanaatimizce, tarafların nişanlanıp nişanlanmayacaklarını, gerçekleşip gerçekleşmeyeceği belli olmayan bir olaya (şarta) bağlamaları mümkünken, vadeye bağlamalarını mümkün görmemek doğru olmayabilir. Ayrıca taraflar nasıl ki fakülteden mezun olursam diye nişanı şarta bağlayabiliyorsa pekâlâ okulun tahmini bitiş tarihini esas alır şekilde vade de belirleyebilmelidir.

¹³⁰ Birsen, **Medeni Hukuk**, s. 240; Tekinay, **Türk Aile Hukuku**, s. 11; Gençcan, **Aile Hukuku**, s. 208; Hüseyin Hatemi ve Emre Gökyayla, **Borçlar Hukuku Genel Bölüm**, 4. Bası, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2017, s. 367 (Borçlar Hukuku); Kılıçoğlu, **Borçlar Hukuku**, s. 963-949; M. Kemal Oğuzman ve M. Turgut Öz, **Borçlar Hukuku Genel Hükümler**, Cilt 2, Gözden Geçirilmiş 14. Bası, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2018, s. 509 (Genel Hükümler); Yavuz, **Nişan**, s. 30.

¹³¹ Gençcan, **Aile Hukuku**, s. 208; Kılıçoğlu, **Borçlar Hukuku**, s. 964-965; Oğuzman ve Öz, **Genel Hükümler**, s. 509.

Şarta örnek olarak; “Fakülteyi 4 yılda bitirirsen seninle evlenirim.” beyanını gösterebiliriz. Vadeye örnek olarak da tarafların kararlaştırdığı ileri bir tarihi gösterebiliriz.

Nişanın belirli bir süre sonra evlilik olmaksızın sona ereceğinin kararlaştırılması, nişan sözleşmesinin bünyesine aykırıdır.¹³² Zira nişanlanma sözleşmesinde amaç evliliğin gerçekleşmesidir. Yine, ömür boyu nişanlı kalınacağına kararlaştırılması da sözleşmenin bünyesine aykırıdır.¹³³

Şarta yahut vadeye bağlanan nişanlanma sözleşmesi ne zaman kurulmuş olacaktır? Vadeye bağlanan nişanlarda, vade tarihinde nişan kurulmuş olacaktır. Vadeden önce taraflardan biri nişanlanmaktan herhangi bir sebeple vazgeçerse, nişanın bozulması hükümleri uygulanamayacaktır.¹³⁴ Şarta bağlı nişanlanmalarda ise şartın geciktirici mi yoksa bozucu bir şart mı olduğu belirlenmelidir. Geciktirici şarta bağlanan nişanlanma sözleşmeleri, şartın gerçekleşmesiyle hüküm ve sonuçlarını doğuracaktır.¹³⁵ Bozucu şarta bağlanan nişanlanma sözleşmelerinde sözleşme, karşılıklı ve birbirine uygun irade beyanında bulunduğu an kurulmuştur; hüküm ve sonuçlarını bu andan itibaren doğuracaktır. Bozucu şartın gerçekleşmesi hâlinde nişanlanma sözleşmesi sona erecektir.¹³⁶ Bu hâlde nişanın sona ermesi için ayrıca bir beyan aranmayacak, nişan kendiliğinden sona erecektir.¹³⁷ Bu durumda taraflar kural olarak, maddi ve manevi tazminat talebinde bulunamayacaktır. Fakat hediyelerin

¹³² Feyzioğlu, **Aile Hukuku**, s. 38; Arsebük, **Aile Hukuku**, s. 526; Oğuzman ve Dural, **Aile Hukuku**, s. 32; Gücün, **Hukuk Davaları**, s. 145; Gençcan, **Aile Hukuku**, s. 206; Abik, **Nişanlanma ve Nişanlılık**, s. 88; Köprülü ve Kaneti, **Aile Hukuku**, s. 50; Ürgüplü, **Nişanlanma**, s. 35; Dural, Öğüz ve Gümüş, **Aile Hukuku**, s. 24; Öztan, **Aile Hukuku**, s. 58-59; Yavuz, **Nişan**, s. 49; Koç, **Nişanlanma Sözleşmesi**, s. 46; Kılıçoğlu, **Aile Hukuku**, s. 16-17.

¹³³ Feyzioğlu, **Aile Hukuku**, s. 38; Gençcan, **Aile Hukuku**, s. 205.

¹³⁴ Koç, **Nişanlanma Sözleşmesi**, s. 50; Oğuzman ve Dural, **Aile Hukuku**, s. 32.

¹³⁵ Koç, **Nişanlanma Sözleşmesi**, s. 51; Yavuz, **Nişan**, s. 30; Gençcan, **Aile Hukuku**, s. 208; Saymen ve Elbir, **Aile Hukuku**, s. 50; Öztan, **Aile Hukuku**, s. 54; Hatemi ve Gökyayla, **Borçlar Hukuku**, s. 373; Kılıçoğlu, **Borçlar Hukuku**, s. 967-968; Oğuzman ve Öz, **Genel Hükümler**, s. 513-514.

¹³⁶ Koç, **Nişanlanma Sözleşmesi**, s. 51; Yavuz, **Nişan**, s. 30-31; Oğuzman ve Dural, **Aile Hukuku**, s. 37; Gençcan, **Aile Hukuku**, s. 208; Saymen ve Elbir, **Aile Hukuku**, s. 50; Köprülü ve Kaneti, **Aile Hukuku**, s. 56; Dural, Öğüz ve Gümüş, **Aile Hukuku**, s. 28; Öztan, **Aile Hukuku**, s. 55; Hatemi ve Gökyayla, **Borçlar Hukuku**, s. 374-375; Kılıçoğlu, **Borçlar Hukuku**, s. 968; Oğuzman ve Öz, **Genel Hükümler**, s. 513-514; Akıntürk ve Ateş, **Aile Hukuku**, s. 43.

¹³⁷ Velidedeoğlu, **Aile Hukuku**, s. 30; Oğuzman ve Dural, **Aile Hukuku**, s. 37; Tekinay, **Türk Aile Hukuku**, s. 24; Gençcan, **Aile Hukuku**, s. 228; Saymen ve Elbir, **Aile Hukuku**, s. 56; Koç, **Nişanlanma Sözleşmesi**, s. 51; Akıntürk ve Ateş, **Aile Hukuku**, s. 43.

iadesi talep edilebilecektir.¹³⁸ Kararlaştırılan şart; kişilik haklarına, kanuna ve ahlaka aykırı olursa nişan hükümsüz olacaktır.¹³⁹

1.3.2.4. Kesin Bir Evlenme Engelinin Ortaya Çıkması

Kesin evlenme engelleri olarak sayılabilecek hâller; kişinin mevcut evliliği, (TMK m. 130 ve m. 145) sürekli olarak ayırt etme gücünden yoksunluğu, (TMK m. 125 ve m. 145) evlenmeye engel akıl hastalığının bulunması (TMK m. 133 ve m. 145) ve yasak derecede hısımlık bağının olmasıdır (TMK m. 129 ve m. 145). Öğretide, kesin evlenme engellerinin nişanlanma için de engel teşkil edeceği kabul edilmektedir.¹⁴⁰ Bu gibi durumların sonradan ortaya çıkması hâlinde nişan sona erecektir.¹⁴¹ Örneğin, nişan devam ederken ayırt etme gücünün sürekli kaybedilmesi hâlinde nişan sona erecektir.¹⁴²

1.3.2.5. İmkânsızlık

Nişanın yapılmasından sonra ortaya çıkan ve nişanın evlilikle sona erme ihtimalini ortadan kaldıran hâller, nişanı da sona erdirecektir. Örneğin, nişanlılardan birinin cinsiyetini değiştirmesi hâlinde, aynı cinsiyetten olan kimselerin evlenmesi mümkün olmayacağı için, mevcut nişan da imkânsızlık sebebiyle sona erecektir.¹⁴³

1.3.2.6. Çifte Nişanlanma

Nişanlı olan bir kimsenin tekrar nişanlanması halinde çifte nişanlanma söz konusudur. Nişanlı olan bir kimsenin bir başkasıyla yeniden nişanlanması halinde ne

¹³⁸ Abik, **Nişanlanma ve Nişanlılık**, s. 86; Öztan, **Aile Hukuku**, s. 57.

¹³⁹ Oğuzman ve Dural, **Aile Hukuku**, s. 32; Koç, **Nişanlanma Sözleşmesi**, s. 51; Gençcan, **Aile Hukuku**, s. 207; Schwarz (çeviri), **Aile Hukuku**, s. 43; Saymen ve Elbir, **Aile Hukuku**, s. 50; Dural, Öğüz ve Gümüş, **Aile Hukuku**, s. 24; Öztan, **Aile Hukuku**, s. 57; Yavuz, **Nişan**, s. 31.

¹⁴⁰ Feyzioğlu, **Aile Hukuku**, s. 37; Köprülü ve Kaneti, **Aile Hukuku**, s. 52; Velidedeoğlu, **Aile Hukuku**, s. 27; Koç, **Nişanlanma Sözleşmesi**, s. 38; Gençcan, **Aile Hukuku**, s. 203; Egger (çeviri), **Aile Hukuku**, s. 34; Saymen ve Elbir, **Aile Hukuku**, s. 76; Abik, **Nişanlanma ve Nişanlılık**, s. 88; Ateş, **Nişanlanma**, s. 19; Altunkaya, **Nişan**, s. 222; Gmür, **Nişanlılık (Çeviri)**, s. 6; Ürgüplü, **Nişanlanma**, s. 25; Öztan, **Aile Hukuku**, s. 59; Akıntürk ve Ateş, **Aile Hukuku**, s. 37.

¹⁴¹ Velidedeoğlu, **Aile Hukuku**, s. 30; Oğuzman ve Dural, **Aile Hukuku**, s. 38; Gençcan, **Aile Hukuku**, s. 227-228; Schwarz (çeviri), **Aile Hukuku**, s. 43; Saymen ve Elbir, **Aile Hukuku**, s. 56; Köprülü ve Kaneti, **Aile Hukuku**, s. 56; Öztan, **Aile Hukuku**, s. 72-73; Akıntürk ve Ateş, **Aile Hukuku**, s. 44.

¹⁴² Kılıçoğlu, **Aile Hukuku**, s. 21; Akıntürk ve Ateş, **Aile Hukuku**, s. 44.

¹⁴³ Gençcan, **Aile Hukuku**, s. 220; Oğuzman ve Dural, **Aile Hukuku**, s. 38; Tekinay, **Türk Aile Hukuku**, s. 24; Mortaş, **Nişanlılık**, s. 7; Koç, **Nişanlanma Sözleşmesi**, s. 76; Doğan, **Nişan**, s. 216; Akıntürk ve Ateş, **Aile Hukuku**, s. 44.

olacağı hakkında farklı fikirler ileri sürülmektedir. Baskın görüşe göre ikinci kez nişanlanan tarafın maksadı önem taşımaktadır. Eğer onun maksadı ilk nişanı sona erdirmekse, bu davranışı ilk nişanı tek taraflı olarak zımnen sona erdirdiği anlamına gelecek¹⁴⁴ ve ikinci nişanlılık sürecektir.¹⁴⁵ Ancak maksadı ilk nişanla birlikte ikinci nişanı da sürdürmekse bu hâlde ikinci nişanlanma ahlaka aykırı olması sebebiyle kesin hükümsüz olacak ve ilk nişanlılık sürecektir.¹⁴⁶ Bu davranış, tabii ki diğer nişanlı için nişanı haklı olarak bozma sebebi oluşturabilecektir.

1.3.2.7. Anlaşma

Nişanlanma nasıl ki karşılıklı ve birbirine uygun irade beyanıyla kurulabilmekteyse, yine karşılıklı ve birbirine uygun irade beyanıyla da sona erdirilebilecektir. Mevcut sözleşmenin ortadan kaldırılması yönündeki sözleşmeye ikale¹⁴⁷ denir. Bu hâlde nişanlanma sözleşmesi, ikale ile sona erdirilmektedir.¹⁴⁸

Nişanın sona erdirilmesine dair yapılan anlaşma, nişanlanma sözleşmesi gibi herhangi bir şekil şartına tabi değildir.¹⁴⁹ Ayrıca nişanın yasal temsilcinin rızasına tabi olduğu hâllerde, nişanlanma sözleşmesinin anlaşmayla sona erdirilmesi rızaya tabi değildir.¹⁵⁰

¹⁴⁴ Velidedeoğlu, **Aile Hukuku**, s. 29; Hatemi ve Serozan, **Aile Hukuku**, s. 49; Gençcan, **Aile Hukuku**, s. 204; Egger (çeviri), **Aile Hukuku**, s. 35; Doğan, **Nişan**, s. 219; Dural, Ögüz ve Gümüş, **Aile Hukuku**, s. 21; Yavuz, **Nişan**, s. 46; Akıntürk ve Ateş, **Aile Hukuku**, s. 37-38.

¹⁴⁵ Feyzioğlu, **Aile Hukuku**, s. 37; Oğuzman ve Dural, **Aile Hukuku**, s. 30; Saymen ve Elbir, **Aile Hukuku**, s. 51; Dural, Ögüz ve Gümüş, **Aile Hukuku**, s. 21; Yavuz, **Nişan**, s. 46; Akıntürk ve Ateş, **Aile Hukuku**, s. 37-38.

¹⁴⁶ Feyzioğlu, **Aile Hukuku**, s. 37; Oğuzman ve Dural, **Aile Hukuku**, s. 30; Saymen ve Elbir, **Aile Hukuku**, s. 51; Köprülü ve Kaneti, **Aile Hukuku**, s. 53; Özese, **Nişan**, s. 19; Dural, Ögüz ve Gümüş, **Aile Hukuku**, s. 22; Yavuz, **Nişan**, s. 46; Akıntürk ve Ateş, **Aile Hukuku**, s. 37-38.

¹⁴⁷ Velidedeoğlu, **Aile Hukuku**, s. 30 dn. n. 3; Gençcan, **Aile Hukuku**, s. 221 dn. n. 150; Abik, **Nişanlanma ve Nişanlılık**, s. 98; Akıntürk ve Ateş, **Aile Hukuku**, s. 44.

¹⁴⁸ Feyzioğlu, **Aile Hukuku**, s. 48; Velidedeoğlu, **Aile Hukuku**, s. 30; Oğuzman ve Dural, **Aile Hukuku**, s. 37; Tekinay, **Türk Aile Hukuku**, s. 24; Gençcan, **Aile Hukuku**, s. 221; Schwarz (çeviri), **Aile Hukuku**, s. 43; Saymen ve Elbir, **Aile Hukuku**, s. 55; Abik, **Nişanlanma ve Nişanlılık**, s. 98; Altunkaya, **Nişan**, s. 222; Öztan, **Aile Hukuku**, s. 74-75; Akıntürk ve Ateş, **Aile Hukuku**, s. 44.

¹⁴⁹ Oğuzman ve Dural, **Aile Hukuku**, s. 37; Gençcan, **Aile Hukuku**, s. 221; Saymen ve Elbir, **Aile Hukuku**, s. 55; Abik, **Nişanlanma ve Nişanlılık**, s. 98; Mortaş, **Nişanlılık**, s. 8; Sinem Naz Alp Shin, “Nişanlanmanın Hüküm ve Sonuçları”, “Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi”, İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul 2014, s. 39 (Nişan); Koç, **Nişanlanma Sözleşmesi**, s. 76; Doğan, **Nişan**, s. 218; Kılıçoğlu, **Aile Hukuku**, s. 20; Dural, Ögüz ve Gümüş, **Aile Hukuku**, s. 28; Öztan, **Aile Hukuku**, s. 74.

¹⁵⁰ Gençcan, **Aile Hukuku**, s. 221; Abik, **Nişanlanma ve Nişanlılık**, s. 98; Koç, **Nişanlanma Sözleşmesi**, s. 77; Doğan, **Nişan**, s. 218; Ürgüplü, **Nişanlanma**, s. 39; Öztan, **Aile Hukuku**, s. 74;

Evliliğin tarafların anlaşması sonucu boşanma ile sona erdirilebilmesi için boşanmanın mali sonuçları hakkında tarafların anlaşması ve hâkimin bunu uygun bulması şartı aranmaktadır (TMK m. 166/3). Nişanın sona ermesi için de tarafların nişanın sona ermesinin sonuçları hakkında anlaşmış olması şart mıdır? Kanaatimizce, nişanın sona ermesi için bu şartı aramak yerinde olmayacaktır. Bu hâlde, nişanın sona ermesine dair nişanlıların yaptıkları anlaşmayla, nişan sona erecektir. Eğer nişanın sona ermesinin sonuçlarına dair aralarında anlaşma yapmışlarsa bu anlaşma uygulanmalıdır. Böyle bir anlaşma yapılmamışsa tarafların yahut üçüncü kişilerin tazminat talep hakkı bulunmamaktadır. Fakat hediyelerin iadesi yine talep edilebilecektir.¹⁵¹

1.3.2.8. Nişanın Tek Taraflı Olarak Sona Erdirilmesi

Nişanın tek taraflı olarak sona erdirilmesiyle ilgili olarak öğretilerde; nişandan dönme, cayma, nişanı bozma, nişandan rücu, nişanı kırma ve tek yanlı dönme gibi kavramlar kullanılmaktadır.¹⁵² Nişanlılardan her biri, nişanlanma sözleşmesini tek taraflı olarak sona erdirebilir. Zira evlilik için asıl olan, tarafların özgür iradelerinin bu yönde olmasıdır.¹⁵³ Nişanın tek taraflı olarak sona erdirilebilmesi için tarafların haklı sebebe dayanıp dayanmaması önem taşımamaktadır.¹⁵⁴ Haklı sebep, nişanın sona ermesine bağlı doğacak sonuçları ilgilendirmektedir.

Nişanın taraflardan birinin iradesine dayalı olarak sona ermesi hâlinde, bu iradenin dış dünyaya nasıl yansıdığı önem arz edecektir.¹⁵⁵ Zira nişanlanma sözleşmesi yapılması için nasıl ki şekil şartı aranmıyorsa nişanın bozulması için de herhangi bir

¹⁵¹ Oğuzman ve Dural, **Aile Hukuku**, s. 37; Gençcan, **Aile Hukuku**, s. 221; Schwarz (çeviri), **Aile Hukuku**, s. 43; Abik, **Nişanlanma ve Nişanlılık**, s. 98; Altunkaya, **Nişan**, s. 222; Kılıçoğlu, **Aile Hukuku**, s. 20; Dural, Öğüz ve Gümüş, **Aile Hukuku**, s. 28; Öztan, **Aile Hukuku**, s. 75.

¹⁵² Koç, **Nişanlanma Sözleşmesi**, s. 77; Kılıçoğlu, **Aile Hukuku**, s. 20; Öztan, **Aile Hukuku**, s. 75; Akıntürk ve Ateş, **Aile Hukuku**, s. 43; Akıntürk ve Ateş, **Aile Hukuku**, s. 45.

¹⁵³ Nişanlılardan birinin, nişanı sona erdirme yetkisinden feragat etmesi geçerli olmayacaktır. Bkz. Oğuzman ve Dural, **Aile Hukuku**, s. 39; Gençcan, **Aile Hukuku**, s. 223; Dural, Öğüz ve Gümüş, **Aile Hukuku**, s. 31.

¹⁵⁴ Velidedeoğlu, **Aile Hukuku**, s. 31; Köprülü ve Kaneti, **Aile Hukuku**, s. 57; Hatemi ve Serozan, **Aile Hukuku**, s. 50; Oğuzman ve Dural, **Aile Hukuku**, s. 39; Gençcan, **Aile Hukuku**, s. 223; Abik, **Nişanlanma ve Nişanlılık**, s. 99; Erdem, **Aile Hukuku**, s. 33; Dural, Öğüz ve Gümüş, **Aile Hukuku**, s. 30; Öztan, **Aile Hukuku**, s. 76; Akıntürk ve Ateş, **Aile Hukuku**, s. 45; Kılıçoğlu, **Aile Hukuku**, s. 20.

¹⁵⁵ Nişanı bozma yetkisi yalnızca nişanlıların kendisindedir. Bu kararı verme yetkisi bir başkasına devredilemez. Bkz. Gönensay, **Medeni Hukuk**, s. 10; Egger (çeviri), **Aile Hukuku**, s. 40; Gençcan, **Aile Hukuku**, s. 222-223.

şekil şartı aranmamaktadır. Nişan, taraflardan birinin açık yahut örtülü beyanıyla sona erecektir.¹⁵⁶

Nişanı açıkça sona erdirmek, nişanın sona erdiğinin diğer nişanlıya bildirilmesidir.¹⁵⁷ Bu bildirim bizzat nişanlı tarafından yapılabileceği gibi aracı vasıtasıyla da mümkündür. Örtülü sona erdirmek ise nişanlılardan birinin, nişanı sona erdirdiği anlamına gelen davranışlarda bulunmasıdır.¹⁵⁸ Örneğin; nişanlılardan birinin başkasıyla nişanlanması veya evlenmesi nişanı örtülü olarak sona erdirdiği anlamına gelecektir.

Nişanın açıkça ve aracısız olarak sona erdirilmesinde karşımıza nişanın ne zaman sona erdiğine ilişkin bir ihtilaf çıkmazken, nişanın haberci (veya doğrudan iletişim kurulmayan herhangi bir araç ile) vasıtasıyla sona erdirilmesinde ve nişanın örtülü olarak sona erdirilmesinde bir yorum ihtiyacı doğabilecektir.¹⁵⁹ Örneğin taraflardan biri nişanı bozma iradesini bir mektup aracılığıyla ya da bir başkası aracılığıyla nişanlısına iletmiştir. Bu hâlde nişan, irade açıklamasında bulunulduğu an mı yoksa diğer nişanlıya bu açıklamanın ulaştığı an mı sona erecektir? Kanaatimizce nişanın bozulması tek taraflı bir beyanla mümkün olacağı için bu beyan muhataba ulaşmakla sonuç doğuracaktır.¹⁶⁰ Diğer tarafın bunu öğrenmiş olması da şart değildir. Beyanın ulaşmasıyla birlikte nişan bozulacak ve nişanın sona ermesine dayalı hükümler uygulama kabiliyeti bulacaktır.¹⁶¹ Bozma iradesinin açıklandığı an nişanın

¹⁵⁶ Arsebük, **Aile Hukuku**, s. 530; Gönensay, **Medeni Hukuk**, s. 10; Feyzioğlu, **Aile Hukuku**, s. 48; Köprülü ve Kaneti, **Aile Hukuku**, s. 57; Oğuzman ve Dural, **Aile Hukuku**, s. 38; Tekinay, **Türk Aile Hukuku**, s. 96; Gençcan, **Aile Hukuku**, s. 222; Schwarz (çeviri), **Aile Hukuku**, s. 43; Saymen ve Elbir, **Aile Hukuku**, s. 55; Abik, **Nişanlanma ve Nişanlılık**, s. 99; Mortaş, **Nişanlılık**, s. 9; Doğan, **Nişan**, s. 218; Erdem, **Aile Hukuku**, s. 32-33; Kılıçoğlu, **Aile Hukuku**, s. 20; Dural, Öğüt ve Gümüş, **Aile Hukuku**, s. 30; Öztan, **Aile Hukuku**, s. 76; Akıntürk ve Ateş, **Aile Hukuku**, s. 45.

¹⁵⁷ Gençcan, **Aile Hukuku**, s. 222; Akıntürk ve Ateş, **Aile Hukuku**, s. 45.

¹⁵⁸ Gençcan, **Aile Hukuku**, s. 222; Oğuzman ve Dural, **Aile Hukuku**, s. 38; Akıntürk ve Ateş, **Aile Hukuku**, s. 45.

¹⁵⁹ Bkz. dn. n. 422.

¹⁶⁰ Nişandan dönme beyanının yenilik doğuran bir hukuki işlem olduğuna dair bkz. Öztan, **Aile Hukuku**, s. 76; Kılıçoğlu, **Aile Hukuku**, s. 20; Tekinay, **Türk Aile Hukuku**, s. 37; Hatemi ve Serozan, **Aile Hukuku**, s. 50; Özmen, **Nişanın Bozulması**, s. 531; Abik, **Nişanlanma ve Nişanlılık**, s. 96; Alp Shin, **Nişan**, s. 40; Ateş, **Nişanlanma**, s. 32-33; Koç, **Nişanlanma Sözleşmesi**, s. 77; Doğan, **Nişan**, s. 218; Özese, **Nişan**, s. 18. Bozucu yenilik doğuran hakların muhataba varması gerekli irade beyanları olduğu için bkz. E. Sabâ Özmen ve Müge Ürem, “Geçerli Sebebe Dayanmaksızın Kullanılan Bozucu Yenilik Doğuran Hakkın Hukuki Sonuçları ve Yargıtay Hukuk Genel Kurulu Kararı Eleştirisi”, **İBD**, C. 90, S. 3, 2016; 209 vd. (Bozucu Yenilik Doğuran Hak).

¹⁶¹ Beyanın ulaşmak şartıyla gönderilme anına yönelik olarak nişanı sona erdireceği de savunulmaktadır. Bkz. Oğuzman ve Dural, **Aile Hukuku**, s. 38.

sona ereceği varsayımında, nişanı bir tarafın bozmasına rağmen diğerinin bunu hiç öğrenememe ihtimali ortaya çıkar ki bunu kabul etmek pek mümkün olmayabilir. Nişanın ne zaman sona ereceği zaman aşımı başlığı altında da incelenecektir.¹⁶²

Nişanın sona erdirildiğine dair beyanda bulunduktan sonra artık bu beyandan dönmek mümkün değildir. Muhakkak ki eski nişanlılar yeniden nişanlanabilecektir.¹⁶³

Nişanın yasal temsilcinin rızasına tabi olduğu hâllerde, nişanlanma sözleşmesinin tek taraflı olarak sona erdirilmesi herhangi rızaya tabi değildir.¹⁶⁴

1.3.2.9. İrade Bozukluğu

İrade bozukluğu hâlleri hukukumuzda yanılma, aldatma ve korkutmadan ibarettir (TBK m. 30 vd). Türk Medeni Kanunu m. 149 vd. hükümlerinde evlenmede irade bozukluğuna ilişkin düzenlemeler getirilmiştir. Ancak ne yazık ki TMK'da nişanda irade bozukluğuna ilişkin hükümler bulunmamaktadır.¹⁶⁵

Türk Borçlar Kanunu gereği, yanılma veya aldatma sebebiyle ya da korkutulma sonucunda sözleşme yapan taraf, yanılma veya aldatmayı öğrendiği ya da korkutmanın etkisinin ortadan kalktığı andan başlayarak bir yıl içinde sözleşme ile bağlı olmadığını bildirmezse sözleşmeyi onamış sayılacaktır (TBK m. 39/1).

Nişanlanma sözleşmesinde nişanlının irade bozukluğuna uğraması hâlinde öğretide, Türk Borçlar Kanunu m. 30 vd. hükümleri ya da evlenme için düzenlenen irade bozukluğuna ilişkin hükümlerin uygulanması yerine, nişanın kendi bünyesine uygun olan çözüm tarzının benimsenmesi gerektiği savunulmaktadır.¹⁶⁶ Dolayısıyla

¹⁶² Bkz. 2.3.1. başlık.

¹⁶³ Oğuzman ve Dural, **Aile Hukuku**, s. 39; Gençcan, **Aile Hukuku**, s. 223.

¹⁶⁴ Feyzioğlu, **Aile Hukuku**, s. 48; Köprülü ve Kaneti, **Aile Hukuku**, s. 57; Velidedeoğlu, **Aile Hukuku**, s. 31; Oğuzman ve Dural, **Aile Hukuku**, s. 39; Gençcan, **Aile Hukuku**, s. 223; Schwarz (çeviri), **Aile Hukuku**, s. 43; Saymen ve Elbir, **Aile Hukuku**, s. 55; Alp Shin, **Nişan**, s. 40; Altunkaya, **Nişan**, s. 222; Erdem, **Aile Hukuku**, s. 32; Dural, Ögüz ve Gümüş, **Aile Hukuku**, s. 30; Öztan, **Aile Hukuku**, s. 75; Akıntürk ve Ateş, **Aile Hukuku**, s. 45.

¹⁶⁵ Oğuzman ve Dural, **Aile Hukuku**, s. 30; Hatemi ve Serozan, **Aile Hukuku**, s. 38; Akıntürk ve Ateş, **Aile Hukuku**, s. 39; Abik, **Aile Hukuku**, s. 82.

¹⁶⁶ Feyzioğlu, **Aile Hukuku**, s. 30; Hatemi ve Serozan, **Aile Hukuku**, s. 38; Oğuzman ve Dural, **Aile Hukuku**, s. 31; Tekinay, **Türk Aile Hukuku**, s. 19-20; Gençcan, **Aile Hukuku**, s. 219; Schwarz (çeviri), **Aile Hukuku**, s. 41; Egger (çeviri), **Aile Hukuku**, s. 32; Saymen ve Elbir, **Aile Hukuku**, s. 48; Abik, **Nişanlanma ve Nişanlılık**, s. 84; Özese, **Nişan**, s. 16; Dural, Ögüz ve Gümüş, **Aile Hukuku**, s. 23; Öztan, **Aile Hukuku**, s. 53; Yavuz, **Nişan**, s. 48; Akıntürk ve Ateş, **Aile Hukuku**, s. 39; Erdem, **Aile Hukuku**, s. 28.

irade bozukluklarını, nişanı sona erdirmek için haklı sebep saymak işin esasına en uygun düşecek çözüm tarzıdır.

İrade bozukluğu sebebiyle nişandan dönmek için, irade bozukluğunu öğrenir öğrenmez, dönme beyanında bulunulması gerekmektedir.¹⁶⁷ Aksi hâlde üzerinden aylar geçtikten sonra bunu gerekçe göstererek nişanı sona erdirmek; hakkın kötüye kullanılması sayılabilecek ve haklı bir sebep olarak değerlendirilemeyecektir.¹⁶⁸ Dolayısıyla, irade bozukluğu sebebiyle nişanlanma sözleşmesinin bağlılığından kurtulmak isteyen nişanlının Türk Borçlar Kanunu'nun 39. maddesinde öngörülen bir yıllık süre hakkı bulunmamaktadır.¹⁶⁹

---

¹⁶⁷ Feyzioğlu, **Aile Hukuku**, s. 30; Oğuzman ve Dural, **Aile Hukuku**, s. 31; Tekinay, **Türk Aile Hukuku**, s. 20; Koç, **Nişanlanma Sözleşmesi**, s. 26; Abik, **Nişanlanma ve Nişanlılık**, s. 84; Mortaş, **Nişanlılık**, s. 10. Alp Shin, **Nişan**, s. 42; Öztan, **Aile Hukuku**, s. 53; Akıntürk ve Ateş, **Aile Hukuku**, s. 44.

¹⁶⁸ Velidedeoğlu, **Aile Hukuku**, s. 31.

¹⁶⁹ Koç, **Nişanlanma Sözleşmesi**, s. 27; Köprülü ve Kaneti, **Aile Hukuku**, s. 51; Gençcan, **Aile Hukuku**, s. 219; Schwarz (çeviri), **Aile Hukuku**, s. 41-42; Egger (çeviri), **Aile Hukuku**, s. 32; Abik, **Nişanlanma ve Nişanlılık**, s. 84; Akıntürk ve Ateş, **Aile Hukuku**, s. 39; Velidedeoğlu, **Aile Hukuku**, s. 31; Oğuzman ve Dural, **Aile Hukuku**, s. 31.

İKİNCİ BÖLÜM

NİŞANIN SONA ERMESİNİN HÜKÜM VE SONUÇLARI

2.1. NİŞANIN SONA ERMESİ HÂLİNDE UYGULANABİLECEK HÜKÜMLER

Nişanlanma sözleşmesinin evlilik haricinde bir sebeple sona ermesi hâlinde karşımıza birtakım sonuçlar çıkmaktadır. Bu sonuçlar TMK m. 120-122 arası maddelerde düzenlenmiştir.

Nişan sürecinde nişanlılardan biri diğ erinin haksız fiiline maruz kalırsa buna maruz kalan nişanlının haksız fiil hükümlerine başvurmasında hiçbir engel bulunmamaktadır.¹⁷⁰ Haksız fiil nişanı bozmak için haklı bir sebep teşkil ediyorsa haksız fiile maruz kalıp nişanı bu sebeple sona erdiren nişanlının iki imkânı vardır: Birincisi, nişanın sona ermesine dayalı olarak tazminat talebinde bulunmak, diğ eri ise haksız fiil hükümlerine dayanarak tazminat talebinde bulunmaktır.¹⁷¹ Ayrıca üçüncü kişiler, nişanın bozulmasında haksız teşvikte bulunmuşlarsa onlara karşı da haksız fiil hükümlerine göre başvurulabilecektir.¹⁷²

Nişanın hükümsüzlüğü hâlinde, hangi hükümlerin uygulanacağı konusunda farklı fikirler ileri sürülmektedir. Bu durumda, kıyasen nişanın sona ermesine dair

¹⁷⁰ Hüseyin Hatemi ve Burcu Kalkan-Oğuztürk, **Aile Hukuku**, 5. Bası, Vedat kitapçılık, İstanbul 2016, s. 29; Öztan, **Aile Hukuku**, s. 44; Egger (çeviri), **Aile Hukuku**, s. 43. Nişanın haklı bir sebep olmaksızın ve kusurla bozulmasının haksız fiil teşkil edeceğine dair bkz. Koç, **Nişanlanma Sözleşmesi**, s. 85. Karşı görüş için bkz. Abik, **Nişanlanma ve Nişanlılık**, s. 136.

¹⁷¹ Bu konuda zarar gören nişanlı serbesttir. Nişanlının tercihine göre haksız fiil sorumluluğuna veya nişanın sona ermesine dayalı hükümler uygulanacaktır. “Dava dilekçesi ve dosya kapsamından davacının manevi tazminat talebinin dayanağının 4721 sayılı TMK. nun 2. kitabının 121.maddesinde düzenlenen davalı tarafından nişanın haksız yere bozulması olduğu anlaşılmaktadır.” Y. 4. HD, T. 22.5.2014, E. 2013/13628, K. 2014/8357 (<https://www.kazanci.com.tr>) (E.T: 10.08.2018).

¹⁷² Koç, **Nişanlanma Sözleşmesi**, s. 94; Tekinay, **Türk Aile Hukuku**, s. 48; Egger (çeviri), **Aile Hukuku**, s. 44.

hükümlerin uygulanabileceği savunulmakla birlikte,¹⁷³ sözleşme öncesi sorumluluk hükümlerinin (culpa in contrahendo) uygulanabileceği de savunulmaktadır.¹⁷⁴

2.2. NİŞANIN SONA ERMESİNİN SONUÇLARI

Bu bölümde nişanın sona ermesi hâlinde doğabilecek talepleri ve bu hakkın kullanılmasında zaman aşımı, ispat külfeti, yetkili ve görevli mahkemeyi inceleyeceğiz.

Nişanın sona ermesinin hüküm ve sonuçlarında inceleyeceğimiz başlıklar, nişanın evlenme dışında sona erme hâlleri içindir. Evlilikle sona eren nişan için amacın gerçekleşmesiyle sona eren sözleşme örneği verilebilir. Dolayısıyla bu sözleşmeden artık nişanın sona ermesine dayalı hak ve borç doğmayacaktır.¹⁷⁵ Ancak, evlenme gayesiyle yola çıkan tarafların bu süreci evlenme dışında sonlandırmaları hâlinde yaptıkları masrafların ne olacağı, kişilik hakkı ihlaline bağlanan sonuçlar, vermiş oldukları hediyelerin akıbeti gibi birçok meselenin üzerinde durulması gerekecektir.

Maddi tazminat, manevi tazminat ve hediyelerin iadesi talebinde bulunabilmek için aranan şartlar birbirinden farklıdır. Hatta talepte bulunabilecek kimseler dahi hepsinde aynı değildir. Fakat her üç talebin de yöneltileceği kişi sadece diğer nişanlıdır.¹⁷⁶

2.2.1. Maddi Tazminat

Tazminatın türüne ilişkin yapılan ayırım, tazminat olarak istenen şeyin çeşidine göre değil zarara uğrayan şeyin (mal varlığı-şahıs varlığı) türüne göre

¹⁷³ Oğuzman ve Dural, **Aile Hukuku**, s. 37.

¹⁷⁴ Hatemi ve Serozan, **Aile Hukuku**, s. 46; Öztan, **Aile Hukuku**, s. 49.

¹⁷⁵ “Evlenmenin gerçekleşmesiyle birlikte eşlerin nişanlılık statüsü (TMK m. 118-123) sona erdiğinden; nişanlılık dönemiyle ilgili hak ve borçlar da kendiliğinden düşer. Açıklanan nedenlerle davacı- karşı davalı kocanın nişanlılık dönemiyle ilgili ziynet alacağı isteminin reddine karar verilmesi gerekirken.” Y. 2. HD, T. 19.3.2012, E. 2011/9266, K. 2012/6443 (<https://www.kazanci.com.tr>) (E.T: 20.06.2018). Aynı yönde Y. 4. HD, T. 26.10.1989, E. 1989/3902, K. 1989/8195 (<https://www.kazanci.com.tr>) (E.T: 20.06.2018); Y. 2. HD, T. 21.2.2000, E. 2000/3452, K. 2000/2127 (<https://www.kazanci.com.tr>) (E.T: 20.06.2018). Evlilik gerçekleşmişse, nişan sürecindeki hediyelerin iadesi için, şartları varsa bağışlamanın geri alınması hükümleri uygulanabilecektir. Karar için bkz. Y. 13. HD, T. 2.2.2016, E. 2014/41981, K. 2016/2444 (<https://www.kazanci.com.tr>) (E.T: 20.06.2018).

¹⁷⁶ Abik, **Nişanlanma ve Nişanlılık**, s. 131; Mehmet Serkan Ergüne, “Nişanın Bozulmasında Maddi Tazminat”, **İÜHFİM**, C. 74, S. 2, 2016, s. 769 (Nişan).

belirlenecektir.¹⁷⁷ Maddi tazminatta zarar konusu şey mal varlığına ait bir şeydir.¹⁷⁸ Buna göre maddi tazminat, kişilerin mal varlığında meydana gelen zararları gidermek üzere talep olunan tazminattır.¹⁷⁹

2.2.1.1. Maddi Tazminat Talebinin Hukuki Niteliği

Nişan sebebiyle talep edilebilecek maddi tazminat, kendine özgü özellik taşımayan bir tazminattır. Maddi tazminat hakkı devredilebilecek, feragat edilebilecek ve ölüm hâlinde mirasçılara geçebilecektir.¹⁸⁰ Ölüm hâlinde mirasçılara geçmesi üzerine şunu söylemek gerekecektir: Ölüm, nişanın sona erme hâllerinden biridir.¹⁸¹ Ancak, nişanın ölümle sona ermesi hâlinde nişana bağlı olarak tazminat hakları doğmayacaktır. Burada kastedilen ihtimal, nişanın ölüm dışı bir sebeple sona erip de tazminat hakkı olan tarafın ölmesi hâlidir.¹⁸² İşte ancak bu hâlde tazminat hakkı olan tarafın bu hakkı mirasçılara geçecektir.¹⁸³ Bu hakkın geçmesi için ilgili tarafın sağlığında dava açmış olması da şart değildir.¹⁸⁴ Tazminat talep hakkı olan diğer kimselerin bu hakları ölümle değil, nişanın sona ermesiyle doğacağından, ölüm onlar için bir değişiklik arz etmeyecektir.

2.2.1.2. Maddi Tazminatı Talep Edebilecek Kimseler

Kanunumuz, nişan hükümlerine dayalı olarak maddi tazminat talep edebilecek kimseleri sınırlı sayıda (kapalı sayı= numerus clausus) belirlemiştir.¹⁸⁵ Kanunda sayılan kimseler dışında kalanlar, yapmış oldukları harcamaları nişan hükümlerine göre talep edemeyecektir. Kanunumuzda sayılı kimseler: Nişanlılar, nişanlıların ana

¹⁷⁷ Velidedeoğlu, **Aile Hukuku**, s. 33. Haksız eylemin, kişinin mal varlığına ya da şahıs varlığına yönelik olması önemli değildir, önemli olan bir mal varlığı kaybı meydana gelmesidir. Bkz. Kılıçoğlu, **Borçlar Hukuku**, s. 398.

¹⁷⁸ Kişi varlığına ilişkin zararlarda manevi tazminat talep edilebilecektir.

¹⁷⁹ Oğuzman ve Öz, **Genel Hükümler**, s. 39-40; Kılıçoğlu, **Borçlar Hukuku**, s. 398.

¹⁸⁰ Gönensay, **Medeni Hukuk**, s. 12; Arık, **Türk Hukuk Sistemi**, s. 105; Hatemi ve Serozan, **Aile Hukuku**, s. 53; Oğuzoğlu, **Medeni Hukuk**, s. 26; Gürsel, **Nişan**, s. 21; Tekinay, **Türk Aile Hukuku**, s. 49; Arsebük, **Aile Hukuku**, s. 537; Gençcan, **Aile Hukuku**, s. 235; Velidedeoğlu, **Aile Hukuku**, s. 37; Feyzioğlu, **Aile Hukuku**, s. 70; Koç, **Nişanlanma Sözleşmesi**, s. 86; Abik, **Nişanlanma ve Nişanlılık**, s. 135; Mortaş, **Nişanlılık**, s. 19; Alp Shin, **Nişan**, s. 60; Öztan, **Aile Hukuku**, s. 109.

¹⁸¹ Bkz. 1.3.2.2.1. başlık.

¹⁸² Zafer Ergün, **Boşanma Davaları**, 4. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara 2009, s. 5; Dural, Öğüz ve Gümüş, **Aile Hukuku**, s. 36.

¹⁸³ Tazminat sorumlusu nişanlı ölürse dava onun mirasçılara karşı açılabilir. Bkz. Oğuzman ve Dural, **Aile Hukuku**, s. 45; Gençcan, **Aile Hukuku**, s. 235; Feyzioğlu, **Aile Hukuku**, s. 70.

¹⁸⁴ Feyzioğlu, **Aile Hukuku**, s. 70.

¹⁸⁵ TMK m. 120/2.

ve babası veya onlar gibi davranan kimselerdir.¹⁸⁶ Bu kimseler, maddi tazminat başlığında yazılı tüm şartları sağlamak koşuluyla tazminat talep edebilecektir.¹⁸⁷ Tazminat talep hakkı olanlar, yaptıkları masrafları birbirleri adına talep edemeyecektir.¹⁸⁸ Masrafı yapan kişi, doğal olarak tazminat hakkına da bizzat sahiptir.

Nişanlılar dışındaki kimselerin yaptıkları masraflar özellik arz etmektedir. Çünkü nişanlıların yaptıkları masraflar çoğu kere nişanlılık sebebiyle olabileceken, nişanlılar dışındaki kimselerin yaptıkları masraflar nişan sebebinden ziyade kendileri için de olabilecektir. Örneğin, nişan törenine katılacağını düşünerek nişanlıların ana ve babası yahut onlar gibi davrananların, kıyafet alması veya kuaföre gitmesi nişan sebebiyle yapılmış gibi görünse de nişanlıların evlenmesine katkı sağlayıcı mahiyette olmayıp kendileri için yaptıkları masraflar olması sebebiyle nişan hükümlerine göre talep edilebilmesi mümkün değildir.¹⁸⁹

Tazminat talep edebilecek kimseler arasında sayılan ve yoruma açık olup burada izah gereği duyduğumuz tek grup ana ve baba gibi davrananlardır. Ana ve baba gibi davrananlar arasında yer almak için gerçek kişi olmak şart değildir. Pekâlâ, tüzel kişiler de ana ve baba gibi davranan olarak sayılabilecektir.¹⁹⁰ Ana ve babanın çocukları üzerindeki bakım ve gözetim yükümlülüklerine benzer bir görev üstlenmek de şart değildir. Nişan sürecinde ana ve baba gibi maddi fedakârlıkta bulunuyor olmak yeterli görülmektedir.¹⁹¹

¹⁸⁶ Çalışma hayatına yeni başlayan gençlerin çoğu defa bu masrafların altından kalkamayacağı, ana ve baba veya onlar gibi davrananların bu konuda fedakârlık yapacağından bahisle kanuni düzenlemenin yerindelğine dair bkz. Arsebük, **Aile Hukuku**, s. 533.

¹⁸⁷ Örneğin, nişanı haklı sebep olmaksızın bozan nişanlının tazminat talep hakkı yoktur. Dolayısıyla bu nişanlının ana ve babası yahut onlar gibi davrananlar da diğer taraftan tazminat talep edemeyecektir. Bkz. Velidedeoğlu, **Aile Hukuku**, s. 37.

¹⁸⁸ Oğuzoğlu, **Medeni Hukuk**, s. 26.

¹⁸⁹ Velidedeoğlu, **Aile Hukuku**, s. 35; Oğuzman ve Dural, **Aile Hukuku**, s. 46; Feyzioğlu, **Aile Hukuku**, s. 68-69; Gençcan, **Aile Hukuku**, s. 235; Tekinay, **Türk Aile Hukuku**, s. 46; Koç, **Nişanlanma Sözleşmesi**, s. 93; Abik, **Nişanlanma ve Nişanlılık**, s. 135; Ergüne, **Nişan**, s. 768; Özese, **Nişan**, s. 61; Dural, Öğüz ve Gümüş, **Aile Hukuku**, s. 37; Öztan, **Aile Hukuku**, s. 108;

¹⁹⁰ Ergün, **Boşanma Davaları**, s. 5; Gençcan, **Aile Hukuku**, s. 234.

¹⁹¹ Oğuzman ve Dural, **Aile Hukuku**, s. 46; Egger (çeviri), **Aile Hukuku**, s. 44; Feyzioğlu, **Aile Hukuku**, s. 67; Gençcan, **Aile Hukuku**, s. 231; Mortaş, **Nişanlılık**, s. 19; Ergüne, **Nişan**, s. 763; Dural, Öğüz ve Gümüş, **Aile Hukuku**, s. 37; Koç, **Nişanlanma Sözleşmesi**, s. 93. Karşı görüşler için bkz. Schwarz (çeviri), **Aile Hukuku**, s. 49; Doğan, **Nişan**, s. 225.

Nişan sebebiyle duyulan ihtiyaçlar için mal yahut hizmet sağlayan kimseler,¹⁹² bu sebeple doğan alacaklarını sadece sözleşmenin muhatabına yöneltebilecekler, eğer nişanlılardan biri sözleşmenin muhatabı değilse, bu talebi doğal olarak nişanlılara yöneltemeyeceklerdir.¹⁹³

2.2.1.3. Maddi Tazminat Talebinin Şartları

Maddi tazminat talebinin şartları olarak sıralayacaklarımızın bir kısmı, manevi tazminat ve hediyelerin iadesi talebi için de aranan ortak şartlardır. Ortak olan şartlarda maddi tazminat kısmında detaylı açıklama yapılmış; manevi tazminat ve hediyelerin iadesinde ise ilgili açıklamalara atıf yapılmıştır.

2.2.1.3.1. Geçerli Bir Nişan İlişkisinin Bulunması

Nişanın sona ermesine dayalı olarak maddi tazminat talebinde bulunabilmek için, taraflar arasında kurucu ve geçerlilik unsurlarını barındıran bir nişan ilişkisinin varlığı gerekmektedir.¹⁹⁴ Taraflar arası ilişki nişan olarak nitelendirilemezse Yargıtay'a göre artık TMK 118 vd. hükümlerine göre değil, haksız fiil hükümlerine başvurmak gerekecektir.¹⁹⁵

2.2.1.3.2. Nişan Sürecinde Mal Varlığında Bir Eksilme Olması

Nişan sebebiyle gerçekleşen mal varlığı eksilmesi, nişan sürecinde olmalıdır.¹⁹⁶ Nişan süreci, tarafların karşılıklı ve birbirine uygun evlenme vaadiyle başlayan ve devam eden bir süreç olduğundan, kanun hükümlerinin de sadece bu süreyi kapsamaması doğaldır. Nişan henüz başlamamış olsa bile evlenme gayesine hizmet

¹⁹² Örneğin, nişan için alınan kıyafetleri satan veya nişan töreni için bir yeri kiraya veren kimseler.

¹⁹³ Velidedeoğlu, **Aile Hukuku**, s. 37; Gençcan, **Aile Hukuku**, s. 235; Göktürk, **Aile Hukuku**, s. 279; Koç, **Nişanlanma Sözleşmesi**, s. 94; Alp Shin, **Nişan**, s. 60; Akıntürk ve Ateş, **Aile Hukuku**, s. 53-54.

¹⁹⁴ Gençcan, **Aile Hukuku**, s. 229.

¹⁹⁵ “Bu durumda da Aile Mahkemesi tarafından yargılama yapılması mümkün değildir. O halde, davanın dayanağı *haksız fiil olduğundan*, bu tür davaların Aile Mahkemelerinin görevi dahilinde olmadığı, bu sebeple mahkemece, miktar itibariyle davaya Asliye Hukuk Mahkemesinde bakılmak üzere görevsizlik kararı verilmesi gerekir.” Y. 3. HD, T. 23.1.2014, E. 2013/15535, K. 2014/884 (<https://www.kazanci.com.tr>) (E.T: 20.06.2018); “Somut olayda, taraflardan davalının, nişan tarihi itibariyle bir başkası ile resmen evli olduğuna ve boşanma davasının görülmekte bulunduğu tespit edildiğine göre, yapılan nişan mutlak butlanla batıl olup hukuken tarafları bağlayıcı bir sonuç doğurmaz. Böylece tarafların birbirlerine verdikleri şeyleri *nedensiz zenginleşme hükümleri* (BK'nd 61 vd.) çerçevesinde geri isteyebilecekleri tartışmasızdır.” Y. 3. HD, T. 19.10.2004, E. 2004/9020, K. 2004/11312(<https://www.kazanci.com.tr>) (E.T: 20.06.2018).

¹⁹⁶ Oğuzman ve Dural, **Aile Hukuku**, s. 44.

eden masrafların da bu kapsama gireceği ve tazminat konusu olabileceği ileri sürülmektedir.¹⁹⁷ Nişanın sona erdiğinin henüz bilinmediği dönemde yapılan masrafların talebinin mümkün olduğu söylenebilir.¹⁹⁸

Kötü giden bir nişanlılık ilişkisinde tarafların nişanın bozulacağını öngörmelerine rağmen diğer tarafın muvafakatini aramaksızın yaptığı masrafların tazmin edilemeyeceği ileri sürülmektedir.¹⁹⁹

2.2.1.3.3. Mal Varlığındaki Eksilmenin Nişan Sebebiyle Olması

2.2.1.3.3.1. Genel Olarak

Tarafların tazminini isteyebilecekleri maddi zararlar, ancak nişan sebebiyle ortaya çıkan zararlardır. Bunun için yapılan harcamayla nişan arasında uygun illiyet bağı olmalıdır.²⁰⁰ Nişanlılıkla ilgisi olmaksızın yapılan harcamalar yahut katlanılan maddi fedakârlıklar istenemeyecektir. Nişan sebebiyle yapılan masraflar, gerek bizzat nişan töreni için gerekse sürecin evlilikle sonuçlanabilmesi için yapılan harcamalar ya da katlanılan maddi fedakârlıklardır. Bu masrafların talep edilebilmesi için ayrıca bunların dürüstlük kuralına uygun olarak yapılmış olması gerekmektedir.²⁰¹

¹⁹⁷ İsviçre Federal Mahkemesi kararına atıfla bu görüşü dile getiren yazarlar için bkz. Oğuzman ve Dural, **Aile Hukuku**, s. 44; Velidedeoğlu, **Aile Hukuku**, s. 35. Tekinay, nişanın kurulmasından önce yapılan masrafın talep edilebilmesini, yapılan masrafın başlı başına bir evlenme vaadi teşkil etmesi ve teklifin kabul edilmesi şartına bağlamaktadır. Bkz. Tekinay, **Türk Aile Hukuku**, s. 44. Aynı doğrultuda Koç, **Nişanlanma Sözleşmesi**, s. 96.

¹⁹⁸ Oğuzman ve Dural, **Aile Hukuku**, s. 44; Ergüne, **Nişan**, s. 768.

¹⁹⁹ Arsebük, **Aile Hukuku**, s. 535; Feyzioğlu, **Aile Hukuku**, s. 69; Berki, **Medeni Hukuk**, s. 116; Abik, **Nişanlanma ve Nişanlılık**, s. 134.

²⁰⁰ Ergüne, **Nişan**, s. 768; Abik, **Nişanlanma ve Nişanlılık**, s. 131; Öztan, **Aile hukuku**, s. 104. Bazı masraflar evlenme amacıyla uygun illiyet bağı içerisinde değildir. Örneğin, nişanlılık devam ederken nişanlıların tartışması üzerine nişanlılardan biri sinirlenip kalp krizi geçirmiştir. Sonra nişanı bozmuş ve kalp krizi dolayısıyla uğramış olduğu maddi zararı talep etmek istemektedir. Bu masraf evlenme amacıyla yapılmadığı için talep edilemeyecektir. Bu sebeple öğretilerde buradaki menfi zararın borçlar hukukundan farklı olarak düzenlendiği söylenmektedir. İlgili örnek ve açıklamalar için bkz. Abik, **Nişanlanma ve Nişanlılık**, s. 128. Aynı doğrultuda Ergüne, **Nişan**, s. 764-765; Mortaş, **Nişanlılık**, s. 17; Öztan, **Aile Hukuku**, s. 101.

²⁰¹ “Nişan töreni sırasında yapılan masraflar evlenme aktinin yapılacağı kanaatıyla ve ileride gerçekleşecek evliliğe ilişkin olarak iyiniyetle yapılan masraflardır.” Y. HGK, T. 24.1.1990, E. 1989/3-566, K. 1990/10 (<https://www.kazanci.com.tr>) (E.T: 20.06.2018).

2.2.1.3.3.2. Evlenme Amacıyla Yapılan Masraflar

Eşlerin birlikte yaşadığı, evliliklerini sürdürdükleri yer aile konutudur.²⁰² Doğal olarak eşler bağımsız bir aile konutu seçer ve bu konutun yaşanabilir hâle gelebilmesi için²⁰³ mobilya, beyaz eşya vb. ihtiyaçları temin ederler. Yapılan bu tür masraflar evlenme amacıyla yapılan masraflardır.²⁰⁴ Bununla birlikte tarafların

²⁰² Hatemi ve Kalkan-Oğuztürk, **Aile Hukuku**, s. 82-83; Öztan, **Aile Hukuku**, s. 219 vd.; Kılıçoğlu, **Aile Hukuku**, s. 192.

²⁰³ Nişanlılardan birine ait konutta, evlenecekleri zaman oturacaklarını düşünerek tadilat ve masraflar yapılmış olması hâlinde Yargıtay, bu masrafların tazminini mümkün görmemektedir. Gerekçesi ise konutun davacı tarafın kendisine ait olduğu için söz konusu tadilat ve onarım sebebiyle konutun değerinde artış meydana gelmiş olmasıdır. Bkz. Y. 3. HD, T. 20.2.2018, E. 2016/13448, K. 2018/1362 (<https://www.kazanci.com.tr>) (E.T: 20.03.2019). Nişanlısının anne yahut babasının adına kayıtlı taşınmaz için zorunlu ve faydalı masraflar yapan nişanlı, eğer davayı diğer nişanlıyla birlikte taşınmazın malikine de yöneltirse artık nişan hükümlerinin uygulanması mümkün olmayacak, sebepsiz zenginleşme hükümleri uygulanacaktır. Bkz. Y. 3. HD, E. 2016/10495, K. 2016/9366, T. 16.6.2016 (<https://www.kazanci.com.tr>) (E.T: 20.06.2018). Nişanlıların ileride oturacaklarını düşünüp birlikte para ödeyerek bir konut almaları hâlinde, tapuda malik olarak görünmeyen taraf, diğerinden konut için ödediği bedelin tazminini nişan hükümlerine göre isteyebilecektir. Bkz. Y. 3. HD, T. 17.2.2015, E. 2014/9406, K. 2015/2425 (<https://www.kazanci.com.tr>) (E.T: 20.06.2018). “Somut olayda; davacının davalı ile evlendiklerinde oturacakları evde bazı onarım ve değişiklikler yaptırdığı, nişan bozulunca bunların bedelini davalıdan talep ettiği, anılan evin davalıya ait olduğunun iddia ve ispat edilmediği, evin kime ait olduğunun ise netleştirilmediği anlaşılmaktadır. Anılan ödemeler evlenme amacı ile yapılan harcamalar sayılamayacağı gibi nişanlıya verilen bir hediye niteliğinde de değildir. Zira, evlilik gerçekleşse idi davacı da davalı ile birlikte onarılan bu evde yaşayacağından evin güzelleşmesinden davacı da davalı kadar yararlanacaktı. Eğer bu ev davacı ya da ailesine ait ise kendisine ait evin değeri onarımlar sayesinde artmış olacaktır. Davacı evi kiralamış ve onarımlar yaptırmış ise ev sahibine ödeyeceği kira bedelinden onarım bedelini indirecektir. Davacının yaptığı onarım masrafları anılan nedenlerle nişanın bozulmasından doğan maddi tazminat ya da verilen nişan hediyelerinin iadesi koşullarını taşımamaktadır. Ayrıca anılan onarım masrafları davalının sebepsiz zenginleşmesine de neden olmaz.” Y. 3. HD, T. 07.09.2015, E. 2015/7304, K. 2015/ 13617 (<https://www.kazanci.com.tr>) (E.T: 20.06.2018).

²⁰⁴ Müstakbel karı koca için daire kiralınması, düğün veya düğün seyahati için masraflar yapılması, hizmetçiler tutulması ve benzeri örnekler için bkz. Adliye Vekaleti, **Kanunu Medeni Şerhi**, s. 156. Yapılması planlanan balayı masrafları, çeyiz masrafları ve diğer örnekler için bkz. Göktürk, **Aile Hukuku**, s. 279. Benzer örnekler için bkz. Oğuzman ve Dural, **Aile Hukuku**, s. 44; Velidedeoğlu, **Aile Hukuku**, s. 34; Egger (çeviri), **Aile Hukuku**, s. 43; Gençcan, **Aile Hukuku**, s. 231; Ergün, **Boşanma Davaları**, s. 4. Yargıtay’ın nişanlılık sırasında **kürtaj yaptırılıp**, nişan bozulduktan sonra bunun *nişana dayalı maddi tazminat talebine* konu olamayacağına dair kararını burada paylaşmak istiyoruz: “Davacı vekili dava dilekçesinde; davacı ile davalının Temmuz 2012 tarihinde nişanlandıklarını, davalının baskısı ile davacının okulunu ve işini bıraktığını, bir süre sonra davacının hamile kaldığını, davacının sıkıntılar nedeni ile çocuğunu düşürdüğünü, nişanın bozulduğunu belirterek, davacının uğradığı manevi zararın giderilmesi için 50.000 TL manevi tazminat ile davacının ödediği kira ile kürtaj bedeli 3.300 TL maddi tazminatın yasal faizi ile davalıdan tahsilini istemiştir. Davalı vekili cevabında; davacının psikolojik rahatsızlığı ve davalının ailesine kötü davrandığı için tarafların ayrıldıklarını, hukuken nişanlı olmadıklarını beyan etmiştir. Mahkemece; manevi tazminat talebinin kısmen kabulüyle 25.000 TL’nin davalıdan tahsiline, *maddi tazminat yönünden ise Asliye Hukuk Mahkemesi’nin görevli olması sebebiyle* dava şartı yokluğundan davanın reddine karar verilmiş, hükmü tarafların vekilleri temyiz etmiştir. Dosya kapsamından ve dinlenen tanık beyanlarından; tarafların aileleri ile beraber yüzük takarak nişanlandıkları, nişanlı oldukları dönemde davacı kadının hamile kaldığı, Kadın Hastalıkları Uzmanı Doktor raporuna göre 26.12.2012 tarihinde 10 haftalık kürtaj yapıldığı, bu davanın 10.1.2013 tarihinde açıldığı anlaşılmaktadır. Dosyadaki yazılara, kararın dayandığı delillerle kanuni gerektirici sebeplere ve

doğrudan mal varlığının aktifini azaltmayıp kazançtan mahrum kalmalarına neden olacak birtakım fedakârlık yapmaları da gerekebilir. Örneğin, taraflar farklı şehirlerde yaşamakta ve orada çalışmaktadır. Aynı şehirde yaşayabilmeleri ve ortak konutta ikamet edebilmeleri için taraflardan biri işinden ayrılmak durumunda kalmıştır. Bu hâlde de yoksun kalınan kâr olarak buradaki kazanç kaybı da tazminata konu olabilecektir.²⁰⁵

2.2.1.3.3. Nişan Giderleri

Nişanın kurulabilmesi için her ne kadar bir tören şartı aranmıyor olsa da toplumumuzda yerleşik bir teamül olarak genellikle ailelerin ve yakın çevrenin katıldığı bir törenle nişan yapılmakta ve bu yolla nişanın duyurusu sağlanmaktadır. Nişanlanma sözleşmesinin kurulmasına yahut evliliğin gerçekleşmesine doğrudan bir yardımı olmasa da toplumumuzdaki bu yaygın kültüre kanun koyucu kayıtsız kalmamış ve ‘nişan giderlerini’ de tazmin edilebilecek masraf kalemi olarak düzenlemiştir.²⁰⁶ Ancak Yargıtay, nişan giderlerinin tazmin edilebileceğini kabul

---

özellikle delillerin takdirinde bir isabetsizlik görülmemesine göre, davalı vekilinin tüm, davacı vekilinin sair temyiz itirazlarının reddine karar verildi.” Y. 3. HD, T. 15.12.2015, E. 2015/461, K. 2015/20295 (<https://www.kazanci.com.tr>) (E.T: 20.06.2018).

²⁰⁵ Koç, **Nişanlanma Sözleşmesi**, s. 102-103; Abik, **Nişanlanma ve Nişanlılık**, s. 129; Adliye Vekaleti, **Kanunu Medeni Şerhi**, s. 156; Ergüne, **Nişan**, s. 767. Bahsi geçen kazanç kaybının hesaplanma süresi olarak nişanın sona erme anı değil, yeniden benzer duruma gelinceye kadar (Örneğin, benzer şartta iş buluncaya kadar.) geçen sürenin göz önünde tutulması gerektiği savunulmaktadır. Bkz. Tekinay, **Türk Aile Hukuku**, s. 43. Aynı doğrultuda Gürsel, **Nişan**, s. 20; Egger (çeviri), **Aile Hukuku**, s. 43; Gençcan, **Aile Hukuku**, s. 230; Koç, **Nişanlanma Sözleşmesi**, s. 106; Abik, **Nişanlanma ve Nişanlılık**, s. 129; Öztan, **Aile Hukuku**, s. 102. Tekinay, bazı kazanç ve imkânların kaçırılmış olmasının da bu kapsama gireceğini savunmaktadır. Örnek olarak, evleneceği düşüncesiyle kendisine teklif edilen yüksek ücretli işi reddeden nişanlının kaybolan bu menfaatini göstermektedir. Bkz. Tekinay, **Türk Aile Hukuku**, s. 43. Kaçırılan fırsatların tazminata konu edilemeyeceğine dair bkz. Koç, **Nişanlanma Sözleşmesi**, s. 100; Hatemi ve Serozan, **Aile Hukuku**, s. 52.

²⁰⁶ Nişan giderleri için öğretide: Gürsel, misafirlerin nişan törenine gelebilmesi için harcanan yol masraflarını ve fotoğraf çekirme masraflarını saymaktadır. Bkz. Gürsel, **Nişan**, s. 21. Ergün, nişan töreni için salon tutulması, nişan davetiyesi, pasta, çiçek ve resim giderlerini saymaktadır. Bkz. Ergün, **Boşanma Davaları**, s. 3. Gençcan, davetiye, yiyecek ve içecek, salon kiralama, çiçek, ulaşım giderlerini saymaktadır. Bkz. Gençcan, **Aile Hukuku**, s. 231. “TMK'nun 120. maddesi kapsamında, ispatlanan nişan ve düğün için otobüs ve düğün salonu kiralari ile nikah davetiye giderinin dürüstlük kuralları çerçevesinde evlenme amacıyla yapıldığının kabulü ile maddi tazminat olarak tahsili gerekirken, bu masraflar yönünden de davanın reddi doğru görülmemiştir.” Y. 3. HD, T. 11.7.2005, E. 2005/6939, K. 2005/7706 (<https://www.kazanci.com.tr>) (E.T: 20.06.2018). Nişan giderlerine, nişan için gelen akrabaların ve arkadaşların seyahat giderlerinin dâhil olmaması gerektiğine dair bkz. Öztan, **Aile Hukuku**, s. 104.

etmekle birlikte birçok masrafı (pasta, fotoğraf, salon kirası vs.) nişan gideri olarak görmemekte ve tazminine pek de sıcak bakmamaktadır.²⁰⁷

2.2.1.3.3.4. Masrafların Dürüstlük Kuralına Uygun Yapılması

Kanunumuza göre masrafların yahut katlanılan maddi fedakârlıkların talep edilebilmesi için bunların dürüstlük kuralına uygun yapılması gerekir (TMK m. 120/1). Esasen her hak, dürüstlük kuralına uygun kullanılmak zorundadır.²⁰⁸ Aksi hâlde hukuk düzeni bu hakkın korumasını sağlamayacaktır. Her bir hak için kanunumuzda dürüstlük kuralına atıf olması da şart değildir. Ancak kanun koyucu burada dürüstlük kuralının altını ayrıca ve özellikle çizmek istemiştir. Çünkü tarafların sadece dürüstlük kuralına uygun olarak yapmış olduğu masrafları talep edebiliyor olması, onlara mevcut maddi koşulları ölçüsünde harcama yapma sınırı getirir.²⁰⁹ Gerçekten taraflar, masraf yaparken buldukları/yaşadıkları yer örf âdetlerine uygun masraflar yapmak isteyebilecektir. Fakat lüks anlayışında belli bir standart olmadığı için ve kişisel itibar ile gösterişe çok elverişli bir konu olması sebebiyle örf âdete göre aşırı kaçacak ve kendi maddi koşullarının üzerinde kalacak harcamalar yapmış olabilecekleri ihtimal dahilindedir. Böylesine hassas bir durumu barındırdığı için kanun koyucu, masraf tazmini için bir şart olarak da yapılmış olan masrafların yahut

²⁰⁷ “Somut olayda, mahkemece, nişan giderlerinin (pasta, fotoğraf, salon kirası vs.) tahsiline karar verilmesi doğru görülmemiştir.” Y. 3. HD, T. 24.3.2014, E. 2013/19689, K. 2014/4531 (<https://www.kazanci.com.tr>) (E.T: 20.03.2019); “Yukarıda belirtilen ilke gereğince, giymekle, kullanılmakla eskijen ve tüketilen (elbise, ayakkabı, kuaför gideri, pasta, meyve suyu vs. gibi) eşyaların iadesine karar verilemeyeceğinden, davacı(karşılık davalı) tarafından karşılanan nişan töreni giderinin (yemek, fotoğraf vs..) davalıdan(karşılık davacı) tahsili yönündeki talebin (maddi tazminat talebinin) kabulüne karar verilmesi doğru görülmemiştir.” Y. 3. HD, T. 6.10.2015, E. 2015/8007, K. 2015/15143 (<https://www.kazanci.com.tr>) (E.T: 20.03.2018). Aynı yönde Y. 3. HD, T. 20.2.2018, E. 2016/13448, K. 2018/1362 (<https://www.kazanci.com.tr>) (E.T: 20.03.2019). “Bunun yanı sıra, maddi tazminata dahil edilen fotoğraf çekimi, şeker, gelinlik kirası vb. giderlere ilişkin istemin, MK'nun 84. (TMK. 120) maddesi kapsamında değerlendirilemeyeceği.” Y. 3. HD, E. 2004/6788, K. 2004/7878, T. 8.7.2004 (<https://www.kazanci.com.tr>) (E.T: 20.03.2018). “Bu itibarla, davacı kız için alınan gelinlik ve nişan giysisinin iadesi ve düğün davetlilerinin taşınması gideri yönünden verilen kabul kararında bir isabet bulunmamaktadır. Nişanın davacı tarafın kusuru sonucu bozulduğunun anlaşılması karşısında, sadece davetiye giderlerinin tahsiline karar verilmesi gerekirken, yanlış değerlendirme sonucu davalı lehine 2.000 TL maddi tazminata karar verilmesi doğru görülmemiş, bozmayı gerektirmiştir.” Y. 3. HD, T. 26.5.2015, E. 2014/16315, K. 2015/9516 (<https://www.kazanci.com.tr>) (E.T: 20.03.2019).

²⁰⁸ TMK m. 2: Herkes, haklarını kullanırken ve borçlarını yerine getirirken dürüstlük kurallarına uymak zorundadır. Bir hakkın açıkça kötüye kullanılmasını hukuk düzeni korumaz.

²⁰⁹ Bu konuda öğretilde sayılan ölçütler: Mahalli âdetler, aile gelenekleri, tarafların sosyal seviyeleri, tarafların yaşı, öğrenim durumları, ekonomik statüleri vs. Bkz. Gençcan, **Aile Hukuku**, s. 231; Oğuzman ve Dural, **Aile Hukuku**, s. 45; Velidedeoğlu, **Aile Hukuku**, s. 35.

katlanılan maddi fedakârlıkların ancak dürüstlük kuralına uygun olarak yapılmış olması hâlinde tazmininin istenebileceğini hüküm altına almıştır.²¹⁰

Tarafların ekonomik imkan ve güçlerini aşmış olsa dahi iki tarafın rızasıyla yapılmış olan masraf için artık bu ölçütü uygulamak gerekmeyecektir.²¹¹ Zira masraf yapılırken rıza gösterip sonra ekonomik imkan ve güçlerinin üzerinde olduğu iddiası hakkın kötüye kullanılması sayılabilecektir.

Nişanlılardan biri, diğerinin nişanı bozması hâlinde ağır bir tazminat yükümlülüğü altında kalması ve bu sebeple nişanı bozmaktan kaçınmasını sağlamak için aşırı masraf yapmışsa tazminat istemi dürüstlük kuralına aykırı düştüğü ölçüde reddedilmelidir.²¹²

2.2.1.3.4. Nişanın Haklı Sebep Bozulması ya da Diğer Tarafça Haklı Sebep Olmaksızın Bozulması

Sebebin haklılığı ve kusur, tazminat davaları için aranan ortak şartlardandır. Nişanın sona ermesinin hüküm ve sonuçlarından biri olan hediyelerin iadesinde, haklı sebebin olup olmaması veya kusur önem arz etmeyecektir.²¹³ Haklı sebep kavramına başlamadan önce, nişanlanmayla birlikte taraflar için doğan yükümlülüklerden bahsetmek gerekebilir. Zira bu yükümlülüklerin ihlali diğer taraf için nişanı sona

²¹⁰ Schwarz (çeviri), **Aile Hukuku**, s. 48; Adliye Vekaleti, **Kanunu Medeni Şerhi**, s. 156; Oğuzoğlu, **Medeni Hukuk**, s. 25; Gönensay, **Medeni Hukuk**, s. 12; Egger (çeviri), **Aile Hukuku**, s. 42; Arsebük, **Aile Hukuku**, s. 535; Tekinay, **Türk Aile Hukuku**, s. 45; Feyzioğlu, **Aile Hukuku**, s. 69; Gençcan, **Aile Hukuku**, s. 231; Oğuzman ve Dural, **Aile Hukuku**, s. 45; Velidedeoğlu, **Aile Hukuku**, s. 35.

²¹¹ Gençcan, **Aile Hukuku**, s. 231; Oğuzman ve Dural, **Aile Hukuku**, s. 45; Egger (çeviri), **Aile Hukuku**, s. 42; Velidedeoğlu, **Aile Hukuku**, s. 35; Abik, **Nişanlanma ve Nişanlılık**, s. 132; Ergüne, **Nişan**, s. 767; Dural, Ögüz ve Gümüş, **Aile Hukuku**, s. 36; Öztan, **Aile Hukuku**, s. 105; Akıntürk ve Ateş, **Aile Hukuku**, s. 53.

²¹² Koç, **Nişanlanma Sözleşmesi**, s. 101-102; Abik, **Nişanlanma ve Nişanlılık**, s. 132; Mortaş, **Nişanlılık**, s. 14; Öztan, **Aile Hukuku**, s. 105.

²¹³ Gençcan, **Aile Hukuku**, s. 242; Hatemi ve Serozan, **Aile Hukuku**, s. 66; Tekinay, **Türk Aile Hukuku**, s. 26; Arsebük, **Aile Hukuku**, s. 542; Gürsel, **Nişan**, s. 25; Velidedeoğlu, **Aile Hukuku**, s. 41; Gönensay, **Medeni Hukuk**, s. 15; Berki, **Medeni Hukuk**, s. 117; Göktürk, **Aile Hukuku**, s. 282; Arık, **Türk Hukuk Sistemi**, s. 106; Oğuzoğlu, **Medeni Hukuk**, s. 29.

erdirmekte haklı sebep oluşturabilecektir.²¹⁴ Nişanlanmadan doğan yükümlülükler: Evlenme, sadakat, yardımlaşma ve dayanışma yükümlülüğüdür.²¹⁵

- ❖ Nişandan doğan ilk yükümlülük *evlenme yükümlülüğüdür*. Tarafların birbirlerine evlenmeyi vaat etmesi üzerine bu yükümlüğün doğması doğaldır. Ancak kanunumuz, tarafların birbirine evlenmeyi taahhüt etmiş olmalarına rağmen nişanlılığın evlenmeye zorlamak için dava hakkı vermeyeceğini düzenlemiştir (TMK m. 119/1). Hükmün temelinde yatan amaç, evliliklerin; kişilerin serbest, özgür ve şahsi iradeleriyle gerçekleşmesi isteğidir.²¹⁶ Kısaca, kişiler evliliğin gerçekleşeceğini birbirlerine taahhüt etseler dahi bu beyan onların evlenmelerini zorunlu kılmayacaktır.²¹⁷
- ❖ Nişanlanmadan doğan bir diğer yükümlülük olan *sadakat yükümlülüğü* TMK’da açıkça düzenlenmemiştir.²¹⁸ Bu yükümlülük, birbirlerine evlenmeyi teklif eden tarafların, bu teklifle bağdaşmayacak davranışlarda bulunmalarını engellemek için getirilmiştir.²¹⁹ Örneğin,

²¹⁴ Oğuzman ve Dural, **Aile Hukuku**, s. 35; Abik, **Nişanlanma ve Nişanlılık**, s. 95; Koç, **Nişanlanma Sözleşmesi**, s. 65; Öztan, **Aile Hukuku**, s. 76 vd.

²¹⁵ İslam hukukunda da nişanlılar için benzer yükümlülüklerin öngörüldüğüne dair bkz. Nuri Kahveci, **İslam Hukuku Açısından Nişanlılık**, Rağbet Yayınları, İstanbul 2007, s. 240 vd.

²¹⁶ TMK m. 119/2 hükmü gereği, evlenmeden kaçınma halinde öngörülen cayma tazminatı veya ceza şartı dava edilemeyecektir. Ancak ödeme yapılmışsa bu ödemeler de geri istenemeyecektir. Ayrıca bkz. Oğuzman ve Dural, **Aile Hukuku**, s. 34; Tekinay, **Türk Aile Hukuku**, s. 22; Göktürk, **Aile Hukuku**, s. 277; Hatemi ve Serozan, **Aile Hukuku**, s. 46; Oğuzoğlu, **Medeni Hukuk**, s. 20; Gönensay, **Medeni Hukuk**, s. 9; Arık, **Türk Hukuk Sistemi**, s. 103; Birsan, **Medeni Hukuk**, s. 244; Gürsel, **Nişan**, s. 19; Arsebük, **Aile Hukuku**, s. 527-528; Feyzioğlu, **Aile Hukuku**, s. 41-42; Gençcan, **Aile Hukuku**, s. 209; Schwarz (çeviri), **Aile Hukuku**, s. 45-46; Schwarz (çeviri), **Aile Hukuku**, s. 46; Egger (çeviri), **Aile Hukuku**, s. 39; Abik, **Nişanlanma ve Nişanlılık**, s. 92-93; Öztan, **Aile Hukuku**, s. 64 vd.

²¹⁷ Oğuzman ve Dural, **Aile Hukuku**, s. 33; Köprülü ve Kaneti, **Aile Hukuku**, s. 54; Velidedeoğlu, **Aile Hukuku**, s. 28; Tekinay, **Türk Aile Hukuku**, s. 21; Göktürk, **Aile Hukuku**, s. 277; Hatemi ve Serozan, **Aile Hukuku**, s. 45-56; Oğuzoğlu, **Medeni Hukuk**, s. 19; Gücün, **Hukuk Davaları**, s. 148; Gönensay, **Medeni Hukuk**, s. 9; Arık, **Türk Hukuk Sistemi**, s. 103; Birsan, **Medeni Hukuk**, s. 244; Gürsel, **Nişan**, s. 19; Arsebük, **Aile Hukuku**, s. 527; Feyzioğlu, **Aile Hukuku**, s. 41; Egger (çeviri), **Aile Hukuku**, s. 38; Saymen ve Elbir, **Aile Hukuku**, s. 52-53; Özmen, **Nişanın Bozulması**, s. 527; Abik, **Nişanlanma ve Nişanlılık**, s. 91; Öztan, **Aile Hukuku**, s. 63-64; Akıntürk ve Ateş, **Aile Hukuku**, s. 40. Osmanlı’da da nişanın evlenmeye zorlama hakkı vermediği hakkında bkz. Tülay Ercoşkun, “Osmanlı İmparatorluğu’nda 19. Yüzyılda Evlilik ve Nikâha Dair Düzenlemeler”, “Yayınlanmamış Doktora Tezi”, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara 2010, s. 30.

²¹⁸ Koç, **Nişanlanma Sözleşmesi**, s. 64; Akıntürk ve Ateş, **Aile Hukuku**, s. 41; Öztan, **Aile Hukuku**, s. 67.

²¹⁹ Feyzioğlu, **Aile Hukuku**, s. 43; Velidedeoğlu, **Aile Hukuku**, s. 28; Oğuzman ve Dural, **Aile Hukuku**, s. 35; Birsan, **Medeni Hukuk**, s. 243; Arık, **Türk Hukuk Sistemi**, s. 101; Gençcan, **Aile Hukuku**, s. 210; Egger (çeviri), **Aile Hukuku**, s. 37; Saymen ve Elbir, **Aile Hukuku**, s. 52; Abik,

birbirine evlenme teklif eden kimseler bir başkasıyla cinsel birlikteliğe girmemeleri gerektiği gibi benzer davranış ve yakınlaşmalardan dahi uzak durmalıdırlar. Zira bunlar, tarafların evlilik vaatleriyle bağdaşmayacak davranışlardır. Sır saklama yükümlülüğü de sadakat yükümlülüğü kapsamında değerlendirilmektedir.²²⁰

- ❖ Nişanlanmadan doğan son yükümlülük olan *yardımlaşma ve dayanışma* yükümlülüğü de TMK'da açıkça düzenlenen bir yükümlülük değildir.²²¹ Bu yükümlülük, sadakat yükümlülüğünde olduğu gibi tarafların birbirlerine evlenmeyi vaat etmesine bağlı olarak yapılması gereken şeylerin yapılmasını yine bu vaadi gerçekleştirmek için yapılmaması gereken şeylerden kaçınılmasını gerektirir.²²² Örneğin, taraflar girişilen evlilik hazırlıklarında birbirlerine yardımcı olmak zorundadır.

Sadakat yükümlülüğü ile yardım ve dayanışma yükümlülüğünü ihlal eden ve etmeyen davranışları sınırlı sayıda yazmak mümkün değildir. Çünkü bu yükümlülükler, tarafların kişisel özellikleriyle, sosyal ve ekonomik durumlarıyla yaşadıkları çevrede hâkim örf ve âdetle birlikte düşünülerek hâkimin takdir edeceği yükümlülüklerdir.²²³

Nişanlanmadan doğan yükümlülüklerle aykırı davranılması hâlinde bu durum diğer taraf için nişanı sona erdirmede haklı sebep sayılabilecektir.²²⁴ Buna göre, nişanlılardan birinin sebepsiz yere evlenmekten kaçınması, sadakat yükümlülüğüne gereği gibi uygun davranmaması veya yardımlaşma ve dayanışma yükümlülüğüne aykırı davranması hâlinde diğer taraf, nişanı haklı sebeple bozabilecektir.²²⁵

Nişanlanma ve Nişanlılık, s. 94; Köprülü ve Kaneti, **Aile Hukuku**, s. 54-55; Öztan, **Aile Hukuku**, s. 67-68; Akıntürk ve Ateş, **Aile Hukuku**, s. 41.

²²⁰ Koç, **Nişanlanma Sözleşmesi**, s. 64.

²²¹ Gençcan, **Aile Hukuku**, s. 212. Abik, **Nişanlanma ve Nişanlılık**, s. 95;

²²² Velidedeoğlu, **Aile Hukuku**, s. 28; Feyzioğlu, **Aile Hukuku**, s. 43; Gençcan, **Aile Hukuku**, s. 212; Abik, **Nişanlanma ve Nişanlılık**, s. 95; Öztan, **Aile Hukuku**, s. 68.

²²³ Yükümlülüğün kapsamının belirlenmesinde dürüstlük kuralının nazara alınacağı hakkında bkz. Koç, **Nişanlanma Sözleşmesi**, s. 65; Abik, **Nişanlanma ve Nişanlılık**, s. 95.

²²⁴ Oğuzman ve Dural, **Aile Hukuku**, s. 35; Abik, **Nişanlanma ve Nişanlılık**, s. 95; Koç, **Nişanlanma Sözleşmesi**, s. 65.

²²⁵ Abik, **Nişanlanma ve Nişanlılık**, s. 101; Egger (çeviri), **Aile Hukuku**, s. 45; Erdem, **Aile Hukuku**, s. 35.

Haklı sebepler bir liste olarak sayılamaz, evvelden tam olarak kestirilemez ve sınırlı sayıda ifade edilemez.²²⁶ Sebebin haklılığı, taraflardan birinin nişanı devam ettirmesinin ondan artık beklenemeyecek olmasıdır.²²⁷ Bu durum diğer tarafın kusuruyla ortaya çıkabileceği gibi tarafların hiçbir kusuru olmaksızın da ortaya çıkabilecektir.²²⁸ Kısaca, haklı sebebin olması için karşı tarafın kusurunun bulunması şart değildir.²²⁹ Örneğin, nişan sürerken nişanlılardan birinin bulaşıcı bir hastalığa yakalanmış olması hâlinde; hastalığa yakalanan nişanlının kusurunun olmamasına rağmen, diğer nişanlının, nişanı haklı sebeple sona erdirebilmesi mümkündür.

²²⁶ Arsebük, **Aile Hukuku**, s. 530; Oğuzman ve Dural, **Aile Hukuku**, s. 40; Koç, **Nişanlanma Sözleşmesi**, s. 84; Abik, **Nişanlanma ve Nişanlılık**, s. 125. Öğreti de bazı hâller haklı sebebe örnek olarak sayılmaktadır: Karşı cinsten biriyle cinsel birliktelik, işlerini idare etmemek neticesinde yoksulluğa düşmek, harekette hafiflikler, diğer tarafa hürmet ve muhabbet göstermemek gibi örnekler için bkz. Adliye Vekaleti, **Kanunu Medeni Şerhi**, s. 156. Nişanlının haysiyetsiz hayat sürmesi ve diğer nişanlının nişan sırasında bu durumdan haberdar olmaması, doğacak çocuklarına verilecek dini terbiyede uzlaşmazlık, bir tarafın esaslı hataya düşmüş olması, nişanlıların sosyal durumları ve maddi imkânları konusunda yanlış beyanda bulunmaları gibi örnekler için bkz. Feyzioğlu, **Aile Hukuku**, s. 62. Taraflardan birinin ekonomik durumunun iyice sarsılması, şiddetli hayat felsefesi veya dini inanç ayrılığı, münasip bir süre içerisinde geçerli bir sebep olmaksızın diğer nişanlının evlenmeye yanaşmaması gibi örnekler için bkz. Oğuzman ve Dural, **Aile Hukuku**, s. 40. Tekinay, nişanlılardan birinin evlendikten sonra ailesiyle birlikte oturma kararında direnmesinin diğer taraf için haklı sebep olacağını savunur. Ayrıca yazar, nişanlıların sosyal sınıflarına göre uygun olacak ortak inanç ve düşünce tarzlarının esas tutulması gerektiğini savunmaktadır. Bkz. Tekinay, **Türk Aile Hukuku**, s. 38-39. Egger, nişanlılık ilişkisinin devamı ve evliliğin taraflardan makul surette beklenemeyecek duruma gelmesinin haklı sebep oluşturacağını savunmaktadır. Bkz. Egger (çeviri), **Aile Hukuku**, s. 40. Gençcan, aşırı borçlanmak, haciz gelmesine sebebiyet vermek, kumar oynamak, borçlarını ödememek, aşırı dercede şans oyunu oynamak, çalışmamak gibi örnekleri vermiştir. Bkz. Gençcan, **Aile Hukuku**, s. 230. Koç, haklı sebebe dayanıp dayanmadığının belirlenmesinde taraflar arası ilişkinin sürdürülüş biçiminin göz önünde tutulması gerektiğini ileri sürmektedir. Detaylı bilgi ve örnekler için bkz. Koç, **Nişanlanma Sözleşmesi**, s. 84 vd. Benzer şekilde, taraflar arası ilişkinin sürdürülüş biçiminin dikkate alınması gerektiğine dair bkz. Abik, **Nişanlanma ve Nişanlılık**, s. 125; Ateş, **Nişanlanma**, s. 51. Örnekler için ayrıca bkz. Ergün, **Boşanma Davaları**, s. 4. “Mahkemece, yapılan tahkikata göre nişanın bozulmasına yol açan olay ve davranışlar davalının düğün pastasını kendisinin kesmesi gerektiğinde ısrar etmesi, düğünden evvel kına gecesi yapmak isteyen davacının bu istemini olumlu karşılamaması ve eve serilen halının davalı tarafından beğenilmemesi gibi olay ve davranışların yarattığı gerilimdir. Bu olaylar normal nişanlı ilişkilerinde her zaman karşılaşılabilen ve *nişanın bozulmasına yol açabilecek nitelikte olup olmadıkları tarafların meşrebine bağlı olmakla* beraber bunların fahiş bir surette zarar tevhit etmiş oldukları ileri sürülemez.” Y. 3. HD, E. 1989/435 K. 1989/4362 T. 2.5.1989 (<https://www.kazanci.com.tr>) (E.T: 20.06.2018).

²²⁷ Oğuzman ve Dural, **Aile Hukuku**, s. 40; Birsen, **Medeni Hukuk** s. 245; Feyzioğlu, **Aile Hukuku**, s. 62; Gönensay, **Medeni Hukuk**, s. 10; Egger (çeviri), **Aile Hukuku**, s. 40.

²²⁸ Arsebük, **Aile Hukuku**, s. 531; Feyzioğlu, **Aile Hukuku**, s. 63; Oğuzman ve Dural, **Aile Hukuku**, s. 43; Tekinay, **Türk Aile Hukuku**, s. 39; Velidedeoğlu, **Aile Hukuku**, s. 33; Egger (çeviri), **Aile Hukuku**, s. 41; Birsen, **Medeni hukuk**, s. 245; Gürsel, **Nişan**, s. 21; Schwarz (çeviri), **Aile Hukuku**, s. 47; Gençcan, **Aile Hukuku**, s. 224.

²²⁹ Arsebük, **Aile Hukuku**, s. 531; Feyzioğlu, **Aile Hukuku**, s. 63; Tekinay, **Türk Aile Hukuku**, s. 39; Egger (çeviri), **Aile Hukuku**, s. 41. Oğuzman ve Dural, **Aile Hukuku**, s. 40; Abik, **Nişanlanma ve Nişanlılık**, s. 100; Mortaş, **Nişanlılık**, s. 9; Öztan, **Aile Hukuku**, s. 77.

Diğer nişanlıya yönelik tahminlerde yanlış olmak nişanı sona erdirmek için haklı sebep teşkil etmeyecektir.²³⁰ Eğer nişanlı sözle, davranışla yahut susarak, nişanlısının yanlış bilgi edinmesine sebep olmuşsa ya da bu yanlış bilgiyi bilerek düzeltmemişse artık yanılığın tahminden değil, aldatmadan bahsedilebilecektir. Bu durum haklı sebep oluşturacaktır.²³¹

Taraflardan birinin diğeri hakkındaki mevcut bilgileri, nişanlanma gerçekleşikten sonra nişanı bozmak için haklı sebep oluşturmayacaktır.²³²

Haklı sebebin gerçekleşmesi, yalnızca diğer nişanlının kişisel özellikleri ve davranışlarıyla sınırlı değildir. Nişanlısının ailesinin onurlu bir maziye sahip olmadığını öğrenilmesinin de haklı sebep teşkil edebileceği savunulmaktadır.²³³

Acaba aşkın, sevginin azalmasının haklı bir sebep olarak görülebilmesi konusunda hukukçular arasında görüş farklılığı vardır.²³⁴ Nişanlılık, evlenmeye zorlama hakkı vermeyecektir. Her nişanlılık evlenmeyle sonuçlanmayabilir. Ancak, nişandan dönmenin özel bir yaptırıma bağlanmamış olması, kişilere verdikleri sözden serbestçe dönebilme imkânı vermek demek değildir. Hukuk nasıl ki evlenmek zorunda

²³⁰ Arsebük, **Aile Hukuku**, s. 531. Feyzioğlu, nişanlı gerçeği bilseydi, hiç nişanlanmazdı denilebilecek kadar esaslı noktada bir yanlış olursa bunun haklı sebep olabileceğini düşünmektedir. Bkz. Feyzioğlu, **Aile Hukuku**, s. 62. Aynı doğrultuda Tekinay, **Türk Aile Hukuku**, s. 38.

²³¹ Koç, **Nişanlanma Sözleşmesi**, s. 88.

²³² Arsebük, **Aile Hukuku**, s. 532; Egger (çeviri), **Aile Hukuku**, s. 41; Feyzioğlu, **Aile Hukuku**, s. 62; Gençcan, **Aile Hukuku**, s. 224, Abik, **Nişanlanma ve Nişanlılık**, s. 101; Koç, **Nişanlanma Sözleşmesi**, s. 90; Alp Shin, **Nişan**, s. 57-58; Ateş, **Nişanlanma**, s. 52; Bilge Öztan, “Medeni Kanun’un Kabulününün 70’nci Yılında Aile Hukuku”, **AÜHFD**, C. 44, S. 1, 1995, s. 94; Öztan, **Aile Hukuku**, s. 98.

²³³ Arsebük, **Aile Hukuku**, s. 532; Feyzioğlu, **Aile Hukuku**, s. 63.

²³⁴ Haklı sebep olarak görülebileceği hakkındaki görüşler için bkz. Egger (çeviri), **Aile Hukuku**, s. 41-43; Gürsel, **Nişan**, s. 19; Oğuzoğlu, **Medeni Hukuk**, s. 21; Gençcan, **Aile Hukuku**, s. 192; Schwarz (çeviri), **Aile Hukuku**, s. 47. Haklı sebep olarak görülemeyeceği hakkında görüşler için bkz. Feyzioğlu, **Aile Hukuku**, s. 63; Tekinay, **Türk Aile Hukuku**, s. 37-38. Koç, nişanlılardan birinin diğeri sevmeme sebebine göre ayırım yapmaktadır. Şöyle ki; sevginin bitme sebebi dünya görüşü, anlayış farklılıkları gibi sebeplerden ileri geliyorsa haklı sebep sayılabilmelidir. Diğer tarafın uygun olmayan davranışları sebebiyle sevgide olumsuz değişiklik meydana gelmesi de haklı sebep sayılabilmelidir. Detay için bkz. Koç, **Nişanlanma Sözleşmesi**, s. 90. Bizce, diğer nişanlının uygun olmayan davranışı nişanlısına karşıysa zaten nişanı sona erdirmek için haklı sebep oluşturacaktır. Uygun olmayan davranış; nişanla ilgisi olmayan birine karşıysa ve bu sebeple dünya görüşü ve temel görülen ilkelerde farklılık ortaya çıkmışsa bu durum, Koç’un ileri sürdüğü fikre göre ilk kısımda değerlendirilecektir. Dolayısıyla nişanlının uygun olmayan davranışı diye ayrıca bir ihtimali değerlendirmeye gerek kalmayacaktır. Dünya görüşüne dayalı ilkelerde farklılık ortaya çıkması hâlinde, bu durumun haklı sebep oluşturup oluşturmayacağı somut olaya göre belirlenmelidir. Sırf bu sebep ileri sürülüyor ve haklı sebep sayılıyorsa da diğer tarafın kusurundan bahsetmek pek mümkün olmayacaktır. Aksi hâlde sevgi eksikliği sebebini ileri sürmeye gerek kalmayacak, doğrudan haklı sebeple bozma imkânından bahsetmek gerekecektir.

bırakmıyorsa kimseye evlenme teklifinde bulunmak gibi bir yükümlülük de getirmemektedir. Kişiler bu denli kıymetli sözleri verirken dürüstçe davranması gerekir. Karşılıklı evlenme vaadiyle oluşan bu ilişki hiç kimsenin arzu ve hevesini tatmin etme kaygısıyla düzenlenmemiştir. İki tarafın da birbirlerini muhatap kılacak hak ve yükümlülüklerinin olduğu bu ilişkide, hukukumuz aşkın, sevginin eksildiği iddiasını haklı sebep saymayacaktır. Dolayısıyla kanaatimizce, sevgi duygusunun azalması nişanı sona erdirmek için haklı bir sebep olarak görülemez. Burada şöyle bir soru karşımıza çıkabilecektir: Nişanlısına karşı sevgi duymayan bir kişinin nişanı sona erdirmesi haklı sebep olmayacaksa onu evliliğe zorlamak ne kadar doğru olacaktır? Nişanı haklı olmayan bir sebeple sona erdirmesi hâlinde ödemesi gereken tazminatlardan korkup nişanı devam ettiren birinin evlilik sürecinde eşiyle mutlu yaşaması ne kadar olasıdır? Bu durum aslında gönül ilişkilerinin ortak ve içinden çıkılmaz meselesidir. Zira nişanlısına karşı artık sevgi beslemeyen birinin yapması gereken şey artık nişanlılığı devam ettirmemektir.²³⁵ Fakat taraflara bu imkânı haklı sebep olarak sunmak da yukarıda açıklamaya çalıştığımız sebeplerle doğru olmayacaktır. O hâlde tek çıkar yol, haklı sebep saymamak ve bu durumu - hükmedilecekse- tazminatın takdirinde dikkate almak gibi gözükmektedir.

Nişanlıların etki alanı dışında gerçekleşen durumlar, haklı sebep oluşturacak mıdır? Bu soruya mutlak geçerli bir cevap vermek mümkün değildir. Nişanlılardan birinin sınavı geçememesi, beklenen bir işe atanamaması haklı sebep olarak görülemeyebilecektir.²³⁶ Fakat diğer nişanlı için çekilmez hâle gelecek bir durum ortaya çıkarsa haklı sebep sayılabilecektir. Örneğin, bir kaza sonucu nişanlılardan birinin hayatını kendi başına sürdüremeyecek vaziyete gelmesi, diğer nişanlı için haklı sebep oluşturabilecektir.²³⁷

---

²³⁵ Bu hâlde durumu nişanlısına gecikmeksizin bildirmekle yükümlü olacağı da savunulmaktadır. Bkz. Koç, **Nişanlanma Sözleşmesi**, s. 91; Abik, **Nişanlanma ve Nişanlılık**, s. 126; Ateş, **Nişanlanma**, s. 54-55.

²³⁶ Feyzioğlu, **Aile Hukuku**, s. 63.

²³⁷ Feyzioğlu, ayrıca zor duruma düşen nişanlının da hem diğer tarafı müşkül duruma düşürmemek hem de kendisine vefa sebebiyle katlanıldığı hissinden kurtulabilmek için nişanı haklı olarak sona erdirebileceğini savunmaktadır. Bkz. Feyzioğlu, **Aile Hukuku**, s. 63.

Taraflardan birinin ana ve babasının, nişan ilişkisini uygun bulmaması, nişanı sona erdirmek için haklı sebep teşkil etmeyeceği ileri sürülmektedir.²³⁸

Sebebin haklı olup olmadığı, her somut olayın özelliği dikkate alınarak hâkim tarafından takdir edilecektir.²³⁹

2.2.1.3.5. Tazminat Talep Edenin Kusursuz Yahut Daha Az Kusurlu Olması

Kanunumuz, kusurlu olan tarafın diğerine tazminat ödemesi gerektiğini düzenlemektedir (TMK m. 120). Diğerinden maksat, kusurlu olmayan taraf veya diğerine göre kusuru daha az olan taraftır. Nişanın sona ermesinde hiç kusuru olmayan tarafın, kusurlu taraftan tazminat talep edebileceği hakkında herhangi bir tereddüt bulunmamaktadır. Taraflardan ikisinin de kusurlu olduğu fakat birinin kusurunun diğerine nazaran daha ağır olduğu hâllerde ise daha az kusurlu taraf, diğer taraftan tazminat talep edebilecektir.²⁴⁰

2.2.1.3.6. Kendisinden Tazminat Talep Edilen Nişanlının Kusurlu Olması

Sorumluluk hukukunda temel kural, kusur sorumluluğudur.²⁴¹ Kusursuz sorumluluk ancak kanunda öngörülen hâllerde mümkün olabilecektir. Bu hâller kanunlarımızda tahdidi olarak sayılmıştır. Nişan sebebiyle talep edilebilecek tazminat, kusursuz sorumluluk esasına dayanmayıp kusur sorumluluğuna dayanmaktadır.²⁴² Kanunumuzun açık ifadesi gereği maddi tazminat ancak kusurlu olan nişanlıdan talep

²³⁸ Feyzioğlu, **Aile Hukuku**, s. 63; Tekinay, **Türk Aile Hukuku**, s. 40.

²³⁹ Oğuzman ve Dural, **Aile Hukuku**, s. 41; Köprülü ve Kaneti, **Aile Hukuku**, s. 58; Tekinay, **Türk Aile Hukuku**, s. 37-38; Velidedeoğlu, **Aile Hukuku**, s. 32; Gönensay, **Medeni Hukuk**, s. 11; Schwarz (çeviri), **Aile Hukuku**, s. 47; Feyzioğlu, **Aile Hukuku**, s. 61; Gönensay, **Medeni Hukuk**, s. 11; Gençan, **Aile Hukuku**, s. 224; Saymen ve Elbir, **Aile Hukuku**, s. 58; Koç, **Nişanlanma Sözleşmesi**, s. 84; Mortaş, **Nişanlılık**, s. 42; Abik, **Nişanlanma ve Nişanlılık**, s. 124; Ateş, **Nişanlanma**, s. 51; Akıntürk ve Ateş, **Aile Hukuku**, s. 51.

²⁴⁰ Birsen, **Medeni Hukuk**, s. 246; Egger (çeviri), **Aile Hukuku**, s. 41; Alp Shin, **Nişan**, s. 58-59. Maddi tazminat talep edecek kişinin kusursuz olması gerektiği hakkında bkz. Akıntürk ve Ateş, **Aile Hukuku**, s. 52.

²⁴¹ Kılıçoğlu, **Borçlar Hukuku**, s. 421; Oğuzman ve Öz, **Genel Hükümler**, s. 139.

²⁴² Koç, **Nişanlanma Sözleşmesi**, s. 85-86; Mortaş, **Nişanlılık**, s. 15; Kılıçoğlu, **Aile Hukuku**, s. 23.

edilebilir (TMK m.121).²⁴³ Kusurun varlığı yeterli olup ayrıca ağır kusurlu olma şartı aranmamıştır.²⁴⁴

Kusurdan bahsedebilmek için her şeyden önce nişandan doğan yükümlülükler aykırı bir davranış olması gerekir. Bu davranıştan dolayı nişanlı kınanabilirse kusurunun olduğunu söyleyebiliriz.²⁴⁵ Örneğin, nişanlısını aramayı ihmal etmek, nişandan doğan yükümlülükler aykırılık teşkil edecektir. Fakat bu durum kişinin unutkanlık hastalığı sebebiyle ortaya çıkıyorsa bu hâlde ona kusur izafe edilemeyecektir. Bu hâlde diğer nişanlı, nişanı haklı sebeple bozabilecek fakat kusur olmaması sebebiyle maddi ve manevi tazminat talep edemeyecektir.

Nişanın bozulmasında sebebin haklı olup olmamasıyla kusur her zaman paralel olmayabilir. Nişanı bir taraf haklı sebeple bozmuşsa diğer taraf için mutlaka kusurludur denilemez.²⁴⁶ Örneğin nişanlılardan biri trafik kazası geçirmiştir ve artık hayatını kendi başına sürdüremeyecek duruma gelmiştir. Bu durumda, artık nişandan doğan yükümlülüklerini yerine getiremeyecek hatta ilerisi için baktığımızda evlilikten doğan yükümlülüklerini de yerine getiremeyecektir. Bu durumda yükümlülüklerin yerine getirilemeyecek olması objektif olarak değerlendirilir. Nişanlının kusurlu olup olmamasına bakılmaksızın, nişan haklı sebeple sona erdirilebilir. Fakat tazminat yükümlülüğünün doğabilmesi için nişanın sadece haklı sebeple sona erdirilmesi yetmeyecek, bununla birlikte diğer tarafın kusurlu olması da gerekecektir.²⁴⁷

Kusur değerlendirmesi yapılacak davranış, nişanın sona ermesine sebep olan davranıştır. Örnekle açıklamak gerekirse: Birbirlerine evlenme vaadinde bulunan taraflardan biri, diğerine zaten evleneceklerinden bahisle cinsel ilişki teklif etmiştir. Israrlı talebi sonrasında diğeri buna razı olmuş ve cinsel ilişki gerçekleşmiştir. Daha

---

²⁴³ Oğuzman ve Dural, **Aile Hukuku**, s. 43; Abik, **Nişanlanma ve Nişanlılık**, s. 123; Erdem, **Aile Hukuku**, s. 34; Kılıçoğlu, **Aile Hukuku**, s. 23.

²⁴⁴ Egger (çeviri), **Aile Hukuku**, s. 46; Abik, **Nişanlanma ve Nişanlılık**, s. 139; Mortaş, **Nişanlılık**, s. 26; Alp Shin, **Nişan**, s. 65-66; Ateş, **Nişanlanma**, s. 60-61.

²⁴⁵ Feyzioğlu, **Aile Hukuku**, s. 64;

²⁴⁶ Arsebük, **Aile Hukuku**, s. 531; Feyzioğlu, **Aile Hukuku**, s. 63; Oğuzman ve Dural, s. 43; Tekinay, **Türk Aile Hukuku**, s. 39; Velidedeoğlu, **Aile Hukuku**, s. 33; Egger (çeviri), **Aile Hukuku**, s. 41; Birsen, **Medeni hukuk**, s. 245; Gürsel, **Nişan**, s. 21; Schwarz (çeviri), **Aile Hukuku**, s. 47; Gençcan, **Aile Hukuku**, s. 224.

²⁴⁷ Velidedeoğlu, **Aile Hukuku**, s. 33. Feyzioğlu, diğer tarafın kusurlu olmaması hâlinde, bu duruma düşmesinde ayrıca kusuru varsa yine kusur şartının gerçekleşeceğini savunmaktadır. Bkz. Feyzioğlu, **Aile Hukuku**, s. 64. Aynı doğrultuda Tekinay, **Türk Aile Hukuku**, s. 37-38.

sonra cinsel ilişki için ısrar eden taraf değil de, diğer taraf haklı bir sebep olmaksızın nişanı bozmuştur. Bu örnekte, cinsel ilişkiye girmek için ısrar eden tarafın belki davranışı kusurludur.²⁴⁸ Fakat nişan bu sebebe dayanarak bozulmamış hatta ilişki gerçekleşmiş sonra nişan başka bir sebeple bozulmuştur. İşte bu hâlde nişanın bozulmasına sebep olan davranış özelinde, sebebin haklılığı ve kusur incelenmelidir.²⁴⁹ Son olarak söylemek gerekir ki kusurun ağırlığı tazminatın takdirinde rol oynayacaktır.²⁵⁰

2.2.1.3.7. Nişanın Bozulmuş Olması

Nişanın sona ermesinin arzulanan yolu evliliğdir. Evlilikle sona eren nişan amacın yerine gelmesine dayanarak mutlulukla sona ermiştir. Üzerinde durulması gereken asıl nokta ise nişanın evlilik dışında sona ermesidir. Zira TMK'nın maddi tazminatı düzenleyen 120. maddesi tazminat için nişanın bozulmasından bahsetmektedir. Dolayısıyla nişanın sona ermesine dayalı olarak tazminat talep edebilmek için, nişanın evlilik dışında bir nedenle sona ermesi gerekmektedir.

Nişanın sona ermesi, ilk bölümde²⁵¹ incelediğimiz üzere çeşitli şekillerde olabilir. Örneğin, taraflardan birinin tek taraflı iradesiyle (bozma) nişan sona erebileceği gibi iki tarafın anlaşması suretiyle de (ikale) nişan sona erebilecektir.

Nişanı sona erdiren ve özellik arz eden hâllere burada değinmek gerekecektir. Bu hâller, ölüm ve gaipliktir. Bu iki hâlde de nişan sona erecektir. Buna şüphe yoktur.²⁵² Ancak kanunun lafzı itibariyle tazminat, kusurlu nişanlıdan talep edilebileceği için nişanın ölüm ve gaiplikle sona ermesinde herhangi bir kusurdan bahsetmek mümkün olmayacağından bu iki hâlde nişan sona ermesine rağmen

²⁴⁸ Lâle Sirmen, "Nişanın Bozulmasında Manevi Tazminat" Ankara Hukuk Fakültesi 50. Yıl Armağanı (1925-1975), Cilt 1, AÜHF Yayını, Ankara 1977, s. 369.

²⁴⁹ Feyzioğlu, **Aile Hukuku**, s. 75; Arık, **Türk Hukuk Sistemi**, s. 106. Cinsel ilişkiye girip bekaretini kaybeden kız, sonra nişanlısına sadakatsiz davranışlarda bulunur ve nişanlısı bu sebeple nişanı haklı olarak sona erdirirse artık bekaretini kaybettiğini ileri sürerek ondan tazminat talep edemez. Bkz. Velidedeoğlu, **Aile Hukuku**, s. 33; Koç, **Nişanlanma Sözleşmesi**, s. 115 vd. Nişanlı kadın, nişanlı olan erkekle cinsel ilişkiye girmeye rıza göstermiş ve sonra nişanlı erkek haklı bir sebep olmaksızın, kusuruyla, nişanı bozmuşsa, nişanlı kadının cinsel ilişkiye rıza göstermesi davranışına kusur atfetmemek gerekir. Zira nişanın bozulmasına neden olan davranışla arasında bir nedensellik bağı yoktur. Bkz. Koç, **Nişanlanma Sözleşmesi**, s. 115-116.

²⁵⁰ Abik, **Nişanlanma ve Nişanlılık**, s. 139; Ergüne, **Nişan**, s. 770; Öztan, **Aile Hukuku**, s. 113.

²⁵¹ Bkz. 1.3.2. başlık.

²⁵² Bkz. 1.3.2.2. başlık.

herhangi bir tazminat talep hakkının doğması mümkün olmayacaktır.²⁵³ Ayrıca tarafların nişanı anlaşarak sona erdirmeleri hâlinde de tazminat yükümlülüğü doğmayacaktır.²⁵⁴

2.2.1.3.8. Maddi Tazminatın Talep Edilmiş Olması

Tasarruf ilkesi, hukuk yargılamasına hâkim olan ilkelere dendir.²⁵⁵ Buna göre, taraflardan birinin talebi olmaksızın tazminata konu uyuşmazlık mahkemece görülemeyecektir.²⁵⁶ Nişanın sona ermesine dayalı olarak da uğranılan zararın tazmini talep olunmamışsa tazminat yükümlülüğünden bahsetmek mümkün olmayacaktır. İlgili masrafı kim yapmışsa ancak o tazminat isteyebilecektir.²⁵⁷

2.2.1.4. Maddi Tazminat Miktarının Tayini

Türk Medeni Kanunu'nun 120. maddesi, uygun bir tazminata hükmedilmesini gerektiğini düzenler. Tazminatın uygun olmasında dair açıklamalarımızda değinmek istediğimiz ilk husus, zarar çeşitleri için müspet ve menfi zarar şeklinde yapılan ayrıma göre sadece menfi zararın talep edilebileceğidir.²⁵⁸ Tazminat talep etmeye yetkili olan nişanlı yahut kanunda yazılı diğer kişiler, evliliğin gerçekleşeceğini düşünerek

²⁵³ Veysel Başpınar, "Türk Medeni Kanununu ile Aile Hukukunda Yapılan Değişiklikler ve Bu Konuda Bazı Önerilerimiz", **AÜHF**, C. 53, S. 2, 2003, s. 81-82 (Önerilerimiz); Koç, **Nişanlanma Sözleşmesi**, s. 89.

²⁵⁴ Tekinay, **Türk Aile Hukuku**, s. 37; Oğuzman ve Dural, **Aile Hukuku**, s. 43; Ergün, **Boşanma Davaları**, s. 3; Koç, **Nişanlanma Sözleşmesi**, s. 89; Abik, **Nişanlanma ve Nişanlılık**, s. 123; Ateş, **Nişanlanma**, s. 50. Ayrıca bkz. 1.3.2.7. başlık.

²⁵⁵ Hukuk Muhakemeleri Kanunu (HMK) m. 24. RG: T. 4/2/2011, S. 27836.

²⁵⁶ Süha Tanrıver, **Medeni Usul Hukuku**, C. 1, Yetkin Yayınları, Ankara 2016, s. 350-351; Ejder Yılmaz, **Hukuk Muhakemeleri Kanun Şerhi**, C. 1, Yetkin Yayınları, Ankara 2017, s. 619 vd.; Saim Üstündağ, **Medeni Yargılama Hukuku**, 7. Bası, İstanbul 2000, s. 239 vd.; İlhan E. Postacıoğlu ve Sümer Altay, **Medeni Usul Hukuku Dersleri**, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2015, s. 156 vd. (Medeni Usul).

²⁵⁷ Ayrıca bkz. 2.2.1.2. başlık.

²⁵⁸ Öztan, **Aile Hukuku**, s. 98; Gmür, **Nişanlılık (Çeviri)**, s. 14; Oğuzoğlu, **Medeni Hukuk**, s. 25; Göktürk, **Aile Hukuku**, s. 279; Birsan, **Medeni Hukuk**, s. 246; Gürsel, **Nişan**, s. 20; Velidedeoğlu, **Aile Hukuku**, s. 33; Gençcan, **Aile Hukuku**, s. 231; Oğuzman ve Dural, **Aile Hukuku**, s. 42; Feyzioğlu, **Aile Hukuku** s. 67; Egger (çeviri), **Aile Hukuku**, s. 42; Adliye Vekaleti, **Kanunu Medeni Şerhi**, s. 157; Tekinay, **Türk Aile Hukuku**, s. 36; Hatemi ve Serozan, **Aile Hukuku**, s. 52; Arsebük, **Aile Hukuku**, s. 534; Koç, **Nişanlanma Sözleşmesi**, s. 100; Alp Shin, **Nişan**, s. 61; Ergüne, **Nişan**, s. 763, Özese, **Nişan**, s. 10; Mustafa Kırmızı, **Yargıtay Kararları Işığında Aile Hukuku Davaları**, Bilge Yayınevi, Ankara 2016, s. 197 (Aile Hukuku); Akıntürk ve Ateş, **Aile Hukuku**, s. 52; Abik, **Nişanlanma ve Nişanlılık**, s. 128. Yargıtay kararları da benzer yöndedir: "Davacı yanın isteyeceği tazminat menfi tazminattır. Başka bir anlatımla nişanlanma olmasaydı uğranılmayacak olan parasal zarar istenebilir." Y. 3. HD, T. 17.3.2015, E. 2014/18045, K. 2015/4348 (<https://www.kazanci.com.tr>) (E.T: 20.06.2018). Aynı yönde Y. 3. HD, T. 6.10.2015, E. 2015/8007, K. 2015/15143 (<https://www.kazanci.com.tr>) (E.T: 20.06.2018).

yapmış oldukları masrafları talep edebilecektir. Bu hâlde evliliğin gerçekleşeceğine inanılarak yapılmış fakat evlilik gerçekleşmediği için boşa çıkan masraflar karşımıza çıkmaktadır. Fakat evlilik gerçekleşseydi sahip olunacağı planlanan şeylere yahut ulaşılabilecek yaşam standardına sahip olamama sebebiyle tazminat istenemez, bunların gerçekleşmemiş olması tazmini gereken bir zarar kalemi olarak görülemez.²⁵⁹

Üzerinde durmak istediğimiz diğer husus, tazminat miktarının tayininde hâkime takdir yetkisi tanınmış olmasıdır.²⁶⁰ Madde metninde tazminatın tayini için geçen ‘uygun’ ifadesinin, hâkime zımnen tanınmış bir takdir yetkisi olduğu görülmektedir.²⁶¹ Örneğin, evleneceği için mobilya alan bir nişanlı, nişanın sona ermesi üzerine mobilya için ödediği tüm parayı tazmin ettiremeyecektir. Aslında bu örnek için kanunda uygun ifadesi yazmasa dahi sonuç değişmeyecektir. Zira zarar hesabı yapılırken kişinin kazanımları zarardan düşülerek hesaplanacak, dolayısıyla mobilyanın ikinci el değeri; mobilya alınırken ödenen bedelden düşülerek bir zarar hesabı yapılacaktır.²⁶² Öğretide tazminat istemeye hakkı olan tarafın elinde kalan

²⁵⁹ Öztan, **Aile Hukuku**, s. 98; Gmür, **Nişanlılık (Çeviri)**, s. 14; Oğuzoğlu, **Medeni Hukuk**, s. 25; Göktürk, **Aile Hukuku**, s. 279; Birsen, **Medeni Hukuk**, s. 246; Gürsel, **Nişan**, s. 20; Velidedeoğlu, **Aile Hukuku**, s. 33; Gençcan, **Aile Hukuku**, s. 232; Oğuzman ve Dural, **Aile Hukuku**, s. 42; Feyzioğlu, **Aile Hukuku** s. 67; Egger (çeviri), **Aile Hukuku**, s. 42; Adliye Vekaleti, **Kanunu Medeni Şerhi**, s. 157; Tekinay, **Türk Aile Hukuku**, s. 36; Hatemi ve Serozan, **Aile Hukuku**, s. 52; Arsebük, **Aile Hukuku**, s. 534; Alp Shin, **Nişan**, s. 61; Ergüne, **Nişan**, s. 763.

²⁶⁰ Tekinay, **Türk Aile Hukuku**, s. 48; Feyzioğlu, **Aile Hukuku**, s. 70; Schwarz (çeviri), **Aile Hukuku**, s. 48; Koç, **Nişanlanma Sözleşmesi**, s. 105.

²⁶¹ Oğuzman ve Dural, **Aile Hukuku**, s. 45; Tekinay, **Türk Aile Hukuku**, s. 47-48; Velidedeoğlu, **Aile Hukuku**, s. 35; Feyzioğlu, **Aile Hukuku** s. 70; Akıntürk ve Ateş, **Aile Hukuku**, s. 52; Erdem, **Aile Hukuku**, s. 38. Yargıtay’a göre, hâkimin hükmettiği tazminatın nelere ilişkin olduğunu miktar ve tutarıyla tek tek açıklaması gerekir. “Mahkemece, bilirkişi incelemesine gerek duyulmadan dürüstlük kuralları çerçevesinde hakkaniyet gereği evlenmek amacıyla yapılan harcamalar ve katlanılan fedakarlıklar karşılığı olarak davacı-karşı davalı lehine 6.000,00 TL maddi tazminata hükmedildiği anlaşılmaktadır. Ancak, mahkemece hükmedilen 6.000,00 TL maddi tazminat miktarını nasıl belirlediği, hangi delilleri esas aldığı karar gerekçesi açıklanmamış olup Yargıtay denetimine uygun değildir. Mahkemece, davacı-karşı davalının maddi tazminat talebine dayanak olarak mahkemeye sunduğu deliller değerlendirilerek, davacının nişan nedeniyle yapmış olduğu harcamalar tespit edilip maddi tazminat miktarının Yargıtay denetimine uygun ve açık olarak belirlenmesi gerekirken, yazılı şekilde hüküm kurulması usul ve yasaya aykırı olup, hükmün bu nedenle bozulmasına karar verilmiştir.” Y. 3. HD, T. 29.1.2014, E. 2013/17244, K. 2014/1220 (<https://www.kazanci.com.tr>) (E.T: 20.06.2018).

²⁶² Öztan, **Aile Hukuku**, s. 105-106; Koç, **Nişanlanma Sözleşmesi**, s. 106; Abik, **Nişanlanma ve Nişanlılık**, s. 132-133; Gönensay, **Medeni Hukuk**, s. 40; Hatemi ve Serozan, **Aile Hukuku**, s. 53; Egger (çeviri), **Aile Hukuku**, s. 43; Feyzioğlu, **Aile Hukuku**, s. 70; Gençcan, **Aile Hukuku**, s. 232; Velidedeoğlu, **Aile Hukuku**, s. 34; Koç, **Nişanlanma Sözleşmesi**, s. 105 vd. “Bunun için dava konusu eşyaların ikinci el olarak kaçta satılabileceğini bilirkişi aracılığı ile belirlemek ve alınacak rapor doğrultusunda eşyaların yeni fiyatı ile 2.el fiyatı arasındaki farka göre uğranılan zararın tazminine karar verilmelidir.” Y. 3. HD, T. 18.10.2005, E. 2005/7955, K. 2005/10266 (<https://www.kazanci.com.tr>) (E.T: 20.06.2018). Nişan bozulduktan sonra yapılan giderlerden mal

eşyaları diğer tarafa verip eşyalar için ödediği bedelin tamamını diğer taraftan tazmin etme hakkı olduğu da savunulmaktadır.²⁶³

Kanunumuzda geçen ve hâkime takdir imkânı tanıyan ‘uygun’ ifadesine şu hâlde işlev kazandırmak belki daha mümkün olacaktır: Örneğin, nişanın sona ermesinde taraflardan birisi ağır kusurlu, diğeri ise daha az kusurludur. Bu hâlde hâkim daha az kusurlu tarafın zararının karşılanması için tazminat kararı vermekle birlikte bu kimsenin kusurunu da dikkate alarak tazminattan ‘uygun’ bir indirim yapabilecektir.²⁶⁴

2.2.2. Manevi Tazminat

Manevi tazminat, kişilerin kişi varlığında meydana gelen zararları gidermek üzere talep edilen tazminattır.²⁶⁵ Manevi tazminatta zarar konusu şey, kişi varlığına aittir. Manevi tazminat, gerçekleşen kişilik hakkı ihlalini ortadan kaldıramayacaksa da en azından bir teselli nedeni olabilecektir.²⁶⁶

Nişanın sona ermesi sebebiyle karşımıza çıkacak kişilik hakkı ihlalleri genellikle onur ve şeref hakkıdır.²⁶⁷

---

varlığına yansıyan hiçbir şey kalmamışsa, tam tazmin gerekecektir. Örneğin bastırılmış nikâh davetiyeleri. İlke ve örnek için bkz. Koç, **Nişanlanma Sözleşmesi**, s. 105; Abik, **Nişanlanma ve Nişanlılık**, s. 132; Erdem, **Aile Hukuku**, s. 37.

²⁶³ Velidedeoğlu, **Aile Hukuku**, s. 34.

²⁶⁴ Egger (çeviri), **Aile Hukuku**, s. 43; Koç, **Nişanlanma Sözleşmesi**, s. 86; Abik, **Nişanlanma ve Nişanlılık**, s. 133, Özese, **Nişan**, s. 59; Kılıçoğlu, **Aile Hukuku**, s. 25; Öztan, **Aile Hukuku**, s. 106. Hâkimin, TBK m. 51 ve 52’yi göz önünde tutarak tazminatı takdir edeceğine dair bkz. Kılıçoğlu, **Aile Hukuku**, s. 25.

²⁶⁵ Schwarz (çeviri), **Aile Hukuku**, s. 49. “Manevi zarar, mal varlığına dokunmayan, yaşam, sağlık, namus, sır, aile mahremiyeti gibi mal varlığı harici varlıklarda meydana gelen azalma olup, bu zarar manevi tazminatla giderilmeye, azaltılmaya çalışılmıştır.” Y. 3. HD, T. 26.5.2015, E. 2014/16315, K. 2015/9516 (<https://www.kazanci.com.tr>) (E.T: 20.06.2018). Aynı yönde Y. 3. HD, T. 28.1.2015, E. 2014/13254, K. 2015/1563 (<https://www.kazanci.com.tr>) (E.T: 20.06.2018); Y. 3. HD, T. 20.10.2014, E. 2014/14502, K. 2014/13573 (<https://www.kazanci.com.tr>) (E.T: 20.06.2018).

²⁶⁶ Feyzioğlu, **Aile Hukuku**, s. 71; Velidedeoğlu, **Aile Hukuku**, s. 37. “Hükmedilecek para, zarara uğrayanda manevi huzuru doğurmayı gerçekleştirecek tazminata benzer bir fonksiyonu olan özgün bir nitelik taşır. Bir ceza olmadığı gibi mal varlığı hukukuna ilişkin bir zararın karşılanması da amaç edinmemiştir.” Y. 3. HD, T. 29.1.2014, E. 2013/17244, K. 2014/1220 (<https://www.kazanci.com.tr>) (E.T: 10.07.2018). Aynı yönde Y. 3. HD, T. 6.7.2017, E. 2016/21667 K. 2017/11157 (<https://www.kazanci.com.tr>) (E.T: 10.07.2018). Manevi zararın tazmininin gerçek anlamda bir tazminat yahut ceza olmadığı, amacının manevi huzurun yeniden yaratılması olduğu hakkında detaylı bilgi için bkz. Ahmet M. Kılıçoğlu, “Manevi Tazminatın Hukuksal Niteliği”, **ABD**, S. 1, 1984, s. 18 vd.

²⁶⁷ Bkz. Schwarz (çeviri), **Aile Hukuku**, s. 49; Oğuzoğlu, **Medeni Hukuk**, s. 27; Hatemi ve Serozan, **Aile Hukuku**, s. 59; Abik, **Nişanlanma ve Nişanlılık**, s. 137.

Manevi tazminat, nişan hükümlerinde ayrıca düzenlenmemiş olsaydı dahi, kişilik hakkı ihlali olması sebebiyle sözleşmenin sona ermesine dayalı olarak talep edilebilecektir.²⁶⁸ Ayrıca haksız fiil hükümlerine başvurmak da mümkün olabilecektir.²⁶⁹

Nişanın sona ermesi üzerine nişanlılarda doğal olarak hayal kırıklığı, üzüntü meydana gelebilecektir.²⁷⁰ Mühim olan, meydana gelen bu üzüntünün hangi şartlarda manevi zarar olarak nitelendirilip tazmine esas kılınacağıdır. Bu şartlar aşağıda etraflıca incelenecektir.

2.2.2.1. Manevi Tazminat Talebinin Hukuki Niteliği

Manevi tazminat istemi kişiye sıkı sıkıya bağlı bir haktır.²⁷¹ Kişiye sıkı sıkıya bağlı bir hak olması sebebiyle bu konuda sadece hak sahibi yetkilidir.²⁷² Bu sebeple, manevi tazminat alacağını devralan birinin, kişilik hakkı ihlalinin gerçekleşip gerçekleşmediğini tartışma yetkisinin bulunması, kanunumuzun benimsediği şahsiyet hakları teorisine aykırı olabilecektir.²⁷³ Her ne kadar TMK m. 121’de hakkın devredilebilir devredilemeyeceği yönünde bir açıklama olmasa da madde gerekçesi bizi aydınlatmaktadır. Gerekçede; manevi tazminatın mirasçılara intikal edip etmeyeceği, ayrıca bunun başkalarına devredilip devredilemeyeceği 25. maddede hükme bağlanmış olduğundan bu maddede yeniden kaleme alınmasının yerinde görülmediği ifade edilmiştir.²⁷⁴ Medeni Kanunumuzun 25. maddesi “Manevî tazminat

²⁶⁸ Tekinay, **Türk Aile Hukuku**, s. 50; Öztan, **Aile hukuku**, s. 109; A. Dilşad Keskin, **Objektif Manevi Zarar Teorisi Açısından Manevi Tazminat**, Yetkin Yayınları, Ankara 2016, s. 201-202 (Manevi Tazminat).

²⁶⁹ Dural, Öğüz ve Gümüş, **Aile Hukuku**, s. 38.

²⁷⁰ Hatemi ve Serozan, **Aile Hukuku**, s. 58; Göktürk, **Aile Hukuku**, s. 280; Mortaş, **Nişanlılık**, s. 22;

²⁷¹ Tekinay, **Türk Aile Hukuku**, s. 57; Schwarz (çeviri), **Aile Hukuku**, s. 51; Oğuzoğlu, **Medeni Hukuk**, s. 28; Egger (çeviri), **Aile Hukuku**, s. 47; Göktürk, **Aile Hukuku**, s. 281; Berki, **Medeni Hukuk**, s. 116-117; Gönensay, **Medeni Hukuk**, s. 14; Velidedeoğlu, **Aile Hukuku**, s. 40; Gençcan, **Aile Hukuku**, s. 240; Mortaş, **Nişanlılık**, s. 27; Öztan, **Aile Hukuku**, s. 115.

²⁷² Sınırlı ehliyetsizlerin bu davayı açmak için yasal temsilcisinin rızasına ihtiyacı yoktur. Bkz. Tekinay, **Türk Aile Hukuku**, s. 60; Oğuzman ve Dural, **Aile Hukuku**, s. 49; Velidedeoğlu, **Aile Hukuku**, s. 40; Egger (çeviri), **Aile Hukuku**, s. 47; Feyzioğlu, **Aile Hukuku**, s. 78; Serap Helvacı, **Kişilik Hakkını Koruyucu Davalar**, Beta Yayınları, 1. Baskı, İstanbul 2001, s. 157 (Kişilik Hakkı); Süha Tanrıver, **Türk Aile Mahkemeleri**, Yetkin Yayınları, Ankara 2014, s. 65; Dural, Öğüz ve Gümüş, **Aile Hukuku**, s. 41. Her ne kadar kişiye sıkı sıkıya bağlı bir hak da olsa temyiz kudretini kaybeden nişanlı adına kanuni temsilcinin dava açabileceği hakkaniyet gereği kabul edilmektedir. Bkz. Feyzioğlu, **Aile Hukuku**, s. 79; Oğuzman ve Dural, **Aile Hukuku**, s. 49; Velidedeoğlu, **Aile Hukuku**, s. 40; Dural, Öğüz ve Gümüş, **Aile Hukuku**, s. 41; Öztan, **Aile Hukuku**, s. 115.

²⁷³ Tekinay, **Türk Aile Hukuku**, s. 57.

²⁷⁴ Bkz. TMK m. 121 kanun gerekçesi.

istemi, karşı tarafça kabul edilmiş olmadıkça devredilemez; miras bırakan tarafından ileri sürülmüş olmadıkça mirasçılara geçmez.” hükmüyle manevi tazminat alacağıının devri ve mirasçılara intikalini düzenlemiştir. Buna göre, nişanlılardan birinin diğer nişanlıdan olan tazminat alacağı nişanlısı tarafından kabul edilmişse²⁷⁵ bir başkasına devredilebilecek, hak sahibi nişanlı tarafından ileri sürülmüşse²⁷⁶ mirasçılara geçecektir. Manevi tazminat istemi diğer tarafça kabul edilirse, nişanlının ölümünden sonra ilgili talep hakkı yine mirasçılara geçecektir.²⁷⁷ Nişanlı ölmeden önce bu hakkını ileri sürmemişse mirasçıların dava açma hakkı olmayacaktır.²⁷⁸

Manevi tazminatın, devir ve intikal edebilir hâle gelmesi durumunda haczedilebileceği, aksi hâlde haczedilemeyeceği savunulmaktadır.²⁷⁹ Buna göre manevi tazminat istemi, karşı tarafça kabul edilmiş yahut miras bırakan tarafından ileri sürülmüşse haczedilebilecek aksi hâlde haczedilemeyecektir.

Manevi tazminat istem hakkından feragat etmek mümkündür. Fakat bu feragatin geçerli olması için manevi tazminat hakkının doğması yani kişilik hakkının ihlal edilmiş olması gerekmektedir.²⁸⁰

---

²⁷⁵ Manevi tazminat isteminin karşı tarafça kabul edilmiş sayılması için, muhatabın belli bir tazminat miktarını kabul etmesi gerektiği savunulmaktadır. Detay için bkz. Tekinay, **Türk Aile Hukuku**, s. 58-59. Aynı doğrultuda Sirmen, **Nişanın Bozulmasında Manevi Tazminat**, s. 375. Karşı görüş Koç, **Nişanlanma Sözleşmesi**, s. 130-131; Abik, **Nişanlanma ve Nişanlılık**, s. 145.

²⁷⁶ Kılıçoğlu, manevi tazminat alacağıının borçluya ileri sürülmesinin şart olmadığını savunmaktadır. Yazar, manevi tazminat alacaklısının, yakınlarına bu alacağın tahsil edilmesini açıklamış olmasını yeterli görmektedir. Detaylı bilgi için bkz. Ahmet Kılıçoğlu, **Medeni Kanun’umuzun Aile – Miras – Eşya – Hukukuna Getirdiği Yenilikler**, Genişletilmiş 2. Bası, Turhan Kitabevi, Ankara 2004, s. 4. Aynı doğrultuda Dural, Ögüz ve Gümüş, **Aile Hukuku**, s. 41. Antalya, manevi tazminat sorumlusundan irade açıklaması ile talep edilmesi gerektiğini savunmaktadır. Detaylı bilgi için bkz. Gökhan Antalya, **Manevi Zararın Belirlenmesi ve Manevi Tazminatın Hesaplanması**, Legal Yayıncılık, İstanbul 2017, s. 42. Tekinay, manevi tazminat talebinin ileri sürülmüş olmasının hakkın mirasçılara intikali için yeterli görmemektedir. Gerekçe olarak, alacak miktarının sabit olmasını ve bunun belirlenmesi için şahsiyet alanına giren tartışmaları hakkı devralan kişinin yapmasının sakıncalı olduğunu savunmaktadır. Bkz. Tekinay, **Türk Aile Hukuku**, s. 58-59. TMK m. 25’in gerekçesinde, ileri sürmenin mutlaka dava yoluyla gerçekleşmesi şart olmayıp saldırıya uğrayan kişinin bunu ortaya koyan ve kanıtlanabilen hür iradesi yeterli görülmüştür.

²⁷⁷ Tekinay, **Türk Aile Hukuku**, s. 59; Feyzioğlu, **Aile Hukuku**, s. 79.

²⁷⁸ Tekinay, **Türk Aile Hukuku**, s. 58; Oğuzman ve Dural, **Aile Hukuku**, s. 49-50.

²⁷⁹ Tekinay, **Türk Aile Hukuku**, s. 59; Egger (çeviri), **Aile Hukuku**, s. 48, Özese, **Nişan**, s. 81.

²⁸⁰ Tekinay, **Türk Aile Hukuku**, s. 60; Koç, **Nişanlanma Sözleşmesi**, s. 110.

2.2.2.2. Manevi Tazminatı Talep Edebilecek Kimseler

Maddi tazminat talep edebilecek kimseleri kanunumuz, nişanlıyla birlikte ilgili nişanlının ana ve babası veya onlar gibi davranan kimseler olarak saymıştır.²⁸¹ Ancak durum, manevi tazminatta farklılık arz etmektedir. Zira kanunumuz, manevi tazminat talep edebilecek kimse olarak sadece nişanın bozulması yüzünden kişilik hakkı saldırıya uğrayan taraf²⁸² demekle yetinmiş, ilgili tarafın ana ve babası veya onlar gibi davrananları saymamıştır. Dolayısıyla manevi tazminatı sadece nişanlılar talep edebilecektir. Kanuni ifadesi çok açık olan bu mesele hakkında uygulamada da fikir birliği vardır.²⁸³

Manevi tazminat talep edebilmek için nişanlılar arasında cinsiyet ayrımı yapılmamıştır. Fakat Yargıtay eski tarihli kararlarında, erkek lehine manevi tazminata hükmetmekte nispeten daha çekingen davranmıştır.²⁸⁴

2.2.2.3. Manevi Tazminat Talebinin Şartları

Manevi tazminat talebinin şartları, maddi tazminat talebinde ortak olan şartlar da dâhil olmak üzere burada sıralanmıştır. Daha önce anlatılan başlıklar ilgili bölüme atıfla geçilmiştir.

2.2.2.3.1. Geçerli Bir Nişan İlişkisinin Bulunması

Nişanın sona ermesine dayalı olarak manevi tazminat talebinde bulunabilmek için taraflar arasında kurucu ve geçerlilik unsurlarını barındıran bir nişanlılık

²⁸¹ TMK m. 120/2.

²⁸² TMK m. 121.

²⁸³ “Somut olayda, nişanın bozulması sebebiyle manevi tazminat talep edenler nişanı bozulan Nurdanla birlikte Nurdan'ın annesi Kıymet ve babası İbrahimdir. Mahkemece her üç davacı lehine de manevi tazminata hükmedilmiştir. Nişanın bozulması sebebiyle manevi tazminat talep hakkı bulunanın T.M.K.nun 121. madde gereğince N. olduğu, anne ve babasının bu sebeple manevi tazminat talep edemeyeceği hususu mahkemece dikkate alınmamıştır.” Y. 3. HD, T. 12.2.2014, E. 2013/17223, K. 2014/2072 (<https://www.kazanci.com.tr>) (E.T: 10.07.2018); “Nişanın bozulmasından dolayı salt üzüntü duyduklarını iddia ederek davacı nişanlının anne ve babası davalı nişanlıdan manevi tazminat isteyemeyeceği gibi, diğer davalı olan nişanlı tarafın kaçtığı Okan da manevi tazminatla sorumlu tutulamaz.” Y. 3. HD, T. 27.6.2012, E. 2012/11315, K. 2012/16191 (<https://www.kazanci.com.tr>) (E.T: 10.07.2018). Aynı yönde Y. 3. HD, T. 18.3.2010, E. 2010/229, K. 2010/4540 (<https://www.kazanci.com.tr>) (E.T: 10.07.2018).

²⁸⁴ “Nişanın bozulmasından dolayı manevi ödence isteyebilmek için kişilik haklarının ağır şekilde ihlali gerekir. Kızın, nişanlı iken bir başkası ile birlikte kalması nişanın bozulması için bir neden olup, davacı erkeğin kişilik haklarına tecavüz sayılamaz.” Y. 6. HD T. 5.6.1978, E. 1978/4112, K. 1978/4462 (<https://www.kazanci.com.tr>) (E.T: 10.07.2018) (Karar önceki medeni kanun döneminde verilmiştir.). Benzer nitelikte bir karar ve kararın eleştirisi için bkz. Tekinay, **Aile Hukuku**, s. 53.

ilişkinin varlığı gerekmektedir.²⁸⁵ Taraflar arası ilişki nişan olarak nitelendirilemezse Yargıtay'a göre artık TMK 118 vd. hükümlerine göre değil, haksız fiil hükümlerine başvurmak gerekecektir (TBK m. 49 vd).²⁸⁶

2.2.2.3.2. Nişanın Bozulmuş Olması

Nişanın bozulmuş olması, hem maddi hem manevi tazminat talep edilebilmesi için aranan temel şartlardandır. Gerçekten nişan evlilikle sona ermişse, tarafların nişan sürecine ilişkin bir talep hakkı bulunmayacaktır. Nişanın bozulmuş olması hakkında maddi tazminat bölümünde açıklamalar yapılmıştı.²⁸⁷ Burada tekrar söylemek gerekirse nişanın ölüm ve gaiplikle sona ermesinde, herhangi bir kusurdan bahsedilmesi mümkün olmayacağından tazminat talep hakkı doğmayacaktır.²⁸⁸ Ayrıca tarafların anlaşarak nişanı sona erdirmeleri hâlinde de tazminat hakkı doğmayacaktır.²⁸⁹

2.2.2.3.3. Nişanın Bozulması Sebebiyle Kişilik Hakkının Saldırıya Uğraması

Evlenmek üzere yola çıkan bireylerin her ne sebeple olursa olsun evliliğin gerçekleşmemesi hâlinde, üzüntü duyacakları aşikârdır. Zira taraflar hayal kurmuş, ümit beslemiş, hatta hayatlarını ve geleceklerini bu fikre göre şekillendirmiş olabilirler. Bütün bunların üzerine, evlenme gerçekleşmeksizin nişanın sona ermesi hâlinde tarafların manen yıpranacağı, moral değerlerinin, toplumsal saygınlıklarının

²⁸⁵ Öztan, **Aile Hukuku**, s. 110; Gençcan, **Aile Hukuku**, s. 236.

²⁸⁶ “Bu durumda da Aile Mahkemesi tarafından yargılama yapılması mümkün değildir. O halde, davanın dayanağı *haksız fiil olduğundan*, bu tür davaların Aile Mahkemelerinin görevi dahilinde olmadığı, bu sebeple mahkemece, miktar itibarıyla davaya Asliye Hukuk Mahkemesinde bakılmak üzere görevsizlik kararı verilmesi gerekir.” Y. 3. HD, T. 23.1.2014, E. 2013/15535, K. 2014/884 (<https://www.kazanci.com.tr>) (E.T: 20.06.2018); “Somut olayda, taraflardan davalının, nişan tarihi itibarıyla bir başkası ile resmen evli olduğu ve boşanma davasının görülmekte bulunduğu tespit edildiğine göre, yapılan nişan mutlak butlanla batıl olup hukuken tarafları bağlayıcı bir sonuç doğurmaz. Böylece tarafların birbirlerine verdikleri şeyleri *nedensiz zenginleşme hükümleri* (BK md 61 vd.) çerçevesinde geri isteyebilecekleri tartışmasızdır.” Y. 3. HD, T. 19.10.2004, E. 2004/9020, K. 2004/11312 (<https://www.kazanci.com.tr>) (E.T: 20.06.2018);

²⁸⁷ Bkz. 2.2.1.3.7. başlık.

²⁸⁸ Başpınar, **Önerilerimiz**, s. 81-82; Koç, **Nişanlanma Sözleşmesi**, s. 89; Kılıçoğlu, **Aile Hukuku**, s. 28.

²⁸⁹ Tekinay, **Türk Aile Hukuku**, s. 37; Oğuzman ve Dural, **Aile Hukuku**, s. 43; Ergün, **Boşanma Davaları**, s. 3; Koç, **Nişanlanma Sözleşmesi**, s. 89; Abik, **Nişanlanma ve Nişanlılık**, s. 123; Ateş, **Nişanlanma**, s. 50. Ayrıca bkz. 1.3.2.7. başlık.

ve psikolojilerinin bozulacağı bir gerçektir.²⁹⁰ Ancak sırf nişanın bozulması²⁹¹ veya nişanın bozulması üzerine duyulan elem ve üzüntü başlı başına bir manevi tazminat sebebi olmayacaktır. Zira nişanın bozulmasının, taraflarda değişik şiddet ve ölçülerde üzüntü yaratması ve menfaatlerini haleldar etmesi son derece doğaldır. Doğal olan bu üzüntü ve menfaat ihlali manevi tazminata hükmedilebilmesi için yeterli değildir.²⁹² Dolayısıyla, bir kere nişanlandıktan sonra, tazminat ödeme tehdidi altında bulunmak suretiyle, evlenmeyi taraflar için zorunlu hâle getirebilecek şekilde manevi tazminata hükmedilemeyecektir.²⁹³

Manevi tazminata hükmedilebilmesi için gereken şey, kişilik hakkı ihlalidir.²⁹⁴ Zira TMK'nın 121. maddesi, nişanın bozulması yüzünden kişilik hakkı saldırıya uğrayan tarafın, kusurlu olan diğer taraftan manevi tazminat isteyebileceğini düzenlemektedir. Kişilik hakkı; kişinin onuru, şerefi, itibarı, sağlığı gibi hukuken

²⁹⁰ Tekinay, **Aile Hukuku**, s. 52.

²⁹¹ “Sırf nişanın bozulması sebebiyle davacı lehine manevi tazminata hükmedilmesi doğru görülmemiştir.” Y. 3. HD, T. 23.3.2015, E. 2014/11476 K. 2015/4598 (<https://www.kazanci.com.tr>) (E.T: 10.07.2018).

²⁹² Feyzioğlu, **Aile hukuku**, s. 76; Oğuzman ve Dural, **Aile Hukuku**, s. 47; Schwarz (çeviri), **Aile Hukuku**, s. 50; Oğuzoğlu, **Medeni Hukuk**, s. 27; Hatemi ve Serozan, **Aile Hukuku**, s. 54; Abik, **Nişanlanma ve Nişanlılık**, s. 137. Sirmen, **Nişanın Bozulmasında Manevi Tazminat**, s. 367; Öztan, **Aile Hukuku**, s. 110. Y. HGK, T. 20.9.2006, E. 2006/3-533, K. 2006/566 (<https://www.kazanci.com.tr>) (E.T: 10.07.2018); Y. 3. HD, T. 20.2.2014, E. 2013/18320, K. 2014/2615 (<https://www.kazanci.com.tr>) (E.T: 10.07.2018); Y. 3. HD, T. 6.5.2013, E. 2013/4954, K. 2013/7356 (<https://www.kazanci.com.tr>) (E.T: 10.07.2018); Y. 3. HD, T. 6.7.2017, E. 2016/21667 K. 2017/11157 (<https://www.kazanci.com.tr>) (E.T: 10.07.2018); Y. 3. HD, T. 6.10.2003, E. 2003/10396, K. 2003/11650 (<https://www.kazanci.com.tr>) (E.T: 10.07.2018).

²⁹³ Y. 3. HD, T. 20.10.2014, E. 2014/14502, K. 2014/13573 (<https://www.kazanci.com.tr>) (E.T: 10.07.2018); Y. 3. HD, T. 6.5.2013, E. 2013/4954, K. 2013/7356 (<https://www.kazanci.com.tr>) (E.T: 10.07.2018); Y. 3. HD, T. 26.5.2015, E. 2014/16315, K. 2015/9516 (<https://www.kazanci.com.tr>) (E.T: 10.07.2018); Y. 3. HD, T. 6.7.2017, E. 2016/21667 K. 2017/11157 (<https://www.kazanci.com.tr>) (E.T: 10.07.2018).

²⁹⁴ “Dava manevi tazminat talebidir. Bir nişanın bozulmasının, taraflarda değişik şiddet ve ölçülerde de olsa üzüntü yaratması ve menfaatleri haleldar etmesi doğaldır. Doğal olan bu üzüntü ve menfaat ihlali manevi tazminata esas alınmaz. *Çünkü kanun kişilik hakkının saldırıya uğramasını aramaktadır.*” Y. HGK T. 20.9.2006, E. 2006/3-533, K. 2006/566 (<https://www.kazanci.com.tr>) (E.T: 10.07.2018). “Terkedilen nişanlının hayal kırıklığı dolayısıyla uğradığı elem, şeref ve şöhretin ihlali gibi diğer unsurlarla bir arada gerçekleşmiş olması gerekir. **Üzüntü, başlı başına bir tazminatı gerektirmez. Çünkü, herhangi bir şahsiyet değerinin ihlali ile ilgili değildir.** Buna karşın, nişanın bozulması; terkedilen nişanlının şeref ve haysiyet duygularını ağır bir şekilde yaralamış, onu çevresine karşı küçük düşürmüş, itibarının zedelenmesine sebebiyet verilmiş ise, ancak o zaman manevi tazminata karar verilebilir.” Y. 3. HD, T. 03.17.2003, E. 2003/2697, K. 2003/2860 (<https://www.kazanci.com.tr>) (E.T: 10.07.2018). Aynı yönde Y. 3. HD, T. 28.1.2015, E. 2014/13254, K. 2015/1563 (<https://www.kazanci.com.tr>) (E.T: 10.07.2018); Y. 3. HD, T. 20.10.2014, E. 2014/14502, K. 2014/13573 (<https://www.kazanci.com.tr>) (E.T: 10.07.2018). “*Eylem hukuka aykırı olsa dahi kişilik hakkı ihlali olmadıkça manevi tazminata hükmedilmesi mümkün olmayacaktır.*” Y. 13. HD, T. 26.1.2016, E. 2014/47923, K. 2016/1427 (<https://www.kazanci.com.tr>) (E.T: 10.07.2018).

korunan manevi bütünlüğüdür.²⁹⁵ Biz burada hangi davranışların kişilik hakkı ihlali teşkil edeceğini uygulamadan da yararlanarak açıklamaya çalışacağız.²⁹⁶

Alışılmış nişanlılık münasebetleri çok samimi bir şekilde devam ederken taraflardan birinin diğerinin namus, iffet veya sağlığı bakımından hoş olmayan, incitici ve toplum önünde küçük düşürücü dedikodular çıkarması sebebiyle nişanın bozulması hâlinde manevi zarar oluşacaktır.²⁹⁷ Ancak Yargıtay'ın aksi yönde kararları da bulunmaktadır.²⁹⁸

²⁹⁵ Mustafa Kılıçoğlu, “Kişilik Haklarına Saldırı Nedeniyle Manevi Zarar”, **Yargıtay Dergisi**, C. 30, S. 1-2, 2004, s. 5-6; Mehmet Ünal, “Manevi Tazminat ve Bu Tazminat Çeşidinde Kusurun Rolü”, **AÜHFD**, C. 35, S. 1, 1978, s. 412. Ayrıca detaylı bilgi için bkz. Helvacı, **Kişilik Hakkını**, s. 50 vd. Kişilik hakkını oluşturan değerler tüketici olarak sayılamayacaktır. Bkz. Rona Serozan, “Kişilik Hakkının Korunmasıyla İlgili Bazı Düşünceler”, **İÜMHAD**, S. 14, 1977, s. 93. “Bilindiği üzere; manevi tazminat, haksız bir eylemin yarattığı üzüntünün, duyulan elem ve acıların giderilmesini amaçlayan bir ödüncedir. Manevi zarar, mal varlığına dokunmayan, *yaşam, sağlık, namus, sır, aile mahremiyeti gibi* mal varlığı harici varlıklarda meydana gelen azalma olup, bu zarar manevi tazminatla giderilmeye, azaltılmaya çalışılmıştır.” Y. 3. HD, T. 28.1.2015, E. 2014/13254, K. 2015/1563 (<https://www.kazanci.com.tr>) (E.T: 10.07.2018). Aynı yönde Y. 3. HD, T. 20.10.2014, E. 2014/14502, K. 2014/13573 (<https://www.kazanci.com.tr>) (E.T: 10.07.2018).

²⁹⁶ Nişanlıya görsel, cinsel, duygusal, sosyal, fiziksel ve ekonomik şiddet uygulanması kişilik hakkı ihlali oluşturacaktır. Bkz. Gençcan, **Aile hukuku**, s. 236-237. Örnekler için bkz. Egger (çeviri), **Aile Hukuku**, s. 45-46; Koç, **Nişanlanma Sözleşmesi**, s. 123 vd.

²⁹⁷ Tekinay, **Aile Hukuku**, s. 52-53; Feyzioğlu, **Aile hukuku**, s. 77; Oğuzman ve Dural, **Aile Hukuku**, s. 48; Schwarz (çeviri), **Aile Hukuku**, s. 49; Egger (çeviri), **Aile Hukuku**, s. 45; Arsebük, **Aile Hukuku**, s. 540; Senai Olgaç, **Emsal İçtihatlarla Türk Medeni Kanunu**, Olgaç Matbaacılık, Ankara 1976, s. 62-63. Y. 3. HD, T. 23.3.2015, E. 2014/11476 K. 2015/4598 (<https://www.kazanci.com.tr>) (E.T: 10.07.2018).

²⁹⁸ Bu kararların ortak özelliği manevi zarar tayininde subjektif unsur arayışıdır. “Somut olayda; her ne kadar mahkemece, nişanı bozan davacının kendini haklı göstermek için davalı Yasemin'in başka birisi ile görüştüğü hususunu ortaya atması nedeniyle davalı Yasemin'in kişilik haklarının ihlal edildiği gerekçesi ile manevi tazminat isteminin kısmen kabulüne karar verilmiş ise de, yukarıda anılan yasal düzenlemeler, olayın özellikleri ve dosyadaki davalı tanıklarının beyanlarının davalı karşı davacı Yasemin'in kişilik haklarına saldırıya uğrama durumunu kabule elverişli olmaması karşısında, davalı-karşı davacı Yasemin'in manevi tazminat isteminin tümünden reddine karar verilmesi gerekirken, yanılığılı değerlendirme ile yazılı şekilde manevi tazminat isteminin kısmen kabulüne karar verilmesi doğru görülmemiş, bozmayı gerektirmiştir.” Y. 3. HD, E. 2014/16315, K. 2015/9516, T. 26.05.2015 (<https://www.kazanci.com.tr>) (E.T: 10.07.2018). “Hayat, vücut bütünlüğü, sağlık, özgürlük, isim, resim, şeref, haysiyet, ticari itibar gibi değerler, kişilik değerlerini oluşturur. Bu değerlere saldırı, objektif eksilmeyi ifade eder. Manevi zararın tazmin edilebilmesi için objektif unsur yanında bir de subjektif unsurun gerçekleşmesi gerekir. *Sübjektif unsur ise, zarar görenin söz konusu ihlal sonucu kişiliğinde, manevi varlığında objektif olarak meydana gelen bu eksilmeyi yaşamayı, duymayı, onu hissetmesi, bunun sonunda da acı, elem, ızdırap duymasıdır.* Sübjektif unsur yoksa manevi zarar da yoktur.” Y. 3. HD, T. 26.05.2015, E. 2014/16315, K. 2015/9516 (<https://www.kazanci.com.tr>) (E.T: 10.07.2018). Aynı yönde Y. 3. HD, T. 17.3.2015, E. 2014/11113, K. 2015/4283 (<https://www.kazanci.com.tr>) (E.T: 10.07.2018); Y. 3. HD, T. 17.3.2015, E. 2014/11113, K. 2015/4283 (<https://www.kazanci.com.tr>) (E.T: 10.07.2018). Detaylı bilgi için bkz. Keskin, **Manevi Tazminat**, s. 99 vd.

Kanunumuz, manevi tazminat tayini için kişilik hakkı ihlalini yeterli görmekte, ayrıca kişiliğin ağır bir şekilde zarara uğramasını aramamaktadır (TMK m. 121). Ancak, Yargıtay'ın eski Medeni Kanun²⁹⁹ (EMK) dönemine ait fahiş zarar şartını aradığı kararlar da bulunmaktadır.³⁰⁰

EMK'nın uygulandığı 1989 tarihinde verilen bir kararda: "Nişanlıya veya yakınlarına karşı ağır bir suç işlenmesi, nişanın devamı sırasında başkaları ile aşırı samimi ilişkilerin kurulması, kaçma veya kız kaçırmalar, davacının evlenmenin gerçekleşeceği inancıyla ev tutup döşemesine veya nikâh davetiyelerinin dağıtılmış olmasına rağmen nişanın bozulması gibi nedenler,³⁰¹ fahiş zararın varlığına delalet eden olaylar olarak kabul edilmiştir."³⁰²

Yargıtay, var olan nişan ilişkisine güvenerek hamile kalan nişanlı için, nişanın basit bir tartışma nedeniyle bozulmasının kişilik hakkı ihlali olduğuna karar vermiştir.³⁰³

²⁹⁹ RG. T. 04/04/1926, S. 743.

³⁰⁰ "Ancak, TMK nun 121.maddesi... hükmünü içermektedir. Açıklanan bu madde hükmüne göre, manevi tazminata karar verilebilmesi için, istemde bulunan nişanlının kişisel olarak *aşırı* bir biçimde zarara uğraması ve ayrıca nişanın bozulmasında hiçbir kusurunun bulunmaması gerekir." Y. 3. HD, T. 1.1.2013, E. 2013/14925, K. 2013/17601 (<https://www.kazanci.com.tr>) (E.T: 10.07.2018). Aynı yönde Y. 3. HD, T. 20.2.2014, E. 2013/18584 K. 2014/2544 (<https://www.kazanci.com.tr>) (E.T: 10.07.2018); Y. 3. HD, E. 2014/11209; K. 2014/11034; T. 1.7.2014 (<https://www.kazanci.com.tr>) (E.T: 10.07.2018).

³⁰¹ "Uzun bir nişanlılık döneminden sonra, nikaha az bir zaman kala, nişanın hiç ya da hukuken geçerli bir neden gösterilmeden bozulması kişilik haklarının ağır şekilde ihlali sayılır ve manevi tazminata hükmedilmesi gerekir." Y. HGK, T. 03/04/1991, E. 1991/3, K. 1991/172 (<https://www.kanunum.com/>) (E.T: 10.07.2018). Aynı yönde Y. 3. HD, E. 2002/4229 K. 2002/6453 T. 4.6.2002 (<https://www.kazanci.com.tr>) (E.T: 10.07.2018).

³⁰² Y. 3. HD, T. 4.4.1989, E. 1988/10642, K. 1989/3447 (<https://www.kazanci.com.tr>) (E.T: 10.07.2018).

³⁰³ "Somut olayda; yanların evlenmek amacıyla nişanlandıkları, bir süre devam eden nişanlılık süreci içerisinde inançları gereğince kendi istek ve arzularıyla dini nikah yaptırdıkları dosya kapsamında anlaşılmaktadır. Bu durumda resmi nikahın gerçekleşeceği hususunda davacı da geri dönülmez bir inancın olduğu ve bu inanç sonucu yaşadığı beraberlikten hamile kaldığı açıktır. İlişkinin bu boyuta varması da sırf davacının değil, her iki tarafın isteği sonucunda gerçekleşmiştir. Ancak, ilişkinin yaşanan bu boyutuna rağmen basit bir tartışma bahane edilerek nişan davalı tarafından haksız olarak bozulmuştur. Davalının annesinden kaynaklanan bir tartışmanın büyütülerek hamile bir nişanlının ortada bırakılmış olması onun şeref ve namus duygularını yaralayacağı gibi çevresine karşı da küçük düşürecektir. Kaldı ki davacı da yaşadığı üzüntü nedeniyle bebeğini kaybetmiş, tıp fakültesinde okurken sınıfta kalmış, yaşadığı şehri ve okulunu değiştirmek zorunda kalmıştır. O halde; yaşanan tartışma sonucunda davacının davalı tarafından hırpalanarak yurduna bırakıldığı, ertesi gün de özel eşyalarının yurda gönderilmek suretiyle nişanın davalı tarafından haksız olarak bozulduğu, resmi nikahın yapılacağı inancı ile nişanlısından hamile kalan davacının bu şekilde terkedilmesinin de onun namus ve şeref duygularını zedeleyeceği gözetilerek, tarafların sosyal ve ekonomik durumları ile olayın özelliğine göre uygun bir miktar tazminata hükmedilmesi gerekirken

EMK'nın uygulandığı bir dönemde Yargıtay, "Nişanlılardan birinin mücerret başka biriyle evlenmesi, karşı taraf lehine manevi tazminata hükmedilmesini gerektirmez." hükmünü vermiştir.³⁰⁴ Fakat nişanın nasıl sona erdirildiği önem taşıyacaktır.³⁰⁵ Bir olayda Yargıtay, küçük yerleşim yerinde nişanlılardan birinin, nişanlısının haberi olmadan başka bir kızı kaçırarak evlenmesi hâlinde diğer nişanlı için kişilik hakkı ihlali olacağına hükmetmiştir.³⁰⁶ Nişanın sona erme şekline dair başka bir kararda Yargıtay, nişanın mesaj atarak bozulmasının kişilik hakkını ihlal etmeyeceğine karar vermiştir.³⁰⁷

Nişanın sona ermesi sebebiyle nişanlılardan birinin evlenme şansı azalmışsa manevi zarar oluşacağı uygulama³⁰⁸ ve öğretide³⁰⁹ kabul edilmektedir. Yargıtay, küçük bir köyde sırf nişanın bozulmuş olmasını, kız için evlenme ihtimalini azaltan, dolayısıyla manevi tazminata esas olacak bir hâl olarak değerlendirmiştir.³¹⁰

Yeniden evlenme ihtimalinin azalıp azalmamasında en önemli veri aslında kişinin yeniden nişanlanıp nişanlanmadığının ya da evlenip evlenmediğinin bilinmesidir. Yargıtay, kişinin evlendiği yahut nişanlandığı gerçeği karşısında artık

---

aksine düşüncelerle davanın tümünden reddi doğru olmayıp, bozmayı gerektirmiştir." Y. 3. HD, T. 13.10.2008, E. 2008/10899, K. 2008/16590 (<https://www.kazanci.com.tr>) (E.T: 10.07.2018).

³⁰⁴ Y. 3. HD, T. 26.5.1988, E. 1988/1633, K. 1988/5788 (<https://www.kazanci.com.tr>) (E.T: 10.07.2018).

³⁰⁵ Birsen, nişanlılardan birinin nişanı bir toplantıda diğerine yüzük atmak suretiyle sona erdirmesinde kişilik hakkı ihlali doğacağını savunmaktadır. Bkz. Birsen, **Medeni Hukuk**, s. 248.

³⁰⁶ Y. 3. HD, T. 6.12.1993, E. 1993/8330, K. 1993/21356 (<https://www.kazanci.com.tr>) (E.T: 10.07.2018).

³⁰⁷ Y. 3. HD, T. 6.10.2015, E. 2015/8007, K. 2015/15143 (<https://www.kazanci.com.tr>) (E.T: 10.07.2018).

³⁰⁸ Y. 3. HD, T. 6.12.1993, E. 1993/8330, K. 1993/21356 (<https://www.kazanci.com.tr>) (E.T: 10.07.2018); Y. 3. HD, T. 04.04.1989, E. 1988/10642, K. 1989/3447. (<https://www.kanunum.com/>) (E.T: 10.07.2018).

³⁰⁹ Bir kimsenin evlenme şansının azalmış olmasının kişilik haklarından onur, şeref ve itibar hakkıyla ilgisi kurulabilir. Bkz. Schwarz (çeviri), **Aile Hukuku**, s. 49; Oğuzoğlu, **Medeni Hukuk**, s. 27; Hatemi ve Serozan, **Aile Hukuku**, s. 59; Abik, **Nişanlanma ve Nişanlılık**, s. 137. Feyzioğlu bu konuda verilebilecek en tipik örnek olarak bekaretin sona ermiş olmasını göstermektedir. Bu hâlde kızın nişanın bozulmasında kusuru yoksa onun lehine manevi tazminata hükmedilmesi gerektiğini düşünmektedir. Bkz. Feyzioğlu, **Aile hukuku**, s. 76. Aynı doğrultuda Oğuzman ve Dural, **Aile Hukuku**, s. 47; Schwarz (çeviri), **Aile Hukuku**, s. 50; Oğuzoğlu, **Medeni Hukuk**, s. 27; Gönensay, **Medeni Hukuk**, s. 13; Hatemi ve Serozan, **Aile Hukuku**, s. 54; Arık, **Türk Hukuk Sistemi**, s. 105-106; Göktürk, **Aile Hukuku**, s. 281. Egger, her cinsi münasebetin bu hakkı vermeyeceğini, ancak müstakbel evlenmeye dayanarak buna izin verecek birinin izin vermesi hâlinde, manevi tazminat hakkının doğacağını düşünmektedir. Egger (çeviri), **Aile Hukuku**, s. 45.

³¹⁰ Y. HGK, T. 17.1.1979, E. 1978/6-230 K. 1979/17 (<https://www.kazanci.com.tr>) (E.T: 10.07.2018).

yeniden evlenme ihtimalinin azaldığından bahsetmenin mümkün olmayacağı kanaatindedir.³¹¹

Yargıtay, nişanlılardan birinin diğerini vücut özellikleri hakkında rencide etmesi hâlinde kişilik hakkı ihlali olduğuna kanaat getirmiştir.³¹²

Bir kararında Yargıtay, nişanın sona ermesi sebebiyle, davacının bileklerini çizerek 7 gün iş ve güçten kalacak şekilde kendini yaralamış olmasının başlı başına manevi tazminatı gerektirmeyeceğine hükmetmiştir.³¹³

2.2.2.3.4. Nişanın Haklı Sebep Bozulması ya da Diğer Tarafça Haklı Sebep Olmaksızın Bozulması

Hem maddi hem de manevi tazminat talep edebilmek için şart olan haklı sebep kavramını daha önce açıkladığımız için, ilgili bölüme atıf yapmakla yetiniyor, burada ayrıca ele almıyoruz.³¹⁴

³¹¹ “Tanıkların beyanlarından tarafların kısa bir süre nişanlı kaldığı, davacının daha önce de nişanlanıp ayrıldığı ve bir ay sonra davalı ile nişanlandığı, köyde nişanın bozulmasının yeniden nasip çıkmasını etkilemediği anlaşılmaktadır.” Y. HGK, T. 20.9.2006, E. 2006/3-533, K. 2006/566 (<https://www.kazanci.com.tr>) (E.T: 10.07.2018).

³¹² “Somut olayda; davacı ile davalının aileleriyle birlikte nişan öncesinde alışverişe çıktıkları, alışveriş sonrasında davalının davacının fiziksel yapısından rahatsızlık duyduğuna dair mesajlar gönderdiği, davalının nişan töreni öncesinde davacının basenlerini kontrol edilmesine izin vermemesi halinde nişanın yapılmayacağına söylediği, davalının isteği üzerine bir sonraki gün kuaförde diğer davalı ile davalının kardeşi Elif’in davacının basenlerini kontrol ettikleri, bu olayların etkisinde kalan davacının aynı gün nişanı bozmak zorunda kaldığı, davalının davranışlarının davacıyı küçük düşürücü, kişilik haklarına zarar verici nitelikte bulunduğu, davacının üzüntü duymasına eden olduğu anlaşılmaktadır. Mahkemece, bu kapsamda davalının davacıya yönelik eylemleri sonucu manevi tazminatın yasal koşulları oluşmuştur. Sebepsiz zenginleşme teşkil etmeyecek, hakkaniyete uygun bir tazminata hükmedilmesi gerekirken, yanılığılı değerlendirme sonucu, yazılı şekilde verilen kararın bozulması gerekmiştir” Y. 3. HD, T. 6.7.2017, E. 2016/21667, K. 2017/11157 (<https://www.kazanci.com.tr>) (E.T: 10.07.2018). Yargıtay kendisine kilolu olduğu söylenerek nişanın bozulması hâlinde, davacı erkeğin manevi tazminat talebini reddetmiştir. Karar için bkz. Kırmızı, **Aile Hukuku**, s. 243.

³¹³ Y. 3. HD, E. 2001/9221 K. 2001/9620 T. 30.10.2001 (<https://www.kazanci.com.tr>) (E.T: 10.07.2018).

³¹⁴ Bkz. 2.2.1.3.4. başlık.

2.2.2.3.5. Tazminat Talep Edenin Kusursuz Yahut Daha Az Kusurlu Olması³¹⁵

Maddi tazminata ilişkin bölümde tazminat talep edenin kusursuz yahut daha az kusurlu olması gerektiği açıklanmaya çalışılmıştır.³¹⁶ Manevi tazminat talep eden tarafın da aynı şekilde kusursuz yahut daha az kusurlu taraf olması gerekir.³¹⁷ Yargıtay'ın; az kusurlu olan nişanlının manevi tazminat talep etmesi hâlinde eleştiriye açık kararları bulunmaktadır. Yargıtay, bazı kararlarında manevi tazminat talep edilebilmesi için talep edenin kusursuz olması şartını aramıştır.³¹⁸ Fakat Yargıtay'ın tarafların kusur durumlarının dikkate alınarak manevi tazminat tayin edilmesi gerektiğine dair kararları da bulunmaktadır.³¹⁹ Bu ifadeden, az kusurlu tarafın çok kusurlu taraftan manevi tazminat isteyebileceği, bu durumun tazminat miktarının tayininde nazara alınacağı anlaşılmaktadır.

³¹⁵ EMK m. 85: “Bir taraf kendi kusuru olmaksızın nişanın bozulmasından şahsen fahiş bir surette mutazarrır olmuş ise, hakim onun zararı manevisini telafi için münasip bir tazminat hükmedebilir.” Manevi tazminat talep edenin tamamen kusursuz olması şart olmayıp nişanın bozulmasını haklı kılabilecek kadar kusurlu olmaması gerektiğine dair maddenin yürürlükte olduğu dönemde ileri sürülen görüşler için bkz. Tekinay, **Aile Hukuku**, s. 55; Hatemi ve Serozan, **Aile Hukuku**, s. 59.

³¹⁶ Bkz. 2.2.1.3.5. başlık.

³¹⁷ Koç, **Nişanlanma Sözleşmesi**, s. 119 vd.; Abik, **Nişanlanma ve Nişanlılık**, s. 140; Gençcan, **Aile Hukuku**, s. 237. Alp Shin, **Nişan**, s. 66. Manevi tazminat talep edenin mutlaka kusursuz olması şartının doğru olmayacağına, mevcut düzenlemenin yerindeliliğine dair bkz. Tahir Büyüktanır, “Türk Medeni Kanunu Değişiklikler ve Yeni Düzenlemelere İlişkin Açıklamalar”, **ABD**, S. 2, 2002, s. 57 vd.; Öztan, **Aile Hukuku**, s. 113.

³¹⁸ “TMK.nun 121.maddesi... Açıklanan bu madde hükmüne göre, manevi tazminata karar verilebilmesi için, istemde bulunan nişanlının kişisel olarak aşırı bir biçimde zarara uğraması ve ayrıca nişanın bozulmasında hiçbir kusurunun bulunmaması gerekir.” Y. 3. HD, T. 1.1.2013, E. 2013/14925, K. 2013/17601 (<https://www.kazanci.com.tr>) (E.T: 10.07.2018). Aynı yönde Y. 3. HD, T. 20.2.2014, E. 2013/18584 K. 2014/2544 (<https://www.kazanci.com.tr>) (E.T: 10.07.2018); Y. 3. HD, T. 27.6.2012, E. 2012/11315, K. 2012/16191 (<https://www.kazanci.com.tr>) (E.T: 10.07.2018); Y. 3. HD, E. 2002/4229 K. 2002/6453 T. 4.6.2002 (<https://www.kazanci.com.tr>) (E.T: 10.07.2018). Manevi tazminat talep eden tarafın kusursuz olması gerektiği öğretide de savunulmaktadır. Bkz. Akıntürk ve Ateş, **Aile Hukuku**, s. 55. Bizce, maddi tazminatla manevi tazminat arasında böylesine bir ayırımın kanuni temeli bulunmamaktadır.

³¹⁹ “...davacının, davalı tarafından resmi nikah yapma vaadi ile kandırıldığı ve bunun etkisi altında, fiziksel ve ruhsal olarak zarara uğratıldığı, bundan elem ve üzüntü duyduğunun kabulü gerekir. Davacının isteğinin olması, yeniden evlenmesi ve varsa kusurlu davranışları takdir edilecek manevi tazminat tutarının belirlenmesinde etkili olabilir.” Y. HGK, T. 27.6.2012, E. 2012/4-179, K. 2012/412 (<https://www.kazanci.com.tr>) (E.T: 10.07.2018). Aynı yönde Y. 3. HD, T. 29.1.2014, E. 2013/17244, K. 2014/1220.

2.2.2.3.6. Kendisinden Tazminat Talep Edilen Nişanlının Kusurlu

Olması

Kanunumuz, nişanın bozulması yüzünden kişilik hakkı saldırıya uğrayan tarafın, kusurlu olan diğer taraftan manevi tazminat olarak uygun miktarda bir para ödemesini isteyebileceğini düzenlemiştir.³²⁰ Bu madde gereği kendisinden tazminat talep edilen nişanlının kusurlu olması şarttır. Hem maddi hem de manevi tazminat talep edebilmek için şart olan kusur kavramını daha önce açıkladığımız için burada ayrıca ele almıyoruz.³²¹

2.2.2.3.7. Manevi Tazminatın Talep Edilmiş Olması

Manevi tazminata hükmedilebilmesi için kişilik hakkı ihlal edilen tarafın manevi tazminatı talep etmiş olması şarttır. Aksi hâlde mahkemece herhangi bir inceleme söz konusu olmayacaktır. Manevi tazminat, maddi tazminatta da olduğu gibi ancak diğer nişanlıdan talep edilebilir.³²² Dava yalnızca maddi tazminat için açılmışsa hâkim kendiliğinden manevi tazminata hükmedemez.³²³

2.2.2.4. Manevi Tazminat Miktarının Tayini

Manevi tazminat miktarını hâkim tayin ve takdir edecektir.³²⁴ Yargıtay, tazminatın takdirinde kişilik hakkını ihlal eden fiilin ve olayın özelliğini, tarafların kusur oranını³²⁵ ve ekonomik durumlarını dikkatte almaktadır.³²⁶ Ayrıca Yargıtay

³²⁰ TMK m. 121.

³²¹ Bkz. 2.2.1.3.6. başlık.

³²² Oğuzman ve Dural, **Aile Hukuku**, s. 50. Manevi tazminat sadece diğer nişanlıdan istenebilir, nişanlının mirasçılarında istenemez. Bkz. Abik, **Nişanlanma ve Nişanlılık**, s. 146.

³²³ Velidedeoğlu, **Aile Hukuku**, s. 40.

³²⁴ Manevi tazminat hakkında açıklamalar içeren 1966 tarihli İBK için bkz. Y. İBGK, T. 22.6.1966, E. 1966/7, K. 1966/7 (<https://www.kazanci.com.tr>) (E.T: 10.07.2018). İlgili İBK'ya dikkat çeken kararlar için bkz. Y. 4. HD, T. 10.3.2015, E. 2014/7134, K. 2015/2786 (<https://www.kazanci.com.tr>) (E.T: 10.07.2018); Y. 3. HD, T. 1.7.2014, E. 2014/11209, K. 2014/11034 (<https://www.kazanci.com.tr>) (E.T: 10.07.2018).

³²⁵ Kendisinden tazminat talep olunanın kusurunun ağırlığı da tazminatın takdirinde rol oynayacaktır. Saymen, düşüncesizlik yüzünden nişanı bozanla, nişanlının geleceğini mahvetmek, çirkin dedikodulara sebep olmak için nişanı bozanın kusurunun farklı olduğu ve bunun manevi tazminatın takdirinde rol oynayacağını belirtmektedir. Bkz. Ferit H. Saymen, "Kimler Manevi Tazminat Talep Edebilir", **İÜHF**, C. 6, S. 1, 1940, s. 131. Y. 3. HD, T. 13.10.2008, E. 2008/10899, K. 2008/16590. (<https://www.kazanci.com.tr>) (E.T: 20.06.2018).

³²⁶ Y. 3. HD, T. 30.3.2017, E. 2015/18038, K. 2017/4352 (<https://www.kazanci.com.tr>) (E.T: 10.07.2018). Aynı yönde Y. 3. HD, T. 6.5.2013, E. 2013/4954, K. 2013/7356 (<https://www.kazanci.com.tr>) (E.T: 10.07.2018).

nişanın bozulma şeklini, diğer nişanlının olaydan etkilenme derecesini ve olayın özelliklerini de tazminatın takdirinde dikkate almaktadır.³²⁷

Tayin edilecek tazminat miktarı, sebepsiz zenginleşmeye yol açmayacak³²⁸ ve arzulan tatmin duygusunu aşmayacak düzeyde olmalıdır.³²⁹ Yargıtay, eski kararlarında hak ve nefaset,³³⁰ yeni kararlarında ise hakkaniyet³³¹ gereği tazminat miktarının tayininde somut olayın tüm koşullarının dikkate alınması gerektiğini belirtmektedir.³³²

Kanunumuz tazminat olarak uygun bir miktar para ödenebileceğinden bahsetmektedir.³³³ Dolayısıyla para dışında bir şeye hükmedilemeyecektir.³³⁴

2.2.3. Hediyelerin İadesi

Nişan sürecinde taraflar samimiyetlerini artırmak, birbirlerini mutlu etmek, nişanlısının ailesine hürmet göstermek ya da sırf içinden geldiği için hediye vermektedir. Bu hediyeler bazen bu tür duygularla verilmekteyken bazen de sırf gelenek görenekler gereği verilmektedir. Hangi özel maksadı taşırsa taşısın nişanın evlilikle sona ereceği ümidi, tarafları hediye vermeye sevk etmektedir.

Nişanın sona ermesine dair kanun hükümleri, tarafların harcama yaparken ve hediye verirken rahat davranabilmesini sağlamak içindir. Muhakkak ki nişanlılar birbirlerine hediye, nişanın evlilikle sona ermemesi hâlinde geri alabileceklerini

³²⁷ Y. 3. HD, T. 29.1.2014, E. 2013/17244, K. 2014/1220 (<https://www.kazanci.com.tr>) (E.T: 10.07.2018).

³²⁸ Y. 3. HD, T. 6.7.2017, E. 2016/21667 K. 2017/11157 (<https://www.kazanci.com.tr>) (E.T: 10.07.2018).

³²⁹ Y. 3. HD, T. 6.5.2013, E. 2013/4954, K. 2013/7356 (<https://www.kazanci.com.tr>) (E.T: 10.07.2018).

³³⁰ Y. 3. HD, T. 6.10.2005, E. 2005/7803, K. 2005/9629 (<https://www.kazanci.com.tr>) (E.T: 10.07.2018); Y. 3. HD, T. 14.10.2014, E. 2014/6297, K. 2014/13198 (<https://www.kazanci.com.tr>) (E.T: 10.07.2018); Y. HGK T. 20.9.2006, E. 2006/3-533, K. 2006/566 (<https://www.kazanci.com.tr>) (E.T: 10.07.2018); Y. 3. HD, T. 9.6.2005, E. 2005/5656, K. 2005/6321 (<https://www.kazanci.com.tr>) (E.T: 10.07.2018).

³³¹ Y. 3. HD, T. 30.3.2017, E. 2015/18038, K. 2017/4352 (<https://www.kazanci.com.tr>) (E.T: 10.07.2018); Y. 3. HD, T. 26.12.2005, E. 2005/12706, K. 2005/14410 (<https://www.kazanci.com.tr>) (E.T: 10.07.2018).

³³² Hâkimin, TBK m. 51 ve 52'yi göz önünde tutarak tazminatı takdir edeceğine dair bkz. Kılıçoğlu, **Aile Hukuku**, s. 29.

³³³ TMK m. 121.

³³⁴ Akıntürk ve Ateş, **Aile Hukuku**, s. 56; Gençcan, **Aile Hukuku**, s. 238; Abik, **Nişanlanma ve Nişanlılık**, s. 140; Mortaş, **Nişanlılık**, s. 28; Koç, **Nişanlanma Sözleşmesi**, s. 112. Öztan, TBK m. 58/2'nin kıyasen uygulanabilmesi gerektiğini düşünmektedir. Bkz. Öztan, **Aile Hukuku**, s. 114.

düşünerek vermemektedir. Fakat böyle düşünseler de düşünmeseler de verilen hediyelerin iadesinin isteneceği yüksek ihtimaldir. Bu sebeptir ki kanunumuz nişanın evlilik dışında sona ermesi hâlinde hediyelerin iadesini düzenlemiştir.³³⁵

Hediyelerin iadesinin talep edilmesinde, talep eden tarafın kusursuz yahut daha az kusurlu olma şartı aranmamaktadır.³³⁶ Nişanın sona ermesi hâlinde hediyelerin iadesi gerekliliğine dair kimi yazarlar, hediyelerin taraflar arası manevi bağlılığı gösteren şeyler olduğunu, verilen hediyelerin, nişanın sona ermesinden sonra kendisi için yabancı olacak birinin elinde kalmasının doğru olmadığını düşünmektedir.³³⁷

Kimi yazarlar ise nişanlılık sırasında verilen hediyelerin, nişanın sona ermesiyle birlikte verilme nedeninin ortadan kalktığını düşünmektedir. Bu sebeple nişan sona ermekle birlikte hediye verme sebebi de sona ermiştir.³³⁸

Son olarak, bazı yazarlar her nişan bozma hadisesinde sebepsiz zenginleşme şartlarının oluşmayacağını bu sebeple hediyelerin iadesinin nişanın sona erme hükümlerinde ayrıca düzenlenmesi gerektiğini ifade eder. Nişanlılık münasebetinin, çoğu kere tarafların hediye vermesinin vesilesi ya da saiki olduğu, hukuki sebebi olmadığını ifade etmektedirler.³³⁹

Hediyelerin iadesi hükümleri TMK'da ayrıca düzenlenmeseydi, sebepsiz zenginleşme hükümlerine başvurmak her zaman mümkün olmayabilecek³⁴⁰ ve

³³⁵ TMK m. 122: Nişanlılık evlenme dışındaki bir sebeple sona ererse, nişanlıların birbirlerine veya ana ve babanın ya da onlar gibi davrananların, diğer nişanlıya vermiş oldukları alışılmışın dışındaki hediyeler, verenler tarafından geri istenebilir. Hediye aynen veya mislen geri verilemiyorsa, sebepsiz zenginleşme hükümleri uygulanır.

³³⁶ Gençcan, **Aile Hukuku**, s. 242; Hatemi ve Serozan, **Aile Hukuku**, s. 66; Tekinay, **Türk Aile Hukuku**, s. 26; Arsebük, **Aile Hukuku**, s. 542; Gürsel, **Nişan**, s. 25; Velidedeoğlu, **Aile Hukuku**, s. 41; Gönensay, **Medeni Hukuk**, s. 15; Berki, **Medeni Hukuk**, s. 117; Göktürk, **Aile Hukuku**, s. 282; Arık, **Türk Hukuk Sistemi**, s. 106; Oğuzoğlu, **Medeni Hukuk**, s. 29; Gmür, **Nişanlılık (Çeviri)**, s. 22; Akıntürk ve Ateş, **Aile Hukuku**, s. 48; Öztan, **Aile Hukuku**, s. 82.

³³⁷ Velidedeoğlu, **Aile Hukuku**, s. 40. Aynı doğrultuda Egger (çeviri), **Aile Hukuku**, s. 49; Tekinay, **Türk Aile Hukuku**, s. 25.

³³⁸ Birsen, **Medeni Hukuk**, s. 250. Aynı doğrultuda Gönensay, **Medeni Hukuk**, s. 14; Feyzioğlu, **Aile Hukuku**, s. 49; A. Nizamettin Aktay, "Nişanlanmanın Sona Ermesi Halinde Verilen Hediyelerin İadesi", **Adalet Dergisi**, S. 1, 1983, s. 379 (Nişan); Kılıçoğlu, **Aile Hukuku**, s. 30.

³³⁹ Schwarz (çeviri), **Aile Hukuku**, s. 51. Aynı doğrultuda Oğuzman ve Dural, **Aile Hukuku**, s. 51; Koç, **Nişanlanma Sözleşmesi**, 133; Tekinay, **Türk Aile Hukuku**, s. 25; Erdem, **Aile Hukuku**, s. 44-45; Doğan, **Nişan**, s. 199.

³⁴⁰ Schwarz (çeviri), **Aile Hukuku**, s. 51. Aynı doğrultuda Oğuzman ve Dural, **Aile Hukuku**, s. 51; Koç, **Nişanlanma Sözleşmesi**, 133; Tekinay, **Türk Aile Hukuku**, s. 25; Erdem, **Aile Hukuku**, s. 44-45.

bağışlamanın geri alınması hükümlerinden³⁴¹ yararlanmak da zor olabilecekti.³⁴² Bu sebeple TMK’da hediyelerin iadesinin düzenlenmesi, verilen hediyelerin iadesini kolaylaştırmaktadır.

2.2.3.1. Hediye Kavramı

Hediye, nişanlıların birbirlerine karşılıksız olarak verdiği şeyleri ifade eder.³⁴³ Hediyein hukuki niteliği bağışlamadır.³⁴⁴ Karşılıksız olması açısından, hediye ile bağış arasında bir fark bulunmamaktadır.³⁴⁵ Nişan sürecinde nişanlıların birbirlerine yaptığı her bağışlama, nişan hediyesi olarak değerlendirilebilecek midir? Örneğin, nişan sürecinde nişanlılardan biri diğerine kayıtsız ve şartsız olarak bir taşınmaz bağışlarsa bu taşınmazın, hediye olarak kabul edilip nişanın sona ermesi hükümlerine göre iadesi talep edilebilecek midir? Yargıtay, nişanlıların birbirlerine verdikleri hediyelerin ve yaptıkları bağışın, nişanlılık nedeni ile yapıldığını karine olarak kabul etmektedir.³⁴⁶ Dolayısıyla nişan sebebine dayanmadığı ispat edilemedikçe verilen hediyelerin iadesi talep edilebilecektir.

³⁴¹ TMK m. 295: Bağışlayan, aşağıdaki durumlardan biri gerçekleşmişse, elden bağışlamayı veya yerine getirdiği bağışlama sözünü geri alabilir ve bağışlananın istem tarihindeki zenginleşmesi ölçüsünde, bağışlama konusunun geri verilmesini isteyebilir: 1. Bağışlanan, bağışlayana veya yakınlarından birine karşı ağır bir suç işlemişse. 2. Bağışlanan, bağışlayana veya onun ailesinden bir kimseye karşı kanundan doğan yükümlülüklerine önemli ölçüde aykırı davranmışsa. 3. Bağışlanan, yüklemeli bağışlamada haklı bir sebep olmaksızın yüklemeyi yerine getirmemişse.

³⁴² Altunkaya, **Nişan**, s. 224; Oğuzman ve Dural, **Aile Hukuku**, s. 51; Doğan, **Nişan**, s. 228; Mortaş, **Nişanlılık**, s. 31.

³⁴³ Feyzioğlu, **Aile Hukuku**, s. 50. Emeğin de hediye kavramına dâhil edilmesi gerektiği savunulmaktadır. Bkz. Öztan, **Aile Hukuku**, s. 81; Koç, **Nişanlanma Sözleşmesi**, 133. Emeğin hediye kapsamına girmemesi gerektiğine dair görüş için bkz. Kılıçoğlu, **Aile Hukuku**, s. 32. Devredilebilen haklar da hediye olarak görülebilecek ve iadeye konu olabilecektir. Bkz. Özese, **Nişan**, s. 26; Mortaş, **Nişanlılık**, s. 33.

³⁴⁴ Feyzioğlu, **Aile Hukuku**, s. 50; Arsebük, **Aile Hukuku**, s. 541 dn. n. 133; Doğan, **Nişan**, s. 200; Erdem, **Aile Hukuku**, s. 45. Hediyein TBK m. 285 anlamında bağışlama olmadığına dair görüşler için bkz. Öztan, **Aile Hukuku**, s. 81; Abik, **Nişanlanma ve Nişanlılık**, s. 104. Koç’a göre nişanlılık hediye vermenin saikidir, hukuki sebebi değildir. Bkz. Koç, **Nişanlanma Sözleşmesi**, 133.

³⁴⁵ Feyzioğlu, **Aile Hukuku**, s. 50; Arsebük, **Aile Hukuku**, s. 541 dn. n. 133; Doğan, **Nişan**, s. 200; Erdem, **Aile Hukuku**, s. 45; Mortaş, **Nişanlılık**, s. 30.

³⁴⁶ “Nişanlıların birbirlerine verdikleri hediye ve yaptıkları bağışın nişanlılık nedeni ile yapıldığı asıldır. Tapu kaydında yalnızca kayıtsız şartsız ve bedelsiz olarak hibe edildiğinden söz edilmesi nişanlılık döneminde yapılan bu tasarrufun, nişan hediyesi olarak yapılmadığının kabulüne yetmez. Davalı taraf aksini de ileri sürüp yapılan hibenin nişandan başka bir nedeni olduğunu da kanıtlayamamıştır.” Y. 3. HD, T. 28.9.1981, E. 1981/3855, K. 1981/4304 (<https://www.kazanci.com.tr>) (E.T: 20.07.2018). Nişanlılık döneminde yapılan her karşılıksız kazandırmanın nişan hediyesi olarak değerlendirilemeyeceği, bağışlama olabileceği ve bağış hükümlerinin uygulanması gerekebileceği hakkında bkz. Özese, **Nişan**, s. 23; Doğan, **Nişan**, s. 220;

Ahlaki bir ödevin ifası için verilen şey, örneğin nişanlısının bir yakınının zor durumda kalması hâlinde ona yaptığı maddi yardım, geri istenemeyecektir.³⁴⁷ Zira ahlaki borcun ifası hâlinde geri istenebilmesi mümkün değildir.³⁴⁸

2.2.3.1.1. Başlık, Ağırlık, Kalın, Drahoma

Birbiriyle evlenecek nişanlılardan erkek olanın ailesinin, kız olanın ailesine verdiği bir miktar para; başlık, ağırlık gibi farklı isimlerle ifade edilmektedir.³⁴⁹ Başlık parası hediyelerin iadesi hükümlerine göre geri istenebilecek midir? Hediyelerin iadesi talebi diğer nişanlıya verilen hediyeler için mümkündür. Nişanlının ana ve babasına yahut üçüncü kişilere verilen hediyelerin TMK m. 122 hükmüne dayanılarak istenmesi mümkün değildir. Bu sebeple nişanlı kızın babasına, nişanlı erkeğin babası tarafından verilen paranın nişan hükümlerine göre iadesi mümkün olmayacaktır.³⁵⁰ Yargıtay'ın, nişanlı kızın babasına verilen paranın, nişanlı kıza verilmiş sayılacağından bahisle iadesini mümkün gören kararına katılmıyoruz.³⁵¹

Yargıtay, bazı kararlarında ise başlık parasını hukuka ve genel ahlak kurallarına aykırı bulmuş ve iadesinin mümkün olamayacağına hükmetmiştir.³⁵²

³⁴⁷ Velidedeoğlu, **Aile Hukuku**, s. 42; Oğuzman ve Dural, **Aile Hukuku**, s. 52; Feyzioğlu, **Aile Hukuku**, s. 56; Öztan, **Aile Hukuku**, s. 80; Altunkaya, **Nişan**, s. 227; Mortaş, **Nişanlılık**, s. 33; Abik, **Nişanlanma ve Nişanlılık**, s. 103.

³⁴⁸ Velidedeoğlu, **Aile Hukuku**, s. 42; Feyzioğlu, **Aile Hukuku**, s. 56; Öztan, **Aile Hukuku**, s. 80; Altunkaya, **Nişan**, s. 227.

³⁴⁹ Burada inceleme gereği duymadığımız bir konu olarak mehir, evlenilecek kıza verilen bir paradır. Mehir için, bir nikâh şartı olduğu savunulmakla birlikte, nikâhın sonucu olduğu da savunulmaktadır. Detaylı bilgi için bkz. Saliha Okur Gümrükçüoğlu, "İslam Aile Hukukunda Kadının Mehir Hakkına Toplumun Bakış Açısı Üzerinde Bir Değerlendirme", **Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, C. 17, S. 4, 2013, s. 229.

³⁵⁰ Doğan, **Nişan**, s. 224. Başlık edimine ilişkin sözleşmelerin ahlaka aykırı olduğuna dair bkz. Hatemi ve Serozan, **Aile Hukuku**, s. 68. Başlık parası, kızın evlenme iradesini olumlu yönde kullanmaya zorlaması sebebiyle haklı bir gayeyi amaçlamadığına dair bkz. Hamide Topçuoğlu, "Ağırlık Parası- Düğünlerde Men'i İsrifat - Haksız İktisap- Haksız Bir Maksat İstihali İçin Verilen Şey", **Jurisdictio**, S. 1, 1956, s. 24. Başlık parasını nişan hediyesi olarak kabul edip iade talebini mümkün gören görüşler için bkz. Feyzioğlu, **Aile Hukuku** s. 51; Gürsel, **Nişan**, s. 30; Nihat Yavuz, "Nişan Hukukunda Hediyeleri Geri İsteme Davası", **Yargıtay Dergisi**, C. 21, S. 3, 1995, s. 265-266; Koç, **Nişanlanma Sözleşmesi**, 161-162. Öztan, nişanlı kızın babasına verilen paranın, nişanlı kızın çeyiz ve evlilik masrafları için kullanılacağı kabul edilmesi hâlinde iadeye konu olması gerektiğini düşünmektedir. Öztan **Aile Hukuku**, s. 88-89. Aynı doğrultuda Erdem, **Aile Hukuku**, s. 43; Koç, **Nişanlanma Sözleşmesi**, 161.

³⁵¹ "Babaya verilen başlık parası kız adına verildiğinden bunu da nişanlı kıza verilmiş bir hediye olarak kabul etmek gerekir." Y. 6. HD, T. 16.6.1978, E. 1978/4796, K. 1978/4888 (<https://www.kazanci.com.tr>) (E.T: 20.07.2018). Aynı yönde Y. 6. HD, T. 1.4.1980, E. 1979/11014, K. 1980/3155 (<https://www.kazanci.com.tr>) (E.T: 20.07.2018).

³⁵² "Kural olarak kişinin davranış özgürlüğü, hukuk ve genel ahlak kuralları ile sınırlıdır. Daha açık bir deyimle, Türk Hukukunun başlangıç noktası olan sözleşme özgürlüğü ancak bu sınırlar içinde

Bununla birlikte nişanlının ana veya babasına değil de bizzat nişanlıya, evlilik süreciyle ilgili verilen paranın iadesini talep etmek mümkün olacaktır. Bu amaçla erkeğe verilen para ya da eşyaya drahoma,³⁵³ kıza verilen para ya da eşyaya kalın denir.³⁵⁴

2.2.3.1.2. Mektup ve Fotoğraflar

Nişanlılar, nişan sürecinde birbirlerine samimi duygularını aktarmak için herhangi bir maddi kıymeti haiz olmayan, mektup yahut fotoğraflarını verebilirler. Mektup ve fotoğrafların hediye olarak nitelendirilebilmesi konusunda farklı görüşler bulunmaktadır.³⁵⁵ Öğretide bir görüş,³⁵⁶ mektup ve fotoğrafların hediye kavramına girdiğini dolayısıyla bunların iadesinin nişan hükümleri kapsamında istenebileceği yönündedir. Öğretideki diğer görüş,³⁵⁷ mektup ve fotoğrafların hediye kavramına

---

kalabildiği ölçüde geçerlik kazanır. Sözleşme özgürlüğünün hukuka aykırı olarak aşılması veya etkilenmesinin müeyyidesi BK.nun 19 ve 20. (TBK 26 ve 27.md.) maddelerinde gösterilmiş ve böyle bir bağtın hükümsüz olduğu kabul edilmiştir. Kişinin dilediği kimse ile evlenmesi, Kanun'un öngördüğü sınırlar içinde temel hak ve hürriyetinin bir gereğidir. Normal ve iyi bir ortamda kızın dilediği erkekle evlenmesi, yasaların ona sağladığı temel haklardan olduğu kadar, onun evlilik yapmasına rıza göstermek de baba ve ananın görevidir. Nişan ya da evliliklerde kayınpederin gelinine takı takması ya da para veya hediye vermesi yerel gelenek ve göreneklere uygun ise de; kızın babasının evlenmeye razı olmasının karşılığı olarak (başlık) adı altında mal veya para alması yukarıda açıklanan ölçütlere göre hukuka ve genel ahlak kurallarına aykırıdır. Borçlar Kanununun 65. maddesinde (TBK'nun 81.md.) haksız veya ahlaka aykırı bir amaç için verilen şeyin istirdat edilemeyeceği düzenlenmiştir. Somut olaya gelince;davalı -birleşen davacının cevap dilekçesi, karşı dava dilekçesi ve aşamalarda beyanlarında davaya konu edilen 5.000 TL'yi davacı-karşı davalının ailesine başlık parası olarak verdiğini ikrar ettiği de dikkate alındığında, söz konusu bu miktarın mahkemece "çeyiz parası" olarak değerlendirilerek bu miktarın da hüküm altına alınması doğru görülmemiştir." Y. 3. HD, T. 24.5.2016, E. 2015/13389, K. 2016/7993 (<https://www.kazanci.com.tr>) (E.T: 20.07.2018). Aynı yönde Y. 11. HD, T. 15.11.1976, E. 1976/4887, K. 1976/4912 (<https://www.kazanci.com.tr>) (E.T: 20.07.2018); Y. 11. HD, T. 11.02.1980, E. 1980/620, K. 1980/620 (<https://www.kanunum.com/>) (E.T: 12.06.2018).

³⁵³ Drahomanın niteliği bakımından nişan hediyesi olmadığına dair 1933 tarihli HGK için bkz. Senai Olgaç, **İçtihatlarla Türk Medeni Kanunu Şerhi**, Olgaç Matbaa, 4. Baskı, Ankara 1974, s. 75.

³⁵⁴ Gençcan, **Aile Hukuku**, s. 243; **Türk Aile Hukuku**, s. 33; Hatemi ve Serozan, **Aile Hukuku**, s. 66 vd. Kalına karşılık olarak kız tarafının da çeyiz hazırlaması gerektiğine dair ve ayrıca kalın hakkında detaylı açıklamalar için bkz. Mehmet Mandaloğlu, "İslamiyetten Önce Türklerde Aile Hukuku", **Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi**, S. 33, 2013, s. 145. Timur, Kalın olarak verilen paranın tek bir amaç uğruna olmadığını, bir kısmının kızın çeyizini hazırlamak üzere verildiğini, bir kısmının doğrudan nişanlıya verildiğini, bir kısmının düğün masraflarını karşılamak üzere verildiğini ve bir kısmının da kızın annesine verilen hediye olduğunu ifade etmektedir. Detaylı bilgi için bkz. Hıfzı Timur, **Eski Hukukumuzda Nişanlanma ve Kalın Müessesesi, Ebül'ula Mardin'e Armağan**, Kenan Matbaası, İstanbul 1944, s. 1140.

³⁵⁵ Hediyein ekonomik değerinin olması hâlinde iadesinin talep edilebileceği hakkında bkz. Tekinay, **Türk Aile Hukuku**, s. 28; Gençcan, **Aile Hukuku**, s. 243-244; Doğan, **Nişan**, 221.

³⁵⁶ Velidedeoğlu, **Aile Hukuku**, s. 42; Egger (çeviri), **Aile Hukuku**, s. 49; Schwarz (çeviri), **Aile Hukuku**, s. 51; Ürgüplü, **Nişanlanma**, s. 55.

³⁵⁷ Oğuzoğlu, **Medeni Hukuk**, s. 31; Tekinay, **Türk Aile Hukuku**, s. 28-29; Oğuzman ve Dural, **Aile Hukuku**, s. 52-53; Feyzioğlu, **Aile Hukuku**, s. 55; Özese, **Nişan**, s. 27-28; Erdem, **Aile Hukuku**,

girmeyeceği dolayısıyla bunların iadesinin nişan hükümleri kapsamında istenemeyeceğini yönündedir. Ancak mektup veya fotoğrafların diğer tarafta kalmasının kişilik hakkı ihlali olması hâlinde TMK'nın m. 24³⁵⁸ ve 25.³⁵⁹ maddelerine yahut Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu'nun³⁶⁰ (FSEK) 85³⁶¹ ve 86.³⁶² maddelerine başvurarak mektup veya fotoğrafların imhası veya iadesinin sağlanabileceği ileri sürülmektedir.³⁶³

2.2.3.2. Hediyelerin İadesi Talebinin Hukuki Niteliği

Hediye verilen şeyin mülkiyeti verilmekle birlikte diğer nişanlıya geçecektir. Hediyelerin iadesini talep edenin artık hediye üzerinde mülkiyet hakkı olmayacağı için

s. 44; Kılıçoğlu, **Aile Hukuku**, s. 32; Dural, Ögüz ve Gümüş, **Aile Hukuku**, s. 43; Öztan, **Aile Hukuku**, s. 96; Akıntürk ve Ateş, **Aile Hukuku**, s. 49. Mektupların iade edilmesinin dürüstlük icabı olduğu da savunulmaktadır. Bkz. Oğuzoğlu, **Medeni Hukuk**, s. 31; Arsebük, **Aile Hukuku**, s. 541.

³⁵⁸ TMK m. 24: Hukuka aykırı olarak kişilik hakkına saldırılan kimse, hâkimden, saldırıda bulunanlara karşı korunmasını isteyebilir. Kişilik hakkı zedelenen kimsenin rızası, daha üstün nitelikte özel veya kamusal yarar ya da kanunun verdiği yetkinin kullanılması sebeplerinden biriyle haklı kılınmadıkça, kişilik haklarına yapılan her saldırı hukuka aykırıdır.

³⁵⁹ TMK m. 25: Davacı, hâkimden saldırı tehlikesinin önlenmesini, sürmekte olan saldırıya son verilmesini, sona ermiş olsa bile etkileri devam eden saldırının hukuka aykırılığının tespitini isteyebilir. Davacı bunlarla birlikte, düzeltmenin veya kararın üçüncü kişilere bildirilmesi ya da yayımlanması isteminde de bulunabilir. Davacının, maddî ve manevî tazminat istemleri ile hukuka aykırı saldırı dolayısıyla elde edilmiş olan kazancın vekâletsiz iş görme hükümlerine göre kendisine verilmesine ilişkin istemde bulunma hakkı saklıdır. Manevî tazminat istemi, karşı tarafça kabul edilmiş olmadıkça devredilemez; miras bırakan tarafından ileri sürülmüş olmadıkça mirasçılara geçmez. Davacı, kişilik haklarının korunması için kendi yerleşim yeri veya davalının yerleşim yeri mahkemesinde dava açabilir.

³⁶⁰ RG: T. 13/12/1951, S. 7981.

³⁶¹ FSEK m. 85: Eser mahiyetinde olmasa bile, mektup, hatıra ve buna benzer yazılar yazanların ve bunlar ölmüş ise 19 uncu maddenin birinci fıkrasında yazılı kimselerin muvafakati olmadan yayımlanamaz. Meğer ki, yazanın ölümünden itibaren on yıl geçmiş bulunsun. Mektuplar birinci fıkradaki şartlardan başka muhatap veya muhatap ölmüş ise 19 uncu maddenin birinci fıkrasında yazılı kimselerin muvafakati olmadan yayımlanamaz; meğer ki, muhatapın ölümünden itibaren 10 yıl geçmiş bulunsun. Yukarıdaki hükümlere aykırı hareket edenler hakkında Borçlar Kanununun 49 uncu maddesi ve Türk Ceza Kanununun 132, 134, 139 ve 140 ncı maddeleri hükümleri uygulanır. Birinci ve ikinci fıkra hükümlerine göre yayımın caiz olduğu hâllerde de 4721 sayılı Türk Medenî Kanununun 24 üncü maddesi hükmü saklıdır.

³⁶² FSEK m. 86: Eser mahiyetinde olmasalar bile, resim ve portreler tasvir edilenin, tasvir edilen ölmüşse 19 uncu maddenin birinci fıkrasında sayılanların muvafakati olmadan tasvir edilenin ölümünden 10 yıl geçmedikçe, teşhir veya diğer suretlerle umuma arzedilemez. Birinci fıkradaki muvafakatin alınması: 1. Memleketin siyasi ve içtimai hayatında rol oynayan kimselerin resimleri; 2. Tasvir edilen kimselerin iştirak ettiği geçit resmi veya resmi tören yahut genel toplantıları gösteren resimler; 3. Günlük hadiselerle mütaallik resimlerle radyo ve film haberleri; için şart değildir. Birinci fıkra hükmüne aykırı hareket edenler hakkında Borçlar Kanununun 49 uncu maddesi ile koşulları varsa, Türk Ceza Kanununun 134, 139 ve 140 ncı maddeleri hükümleri uygulanır. Birinci ve ikinci fıkra hükümlerine göre yayımın caiz olduğu hâllerde de Türk Medenî Kanununun 24 üncü maddesi hükmü saklıdır.

³⁶³ Birlikte çekilmiş fotoğraflarının sosyal paylaşım sitelerinde yayımlanması hâlinde de kişilik haklarını koruyan hükümlere göre bu fotoğrafların kaldırılması istenebilecektir. Bkz. Mortaş, **Nişanlılık**, s. 36.

hediyelerin iadesi talebi aynı nitelikte olmayacaktır.³⁶⁴ Dolayısıyla, nişanlı kendisine verilen hediye üçüncü kişiye devrederse, hediyelerin iadesi talebi üçüncü kişiye yöneltilemeyecektir.³⁶⁵ Bu talebin muhatabı sadece hediye alan nişanlıdır.

Hediyelerin iadesini talep hakkı kişiye sıkı sıkıya bağlı bir hak değildir. Hak devredilebilir, mirasçılara geçebilir, haktan feragat edilebilir.³⁶⁶

Kendisinden hediyelerin iadesi istenen nişanlının lehine maddi yahut manevi tazminata hükümlenmişse, bu nişanlı lehine hükümlenen parayı almak yerine hediyelerin kendisinde kalmasını isteyemez.³⁶⁷ Ancak hediye olarak para verilmişse bu hakkın varlığı kabul edilmelidir.³⁶⁸ Ayrıca lehine hükmedilen maddi yahut manevi tazminat için nişanlının kendisinde bulunan hediye üzerinde hapis hakkı vardır.³⁶⁹

2.2.3.3. Hediyelerin İadesini Talep Edebilecek Kimseler

TMK'nın 122. maddesi; hediyelerin iadesini talep edebilecek kimseler olarak nişanlılar, nişanlıların ana ve babaları ya da onlar gibi davrananları saymaktadır. Kanunda sayılanların dışındaki kimseler, hediyelerin iadesi hükümlerine dayanamazsa da şartları varsa sebepsiz zenginleşme hükümlerine göre hediyelerin iadesini isteyebileceklerdir.³⁷⁰ Ancak bu hâlde verilen tüm hediyelerin istenemeyeceği, sadece

³⁶⁴ Tekinay, **Türk Aile Hukuku**, s. 30; Hatemi ve Serozan, **Aile Hukuku**, s. 30; Gençcan, **Aile Hukuku**, s. 248; Oğuzmn ve Dural, **Aile Hukuku**, s. 54; Özese, **Nişan**, s. 39. Aktay, **Nişan**, s. 382; Öztan, **Aile Hukuku**, s. 93; Altunkaya, **Nişan**, s. 231; Doğan, **Nişan**, s. 228; Mortaş, **Nişanlılık**, s. 37. İade talebinin aynı hakka dayandığına dair karşı görüş için bkz. Akıntürk ve Ateş, **Aile Hukuku**, s. 49. Talep hakkı aynı nitelikte olsaydı istihkak davası açılabilir fakat sebepsiz zenginleşme davası açılmayacaktır. Geniş bilgi için bkz. Kürşad Nuri Turanboy, "Sebepsiz Zenginleşme Davasının Asli-Tali Niteliği", **Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, C. 1, S. 2, 1997, s. 101 vd.; Seza Reisoğlu, **Sebepsiz İktisap Davasının Genel Şartları**, Ajans Türk Matbaası, Ankara 1961, s. 40 vd; Dural, Öğüt ve Gümüş, **Aile Hukuku**, s. 45.

³⁶⁵ Çünkü sahip olunan hak mutlak değil nisbi bir haktır. Bkz. Tekinay, **Türk Aile Hukuku**, s. 30; Oğuzman ve Dural, **Aile Hukuku**, s. 55; Feyzioğlu, **Aile Hukuku**, s. 21.

³⁶⁶ Tekinay, **Türk Aile Hukuku**, s. 30; Gençcan, **Aile Hukuku**, s. 250; Oğuzman ve Dural, **Aile Hukuku**, s. 55.

³⁶⁷ Arsebük, **Aile Hukuku**, s. 542; Adliye Vekaleti, **Kanunu Medeni Şerhi**, s. 161; Gönensay, **Medeni Hukuk**, s. 15.

³⁶⁸ Adliye Vekaleti, **Kanunu Medeni Şerhi**, s. 161; Gönensay, **Medeni Hukuk**, s. 15.

³⁶⁹ Arsebük, **Aile Hukuku**, s. 542; Adliye Vekaleti, **Kanunu Medeni Şerhi**, s. 161; Gönensay, **Medeni Hukuk**, s. 15.

³⁷⁰ Hatemi ve Serozan, **Aile Hukuku**, s. 66; Kılıçoğlu, **Aile Hukuku**, s. 33; Akıntürk ve Ateş, **Aile Hukuku**, s. 47-48; Tekinay, **Türk Aile Hukuku**, s. 31; Velidedeoğlu, **Aile Hukuku**, s. 43; Schwarz (çeviri), **Aile Hukuku**, s. 52; Koç, **Nişanlanma Sözleşmesi**, s. 143. Erdem, bu durumda sebepsiz zenginleşmeye gidilemeyeceğini savunur. Yazara göre burada, kazandırmanın saiki nişan sözleşmesi olsa da sebebi bağışlama sözleşmesidir. Nişanın ortadan kalkmasıyla da bağışlama sözleşmesi kendiliğinden son bulmayacaktır. Yapılabilecek şey, gelecekteki olgularda yanılmaya

evlenmenin gerçekleşmesine yarar sağlamak amacıyla verilen hediyelerin iadesinin talep edilebileceği savunulmaktadır.³⁷¹ Şartları varsa bağışlamanın geri alınması hükümlerine de başvurulabilecektir.³⁷²

Nişanlıların ana ve babasının yahut onlar gibi davrananların ya da üçüncü kişilerin diğer nişanlıya vermiş olduğu hediyelerin nişanlı adına verilmiş sayılabilecek midir? Yargıtay, bazı kararlarında nişanlı dışındaki kimselerin vermiş olduğu hediyelerin, nişanlı adına verilmiş olduğunu ve nişanlının bu hediye bizzat talep edebileceğini kabul etmektedir.³⁷³ Ancak bunun kabulü hukuki dayanaktan yoksundur.³⁷⁴ Zira peşinen böyle bir temsil ilişkisini kabul etmek için geçerli bir sebep bulunmamaktadır.³⁷⁵

---

dayanarak TBK m. 32 hükmü gereği sözleşmeyle bağlı olmaktan kurtulup kazandırmanın sebebini ortadan kaldırmak ve sebepsiz zenginleşme hükümlerine başvurmalıdır. Bkz. Erdem, **Aile Hukuku**, s. 44-45.

³⁷¹ Akıntürk ve Ateş, **Aile Hukuku**, s. 47-48; Tekinay, **Türk Aile Hukuku**, s. 31; Velidedeoğlu, **Aile Hukuku**, s. 43; Schwarz (çeviri), **Aile Hukuku**, s. 52. Evlenmenin gerçekleşmemesinin verilen hediyeler için bozucu şart olarak kararlaştırıldığı anlaşılıyorsa hediyelerin bozucu şartın gerçekleşmiş olması nedeniyle istenebileceği de savunulmaktadır. Bkz. Hatemi ve Serozan, **Aile Hukuku**, s. 66.

³⁷² Oğuzman ve Dural, **Aile Hukuku**, s. 54; Altunkaya, **Nişan**, s. 229; Doğan, **Nişan**, s. 225-226.

³⁷³ “Oysa, nişan törenlerinde takılan takıların bizzat davacı nişanlı tarafından takılması zorunluluğu bulunmamaktadır. Ana-babanın ya da onlar gibi davrananların nişanlı adına taktıkları takılar, davacı nişanlı tarafından takılmış sayılır ve nişanın bozulması durumunda da bizzat talep edilebilir. Örf ve adete göre, nişan törenlerinde, takıların, nişanlıların birbirine bizzat takmalarından çok, genelde bir aile büyüğü veya ana-baba veya kardeşlerden biri tarafından takıldığı bir gerçekliktir.” Y. 3. HD, T. 4.10.2018, E. 2016/21757 K. 2018/9618 (<https://www.kazanci.com.tr>) (E.T: 20.03.2019). Aynı yönde Y. 3. HD, T. 17.12.2014, E. 2014/19012, K. 2014/16688 (<https://www.kazanci.com.tr>) (E.T: 20.03.2019). Ayrıca bkz. Doğan, **Nişan**, s. 224-225.

³⁷⁴ Erdem, **Aile Hukuku**, s. 44; Dural, Ögüz ve Gümüş, **Aile Hukuku**, s. 44; Doğan, **Nişan**, s. 223.

³⁷⁵ Bu sebeple biz Yargıtay’ın vermiş olduğu karara değil, kararda yazılı karşı oya katılıyoruz. “Medeni Kanun’un 96. maddesi "nişanlılardan herbiri diğerine verdiği hediye geri isteyebilir" hükmünü taşımaktadır. Yakınları dahi olsa üçüncü şahıslar tarafından verilen hediyelerin iadesinde bu madde hükmü nazara alınmaz kanaatinde olduğumdan hediye verenler tarafından ayrıca dava açılmadıkça Medeni Kanun’un 86. maddesine dayanılarak iade kararı verilemez. Bu yönü ilişkin kararın Onanması niyetindeyim.” Y. 3. HD, T. 28.12.1987, E. 1987/6171, K. 1987/12796 (<https://www.kazanci.com.tr>) (E.T: 20.07.2018). Yargıtay’ın, hediyelerin bizzat verenler tarafından iadesinin istenebileceğine dair kararları da vardır: “Dinlenen tanıklar, nişan hediyesi olarak verilen çeyrek altınların bir kısmının davacının yakınları tarafından takıldığını beyan etmişlerdir. Mahkemece Medeni Kanunun 86. maddesi hükmü göz ardı edilerek, davacı tarafından verilmeyen bu eşyaların da iadesine karar verilmiş olması usul ve yasaya aykırıdır.” Y. 3. HD, T. 4.2.2003, E. 2003/1052, K. 2003/989 (<https://www.kazanci.com.tr>) (E.T: 20.07.2018). “Uyuşmazlığa konu hediyelerin davacıya bizzat verildiği hususu ve miktarlarının usulüne uygun olarak kanıtlanması gerekir. Gerçekten de nişan hediyelerinin iadesini bizzat verenler isteyebilir. Nişanlılar adına başkalarının verdiği nişan hediyeleri de ancak kendileri tarafından dava konusu edilebilir.” Y. 3. HD, T. 3.7.2003, E. 2003/9007, K. 2003/8605 (<https://www.kazanci.com.tr>) (E.T: 20.07.2018); “Dosya içeriğiyle toplanan delillerden davaya konu 20 adet çeyrek altının misafirler tarafından takıldığı, yani davacı tarafından takılmadığı anlaşılmalı bu kısım hakkında davanın husumet yokluğu sebebiyle reddi gerekirken kabulü doğru görülmemiştir.” Y. 3. HD, T. 27.10.2011, E.

2.2.3.4. Hediyelerin İadesi Talebinin Şartları

Maddi ve manevi tazminatta incelediğimiz bu başlığı hediyelerin iadesinde de ayrıca inceleyeceğiz. Zira her talep konusunun kendine özgü özelliği bulunmaktadır. Örneğin, manevi tazminata hükmetmek için kişilik hakkı ihlali aranacaktır. Kişilik hakkı ihlali maddi tazminata hükmetmek için şart değildir. Hediyelerin iadesinde de aşağıda inceleyeceğimiz üzere en bariz fark; hediyelerin iadesine hükmetmek için haklı sebebin ve diğer tarafın kusurunun gerekmemesidir.

2.2.3.4.1. Geçerli Bir Nişan İlişkisinin Bulunması

Geçerli bir nişan ilişkisinin olması, hem tazminat talepleri hem de hediyelerin iadesi için aranan bir şarttır. Taraflar arasındaki ilişki nişan olarak nitelendirilemiyorsa nişanın sona ermesine dair kanunun getirmiş olduğu koruyucu nitelikteki imkânlardan yararlanmak mümkün olmayacaktır.³⁷⁶

Taraflar arasındaki ilişkinin nişan olarak değerlendirilememesi hâlinde, verilen hediyelerin akıbeti üzerinde ayrıca durmak gerekebilir.³⁷⁷ Örneğin, taraflar evlenme maksadında olmaksızın birlikte yaşamaktadır. Bu durumda nişandan bahsetmek mümkün değildir. Öğretide nikâhsız yaşamı sağlamak için yapılan bağışlamaların ahlaka aykırılık sebebiyle geçersiz olduğundan, ahlaka aykırı amaçla verilen hediyelerin geri istenmesinin mümkün olmadığı savunulmaktadır.³⁷⁸ Yargıtay kararları da bu yöndedir.³⁷⁹

2011/11384, K. 2011/16642) (<https://www.kazanci.com.tr>) (E.T: 20.07.2018). Aynı yönde Y. 3. HD, T. 2.5.2006, E. 2006/4523, K. 2006/5464 (<https://www.kazanci.com.tr>) (E.T: 20.07.2018).

³⁷⁶ Öztan'a göre, nişanın TBK m. 27'ye göre geçersiz olması hâlinde; hediyelerin iadesinde, nişan hükümlerinin kıyasen uygulanması gerekir. Bkz. Öztan, **Aile Hukuku**, s. 94.

³⁷⁷ Tekinay, 3 olasılık üzerinde durmaktadır. Birinci olasılık, nişanın kurulduğu sırada iki tarafında nişanın geçerli olmadığını bilmesidir. Bu hâlde hediyelerin iadesi söz konusu olmayacaktır. İkinci olasılıkta taraflardan biri nişanın geçerli olmadığını biliyor fakat diğeri bilmiyordur. Bu hâlde iyi niyetli tarafın hediyelerin iadesini talep etme hakkı vardır. Son olasılık ise iki tarafın da nişanın kurulduğu sırada nişanın geçerli olmadığını bilmemesidir. Bu hâlde iki tarafında iadeyi talep etme hakkı vardır. Bkz. Tekinay, **Aile Hukuku**, s. 25-26. Benzer görüş için bkz. Öztan, **Aile Hukuku**, s. 80.

³⁷⁸ Oğuzman ve Dural, **Aile Hukuku**, s. 53 dn. n. 75; Gençcan, **Aile Hukuku**, s. 241. Koşulları varsa sebepsiz zenginleşme yahut bağışlamanın geri alınması hükümleri uygulanabileceğine dair bkz. Kılıçoğlu, **Aile Hukuku**, s. 31. TBK m. 81: Hukuka veya ahlaka aykırı bir sonucun gerçekleşmesi amacıyla verilen şey geri istenemez. Ancak, açılan davada hâkim, bu şeyin Devlete mal edilmesine karar verebilir.

³⁷⁹ "Dava, gayri meşru birleşme sırasında davacı tarafından davalıya yapılan para yardımı ile alınan mesken tapusunun iptali ile davacı adına tescilli olmadığı takdirde davalının sebepsiz zenginleştiği

2.2.3.4.2. Hediyelerin Nişanlılık Sebebiyle Verilmiş Olması

Hediyelerin iadesinin talep edilebilmesi için hediyelerin nişan sebebiyle verilmiş olması gerekmektedir.³⁸⁰ Eğer hediye, nişan sebebiyle değil de başka bir sebeple verilmişse, nişanın sona ermesine dayalı olarak hediyelerin iadesi talebi mümkün olmayacaktır.³⁸¹ Yargıtay'ın, nişan sürecinde yapılan bağışlamaların nişan hediyesi olduğunu karine olarak kabul eden kararına tekrar dikkat çekmek istiyoruz.³⁸²

2.2.3.4.3. Hediyelerin Nişan Sürecinde Verilmiş Olması

Hediyelerin, tarafların birbirlerine evlenme vaadiyle başlayıp nişanın sona erme hâllerinden birinin gerçekleşmesine kadar geçen sürede verilmiş olması gerekmektedir.³⁸³ Fakat iadesi mümkün olan hediyelerin sadece nişan sürecinde verilenlerden ibaret olmadığı, nişandan önce, nişanın yapılacağı kanısıyla verilen hediyelerin de istenebileceği savunulmaktadır.³⁸⁴

---

bedelin tahsili isteminden ibarettir. Tarafların iki sene nikahsız birlikte yaşamaları nişanlanma mahiyetinde olmayıp meşru olmayan bir amacın elde edilmesi için harcama yapıldığı kabul edilmelidir. Borçlar Kanunu'nun 65. maddesine göre gayri ahlaki bir amacı sağlamak için verilen şeylerin geri verilmesi mümkün değildir. Nişanın bozulmasında hediyelerin iadesi ile ilgili hükümlerin böyle bir durumda uygulanması mümkün değildir. Davanın reddine karar verilmesi gerekir." Y. 13. HD, T. 24.4.2006, E. 2006/355, K. 2006/6349 (<https://www.kazanci.com.tr>) (E.T: 20.07.2018); "Davacı ile davalının reşit olmayan kızı Fatma, karı - koca gibi aynı evde bir süre birlikte yaşamışlardır. Birlikte yaşadıkları süre içinde davacı, nikahın yapılması için bir teşebbüste bulunduğunu iddia edip kanıtlamamıştır. Bu halde davacının, hediyeleri nikahsız karı - koca gibi yaşamak amacıyla verdiğinin kabulü gerekir. Böyle bir amaçla verilen hediyeler de geri istenemez." Y. 3. HD, T. 13.11.1986, E. 1986/3944, K. 1986/10387 (<https://www.kazanci.com.tr>) (E.T: 20.07.2018). "Tarafların hukuksal biçimde nişanlı olmamaları ve de evlilik dışı olarak bir araya gelmeleri ve bir süre karı - koca gibi yaşamalarını sağlamak için verilen şey, bir başka anlatımla evlilik dışı yaşamayı sağlamak amacı ile verilen şey geri istenilemez. İktisapta bulunan kimsenin de haksızlık veya ahlaksızlıkla hareket etmiş bulunmasının geri alma bakımından bir önemi yoktur. Zira burada "iki tarafta ahlaka aykırı hareket etmişse zilyet tercih olunur" kuralı caridir." Y. 3. HD, T. 24.11.1998, E. 1998/10173, K. 1998/12105 (<https://www.kazanci.com.tr>) (E.T: 20.07.2018).

³⁸⁰ Oğuzman ve Dural, **Aile Hukuku**, s. 52; Tekinay, **Türk Aile Hukuku**, s. 29; Dural, Ögüz ve Gümüş, **Aile Hukuku**, s. 43; Akıntürk ve Ateş, **Aile Hukuku**, s. 47; Öztan, **Aile Hukuku**, s. 84.

³⁸¹ Tekinay, **Türk Aile Hukuku**, s. 29; Feyzioğlu, **Aile Hukuku**, s. 56; Doğan, **Nişan**, s. 200;

³⁸² Y. 3. HD, T. 28.9.1981, E. 1981/3855, K. 1981/4304 (<https://www.kazanci.com.tr>) (E.T: 20.03.2019).

³⁸³ "Dava konusu uyuşmazlığın, davalıya nişandan önce bağışlanan paranın sebepsiz zenginleşme hükümlerine göre tahsili istemine dair olduğu anlaşılmalı, uyuşmazlığın ... Asliye Hukuk Mahkemesinde görülüp sonuçlandırılması gerekmektedir." Y. 20. HD, T. 4.5.2016, E. 2016/2859, K. 2016/5094 (<https://www.kazanci.com.tr>) (E.T: 20.03.2019); "Ayrıca nişandan önceki evrede bağışlanan tek taş yüzüğün ve maddi tazminat talebinde zararın, kanıtlanamadığı anlaşıldığından; bu taleplerle ilgili red kararı verilmesinde bir isabetsizlik görülmemiştir." Y. 3. HD, T. 03.17.2003, E. 2003/2697, K. 2003/2860 (<https://www.kazanci.com.tr>) (E.T: 20.03.2019).

³⁸⁴ Feyzioğlu, **Aile Hukuku**, s. 57-58; Egger (çeviri), **Aile Hukuku**, s. 49; Gençcan, **Aile Hukuku**, s. 244; Koç, **Nişanlanma Sözleşmesi**, 155. Karşı görüş Oğuzman ve Dural, **Aile Hukuku**, s. 53 dn. n. 75; Tekinay, **Türk Aile Hukuku**, s. 25; Akıntürk ve Ateş, **Aile Hukuku**, s. 47.

2.2.3.4.4. Hediyelerin Diğer Nişanlıya Verilmiş Olması

TMK'nın 122. maddesi, nişanlıların birbirlerine veya ana ve babanın ya da onlar gibi davrananların, diğer nişanlıya vermiş olduğu hediyelerden bahsetmektedir. Dolayısıyla hediyelerin iadesi talebinin muhatabı ancak nişanlılar olabilir.³⁸⁵ Nişanlı yerine başka bir kimseye, örneğin nişanlının ana veya babasına, verilen hediyelerin iadesi TMK'nın 122. maddesine göre değil, şartları varsa sebepsiz zenginleşme³⁸⁶ yahut bağışlamanın geri alınması³⁸⁷ hükümlerine göre istenebilecektir.³⁸⁸

2.2.3.4.5. Hediyelerin Alışılmışın Dışında Olması

Medeni Kanunumuzun 122. maddesi, alışılmışın dışındaki hediyelerden bahsetmektedir. Nişan ilişkisi sebebiyle verilmesi sıradan sayılacak hediyelerin iadesi, kanuni güvence dışında bırakılmıştır. Nelerin alışılmış, nelerin alışılmışın dışında sayılacağı takdiri bir meseledir. Uygulamada nişan yüzüğü dışında kalan ziynet eşyalarının alışılmışın dışında olduğu kabul edilmektedir.³⁸⁹

³⁸⁵ “Buna göre hediyelerin geri verilmesi davasının davacısı, nişanlılar, nişanlıların ana ve babası, nişanlıların ana ve babası gibi davrananlardır. Hediyelerin geri verilmesi davasının davalı yanı ise hediye verilen nişanlıdır.” Y. 3. HD, T. 19.3.2015, E. 2014/11651, K. 2015/4434 (<https://www.kazanci.com.tr>) (E.T: 20.07.2018).

³⁸⁶ Öztan, **Aile Hukuku**, s. 85; Kılıçoğlu, **Aile Hukuku**, s. 33; Akıntürk ve Ateş, **Aile Hukuku**, s. 48; Oğuzman ve Dural, **Aile Hukuku**, s. 54.

³⁸⁷ Oğuzman ve Dural, **Aile Hukuku**, s. 54; Altunkaya, **Nişan**, s. 228; Doğan, **Nişan**, s. 225-226. Evlenmenin gerçekleşmemesinin verilen hediyeler için bozucu şart olarak kararlaştırıldığı anlaşılıyorsa hediyelerin bozucu şartın gerçekleşmiş olması nedeniyle istenebileceği de savunulmaktadır. Bkz. Hatemi ve Serozan, **Aile Hukuku**, s. 66.

³⁸⁸ İki tarafın yakınlarının birbirlerine verdikleri hediyelerin iadesinin nişan hükümleri kapsamında düzenlenmemiş olmasının kanun boşluğu olarak düşünülebileceği hakkında bkz. Hatemi ve Kalkan-Oğuztürk, **Aile Hukuku**, s. 25.

³⁸⁹ “Ancak, nişan yüzüğünün mutad hediye niteliğinde bulunduğu ve iade edilmemesi gerektiği düşünülmüden...” Y. 3. HD, T. 5.4.2005, E. 2005/3198, K. 2005/3644 (<https://www.kazanci.com.tr>) (E.T: 20.07.2018). Benzer yönde Y. 3. HD, T. 2.1.2013, E. 2013/14531, K. 2013/16955 (<https://www.kazanci.com.tr>) (E.T: 20.07.2018); “Mahkemece nişanda takılan bileziğin olağan hediyelerden olduğu kabul edilerek davanın reddine karar verilmesi doğru görülmemiştir.” Y. 3. HD, T. 12.2.2014, E. 2013/17223, K. 2014/2072 (<https://www.kazanci.com.tr>) (E.T: 20.07.2018); “Öyle ise mahkemece, bu ilke ve esaslar gözetilerek davalıya, davacı nişanlısı tarafından takıldığı sabit olan 2 adet saatin de iadesine karar verilmesi gerekirken, yanlışlı değerlendirme sonucu yazılı şekilde hüküm tesisi bozmayı gerektirmiştir.” Y. 3. HD, T. 19.2.2013, E. 2013/900, K. 2013/2605 (<https://www.kazanci.com.tr>) (E.T: 20.07.2018). “Öte yandan, nişan yüzüğünün mutad hediye kapsamında olup, iadesinin mümkün olmadığı bozma ilamında da vurgulanmasına rağmen, mahkemece söz yüzüğünün iadesine karar verilmesi doğru değildir.” Y. 3. HD, T. 25.6.2015, E. 2014/18321, K. 2015/11879 (<https://www.kazanci.com.tr>) (E.T: 20.07.2018); “...nişan yüzüğünün bu hediyelerin içinden çıkarılarak yerine "nişan yüzüğünün davalıda bırakılmasına, geri kalan 2 adet yüzüğün davacıya iadesine" cümlesinin yazılması suretiyle hükmün düzeltilmesine...” Y. 3. HD, T. 5.4.2005, E. 2005/3198, K. 2005/3644 (<https://www.kazanci.com.tr>) (E.T: 20.07.2018).

Alışılmış hediye değerlendirmesi tarafların mali ve sosyal durumları³⁹⁰ göz önünde tutularak yapılmalıdır. Tarafların mali gücünü aşan hediyeler, onlar için alışılmış sayılmamalıdır.³⁹¹ Öğretide alışılmışın dışında hediyeye birçok örnek verilmektedir.³⁹² Apartman katı, otomobil³⁹³, deniz motoru, şirket hisse senedi,³⁹⁴ değeri az olsa dahi antika eşya.³⁹⁵ Alışılmış hediye olarak: “Nişanlıların birbirlerine otobüs bileti alması, sinema bileti alması, ziyaretlerde çiçek, çikolata getirmiş olması, yemek ısmarlamaları”³⁹⁶ gibi önemsiz kazandırmalar örnek olarak sayılabilecektir. Yargıtay kararlarına göre de giymekle, kullanılmakla eskiyen ve tüketilen eşyaların iadesine karar verilemeyecektir.³⁹⁷

³⁹⁰ Yargıtay bir kararında tarafların sosyo-ekonomik durumlarına ve yöredeki örf adete göre değerlendirme yapılabilmesi için bilirkişi incelemesi yapılması gerektiğine karar vermiştir. Bkz. Y. 3. HD, T. 16.2.1995, E. 1995/1941, K. 1995/1871 (<https://www.kazanci.com.tr>) (E.T: 20.07.2018).

³⁹¹ “Özellikle dava konusu hediye veren nişanlının ekonomik gücünü zorlayarak (örneğin ödemede güçlük çekebileceği bir borç yükü altına girerek) verdiği hediye, onun yönünden mutad sayılması ve fahiş kabul edilmemesi doğru değildir.” Y. 3. HD, T. 9.10.2001, E. 2001/8610, K. 2001/8907 (<https://www.kazanci.com.tr>) (E.T: 20.07.2018). Aynı yönde Y. 3. HD, T. 23.10.2000, E. 2000/10033, K. 2000/10123 (<https://www.kazanci.com.tr>) (E.T: 20.07.2018). Yargıtay bir kararında, öğrenci olan nişanlı kıza zaman zaman verilen harçlık mahiyetinde paraların geri istenemeyeceğini kabul etmiştir. Karar için bkz. Kırmızı, **Aile Hukuku**, s. 220-221.

³⁹² Gençcan bu konuda “Bazen bir yat bile alışılmışın dışında olmayabilir, tarafların ekonomik ve sosyal durumları, buldukları yöredeki örf ve âdet incelenmelidir.” demektedir. Bkz. Gençcan, **Aile Hukuku**, s. 247. Nişanlıların birbirlerine verdiği para da iadeye konu olabilecektir. Bkz. Doğan, **Nişan**, s. 202; Gürsel, **Nişan**, s. 27.

³⁹³ “Davacı'nın dava konusu otomobili davalı nişanlısına hediye olarak aldığı ve otomobilin aynen mevcut olduğu anlaşıldığından, aynen iadesine karar verilmesi gerekir.” Y. HGK T. 29.5.1996, E. 1996/3-279, K. 1996/420 (<https://www.kazanci.com.tr>) (E.T: 20.07.2018).

³⁹⁴ Feyzioğlu, **Aile Hukuku**, s. 51.

³⁹⁵ Gençcan, **Aile Hukuku**, s. 247.

³⁹⁶ Hatemi ve Serozan, **Aile Hukuku**, s. 65-66.

³⁹⁷ “Kural olarak giymekle, kullanılmakla eskiyen ve tüketilen (elbise, ayakkabı, kuaför gideri, pasta, meyve suyu vs. gibi) eşyaların iadesine karar verilemeyeceği..” Y. 3. HD, T. 6.10.2015, E. 2015/8007, K. 2015/15143 (<https://www.kazanci.com.tr>) (E.T: 20.07.2018). (<https://www.kazanci.com.tr>) (E.T: 20.03.2019). Aynı yönde Y. 3. HD, T. 6.10.2015, E. 2015/8007, K. 2015/15143 (<https://www.kazanci.com.tr>) (E.T: 20.03.2019); Y. 3. HD, T. 17.3.2015, E. 2014/18045, K. 2015/4348 (<https://www.kazanci.com.tr>) (E.T: 20.03.2019). “Somut olayda, mahkemece mehîr senedinde yazılı olan, giymekle ve kullanılmakla eskiyen ve iadesi mümkün olmayan üç takım elbise, bir adet nişan elbisesi, iki takım ayakkabı, iki çift terlik, bir adet cüzdanlı çanta, beş takım iç çamaşırı, üç tane eşarbin aynen iadesine karar verilmesi doğru görülmüştür.” Y. T. 5.3.2014, E. 2013/19593, K. 2014/3372 (<https://www.kazanci.com.tr>) (E.T: 20.03.2019); “...nişan elbisesi ve bornoz takımının iadesine karar verilme(me)si gerekirken...” Y. 3. HD, T. 18.11.2003, E. 2003/13644, K. 2003/13623 (<https://www.kazanci.com.tr>) (E.T: 20.03.2019); “...erkek takım elbisenin de iadesine karar verilmiş olması doğru değilse de, bu hususun düzeltilmesi yeniden yargılamayı gerektirmediğinden...” Y. 3. HD, T. 30.1.2001, E. 2001/266, K. 2001/904 (<https://www.kazanci.com.tr>) (E.T: 20.03.2019). Tüketilebilen şeylerin de hediye kapsamına gireceği yönünde bkz. Özese, **Nişan**, s. 26.

2.2.3.4.6. Sebebin Haklılığı Yahut Kusurun Gerekmemesi

Türk Medeni Kanunu'nun, hediyelerin iadesini düzenleyen 122. maddesi hediyelerin iadesinin talep edilebilmesi için kusur şartını aramamıştır. Bu sebeple, nişanın bozulmasına tamamen kendi kusurlarıyla sebep olan taraf ve onun ana ve babasıyla onlar gibi davranan kimseler de vermiş oldukları hediyelerin iadesini talep edebilecektir.³⁹⁸

Benzer şekilde nişanın bozulmasında sebebin haklı olup olmaması da önem arz etmeyecektir.³⁹⁹

2.2.3.4.7. Nişanın Sona Ermiş Olması

Geçerli bir şekilde kurulmuş nişanın arzulanana sona erme şekli evliliklidir. Nişanın evlilikle sona ermesi hâlinde, nişan asıl amacına ulaşmış olacaktır. Nişan sürecinde verilmiş olan hediyeler de maksadına ulaşmış, taraflar arasında sevgiye hizmet etmiş, tarafları birbirlerine daha yakınlaştırmış ve evlilik yolunda birer anı olarak yerlerini almış olacaktır. Nişanın evlilikle sona ermesi hâlinde, hediyelerin, nişanın sona ermesi hükümlerine dayanarak iadesinin istenmesi mümkün olmayacaktır.⁴⁰⁰

Nişanın evlenme dışında herhangi bir sebeple sona ermiş olması hediyelerin iadesinin talebi için yeterlidir.⁴⁰¹ Bu sebeple buradaki başlığımız nişanın bozulmuş olması değil, nişanın sona ermiş olmasıdır.

³⁹⁸ Gençcan, **Aile Hukuku**, s. 242; Hatemi ve Serozan, **Aile Hukuku**, s. 66; Tekinay, **Türk Aile Hukuku**, s. 26; Arsebük, **Aile Hukuku**, s. 542; Gürsel, **Nişan**, s. 25; Velidedeoğlu, **Aile Hukuku**, s. 41; Gönensay, **Medeni Hukuk**, s. 15; Berki, **Medeni Hukuk**, s. 117; Göktürk, **Aile Hukuku**, s. 282; Arık, **Türk Hukuk Sistemi**, s. 106; Oğuzoğlu, **Medeni Hukuk**, s. 29; Gmür, **Nişanlılık (Çeviri)**, s. 22; Akıntürk ve Ateş, **Aile Hukuku**, s. 48; Öztan, **Aile Hukuku**, s. 82.

³⁹⁹ Gençcan, **Aile Hukuku**, s. 242; Hatemi ve Serozan, **Aile Hukuku**, s. 66; Tekinay, **Türk Aile Hukuku**, s. 26; Arsebük, **Aile Hukuku**, s. 542; Gürsel, **Nişan**, s. 25; Velidedeoğlu, **Aile Hukuku**, s. 41; Gönensay, **Medeni Hukuk**, s. 15; Berki, **Medeni Hukuk**, s. 117; Göktürk, **Aile Hukuku**, s. 282; Arık, **Türk Hukuk Sistemi**, s. 106; Oğuzoğlu, **Medeni Hukuk**, s. 29.

⁴⁰⁰ Y. 3. HD, E. 2016/21296; K. 2018/8658; T.18.9.2018 (<https://www.kazanci.com.tr>) (E.T: 20.03.2019).

⁴⁰¹ Ölüm veya gaiplikle sona eren nişanda, tazminat talep edilemeyeceken hediyelerin iadesi talep edilebilecektir.

2.2.3.4.8. Hediyelerin İadesinin Talep Edilmiş Olması

Nişanın sona ermesinin sonuçlarının hepsinde, talep şartı ortaktır. Zira hukuk yargılamasında geçerli olan tasarruf ilkesi gereği, davacı yoksa görülecek bir dava da yoktur.⁴⁰² Hediyeyi ancak hediye eden talep edebilir. Talep hakkına sahip kişiler birbirleri yerine hediyelerin iadesi talebinde bulunamayacaktır.

2.2.3.5. Hediyelerin İadesinin Kapsamı

Kanunumuza göre hediye aynen veya mislen geri verilemiyorsa, sebepsiz zenginleşme hükümleri uygulanır (TMK m. 122/2). Kural, verilen hediyenin aynen iadesidir.⁴⁰³ Aynen mümkün olmaması hâlinde mislen geri verilip verilemeyeceği araştırılacak, bu da mümkün değilse sebepsiz zenginleşme hükümleri uygulanacaktır. Öğretide bu hükmün özel bir sebepsiz zenginleşme kuralı olduğu savunulmaktadır.⁴⁰⁴

Burada üzerinde durmak istediğimiz bir husus, kanunumuzca yapılmış olan bu sıralamanın iadeyi talep eden için uyulması gereken bir zorunluluk olup olmadığıdır. Yargıtay bir kararında hediyeyi talep edenin seçimlik hakkı olduğu gerekçesiyle aynen iadeyi isteyebileceği gibi hediyenin bedelini de isteyebileceğine hükmetmiştir.⁴⁰⁵

Nişanlılar nişanlanma sözleşmesi evlilik dışında sona erdikten sonra, vermiş oldukları hediyelerin iadesini istemekle kalmayıp almış oldukları hediyeleri de iade

⁴⁰² Tanrıver, **Medeni Usul Hukuku**, s. 350-351; Yılmaz, **Hukuk Muhakemeleri Kanun Şerhi**, s. 619 vd.; Üstündağ, **Medeni Yargılama Hukuku**, s. 239 vd.; Postacıoğlu ve Altay, **Medeni Usul Hukuku**, s. 156 vd.

⁴⁰³ Oğuzoğlu, **Medeni Hukuk**, s. 30; Gönensay, **Medeni Hukuk**, s. 15; Egger (çeviri), **Aile Hukuku**, s. 49; Velidedeoğlu, **Aile Hukuku**, s. 43; Birsen, **Medeni Hukuk**, s. 250; Gençcan, **Aile Hukuku**, s. 248; Oğuzman ve Dural, **Aile Hukuku**, s. 55; Kılıçoğlu, **Aile Hukuku**, s. 33.

⁴⁰⁴ Akıntürk ve Ateş, **Aile Hukuku**, s. 46; Feyzioğlu, **Aile Hukuku**, s. 50; Tekinay, **Türk Aile Hukuku**, s. 25; Öztan, **Aile Hukuku**, s. 82.

⁴⁰⁵ “Ziyet alacağı davalarında davacının seçimlik hakkı vardır. Davacı dava konusu ziyet eşyalarının aynen iadesi, mümkün olmadığı takdirde bedelinin tahsilini isteyebileceği gibi, bu isteklerden yalnız birini de dava konusu yapabilir. Olayımızda davacı vekili dava konusu ziyet eşyalarının aynen iadesini, mümkün olmadığı takdirde bedelinin tahsilini istediğine göre istek dışına çıkılarak ve gerekçesi belirtilmeksizin doğrudan bedele hükmedilmesi de doğru değildir.” Y. 6. HD, T. 22.3.2012, E. 2012/339, K. 2012/4717 (<https://www.kazanci.com.tr>) (E.T: 20.07.2018); “Somut olayda; davacı, dava konusu eşyaların sadece bedelini talep etmiş olmasına karşın mahkemenin bu talebi aşarak hüküm altına aldığı eşyaların aynen iadesine, bunun mümkün olmaması halinde değerinin tahsiline karar vermesi doğru görülmemiş, bozmayı gerektirmiştir.” Y. 3. HD, T. 1.4.2015, E. 2014/11713, K. 2015/5365 (<https://www.kazanci.com.tr>) (E.T: 20.07.2018). “Ancak, davada nişan hediyelerinin aynen iadesi istenmediği halde "aynen olmadığı takdirde bedelinin tahsiline" şeklinde talep dışına çıkılarak karar verilmiş olması usul ve yasaya uygun bulunmamıştır.” Y. 3. HD, T. 27.12.2005, E. 2005/13010, K. 2005/14481 (<https://www.kazanci.com.tr>) (E.T: 20.07.2018).

etmek isteyebilecektir. Bu sebeple eski nişanlısından aldığı hediye kendisinde dururken, sırf eski nişanlısı o hediyeyi değil de hediyein bedelini istediği için hediyein kendisinde kalmasına dair bir zorunluluk yaratmak pek adil gözükmemektedir. Ayrıca kanunumuz da ‘aynen veya mislen geri verilemiyorsa’ ifadesiyle talep edeni, önce aynen iadeyi talep etmeye yönlendirmektedir.

İadesine karar verilen eşyaların niteliklerinin ve miktarlarının açık ve net bir şekilde belirtilmesi gerekir.⁴⁰⁶

2.3. NİŞANIN SONA ERMESİNDEN DOĞAN HAKLARIN KULLANILMASI

Nişanın sona ermesi hâlinde doğabilecek talepleri ve bu taleplerin kabul edilebilmesi için aranan şartlar açıklanmaya çalışıldı. İlgili taleplerin şartları sağlanmışsa artık bu hakkın kullanılmasından bahsetmek gerekecektir. Hakkın kullanılmasına ilişkin olarak zaman aşımı, ispat külfeti, yetkili ve görevli mahkeme konularını ele alacağız.

2.3.1. Zaman Aşımı

Alacak hakları zaman aşımına tabidir.⁴⁰⁷ Nişanın sona ermesine bağlı olarak doğan haklar da alacak haklarından olduğundan, bu haklar için zaman aşımı süresinin öngörülmesi doğaldır. Kanunumuz nişanlılığın sona ermesinden doğan dava haklarının, sona ermenin üzerinden ‘bir yıl’ geçmekle zamanaşımına uğrayacağını hüküm altına alarak hem maddi ve manevi tazminat hem de hediyelerin iadesi için zaman aşımı süresini düzenlemiştir (TMK m. 123).⁴⁰⁸ Bir yıl, nişanın sona ermesinden itibaren başlayacaktır.⁴⁰⁹

⁴⁰⁶ Y. 3. HD, T. 28.5.2015, E. 2014/16875, K. 2015/9687 (<https://www.kazanci.com.tr>) (E.T: 20.07.2018); Y. 3. HD, T. 27.1.2016, E. 2015/14179, K. 2016/881 (<https://www.kazanci.com.tr>) (E.T: 20.07.2018); Y. 3. HD, T. 6.11.2013, E. 2013/12347, K. 2013/15400 (<https://www.kazanci.com.tr>) (E.T: 20.07.2018).

⁴⁰⁷ Kılıçoğlu, **Borçlar Hukuku**, s. 1105; Oğuzman ve Öz, **Borçlar Hukuku**, s. 590; Hatemi ve Gökyayla, **Borçlar Hukuku**, s. 345.

⁴⁰⁸ TMK m. 123.

⁴⁰⁹ Zaman aşımı süresinin nişanın sona erdiğini öğrenme anından değil de nişanın sona ermesinden itibaren başlatılması yoluyla tarafların ‘sona ermeyi daha geç öğrendikleri’ iddiasıyla yıllar sonra karşı karşıya gelmelerinin engellendiği madde gerekçesiyle ifade edilmiştir.

Nişanın ne zaman sona erdiğinin tespiti, hakkın zaman aşımına uğrama anını belirleme açısından büyük önem taşımaktadır. Nişanın tek taraflı sona erdirilmesi, yenilik doğuran bir hak ile mümkün olacağından,⁴¹⁰ nişanın sona erme anını, bu beyanın diğer nişanlıya ulaşma anı olarak kabul etmek doğru olacaktır.⁴¹¹ Nişanı sona erdiren irade, açık bir beyanla yapılmamış ise örneğin uzun süre soğuk davranarak yahut hiç münasebet kurmayarak haftalarca, aylarca zaman geçmişse nişanın bozulduğu anı hâkimin takdir etmesi gerekecektir.⁴¹²

Öğretide zamanaşımının ne zaman başlayacağına dair farklı fikirler ileri sürülmektedir.

❖ Zamanaşımının, nişanın sona erdiğinin öğrenildiği andan itibaren başlaması gerektiği kimi yazarlarca savunulmaktadır.⁴¹³

⁴¹⁰ Nişandan dönme beyanının yenilik doğuran bir hukuki işlem olduğuna dair bkz. Öztan, **Aile Hukuku**, s. 76; Kılıçoğlu, **Aile Hukuku**, s. 20; Tekinay, **Türk Aile Hukuku**, s. 37; Hatemi ve Serozan, **Aile Hukuku**, s. 50; Özmen, **Nişanın Bozulması**, s. 531; Abik, **Nişanlanma ve Nişanlılık**, s. 96; Alp Shin, **Nişan**, s. 40; Ateş, **Nişanlanma**, s. 32-33; Koç, **Nişanlanma Sözleşmesi**, s. 77; Doğan, **Nişan**, s. 220; Özese, **Nişan**, s. 18. Bozucu yenilik doğuran hakların muhataba varması gerekli irade beyanları olduğuna dair bkz. Özmen ve Ürem, **Bozucu Yenilik Doğuran Hak**, s. 209 vd.

⁴¹¹ Beyanın ulaşmak şartıyla gönderilme anına yönelik olarak nişanı sona erdireceği de savunulmaktadır. Bkz. Oğuzman ve Dural, **Aile Hukuku**, s. 38.

⁴¹² Tekinay, **Türk Aile Hukuku**, s. 62; Gönensay, **Medeni Hukuk**, s. 16; Arsebük, **Aile Hukuku**, s. 544; Özese, **Nişan**, s. 85. Oğuzman ve Dural bu durumda karşı tarafın bu davranışı öğrendiği an nişanın bozulacağını savunmaktadır. Bkz. Oğuzman ve Dural, **Aile Hukuku**, s. 38. Koç, bu durumda nişanın bozulma anının 'mümkün olduğu ölçüde' davanın açıldığı tarihe yakın bir tarih olarak belirlenmesi gerektiğini savunmaktadır. Bkz. Koç, **Nişanlanma Sözleşmesi**, s. 167. Kılıçoğlu, bu durumda bu iradenin varlığını ortaya koyan olayların diğer nişanlı tarafından öğrenilmesiyle sürenin başlaması gerektiğini savunur. Bkz. Kılıçoğlu, **Aile Hukuku**, s. 35.

⁴¹³ Öztan, **Aile Hukuku**, s. 118; Sabri Erdem, **Aile Hukuku**, İstanbul Matbaacılık A.Ş., İstanbul 1966, s. 45; Velidedeoğlu, **Aile Hukuku**, s. 40; Egger (çeviri), **Aile Hukuku**, s. 50; Sirmen, **Nişanın Bozulmasında Manevi Tazminat**, s. 377; Abik, **Nişanlanma ve Nişanlılık**, s. 146-147; Muhsin Tuğsavul ve Samih Akgöl, **Ahkamı Şahsiye Davaları ve Tatbikatı**, Çeltüt Matbaası, İstanbul 1958, s. 149; Gmür, **Nişanlılık (Çeviri)**, s. 23; Mortaş, **Nişanlılık**, s. 21-22. Kılıçoğlu, nişanın açık bir irade beyanıyla sona ermesi hâlinde, bu beyanın diğer nişanlı tarafından öğrenilmesiyle zaman aşımının başlayacağını; zımnî irade beyanıyla nişanın sona erdirilmesi hâlinde, yine diğer nişanlı bu zımnî irade beyanını öğrenmesinden itibaren zaman aşımının başlayacağını; nişanın kendiliğinden sona erme hâllerinde ise nişanı kendiliğinden sona erdiren sebebin diğer nişanlı tarafından öğrenilmesiyle zaman aşımının başlayacağını ileri sürmektedir. Yazara göre her üç durumda da zaman aşımının, nişanın sona erdiğinin öğrenilmesiyle başlatılması gerekmektedir. Detaylı bilgi için bkz. Kılıçoğlu, **Aile Hukuku**, s. 34-35. Feyzioğlu, zaman aşımının başlangıç anını, nişanın bozulduğunun öğrenilmesi yerine, nişanın bozulma anı olarak kabul edilmesinin sebebini, taraflar arasındaki tüm ilişkilerin kısa sürede sonuçlanmasını sağlamak olarak açıklamaktadır. Yazar, bunu savunmakla birlikte bu durumun sadece nişanlıların taleplerinde geçerli olması gerektiğini, nişanlılar dışında talep hakkı olanlar için zaman aşımı başlangıç anının, nişanın sona erdiğini öğrenme anı olarak kabul etmenin doğru olacağını savunmaktadır. Bkz. Feyzioğlu, **Aile Hukuku**, s. 81-82. Schwarz, talebin türüne göre bir ayrıma gitmiştir. Şöyle ki tazminat taleplerinde bozma beyanından itibaren, hediye iadesi talebinde ise nişanın sona erdiğini öğrenmeden

- ❖ Zaman aşımının başlangıç anı olarak, nişanın bozulmasına dair açık yahut örtülü beyanda bulunma anının esas alınması gerektiği de savunulan görüşlerdendir.⁴¹⁴
- ❖ Yine öğretide, nişanın haklı sebeple bozulması hâlinde, nişanın bozulduğu andan itibaren; haksız olarak bozulması hâlinde ise, diğer nişanlının nişanın bozulduğunu öğrendiği andan itibaren zaman aşımının işlemeye başlayacağı da savunulmaktadır.⁴¹⁵

Zaman aşımının başlangıç anı için nişanın, ölümle sona ermesi hâlinde ölüm anı, taraflarca anlaşarak sona erdirilmesi hâlinde anlaşma anı esas alınmalıdır.⁴¹⁶

Zaman aşımının başlangıç anı hem taraflar için hem de üçüncü kişiler için aynıdır.⁴¹⁷

Borçlar Kanunu'ndaki zaman aşımıyla ilgili düzenlemeler (TMK m. 147 vd) (durma, kesilme) burada da uygulama alanı bulacaktır.⁴¹⁸

---

itibaren zaman aşımının başlaması gerektiğini savunmaktadır. Bkz. Schwarz (çeviri), **Aile Hukuku**, s. 52. Yargıtay'da bir kararında öğrenme anını esas almıştır: “Somut olayda, taraflar arasındaki nişanın davalı tarafça tek taraflı olarak ne zaman bozulduğu ve bu bozma iradesinin yurtdışında ikamet eden davacıya hangi tarihte bildirildiği hususunda tanıkların bilgisi bulunmamaktadır. Ancak, davalının Ağustos 2002 tarihinde bir başkası ile evlendiği ve davacının da yurtdışından geçici olarak bu tarihte yurda döndüğü tesbit edildiğine göre, davacının (Ağustos 2002) tarihi itibarıyla nişanın bozulduğunu öğrendiği ve bu tarihte nişanın bozulmuş olduğu hususunun kabulü gerekir.” Y. 3. HD, T. 5.10.2004, E. 2004/9177, K. 2004/10490 (<https://www.kazanci.com.tr>) (E.T: 20.07.2018).

⁴¹⁴ Berki, **Medeni Hukuk**, s. 118; Alp Shin, **Nişan**, s. 73-74. Helvacı ve Erlüle, nişanın sona erme anıyla zaman aşımının başlayacağını, tarafların sonradan öğrenmiş olmalarının zaman aşımına etkisinin olmayacağını savunmaktadırlar. Bkz. Serap Helvacı ve Fulya Erlüle, **Medeni Hukuk**, 5. Bası, Legal Yayıncılık, İstanbul 2018, s. 154.

⁴¹⁵ Erdem, **Aile Hukuku**, s. 38. Erdem, hediyelerin iadesi talebinde zaman aşımı başlangıç anı için farklı bir prensip benimsemektedir. Yazar, hediyelerin iadesi talebinin zaman aşımına uğrama anı, nişanın sona erdiğinin sonradan öğrenilmesi haklı sebebe dayanıyorsa öğrenmeden, aksi hâlde nişanın sona ermesinden itibaren başlaması gerektiğini savunmaktadır. Bkz. Erdem, **Aile Hukuku**, s. 45.

⁴¹⁶ Berki, **Medeni Hukuk**, s. 118; Gençcan, **Aile Hukuku**, s. 240; Doğan, **Nişan**, s. 234.

⁴¹⁷ Öztan, **Aile Hukuku**, s. 118; Erdem, **Aile Hukuku**, s. 45; Akıntürk ve Ateş, **Aile Hukuku**, s. 57; Doğan, **Nişan**, s. 235. Nişanlılar dışında talep hakkı olanlar için zaman aşımı başlangıç anının, nişanın sona erdiğini öğrenme anı olarak kabul etmenin doğru olacağı da savunulmaktadır. Bkz. Feyzioğlu, **Aile Hukuku**, s. 81-82.

⁴¹⁸ Kılıçoğlu, **Aile Hukuku**, s. 35; Öztan, **Aile Hukuku**, s. 118; Doğan, **Nişan**, s. 235. “Kendisine husumet düşmeyen baba aleyhine açılan dava zamanaşımını kesmez.” Y. 2. HD, T. 8.2.1962, E. 1961/8938, K. 1962/1049 (<https://www.kazanci.com.tr>) (E.T: 30.05.2018).

Nişanın bozulması yahut bozulmasına sebep olan olay bir suç teşkil ediyorsa bu hâlde Türk Ceza Kanunu'nda⁴¹⁹ yazılı uzun süreli zaman aşımı uygulanmalıdır.⁴²⁰

2.3.2. İspat Külfeti

Türk Medeni Kanunu, “Kanunda aksine bir hüküm bulunmadıkça, taraflardan her biri, hakkını dayandırdığı olguların varlığını ispatla yükümlüdür.”⁴²¹ hükmüyle ispat konusunda genel kuralı düzenlemiştir. Bununla birlikte HMK’da “İspat yükü, kanunda özel bir düzenleme bulunmadıkça, iddia edilen vakıya bağlanan hukuki sonuçtan kendi lehine hak çıkaran tarafa aittir.”⁴²² hükmüyle TMK’ya paralel bir ispat külfeti düzenlemesi benimsenmiştir.

Nişan sebebiyle açılacak davalarda ispat külfeti için şunlar söylenebilecektir: Nişanın sona ermesine dayalı olarak açılan bir davada, taraflar arasında nişan ilişkisinin bulunduğunu ispatlamak davacıya ait olacaktır.⁴²³ Nişan ilişkisini ispatlamak tanık dâhil her türlü delille mümkündür.⁴²⁴ Bunu ispatladıktan

⁴¹⁹ RG: T. 12/10/2004, S. 25611.

⁴²⁰ Tekinay, **Türk Aile Hukuku**, s. 62; Bilâl Köseoğlu ve Köksal Kocağa, **Aile Hukuku ve Uygulaması Bilimsel Görüler Yargı İçtihatları**, TBB Yayınevi, Ankara 2009, s. 8; Koç, **Nişanlanma Sözleşmesi**, s. 168; Özese, **Nişan**, s. 88; Öztan, **Aile Hukuku**, s. 118; Akıntürk ve Ateş, **Aile Hukuku**, s. 57. “Somut olayda dosyadaki bilgi ve belgelerden; davalının davacıya ait evden davacının rızası dışında ev eşyalarını alıp götürdüğü ve davacının bu eylem nedeni ile davalıdan şikayetçi olduğu anlaşılmaktadır. Oluşa göre davaya konu eylem aynı zamanda suç teşkil eden bir eylem niteliğinde olup, olaya uygulanacak zamanaşımı süresinin belirlenmesinde ceza zamanaşımı süresine bakılmalıdır.” Y. 3. HD, E. 2013/1753, K. 2013/2927, T. 25.2.2013 (<https://www.kazanci.com.tr>) (E.T: 30.05.2018). “Aralarında çıkan tartışma neticesinde davalı ile ayrıldıklarını, kendisinin evi alıp evin içini de döşediğini, sonrasında da evin kapısını kilitleyip ...'ya döndüğünü, davalının ise çilingir vasıtası ile evin kapısını açtırarak evdeki eşyaları alıp götürdüğünü ileri sürerek.. davalının eyleminin aynı zamanda suç teşkil ettiği gözönüne alınarak, olaya uzamış ceza zamanaşımının uygulanması gerekirken..” Y. 3. HD, T. 16.1.2017, E. 2017/619, K. 2017/457 (<https://www.kazanci.com.tr>) (E.T: 30.05.2018). “Manevi tazminat isteğine yol açan davalının eylemi suç teşkil etmektedir. Bu gibi eylemlerde ceza zamanaşımının uygulanması gerekir.” Y. 4. HD, T. 2.12.1986, E. 1986/7465, K. 1986/8123 (<https://www.kazanci.com.tr>) (E.T: 30.05.2018).

⁴²¹ TMK m. 6.

⁴²² HMK m. 190.

⁴²³ Öztan, **Aile Hukuku**, s. 78; Koç, **Nişanlanma Sözleşmesi**, s. 106; Abik, **Nişanlanma ve Nişanlılık**, s. 135; Mortaş, **Nişanlılık**, s. 20; Ateş, **Nişanlanma**, s. 57; Ergüne, **Nişan**, s. 769; Öztan, **Aile Hukuku**, s. 37.

⁴²⁴ “Şüphesiz burada da vakıyadan haklar çıkarmak isteyen taraf, onu ispata mecburdur. Ancak bu isbat, yazılı vesika, şahitler, yüzük teatisi vs. gibi herhangi bir tarz ve delil ile olabilir” (Tuor, İsviçre Borçlar Kanununun Federal Mahkeme İçtihatlarına Göre Sistemli İzahı, çev. Amil Artus, Ank. 1956, sh. 123).” Y. 3. HD, E. 1998/10173; K. 1998/12105; T. 24.11.1998 (<https://www.kazanci.com.tr>) (E.T: 30.05.2018); “Nişanlanma için Medeni Kanun özel bir şekil şartı öngörmemiştir. *Bu itibarla*

sonra davacı, maddi tazminat davasında yapmış olduğu masrafları,⁴²⁵ manevi tazminat davasında ise kişilik hakkının saldırıya uğradığını ispatlamalıdır.⁴²⁶ Ayrıca hem maddi hem maddi tazminat davasında davacı, nişanı kendisi bozmuşsa, sebebin haklılığını ve diğer tarafın kusurunu ispatla yükümlü olacaktır.⁴²⁷ Nişanı davalı bozmuşsa davalı, sebebin haklılığını ve davacının kusurunu ispatla yükümlü olacaktır.⁴²⁸ Sebebin haklılığı ve kusurun olup olmadığı tanık dâhil her türlü delille ispat edilebilecektir.⁴²⁹ Hediyelerin iadesinde haklı sebep veya kusur şartları aranmayacaktır. Hediyelerin verildiği ve iade edilmediği hususu her türlü delille ispat edilebilecektir.⁴³⁰

İspat konusunda Yargıtay'ın kabul ettiği ve daha önce de bahsettiğimiz karineden bahsetmek yerinde olacaktır.⁴³¹ Bu karine, nişan sürecinde yapılan karşılıksız kazandırmaların nişan hediyesi olarak yapıldığı karinesidir. Bu hâlde davalı, bunların nişan sebebiyle verilmediğini ispatla yükümlü olacaktır.

---

nişanlanmanın geçerliliği herhangi bir özel şarta bağlı olmadığı gibi, kanıtlanması da yazılı delil gerektirmez. Dosyada mevcut tanık beyanlarından davacının davalıyı çevresine nişanlısı olarak tanıştırdığı davalının bunun aksini doğrulayacak davranış ve açıklamada bulunmadığı, çevrelerinde nişanlı olduklarına ve evleneceklerine dair kanı oluştuğu, evlenme hazırlığına dahi giriştikleri anlaşılmalı olmasına göre... Y. HGK, T. 29.05.1996, E. 1996/3-279, K. 1996/420 (<https://www.kazanci.com.tr>) (E.T: 30.05.2018). "Nişan ilişkisi tanık beyanlarıyla ispatlanabileceği gibi, e-mail ve mesajlaşma dökümleriyle de ispatlanabilecektir." Y. 4. HD, E. 2016/2846, K. 2017/8285, T. 13.12.2017 (<https://www.kazanci.com.tr>) (E.T: 30.05.2018).

⁴²⁵ Kılıçoğlu, **Aile Hukuku**, s. 23; Öztan, **Aile Hukuku**, s. 78.

⁴²⁶ Abik, **Nişanlanma ve Nişanlılık**, s. 146; Alp Shin, **Nişan**, s. 72; Ateş, **Nişanlanma**, s. 64; Öztan, **Aile Hukuku**, s. 117.

⁴²⁷ Tekinay, **Türk Aile Hukuku**, s. 48-49; Koç, **Nişanlanma Sözleşmesi**, s. 106; Abik, **Nişanlanma ve Nişanlılık**, s. 135; Mortaş, **Nişanlılık**, s. 20; Ateş, **Nişanlanma**, s. 57; Ergüne, **Nişan**, s. 769; Dural, Ögüz ve Gümüş, **Aile Hukuku**, s. 36; Öztan, **Aile Hukuku**, s. 78; Selma Baktır, **Aile Mahkemeleri**, Yetkin Yayınları, Ankara 2003, s. 87.

⁴²⁸ Koç, **Nişanlanma Sözleşmesi**, s. 106; Abik, **Nişanlanma ve Nişanlılık**, s. 135; Mortaş, **Nişanlılık**, s. 20; Ateş, **Nişanlanma**, s. 57; Ergüne, **Nişan**, s. 769; Gmür, **Nişanlılık (Çeviri)**, s. 14; Dural, Ögüz ve Gümüş, **Aile Hukuku**, s. 36; Öztan, **Aile Hukuku**, s. 78. Bu durumda dahi nişanın haklı sebep olmaksızın bozulduğunu davacının ispatla yükümlü olduğuna dair karşı görüş için bkz. Baktır, **Aile Mahkemeleri**, s. 87.

⁴²⁹ Koç, **Nişanlanma Sözleşmesi**, s. 107.

⁴³⁰ Y. 3. HD, T. 19.3.2015, E. 2014/11651, K. 2015/4434 (<https://www.kazanci.com.tr>) (E.T: 10.08.2018). Aynı yönde Y. 3. HD, T. 1.11.2012, E. 2012/17617, K. 2012/22489 (<https://www.kazanci.com.tr>) (E.T: 10.08.2018).

⁴³¹ Y. 3. HD, T. 28.9.1981, E. 1981/3855, K. 1981/4304 (<https://www.kazanci.com.tr>) (E.T: 10.08.2018).

İspat konusunda Yargıtay'ın kabul ettiği bir diğer karine, ziynet eşyalarının kadının üzerinde olması yahut evde muhafaza ediliyor olmasıdır.⁴³² Bu, hediyelerin fiilen kimde olduğunun tespitini kolaylaştırmak için kabul edilmiş bir karinedir.

2.3.3. Yetkili ve Görevli Mahkeme

Aile Mahkemelerinin Kuruluş, Görev ve Yargılama Usullerine Dair Kanun'un⁴³³ 4. maddesi⁴³⁴ gereği nişanın sona ermesine dayalı olarak açılan davalar aile mahkemelerinde görülecektir.⁴³⁵ Dolayısıyla nişanın sona ermesine dayalı olarak, *maddi tazminat, manevi tazminat ve hediyelerin iadesi* taleplerine dayalı olarak açılan davalar, aile mahkemelerinde görülecektir.⁴³⁶

Nişanlıların hakları arasında sayılan, nişanlısının ağır bedensel zarara uğraması yahut ölmesi hâlinde üçüncü kişiden talep edebileceği manevi tazminat (TBK m. 56/2) ve destekten yoksun kalma tazminatı (TBK m. 53) aile hukuku kaynaklı bir talep olmadığından aile mahkemelerinde görülemeyecektir. İlgili imkânlar Borçlar Kanunu'muzla düzenlenmiş olup, bunlara ilişkin davalar asliye hukuk mahkemelerinde görülecektir.⁴³⁷

⁴³² “Hayat deneylerine göre olağan olanın ziynet eşyalarının kadının üzerinde olması ya da evde saklanması, muhafaza edilmesidir. Başka bir anlatımla, bunların davalı tarafın zilyetlik ve korumasına terk edilmesi olağan durumla bağdaşmaz. Diğer taraftan, ziynet eşyası rahatlıkla saklanabilen, taşınabilen, götürülebilen türden eşyalardandır. Bu nedenle, evden ayrılmayı tasarlayan kadının bunları önceden yanında götürmesi gizlemesi her zaman mümkün olduğu gibi evden ayrılırken üzerinde götürmesi de mümkündür. Bunun sonucu olarak normal koşullarda ziynet eşyalarının kadının üzerinde olduğunun kabulü gerekir. Aksini ispat yükü davacı kadındadır.” Y. 3. HD, T. 21.10.2015, E. 2014/20301, K. 2015/16277 (<https://www.kazanci.com.tr>) (E.T: 10.08.2018). Aynı yönde Y. HGK, T. 10.6.2015, E. 2014/6-31, K. 2015/1528 (<https://www.kazanci.com.tr>) (E.T: 10.08.2018); Y. 3. HD, T. 24.12.2014, E. 2014/8329, K. 2014/17165 (<https://www.kazanci.com.tr>) (E.T: 10.08.2018); Y. 3. HD, T. 17.3.2015, E. 2014/18127, K. 2015/4350 (<https://www.kazanci.com.tr>) (E.T: 10.08.2018).

⁴³³ RG, T. 18/1/2003, S. 24997.

⁴³⁴ Aile mahkemeleri, aşağıdaki dava ve işleri görürler: 1. 22.11.2001 tarihli ve 4721 sayılı Türk Medenî Kanununun Üçüncü Kısım hariç olmak üzere İkinci Kitabı ile 3.12.2001 tarihli ve 4722 sayılı Türk Medenî Kanununun Yürürlüğü ve Uygulama Şekli Hakkında Kanuna göre aile hukukundan doğan dava ve işler, 2. 20.5.1982 tarihli ve 2675 sayılı Milletlerarası Özel Hukuk ve Usul Hukuku Hakkında Kanuna göre aile hukukuna ilişkin yabancı mahkeme kararlarının tanıma ve tenfizi, 3. Kanunlarla verilen diğer görevler.

⁴³⁵ Taraflar nişanın sona ermesinin sonuçlarında arabuluculuğa başvurabilecektir. Hatta zamanaşımına uğramış olsa dahi arabuluculuğa başvurulması mümkündür. Bkz. Alper Uyumaz ve Kemal Erdoğan, “Aile Hukukundan Doğan Uyuşmazlıkların Alternatif Çözüm Yolları”, **D.E.Ü. Hukuk Fakültesi Dergisi**, C. 17, S. 1, 2015, s. 142 vd.

⁴³⁶ Erdal Tercan, Türk Aile Mahkemeleri, **AÜHFD**, C. 52, S. 3, 2003, s. 38.

⁴³⁷ HMK m. 2: (1) Dava konusunun değer ve miktarına bakılmaksızın mal varlığı haklarına ilişkin davalarla, şahıs varlığına ilişkin davalarda görevli mahkeme, aksine bir düzenleme bulunmadıkça

Nişan olarak vasıflandırılmayan ilişkilerde de aile mahkemeleri görevli olmayacaktır.⁴³⁸ Örneğin dini nikâhlı kimseler arasında tazminat yahut hediye iadesi talepleri ortaya çıkarsa bu talepler, haksız fiil hükümlerine göre asliye hukuk mahkemelerinde görülecektir.⁴³⁹

Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nda kabul edilen genel yetki burada da geçerli olacaktır. Yani davanın açıldığı tarihte *davalının yerleşim yeri mahkemesi* genel yetkilidir.⁴⁴⁰ HMK'da sözleşmeler için kabul edilen özel yetkinin sadece borçlar hukuku sözleşmeleri için kabul edildiği, aile hukuku sözleşmeleri için uygulanamayacağı savunulmaktadır.⁴⁴¹ Dolayısıyla nişanın sona ermesinin sonuçlarına ilişkin davalarda HMK m. 10 uygulanamayacaktır.

Nişanın bozulmasının dayanağı eğer bir haksız fiilse yani nişanlılardan biri haksız fiile maruz kalmış ve nişanı bu sebeple bozmuşsa bu hâlde haksız fiil

---

asliye hukuk mahkemesidir. (2) Bu Kanunda ve diğer kanunlarda aksine düzenleme bulunmadıkça, asliye hukuk mahkemesi diğer dava ve işler bakımından da görevlidir.

⁴³⁸ Y. 3. HD, T. 19.10.2004, E. 2004/9020, K. 2004/11312 (<https://www.kazanci.com.tr>) (E.T: 20.07.2018); (Y. 3. HD. T. 05.03.2018, E. 2016/12231, K. 2018/2059 <https://karararama.yargitay.gov.tr/>) (E.T: 15.02.2019).

⁴³⁹ Belgesay, dini nikâhlı kimselere, nişan hükümlerinin uygulanabileceğini savunmaktadır. Bkz. Mustafa Reşit Belgesay, "Fiili Evliliğin ve Evlilik Dışında Doğan Çocukların Himayesi", **İÜMHAD**, C. 2, S. 2, 1958, s. 23 vd. Hatemi ise her türlü evlilik dışı ilişkiye nişan hükümlerinin uygulanmasının mümkün olmadığını savunur. Yazar, resmi nikâh yapma vaadi olmaksızın bir ilişkinin nişan olarak değerlendirilmesini mümkün görmemektedir. Bkz. Hüseyin Hatemi, **Hukuka ve Ahlâka Aykırılık Kavramı ve Sonuçları (Gözden Geçirilmiş Doçentlik Tezi)**, Sulhi Garan Matbaası, İstanbul 1976, s. 369 vd.

⁴⁴⁰ HMK m. 6.

⁴⁴¹ Baki Kuru, **Hukuk Muhakemeleri Usulü**, C. 1, 6. Baskı, Demir Yayıncılık, İstanbul 2001, s. 433 vd.; Tanrıver, **Medeni Usul Hukuku**, s. 230-231; Üstundağ, **Medeni Yargılama Hukuku**, s. 222 vd; Mine Akkan, **Pekcanitez Usûl Medeni Usûl Hukuku**, On iki Levha Yayıncılık, 15. Bası, İstanbul 2017, s. 280; Ramazan Arslan ve Ejder Yılmaz ve Sema Taşpınar Ayvaz, **Medeni Usul Hukuku**, 3. Baskı, Yetkin Yayınları, s. 212. "Öte yandan, taraflar arasında icra edilen nişan sözleşmesi şahıs varlığı sözleşmesi niteliğinde bulunmaktadır. Bu nedenlerle, bu tür sözleşmeye HUMK.nun 10. maddesi ve de 20. maddesi hükmünü uygulanma olanağı bulunmamaktadır." Y. 3. HD, T. 23.3.1992, E. 1991/7780, K. 1992/6187 (<https://www.kazanci.com.tr>) (E.T: 10.08.2018). Tekinay, nişanlıların birbirlerine karşı açacakları davalarda sözleşmenin ifa yerinin (evlenecekleri yer) ve şartları varsa nişan sözleşmesinin yapıldığı yerin de yetkili olması gerektiğini düşünmektedir. Yazara göre nişanlılar dışındaki kimselerin (ana ve baba yahut onlar gibi davrananlar) açtıkları davalarda ise sadece davalının yerleşim yeri mahkemesinin yetkili olması gerekecektir. Tekinay, **Türk Aile Hukuku**, s. 62-63. Aynı doğrultuda Koç, **Nişanlanma Sözleşmesi**, s. 163.

hükümlerine özel olarak HMK m. 16'da sayılan yer mahkemelerinde de dava açabileceği Yargıtay'ın bir kararında kabul edilmiştir.⁴⁴²

---

⁴⁴² “Kişilik haklarına saldırı iddiasıyla manevi tazminat talebinde bulunan davacı, haksız eylemin işlendiği ve aynı zamanda yerleşim yeri olan Kiraz mahkemesi ile davalının yerleşim yeri olan Elazığ mahkemelerinden birini seçmek ve o mahkemede dava açmak hakkına haiz olup, yetki konusunda seçimlik haklarını kendi yerleşim yeri mahkemesinde kullanmıştır. Mahkemece; davanın esasının incelenmesi gerekirken, yanılgılı değerlendirme ile yetki yönünden dava dilekçesinin reddine karar verilmesi usul ve yasaya aykırıdır.” Y. 3. HD, T. 23.12.2015, E. 2015/18683, K. 2015/21001 (<https://www.kazanci.com.tr>) (E.T: 10.08.2018). Talih Uyar ve Alper Uyar ve Cüneyt Uyar, **Türk Medeni Kanunu Aile Hukuku**, C. 1, Bilge Yayınevi, Ankara 2017, s. 36.

SONUÇ

Çalışmamızda ulaşılan sonuçları aşağıdaki şekilde özetleyebiliriz:

1. Nişanın hukuki niteliğine ilişkin öğretisi ve uygulamada baskın olan görüş, nişanın aile hukukuna özgü bir sözleşme olduğudur. Aile hukukuna özgü olması sebebiyle, tipik borçlar hukuku sözleşmelerinden farklı yönleri barındırmakla birlikte nişan, *bağımsız bir sözleşme* olarak kabul görmektedir.

2. Nişan, *tarafların evlenme iradelerinin uyuşmasıdır*. TMK, evliliğin gerçekleşmesi için nişanı bir şart olarak saymamıştır. Ancak tarafların evlilik işlemlerine girişmesi zımni irade beyanıyla birbirlerine evlenme vaadinde bulduklarını gösterecektir. Bu sebeple evlenme gerçekleşmeden önce kısacık bir an dahi olsa bu irade uyuşmasının gerçekleşeceğini söyleyebiliriz. Dolayısıyla ‘nişan olmadan evlilik olmaz’ demektense, evlilik gerçekleşmişse öncesinde bir nişan ilişkisi de kurulmuştur çıkarımı yapmak bizce doğru olmalıdır.

3. Çalışmamızda nişanın aile hukuku niteliğine atıfla vadeye bağlanamayacağı, ayrıca hem vadeye hem de geciktirici koşula bağlanamayacağına dair görüşleri paylaştık. Bizce nişan, diğer sözleşmeler gibi şarta ve vadeye bağlı olarak kurulabilmelidir.

4. Nişanın irade bozukluğuna dayanarak sona erdirilmek istenmesi hâlinde, başvurulabilecek yol, nişanın tek taraflı sona erdirilmesi hâlidir. Bu durumun haklı bir sebep teşkil edip etmeyeceği somut olaya göre belirlenmelidir.

5. Nişanın sona ermesine dair hükümlerin uygulanabilmesi için, kurulmuş ve geçerlilik unsurlarını taşıyan bir nişanlanma sözleşmesinin varlığı gerekmektedir. Eğer nişanlanma sözleşmesi geçersizse bu hâlde nişan hükümlerinin kıyasen veya sözleşme

öncesi sorumluluk hükümlerinin (culpa in contrahendo) uygulanabileceği öğretide savunulmaktadır.

6. Sınırlı ehliyetsizlerin, yasal temsilcilerinin rızası olmaksızın nişanlanmaları hâlinde nişanlanma sözleşmesinin onları bağlamayacağı kanun hükmüdür. Nişanlanma sözleşmesi yapma hakkının şahsa sıkı sıkıya bağlı haklardan olduğu gerekçesiyle, onları mali yönden bağlamayıp şahsi yönden bağlaması gerektiği de savunulmaktadır.

7. Karşılıklı ve birbirine uygun evlenme vaadinin olmasına rağmen taraflar arası ilişki nişan bazı gerekçelerle nişan olarak nitelendirilmemektedir. Yargıtay'ın bazı kararlarında, tarafların nişanlandıktan sonra fiilen evli olarak yaşaması hâlinde artık aralarındaki ilişkinin nişan olamayacağına hükmetmiştir. Bizce bu görüşü savunmak mümkün değildir. Zira nişan ilişkisinde yapılmaması gereken davranışlar listesi bulunmamaktadır. Ancak tarafların aralarındaki ilişkiden, evlenme kastının hiç olmadığı yahut ortadan kalktığı sonucuna ulaşılan hâllerde, artık nişan ilişkisinden bahsetmek de mümkün olmamalıdır.

8. Nişanlanma sözleşmesi evlenme vaadiyle gerçekleşmektedir. Sözleşmenin gerçekleşebilmesi için kanunumuz şekil şartı aramamıştır. Ancak 1949 tarihli bir Yargıtay kararı nişanlanma sözleşmesinin meydana gelebilmesi için örf âdete uygun yapılması gerektiğine hükmetmiştir. Bununla birlikte Yargıtay 2018 tarihinde verdiği bir kararda, nişanlanma sözleşmesinin ancak geleneksel nişan merasimi gerçekleştirilerek yapılabileceğine hükmetmiştir. Bu karar, somut uyuşmazlıkta tarafların birlikte yaşamış olmaları sebebiyle Yargıtay'ın aralarındaki ilişkiyi nişan olmaktan çıkartma çabası için yapılmış bir zorlama yorum olarak görülebilecektir. Zira öğretide ve uygulamada nişanlanma sözleşmesinin şekle bağlı olmadığı, karşılıklı ve birbirine uygun irade beyanıyla meydana geldiği kabul edilmektedir.

9. Nişanın sona ermesine dayalı tazminat talebinde bulunabilmek için, tazminat talep edenin nişanı sona erdirmekte haklı bir sebebinin olması yahut nişanı diğer taraf bozmuşsa, nişanı bozmasında haklı bir sebebinin bulunmaması gerekir. Sebebin haklı olup olmadığı, her somut olayın özelliği dikkate alınarak hâkim tarafından takdir edilecektir. Haklı sebebin varlığı için diğer tarafın kusurlu olması şart

değildir. Özellikle değinmek istediğimiz konu, aşkın ve sevgi hislerinin azalmasıdır. Bizce aşkın ve sevgi hislerinin azalması, nişanı sona erdirmek için haklı sebep sayılamazsa da bu sebeple nişanı sona erdirecek kimsenin kusurunu azaltabilecek (hatta bazen tamamen kaldırabilecek) bir sebeptir.

10. Nişanlılar, tazminat istemeye hakkı olan tarafın ana ve babası veya onlar gibi davranan kimseler de, aynı koşullar altında yaptıkları harcamalar için uygun bir tazminat isteyebilirler. Kanunumuz gereği sınırlı sayıda ifade edilen bu kimseler arasında yoruma ihtiyaç duyulan tek grup, ana ve baba gibi davranan kimselerdir. Ana ve baba gibi davranan kimselerden olabilmek için gerçek kişi olmak şart olmadığı gibi nişanlı ile bir hısımlık ilişkisi içerisinde olmak da şart olarak görülmemelidir. Ana ve baba yahut onlar gibi davranan kimselerin maddi tazminat talep edebilmesi için nişanın evlilikle sona ermesine yönelik katkı sağlayıcı mahiyette harcamalar yapmış olması gerekmektedir. Aksi hâlde, kendileri için yapmış oldukları masrafların tazmini mümkün olmayacaktır.

11. Nişanın evlilik dışında sona ermesi hâlinde talep edilebilecek tazminat türü, *menfi tazminattır*. Zira Kanunumuz, dürüstlük kuralları çerçevesinde ve evlenme amacıyla yapılan harcamalar ve katlanılan maddi fedakârlıklardan söz etmektedir (m. 120). Burada söz edilen menfi tazminat, nişan gerçekleşmeseydi uğranılmayacak olan her türlü zarar kalemini kapsamayıp evlenme amacıyla uygun illiyet bağı içerisinde olan zarar kalemlerini kapsayacaktır.

12. Maddi tazminatı hâkim takdir edecektir. Kanunumuz ‘uygun’ bir tazminattan bahsetmektedir. Burada hâkim, yapılan harcama ile birlikte tarafların ekonomik ve sosyal durumlarını, masrafların dürüstlük kuralına uygun yapılıp yapılmadığını ve ayrıca her iki tarafın da kusurunun ağırlığını gözetmek durumundadır.

13. Nişanın evlilik dışında sona ermesi hâlinde tazmini istenebilecek diğer zarar, manevi zarardır. Manevi tazminat talebinde bulunabilmek için kişilik hakkı ihlali olmazsa olmaz şarttır. Aksi hâlde, manevi tazminata hükmetmek, tarafları evlenmeye zorlamak anlamına gelebilecektir. Manevi tazminatı yalnızca nişanlılar talep edebilecektir.

14. Öğretide bir görüş, manevi tazminat talep eden tarafın mutlaka kusursuz olması gerektiğini savunmaktadır. Bu görüşü destekleyen bazı yargı kararları bulunsa da öğreti ve uygulamada baskın görüş az kusuru olan tarafın da tazminat talep edebileceği ve kusurunun olmasının tazminatın takdirinde rol oynayacağı yönündedir. Bizce de az kusurlu taraf da manevi tazminat talep edebilmelidir.

15. Manevi tazminat istemi, karşı tarafça kabul edilmiş olmadıkça devredilemeyecek; miras bırakan tarafından ileri sürülmüş olmadıkça mirasçılara geçmeyecektir (m. 25/4). Hüküm, nişanın sona ermesine dayalı manevi tazminat talepleri içinde geçerlidir. Karşı tarafça tazminatın kabul edilmiş sayılabilmesi için belli bir miktarı kabul etmesi gerekip gerekmediğine ilişkin farklı fikirler bulunmaktadır. Yine, miras bırakan tarafından ileri sürülmüş sayılabilmesi hakkında da farklı görüşler bulunmaktadır.

16. Hediyelerin iadesi, nişanın sona ermesinin bir diğer sonucudur. İade talebi için diğer tarafın kusurlu olması veya nişanın haklı sebeple sona ermiş olması şart değildir. Her karşılıksız kazandırma iadeye konu edilemeyecektir. Ancak nişanlılıkta yapılan karşılıksız kazandırmaların, nişan sebebiyle yapıldığı asıldır. Bir görüşe göre hediye, mutlaka bir şeyin verilmesi olmayıp emeğin de hediye kapsamında değerlendirilebilmesi mümkündür.

17. Nişan hükümlerine göre hediyelerin iadesini talep edebilecek kimseler kanunumuzda sayılmıştır. Bu kimseler dışındakilerin vermiş oldukları hediyelerin iadesi ancak sebepsiz zenginleşme veya bağışlamadan dönme hükümlerine göre mümkün olacaktır. Burada hediyelerin iadesi hükümlerine göre bir farklılık karşımıza çıkacaktır. Şöyle ki, nişan devam ederken verilen hediyelerin nişan sebebiyle verildiği asıldır. Dolayısıyla verilen tüm hediyelerin iadesi mümkün olabilecektir. Ancak sebepsiz zenginleşme hükümlerine göre hediyelerin iadesi talep edilecekse, verilen tüm hediyeler değil, sadece evlenme amacına fayda sağlayan hediyeler talep edilebilecektir. Zira bu tür hediyelerin hukuki sebebi nişandır. Bunun dışında ki hediyelerin hukuki sebebi değil saiki nişandır. Bu durum, kanunumuzda hediyelerin iadesini talep edebileceği yazılı kimselerin, diğer nişanlıya değil de bir başkasına (örneğin nişanlının ana veya babasına) vermiş olduğu hediyelerde de aynen geçerlidir. Bu durumlarda hediyelerin, evlenmenin gerçekleşmemesi bozucu şartına bağlı olarak

verilmiş olduğunun kabul edilebileceği savunulmaktadır. Ayrıca, üçüncü kişilerin gelecekteki olgularda yanılma hükümlerine başvurabileceği de savunulmaktadır.

18. Mektup ve fotoğrafların akıbeti her zaman güncel bir konu olmuştur. Bunların nişan hükümlerine göre iadesinin istenebileceği savunulmakla birlikte, TMK m. 24-25 yahut FSEK m. 85-86 hükümlerine başvurarak mektupların imhası yahut iadesinin sağlanabileceği savunulmaktadır. Bunların verilmesinin dürüstlük icabı olduğu da ileri sürülen görüşlerdendir.

19. Başlık parası şuan için güncelliğini eskiye nazaran yitirmiş olsa da üzerinde durulması gereken bir konudur. Başlık parasının, hediyelerin iadesi hükümlerine göre istenip istenemeyeceğine dair farklı fikirler ileri sürülmektedir. Ancak her şeyden önce söylenmelidir ki yalnızca diğer nişanlıya verilmiş şeylerin iadesi, hediyelerin iadesi hükümlerine göre mümkündür. Nişanlılardan birinin babasına verilen hediyelerin bu kapsamda talebine imkân bulunmamaktadır. Ayrıca hediye kim vermişse ancak o iadesini talep edebilecektir. Yargıtay'ın, nişanlılar dışındaki kimselerin vermiş oldukları hediyelerin, nişanlılar adına verildiğinden bahisle, nişanlı tarafından iade talebinin mümkün görülmesine dair verdiği karara katılmıyoruz.

20. İadesi talep edilebilecek hediyeler, alışılmışın dışındaki hediyelerdir. Bu konuda tarafların sosyal ve ekonomik durumları ile ilgili bölgedeki hâkim örf âdete bakılarak bir sonuca varmaya çalışılmalıdır. Yargıtay uygulamasında, nişan yüzüğü dışındaki tüm ziynet eşyaları alışılmışın dışında sayılmaktadır. Hediye aynen veya mislen geri verilemiyorsa, sebepsiz zenginleşme hükümleri uygulanacaktır. Her ne kadar kanun açıkça belirtmese de bizce, önce aynen iade talep edilmesi gerekmektedir. Aksi hâlde, kendisinde kalmasını istemediği bir hediye hem tarafın kendisinde kalacak hem de bedelini ödemek zorunda kalacaktır.

21. Zamanaşımı, nişanın sona ermesine dayalı hükümler içinde üzerinde durulması gereken bir konudur. Kanunumuz “Nişanlılığın sona ermesinden doğan dava hakları, sona ermenin üzerinden bir yıl geçmekle zamanaşımına uğrar.” (m. 123) demektedir. Nişanın ne zaman sona ereceğine dair birçok görüş ileri sürülmektedir. Nişan tek taraflı irade beyanıyla sona ermişse bu beyanda bulunma anı, beyanın diğer tarafa ulaşma anı, beyanın öğrenilme anı, nişanın sona erdiği ana yönelik savunulan

görüşlerdir. Hatta nişanın haklı bir sebebe dayanıp dayanmamasına göre nişanın sona erme anının farklı olacağı da savunulmaktadır. Bizce nişan tek taraflı bir irade beyanıyla sona ermişse, bu irade beyanı yenilik doğuran bir hak olarak nitelendirilmeli ve beyan muhataba ulaşmakla sonuç doğurmalı, nişan bu an itibariyle sona ermiş sayılmalıdır. Beyanda bulunma anının ve diğer tarafın beyanı öğrenme anının bizce önemi yoktur. Nişanı sona erdiren diğer hâllerde de (ölüm, bozucu şartın gerçekleşmesi vs.) bu hâlin gerçekleşmesiyle nişan sona erecek ve zaman aşımı başlayacaktır. Diğer tarafın bu hâlin gerçekleştiğini sonradan öğrenmesi bizce önem arz etmeyecektir.

KAYNAKÇA

- ABDURREZZAK, Ali Osman “Kalevala Destanı Bağlamında Türk ve Fin Kùltürlerinin Evlilik Âdetleri ve Kadın Algısı Konusundaki Müşterekleri”, , **Motif Akademi Halkbilimi Dergisi**, C. 8, S. 15, 2015, SA. 167- 189.
- ABİK, Yıldız, “Gaipliğin Nişanlılık Üzerinde ki Etkisi”, **AÜHFD**, C. 54, S. 2, 2005, SA. 153-181.
- ABİK, Yıldız, “Nişanlanma ve Nişanlılık”, **AÜHFD**, C. 54, S. 2, 2005, SA. 65- 152.
- ACAR, H. İbrahim, “İslam Hukuku Açısından Nişanlanma”, **Atatürk Üniversitesi İlahiyat Fakùltesi Dergisi**, S. 23, 2005, SA. 71-94.
- Adliye, Vekaleti, **Kanunu Medeni Şerhi**, İstanbul Cumhuriyet Matbaası, İstanbul 1930.
- AKINTÜRK, Turgut, Derya ATEŞ, **Aile Hukuku**, 21. Bası, Beta Yayınları, İstanbul 2019.
- AKINTÜRK, Turgut, Derya ATEŞ, **Borçlar Hukuku**, 27. Baskı, Beta Yayınları, İstanbul 2018.
- AKINTÜRK, Turgut, Derya ATEŞ, **Medeni Hukuk**, Beta Yayınları, 24. Baskı, İstanbul 2018.
- AKİPEK, Jale, Turgut AKINTÜRK, Derya ATEŞ, **Türk Medeni Hukuku Başlangıç Hükümleri Kişiler Hukuku**, C. 1, Yenilenmiş 14. Baskı, Beta Yayınevi, İstanbul 2018
- AKKAN, Mine, **Pekcanitez Usûl Medeni Usûl Hukuku**, 15. Bası, On iki Levha Yayıncılık, İstanbul 2017.
- AKTAY, A. Nizamettin, “Nişanlanmanın Sona Ermesi Halinde Verilen Hediyelerin İadesi”, **Adalet Dergisi**, S. 1, 1983, SA. 376-386.
- AKYOL, Şener, **Medeni Hukukta Uygulama Örnekleri**, C. 1, Filiz Kitabevi, İstanbul 1984.
- ALP SHİN, Sinem Naz, “**Nişanlanmanın Hüküm ve Sonuçları**”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi”, İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul 2014.
- ALTUNKAYA, Mehmet, “Nişanlanmanın Sona Ermesi Halinde Hediyelerin Geri Verilmesi”, **Sosyal Bilimler Araştırma Dergisi**, S. 8, 2006, SA. 217-235
- ANTALYA, Gökhan, **Manevi Zararın Belirlenmesi ve Manevi Tazminatın Hesaplanması**, Legal Yayıncılık, İstanbul 2017.

- ARIK, Kemal Fikret, **Türk Hususi Hukuk Sistemi ve Yargı Sistemi**, Balkanoğlu Matbaacılık Ltd. Şti, Ankara 1964.
- ARPACI, Abdülkadir, **Kişiler Hukuku (Gerçek Kişiler)**, 2. Bası, Beta Yayınları, İstanbul 2000.
- ARSEBÜK, Esat, **Medeni Hukuk**, C. 2, K. 1, Aile Hukuku, Recep Ulusoğlu Basımevi, Ankara 1940.
- ARSLAN, Ramazan, Ejder YILMAZ ve Sema TAŞPINAR AYVAZ, **Medeni Usul Hukuku**, 3. Baskı, Yetkin Yayınları.
- ATEŞ, Lale, “**4721 Sayılı Yeni Türk Medeni Kanununda Nişanlanma**”, “Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi”, Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kayseri 2010.
- AYAN, Mehmet, Nursen AYAN, **Kişiler Hukuku**, 8. Baskı, Seçkin Yayınevi, Ankara 2016.
- BAKTIR, Selma, **Aile Mahkemeleri**, Yetkin Yayınları, Ankara 2003.
- BAŞPINAR, Veysel, “Türk Medeni Kanununu ile Aile Hukukunda Yapılan Değişiklikler ve Bu Konuda Bazı Önerilerimiz”, **AÜHFD**, C. 53, S. 2, 2003 SA. 79-101.
- BELGESAY, Mustafa Reşit, “Fiili Evliliğin ve Evlilik Dışında Doğan Çocukların Himayesi”, **İÜMHAD** C. 2, S. 2, 1958. SA. 21-25
- BERKİ, Şakir, **Medeni Hukuk Umumi Esaslar Şahıs ve Aile Hukuku**, Yargıçoğlu Matbaası, Ankara 1961.
- BİRSEN, Kemaleddin, **Medeni Hukuk**, Fakülteler Matbaası, İstanbul 1966.
- BÜYÜKTANIR, Tahir, “Türk Medeni Kanunu Değişiklikler ve Yeni Düzenlemelere İlişkin Açıklamalar”, **ABD**, S. 2, 2002, SA. 55-110.
- DALCI ÖZDOĞAN, Nurcihan, “Sözleşmenin Yorumunda Gerçek İradenin Tespiti”, **İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, C. 8, S. 1, 2017, SA. 33-52.
- DOĞAN, Murat, “Nişanlanmanın Sona Ermesi Halinde Hediyelerin Geri Verilmesi”, **AÜEHFD**, C. 2, S. 1, SA. 199-238.
- DURAL, Mustafa, Tufan ÖĞÜZ, Mustafa Alper GÜMÜŞ, **Türk Özel Hukuku**, Cilt 3, Aile Hukuku, Filiz Kitabevi, İstanbul 2018.
- Dural, Mustafa, Tufan ÖĞÜZ, **Türk Özel Hukuku**, Cilt 2, Kişiler Hukuku, Filiz Kitabevi, İstanbul 2018.
- EGGER, August, **Aile Hukuku**, Birinci Kısım Evlenme Hukuku, Tahir Çağa (Çeviren), Kenan Matbaası, İstanbul 1943.

- ERCOŞKUN, Tülay, “**Osmanlı İmparatorluğu’nda 19. Yüzyılda Evlilik ve Nikâha Dair Düzenlemeler**”, “Yayınlanmamış Doktora Tezi”, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara 2010.
- ERDEM, Mehmet, **Aile Hukuku**, 1. Baskı, Seçkin Yayınevi, Ankara 2018.
- EREN, Fikret, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, 23. Baskı, Yetkin Yayınları, Ankara 2018.
- ERGÜN, Zafer, **Boşanma Davaları**, 4. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara 2009.
- ERGÜNE, Mehmet Serkan, “Nişanın Bozulmasında Maddi Tazminat”, **İÜHF**, C. 74, S. 2, 2016. SA. 757-772
- ERKAN, Vehbi Umut, İpek YÜCER, “Ayırt Etme Gücü”, **AÜHFD**, C. 60, S. 3, 2011, SA. 485- 522.
- FEYZİOĞLU, Feyzi Necmeddin, **Aile Hukuku**, 3. Baskı, Filiz Kitabevi, İstanbul 1986.
- GENÇCAN, Ömer Uğur, **4721 Sayılı Türk Medeni Kanunu Yorumu**, C. 1, Yetkin Basımevi, Ankara 2015.
- GENÇCAN, Ömer Uğur, **Aile Hukuku**, Yetkin Yayınları, Ankara, 2011.
- GMÜR, Max, **Medeni Kanuna Göre Nişanlılık Münasebeti**, Volf Çernis (Çev.), Hak Kitabevi, İsmail Akgün Matbaası, İstanbul 1945.
- GÖKTÜRK, Hüseyin Avni, **Türk Medeni Hukuku**, 2. Kitap Aile Hukuku, 3. Basım, Güney Matbaacılık ve Gazetecilik T. A. O., Ankara, 1954.
- GÖNENSAY, A. Samim, **Medeni Hukuk**, C. 2, K. 1, İÜHF Yayını, İstanbul 1937.
- GÜCÜN, Cevad Abdurrahim, **Nazari ve Ameli Hukuk Davaları**, C. 3, K. 1, İstanbul Matbaacılık T. A. O, İstanbul 1951.
- GÜMRÜKÇÜOĞLU, Saliha Okur, “İslam Aile Hukukunda Kadının Mehir Hakkına Toplumun Bakış Açısı Üzerinde Bir Değerlendirme”, **Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, C. 17, S. 4, 2013, SA. 223-256.
- GÜRSEL, Nurettin, “Nişanın Bozulması Halinde Maddi ve Manevi Tazminat ve Nişan Hediyealarının -Ağırlığın- Geri Verilmesi”, **Adalet Dergisi**, S. 1-2, 1963, SA. 18- 32.
- GÜRSOY, Kemal Tahir, “Manevi Zarar ve Tazmini”, **AÜHFD**, C. 25, S. 1-4, 1973, SA. 7-56.
- HAS, Şükrü Selim, “Nişanın Bozulmasının Hukukî ve Dinî/Ahlâkî Neticeleri (İslâm Hukuku ve Modern Hukuk Arasında bir Mukayese)”, **M.Ü. İlâhiyat Fakültesi Dergisi**, S. 30, 2006, SA. 113-131.

- HATEMİ, Hüseyin, Burcu KALKAN OĞUZTÜRK, **Aile Hukuku**, 5. Bası, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2016.
- HATEMİ, Hüseyin, Emre GÖKYAYLA, **Borçlar Hukuku Genel Bölüm**, 4. Bası, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2017.
- HATEMİ, Hüseyin, **Hukuka ve Ahlâka Aykırılık Kavramı ve Sonuçları (Gözden Geçirilmiş Doçentlik Tezi)**, Sulhi Garan Matbaası, İstanbul 1976.
- HATEMİ, Hüseyin, **Kişiler Hukuku**, Güncellenmiş 7. Bası, On iki levha Yayıncılık, İstanbul 2018.
- HATEMİ, Hüseyin, Rona SEROZAN, **Aile Hukuku**, Filiz Kitabevi, İstanbul 1993.
- HELVACI, Serap, **Gerçek Kişiler**, 8. Bası, Legal Yayıncılık, İstanbul 2017.
- HELVACI, Serap, **Kişilik Hakkını Koruyucu Davalar**, Beta Yayınları, 1. Baskı, İstanbul 2001.
- HELVACI, Serap, Fulya ERLÜLE, **Medeni Hukuk**, 5. Bası, Legal Yayıncılık, İstanbul 2018.
- KAHVECİ, Nuri, **İslam Hukuku Açısından Nişanlılık**, Rağbet Yayınları, İstanbul 2007.
- KARASLAN, Arzu, “Osmanlı Toplumunda Ailenin Teşekkülünde İlk Adım: Namzedlik”, **Batman Üniversitesi Yaşam Bilimleri Dergisi**, C. 5, S. 2, 2005, SA. 186-199.
- KESKİN, A. Dilşad, Objektif Manevi Zarar Teorisi Açısından Manevi Tazminat, Yetkin Yayınları, Ankara 2016.
- KESKİN, Dilşad, “Küçük Yaşta Evlenmenin Müeyyidesi”, **Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, C. 15, S. 4, SA. 65-83.
- KILIÇOĞLU, Ahmet M., **Aile Hukuku**, Genişletilmiş 3. Bası, Turhan Kitabevi, Ankara 2017.
- KILIÇOĞLU, Ahmet M., **Borçlar Hukuku Genel Hükümler**, Genişletilmiş 22. Bası, Turhan Kitabevi, Ankara 2018.
- KILIÇOĞLU, Ahmet M., “Manevi Tazminatın Hukuksal Niteliği”, **ABD**, S. 1, 1984, SA. 15-21.
- KILIÇOĞLU, Ahmet M., **Medeni Hukuk**, Gözden Geçirilmiş 2. Bası, Turhan Kitabevi, Ankara 2018.
- KILIÇOĞLU, Ahmet M., “Kişilik Haklarına Saldırı Nedeniyle Manevi Zarar”, **Yargıtay Dergisi**, C. 30, S. 1-2, 2004, SA. 5-26.

- KILIÇOĞLU, Ahmet M., **Medeni Kanun’umuzun Aile – Miras – Eşya – Hukukuna Getirdiği Yenilikler**, Genişletilmiş 2. Bası, Turhan Kitabevi, Ankara 2004.
- KIRMIZI, Mustafa, **Yargıtay Kararları Işığında Aile Hukuku Davaları**, Bilge Yayınevi, Ankara 2016.
- KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, NECİP, Hüseyin HATEMİ, Rona SEROZAN, Abdülkadir ARPACI, **Borçlar Hukuku**, 1. Cilt, Filiz Kitabevi, İstanbul 2017.
- KOÇ, Nevzat, **Türk-İsviçre Hukukunda Nişanlanma Sözleşmesi**, Dokuz Eylül Üniversitesi Yayını, İzmir, 2002.
- KOSCHAKER, Paul, Kudret Ayiter, **Roma Hususi Hukukunun Ana Hatları**, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları, Ankara 1971.
- KÖMÜRCÜOĞLU, Halit, Hilmi ERGÜNEY, **Şahıs Aile ve Miras Hukuku**, Güney Matbaacılık, Ankara 1951.
- KÖPRÜLÜ, Bülent, Selim KANETİ, **Aile Hukuku**, Özdem Kardeşler Matbaası, İstanbul 1985-1986.
- KÖSEOĞLU, Bilâl, Köksal KOCAAĞA, **Aile Hukuku ve Uygulaması Bilimsel Görüler Yargı İçtihatları**, TBB Yayınevi, Ankara 2009.
- KURU, Baki, **Hukuk Muhakemeleri Usulü**, C. 1, 6. Baskı, Demir Yayıncılık, İstanbul 2001.
- MANDALOĞLU, Mehmet, “İslamiyetten Önce Türklerde Aile Hukuku”, **Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi**, S. 33, 2013, SA. 133-159.
- MORTAŞ, Süleyman, “Türk Medeni Kanununda Nişanlılığın Sona Ermesi ve Sonuçları”, **e-akademi Hukuk, Ekonomi, ve Siyasal Bilimler Aylık Dergisi**, S. 139, 2016, SA. 1-51.
- NOMER, Ergin, **Devletler Hususi Hukuku**, Yenilenmiş 21. Bası, Beta Yayınları, İstanbul 2015, s. 232-233;
- OĞUZMAN, Kemal, Mustafa DURAL, **Aile Hukuku**, 2. Bası, Filiz Kitabevi, İstanbul 1998.
- OĞUZMAN, M. Kemal, M. Turgut ÖZ, **Borçlar Hukuku Genel Hükümler**, Cilt 1, Gözden Geçirilmiş 16. Bası, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2018.
- OĞUZMAN, M. Kemal, M. Turgut ÖZ, **Borçlar Hukuku Genel Hükümler**, Cilt 2, Gözden Geçirilmiş 14. Bası, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2018.
- OĞUZMAN, Kemal, Özer SELİÇİ, Saibe OKTAY-ÖZDEMİR, **Kişiler Hukuku**, 17. Bası, Filiz Kitabevi, İstanbul 2018.

- OĞUZOĞLU, Cahit, **Medeni Hukuk**, C. 1 Şahsın Hukuku, 5.basım, Yeni Desen Matbaası, Ankara 1963.
- OLGAÇ, Senai, **Emsal İctihatlarla Türk Medeni Kanunu**, Olgaç Matbaacılık, Ankara 1976.
- OLGAÇ, Senai, **İctihatlarla Türk Medeni Kanunu Şerhi**, Olgaç Matbaacılık, 4. Baskı, Ankara 1974.
- ÖZESE, Hasan Hüseyin, “**Nişanlılık İlişkisinin Sona Ermesi ve Sona Ermenin Hukuki Sonuçları**”, “Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi”, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul 1988.
- ÖZMEN, Etem Saba, “Nişanın Bozulmasında Cayma Akçası ve Cezai Şart (M.K 83. Madde Değişikliği)”, **TBBD**, S. 4, 1995, SA. 520- 577.
- ÖZMEN, Etem Sabâ, Müge ÜREM, Geçerli Sebebe Dayanmaksızın Kullanılan Bozucu Yenilik Doğuran Hakkın Hukuki Sonuçları ve Yargıtay Hukuk Genel Kurulu Kararı Eleştirisi, **İBD**, C. 90, S. 3, 2016, SA. 193- 218.
- ÖZSUNAY, Ergun, **Gerçek Kişilerin Hukuki Durumu**, Der Yayınları, 5. Basım, İstanbul 1982.
- ÖZTAN, Bilge, “Medeni Kanun’un Kabulünün 70’nci Yılında Aile Hukuku”, **AÜHFD**, C. 44, S. 1, 1995. SA. 79-125.
- POSTACIOĞLU, İlhan E., Sümer ALTAY, **Medeni Usul Hukuku Dersleri**, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2015.
- REİSOĞLU, Seza, **Sebepsiz İktisap Davasının Genel Şartları**, , Ajans Türk Matbaası, Ankara 1961.
- SAK, İzzet, “Osmanlı Toplumunda Nâmzedin (Nişanın) Bozulması ve Sonuçları: Konya Örneği”, **Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, S. 16, SA. 493- 523.
- SAVAŞ, Abdurrahman, “Hitit, Roma, İslam ve Yahudi Hukukları Üzerine Mukayeseli Bir Çalışma”, **İslam Hukuku Araştırmaları Dergisi**, S. 18, 2011, SA. 243- 274.
- SAYMEN, Ferit H., Halid K. ELBİR, **Türk Medeni Hukuku**, Cilt 3, 2. Baskı, İsmail Akgün Matbaası, İstanbul 1960.
- SAYMEN, Ferit H., “Kimler Manevi Tazminat Talep Edebilir”, **İÜHFM**, C. 6, S. 1, 1940, SA. 126-145.
- SCHWARZ, Andreas B. **Aile Hukuku I**, 2.Bası, Bülent Davran (Çev.), İsmail Akgün Matbaası, İstanbul 1946.

- SEROZAN, RONA, “Kişilik Hakkının Korunmasıyla İlgili Bazı Düşünceler”, **İÜMHAD**, S. 14, 1977, SA. 93-112.
- SEROZAN, RONA, **Medeni Hukuk, Genel Bölüm/ Kişiler Hukuku**, Vedat Kitapçılık, 8. Bası, İstanbul 2018.
- SİRMEN, Lâle, “Nişanın Bozulmasında Manevi Tazminat”, Ankara Hukuk Fakültesi Ellinci Yıl Armağanı (1925-1975), C. I, AÜHF Yayını, Ankara 1977, s. 359-380.
- ŞAHİN, Mustafa, “İsviçre Medeni Kanunu’nda Yapılan Değişiklikler Çerçevesinde Türk Hukukunda Ayırt Etme Gücüne Sahip Küçük ve Kısıtlıların (Sınırlı Ehliyetsizlerin) Nişanlanma Ehliyeti (TMK m. 16/1, 118/2)”, **ABD**, S. 4, 2014, SA. 81- 104.
- ŞANLI, Cemal, Emre Esen ve İnci Ataman-Fıganmeşe, **Milletlerarası Özel Hukuk**, 4. Bası, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2015.
- ŞENER, Esat, **Açıklamalı- İctihathlı Türk Medeni Kanunu**, Seçkin Yayınevi, Ankara 1991.
- TANRIVER, Süha, **Medeni Usul Hukuku**, C. 1, Yetkin Yayınları, Ankara 2016.
- TANRIVER, Süha, **Türk Aile Mahkemeleri**, Yetkin Yayınları, Ankara 2014.
- TARAKCIOĞLU, İhsan, **Türk Medeni Hukuku**, Emel Matbaacılık, Ankara 1978.
- TEKİNAY, Selahattin Sulhi, **Türk Aile Hukuku**, 7. Baskı, Filiz Kitabevi, İstanbul 1990.
- TERCAN, Erdal, Türk Aile Mahkemeleri, **AÜHFD**, C. 52, S. 3, 2003. SA. 19-53.
- TİMUR, Hıfzı, **Eski Hukukumuzda Nişanlanma ve Kalım Müessesesi, Ebül’ula Mardin’e Armağan**, Kenan Matbaası, İstanbul 1944.
- TOKAT, Hüseyin, Gaipliğin Aile Hukuku Yönünden Sonuçları, **Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, C. 25, S. 2, 2017, SA. 523-575.
- TOPÇUOĞLU, Hamide, “Ağırlık Parası-Düğünlerde Men’i İsrifat - Haksız İktisap-Haksız Bir Maksat İstihsali İçin Verilen Şey”, **Jurisdictio**, S. 1, 1956, SA. 21-25.
- TUĞSAVUL, Muhsin, Samih AKGÖL, **Ahkamı Şahsiye Davaları ve Tatbikatı**, Çeltüt Matbaası, İstanbul 1958.
- TURANBOY, Kürşad Nuri, “Sebepsiz Zenginleşme Davasının Asli-Tali Niteliği”, **Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, C. 1, S. 2, 1997. SA. 94-104.
- TÜZÜNER, Özlem, “Türk ve İslâm Hukuku Bakış Açısından Evlenmenin Hukukî Niteliği Hakkında Bir İnceleme”, **ABD**, S. 1, 2013, SA. 126-148.

- UYAR, Talih, Alper UYAR, Cüneyt UYAR, **Türk Medeni Kanunu Aile Hukuku**, C. 1, Bilge Yayınevi, Ankara 2017.
- UYUMAZ, Alper, Kemal ERDOĞAN, “Aile Hukukundan Doğan Uyuşmazlıkların Alternatif Çözüm Yolları”, **D.E.Ü. Hukuk Fakültesi Dergisi**, C. 17, S. 1, SA. 119-169.
- ÜNAL, Mehmet, 1917 Tarihli Hukuk-ı Aile Kararnamesi, **Aile Yazıları 1 Temel Kavramlar ve Tarihi Süreç (354-377)**, T.C. Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu Başkanlığı Yayınları, Ankara 1991.
- ÜNAL, Mehmet, “Manevi Tazminat ve Bu Tazminat Çeşidinde Kusurun Rolü”, **AÜHFD**, C. 35, S. 1, 1978, SA. 397-437.
- ÜNAL, Mehmet, “Medeni Kanunun Kabulünden Önce Türk Aile Hukukuna İlişkin Düzenlemeler ve Özellikle 1917 Tarihli Hukuk-i Aile Kararnamesi”, **AÜHFD**, C. 34, S. 1-4, 1977, SA. 195-231.
- ÜRGÜPLÜ, Münip Hayri, **Nişanlanma Mukavelesi**, Selâmet Matbaası, İstanbul 1934.
- ÜSTÜNDAĞ, Saim, **Medeni Yargılama Hukuku**, 7. Bası, İstanbul 2000.
- VELİDEDEOĞLU, Hıfzı Veldet, **Türk Medeni Hukuku**, C. 2 Aile Hukuku, 5. Bası, Nurgök Matbaası, İstanbul 1965.
- YAKUT, Esra, “XIX. Yüzyılda Orta Anadolu Bölgesi’nde Evliliğin Ortaya Çıkışı, Sona Ermesi ve Sonuçları”, **Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, C. 12, S. 1-2, 2008, SA. 237- 265.
- YAVUZ, Nihat, “Nişan Hukukunda Hediyeleri Geri İsteme Davası”, **Yargıtay Dergisi**, C. 21, S. 3, 1995, SA. 264-277.
- YAVUZ, Nihat, **Uygulamada Nişan Davaları**, Seçkin Yayınevi, Ankara 1995.
- YILDIRIM, Abdulkerim, **Türk Aile Hukuku**, Monopol Yayınları, Güncellenmiş 2. Baskı, Ankara 2018.
- YILMAZ, Ejder, **Hukuk Muhakemeleri Kanun Şerhi**, Yetkin Yayınları, Ankara 2013.
- ZEVKLİLER, Aydın, **Kişiler Hukuku Gerçek Kişiler**, Olgaç Matbaası, Ankara 1981.
- ZEVKLİLER, Aydın, Ayşe HAVUTÇU, Şeref ERTAŞ, M. Beşir ACABEY, Damla GÜRPINAR, **Yeni Türk Medeni Kanuna Göre Medeni Hukuk (Temel Bilgiler)**, 10. Bası, Turhan Kitabevi, Ankara 2018.

ELEKTRONİK KAYNAKLAR:

<http://www.e-akademi.org>

<http://dergipark.gov.tr>

<https://www.kanunum.com>

<https://www.kazanci.com.tr>

<http://www.tdk.gov.tr>

T.C
DİCLE UNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ
DIYARBAKIR

Coşkun ÇALDAĞ tarafından yapılan “NİŞANIN SONA ERMESİNİN HÜKÜM VE SONUÇLARI” konulu bu çalışma, jürimiz tarafından ÖZEL HUKUK Anabilim Dalında YÜKSEK LİSANS tezi olarak kabul edilmiştir

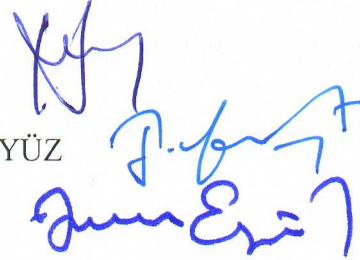
Jüri Üyesinin

Ünvanı   Adı Soyadı

Başkan: Prof. Dr. Havva KARAGÖZ

Üye : Dr. Öğr. Üyesi Filiz YAVUZ İPEKYÜZ

Üye : Dr. Öğr. Üyesi Ömer ERGÜN

Tez Savunma Sınavı Tarihi: 17/05/2019

Yukarıdaki bilgilerin doğruluğunu onaylarım.

.../...../20

Prof. Dr. Nazım HASIRCI

ENSTİTÜ MÜDÜRÜ

(MÜHÜR)